Punkt i protokollet PR 93/2017 rd

Plenum

Tisdag 26.9.2017 kl. 14.00—22.06

2. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2018

Regeringens proposition RP 106/2017 rd

Remissdebatt

Talman Maria Lohela: Ärende 2 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet. Behandlingen av ärendet avbröts i plenum 22.9.2017.

Debatten fortsätter som snabbdebatt. De anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

I anslutning till detta ärende tillåts debatt om ärende 3—19 på dagordningen.

I enlighet med programmet håller minister Soini det första anförandet, 7 minuter, varsågod.

Debatt

14.01 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on vahvistaa maamme kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Hallitus esittää ulkoasiainministeriön hallinnonalalle vuoden 2018 talousarvioesitykseen yhteensä 1 092:ta miljoonaa euroa. Määrärahojen avulla Suomi edistää kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa. Ulkoministeriön toiminnalliset painopisteet ovat Itämeren vakauden vahvistaminen, Suomen ja Ruotsin ulkopoliittisen yhteistyön tiivistäminen, arktinen politiikka, transatlanttisen yhteistyön vahvistaminen ja rauhanvälitys.

Nykyiselle toimintaympäristölle on ominaista muutosten nopeus ja ennakoimattomuus. Muuttoliike, Euroopan ja Itämeren heikentynyt turvallisuustilanne, kasvanut terrorismin uhka, talouden globalisaatio, maailmankaupan sisäänpäin kääntymisen uhka, ilmastonmuutos ja maailman eri alueilla edelleen vallitseva suuri köyhyys vaikuttavat toimintaamme, ja ne tulee ottaa huomioon toimenpiteissämme.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 218,6:ta miljoonaa euroa, mikä on noin 1,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2017 talousarvioesityksessä oli. Voimavaroja painotetaan maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomelle kasvaa. Toimintatavoissa otetaan huomioon myös yhteistyömahdollisuudet Pohjoismaiden, Baltian maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa sekä Team Finland -toimintamalli. Edustustojen roolia viennin edistämisessä vahvistetaan tiiviissä yhteistoiminnassa tulevan Business Finland -organisaation kanssa. Ulkoasiainhallinnon tarjoamia kansalaispalveluja kehite-

tään ottamalla huomioon konsulipalvelulain muutokset ja hallituksen turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma. Paikkariippumattomia viisuminkäsittelyprosesseja laajennetaan Venäjän lisäksi myös Kiinaan.

Suomi toimii puheenjohtajana Arktisessa neuvostossa vuosina 2017—2019 ja Euroopan neuvostossa vuosina 2018—2019. Vuoden 2018 aikana valmistaudutaan myös Suomen EU-puheenjohtajuuteen vuonna 2019 sekä vietetään ulkoasiainhallinnon 100-vuotisjuhlavuotta.

Arvoisa puhemies! Kriisinhallinnan merkitys korostuu, kun kasvavina haasteina ovat pakolaisuus, hallitsematon muuttoliike, radikalisaatio ja terrorismi. Suomen etujen mukaista on osallistua terrorisminvastaiseen toimintaan. Kriisinhallinnan keinoin osana Suomen muuta toimintaa pyritään vakauttamaan heikkoja valtioita ja luomaan parempia elinehtoja ihmisten elämälle. Kriisinhallinta edistää myös kansallisen puolustuksen kehittämistä. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään 52,6:ta miljoonaa euroa. Siviilihenkilöstön osallistumiseen kriisinhallintaan esitetään 15,4:ää miljoonaa euroa, joista 500 000 euroa kohdistetaan rauhanvälitykseen. Suurimmat kriisinhallintaoperaatiot ovat UNIFIL-operaatio Libanonissa, Irakin koulutusoperaatio ja Resolute Support -operaatio Afganistanissa, mutta Suomi osallistuu operaatioihin myös Kosovossa, Välimeren alueella ja Afrikassa. Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin. Sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin ja siviilikriisinhallintatehtäviin palkattua henkilöstöä arvioidaan vuonna 2018 olevan noin 640 henkilöä.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyömenojen arvioidaan vuonna 2018 olevan yhteensä 886,3 miljoonaa euroa, mikä vastaa tämänhetkisten ennusteiden mukaan noin 0,38:aa prosenttia bruttokansantulosta. Ministeri Mykkänen kertoo puheenvuorossaan tarkemmin sisällöistä ja painopisteistä, mitä tämän alan asioihin ja kysymyksiin tulee.

Muista määrärahoista haluan nostaa esille nämä: Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön esitetään 1,8:aa miljoonaa euroa, ja toiminnassa painotetaan Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta 2017—2019 tukevia hankkeita. Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 90:tä miljoonaa euroa. Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin YK:lle.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 33,9 miljoonaa euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin. Tulot kertyvät muun muassa viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 7 minuuttia, ja hänen jälkeensä debatti.

14.08 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Aloitan myös kehitysyhteistyöasioista. Ne tietysti budjetin näkökulmasta ovat ulkoministeriön hallinnonalalla se keskeisin osuus.

Ensinnäkin sanon, jotta mittasuhteet suurin piirtein hahmotamme, että siitä noin 540 miljoonasta eurosta, minkä vuosittain veronmaksajien lahjarahaa kehitysyhteistyöhön käytämme, suurimmat palikat ovat käytännössä 170 miljoonaa euroa ensi vuodelle monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön, siis YK—Maailmanpankki-järjestelmän kautta, vähän sitä pienempi osuus, 135 miljoonaa euroa, maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön eli meidän kymmeneen kahdenvälisen maaohjelman maahan plus sitten Keski-Aasian, Ukrainan,

Lähi-idän alueellisiin ohjelmiin ja sitten tästä hieman pienempiä summia, noin 70 miljoonaa euroa, humanitääriseen apuun eli äkkinäisiin kriiseihin — tälläkin viikolla teimme nopean ratkaisun vajaan puolen miljoonan euron avusta SPR:n kenttäsairaalan muodossa Myanmariin, käytännössä Bangladeshin puolelle, rohingya-vähemmistön avuksi — ja sitten humanitäärisen avun kokoluokkaa, noin 65 miljoonaa euroa, ensi vuodelle järjestöihin, mistä pääosa, noin 50 miljoonaa euroa, ohjelmatukijärjestöille, siis parillekymmenelle pitkäaikaiselle kumppanille, ja loput noin 15 miljoonaa euroa pääosin hanketukiin.

Nämä neljä ovat ne pääpalikat. Tämän lisäksi Euroopan kehitysrahaston kautta kulkee ensi vuonna arviolta 56 miljoonaa euroa, mitä sitten yhdessä yritämme vahtia. Lisäksi EU:n budjetin jäsenmaksujen kautta menee myös lähes yhtä paljon EU:n kehitysapuun, eli EU:n osuus on, sanotaan, 1 euro EU:n kautta, vajaa 5 euroa kansallisten toimien kautta. Se on se suhdeluku tässä suhteessa. Maittain kohdentamattomaan kehitysyhteistyöhön menee reilu 30 miljoonaa euroa, missä on meidän kumppanuusohjelmamme yrityksille, järjestöille, yliopistoille, kehitysmaiden suuntaan ja eräitä erityistoimia. Tämän lisäksi on korkotukiluottoinstrumentti, joka on noin 13 miljoonaa euroa, johon sisältyy myös uusi julkisten investointien tuki-instrumentti.

Näistä siis yhteensä silloin tulee suunnilleen 543 miljoonaa euroa. Kokonaistason osalta meidän varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat ensi vuodelle ovat nyt reilu 10 miljoonaa euroa suurempia kuin tänä vuonna, eli noin parin prosentin määrärahalisäys. Jos viime vuoteen eli 2016:een vertaa vuotta 2018, niin silloin kasvua on jo päälle 40 miljoonaa euroa. Toki täytyy sanoa, että ihan näin yksinkertaista vertailu ei ole, koska kehitysyhteistyössä on runsaasti siirtomäärärahoja, ja niiden summa vaihtelee käytännössä alaspäin. Kun tullaan nyt niistä lihavimmista vuosista, kolme neljä vuotta sitten, niin sieltä siirtomäärärahoja yhä vähemmän enää kertyy tännepäin. Mutta kokonaistason osalta joka tapauksessa ne ratkaisut, joita on tehty ensin kevään kehysriihessä ja nyt erityisesti budjettiriihessä, varmistavat sen, että me euromääräisesti olemme kasvavalla uralla ja pystymme uusia operaatioita käynnistämään myös tällä lahjarahapuolella.

Painopisteistä: Ensinnäkin olen pitänyt erittäin tärkeänä, että kohdennamme tehokkaasti. Se tarkoittaa, että valitaan ne asiat, joissa suomalaisella kehitysyhteistyöosaamisella saadaan parhaat tulokset aikaiseksi, ja nyt neljä viidestä eurosta kulkee meidän neljän painopisteen kautta, joita siis ovat naiset ja tytöt, työpaikat ja elinkeinot, demokratia ja hallinnon toimivuus mukaan lukien verotuskyky ja luonnonvarojen kestävä käyttö, erityisesti vesi- ja ruokaturva. Ykköspriorititeetti meillä on tosiaan tyttöjen ja naisten asema. Siitä viimeksi tänään oli eduskunnan väestöryhmän hyvä tilaisuus, jossa olin puhumassa, ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvään työhön, kuten budjettikirjaan on painettu, onneksi saamme myös sitä osuutta nyt hieman nostettua vanhasta. Se nousee noin 35 prosenttiin meidän ODA-, koko kehitysyhteistyöpotissa, jossa on siis myös muuta kuin ulkoministeriön hallinnoimaa. Ulkoministeriön ohjaamasta varsinaisen kehitysyhteistyön potista, tästä koko potista, sukupuolten tasa-arvoon liittyvään työhön ohjaamme ensi vuonna jo 50 prosenttia, eli siihen pyrimme erityisesti panostamaan. Koemme, että se on Suomelle se ykkösjuttu ja itse asiassa, mitä enemmän asiaan tutustuu, ykkösjuttu monessa mielessä myös siinä, että osaaminen lisääntyy, tytöt pääsevät lopettamaan koulunsa normaalisti eivätkä keskeyttämään sen raskauden takia, kehitysmaat saavat koko kansansa osaamisen ja lahjakkuuden käyttöön ja niin edelleen, eli se on kyllä ihan ykkösvalinta kaikin mittarein ajatellen.

Usein kysytään köyhimpien maiden, niin sanottujen LDC-maiden, osuudesta. Niiden osuus meidän kehitysyhteistyövaroistamme on hienoisessa nousussa, ja osuus bktl:stä py-

syy noin samana ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna. Osuus bktl:stä koko kehitysyhteistyön osalta hieman laskee, 0,39:stä 0,38:aan, euromääräisistä lisäyksistä huolimatta, koska bruttokansantuotteen kasvuennuste ensi vuodelle on varsin reipas tällä hetkellä.

Tietysti tärkeää on muukin kuin raha, ja myös tässä suhteessa me esimerkiksi viime viikolla ulkoministerin ja tasavallan presidentin kanssa teimme töitä sen eteen, että erityisesti tyttöjen ja naisten oikeudet YK:n puitteissa näkyvät. Henkilökohtaisesti olen tällä hetkellä niin sanottu johtava soihdunkantaja She Decides -ryhmässä, jonka Euroopassa puoli vuotta sitten perustimme — ja silloin keräsimme noin 200 miljoonaa euroa lisääntymis- ja sukupuoliterveys- ja -oikeustyöhön — ja joka nyt on laajentunut globaaliksi liikkeeksi. Vieressäni istui Etelä-Afrikan terveysministeri, kun sitä kokousta tasan viikko sitten vedin.

Yksi myönteinen asia tässä myöskin mainittakoon. Meillä on nyt hyvin pitkällä neuvottelut YK:n teknologia- ja innovaatiolaboratorion saamisesta Helsinkiin, johon on talousarviossa myös varauduttu 2,5 miljoonan euron määrärahalla, ja se olisi toivottavasti kanava erityisesti suomalaisten innovaatioiden saamiseksi YK:n käyttöön.

Viennin edistämisen osalta lyhyesti sanon, että uusi malli, jota ensi vuonna ajamme sisään, on se, että lähettilät ottavat vahvemmin maajohtajan roolin myös suhteessa vanhoihin Finpron ja Tekesin henkilöihin maailmalla, kun nämä yhdistyvät Business Finlandiksi. Siellä meillä on paljon mahdollisuuksia. Uudenlaisten toimintamallien [Puhemies koputtaa] sisäänajoon meillä on myöskin 1,5 miljoonaa euroa erityismäärärahaa budjettiriihessä sovittu.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käyttää vastauspuheenvuoroja tästä aiheesta. Pyydän edustajia ilmoittautumaan.

14.16 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainhallinto on viime vuosien aikana joutunut samojen leikkausten kohteeksi kuin muut. Pidän kuitenkin erittäin onnistuneena sitä, miten tilanne on ikään kuin otettu haltuun pienemmillä resursseilla.

Korostan erityisesti muutamaa seikkaa. Se, että lähetystöverkoston supistamisen kierteestä on vähitellen päästy eroon, on tärkeä tekijä. Myös ne linjaukset, jotka budjetissa ovat viennin edistämisen auttamisesta lähetystöverkon kautta, ovat hirveän tärkeitä. Kehitysavun leikkaaminen on ollut tietysti se kipukohta meille kaikille, mutta se, että hallitus on rohkeasti ottanut käyttöön myös sen, että vivutetaan pääomasijoituksilla yksityistä rahaa konkreettisiin hankkeisiin, on tärkeä suunta. Sillä tavalla voidaan saada itse asiassa aineellista tulosta paljon enemmän, ja toivoisinkin, että tässä muutaman vuoden sisällä katsottaisiin myös se, minkälaisia investointeja on saatu liikkeelle. Tämä on kuitenkin ehkä se pääsuunta Afrikankin kehittämisessä. Meillä pitää saada eurooppalaista, amerikkalaista ja kiinalaista yksityistä pääomaa [Puhemies koputtaa] kiinnostumaan enemmän ja enemmän [Puhemies koputtaa] siellä tehtävästä liiketoiminnasta.

14.17 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä politiikassa ilmapiiri on jännittynyt ja epävarmuus on lisääntynyt. Nyt tarvitaan Suomelta aktiivisuutta, tarvitaan monenkeskisen yhteistyön puolustamista, ja tässä tietenkin keskeisiä toimijoita ovat Yhdistyneet kansakunnat, YK, ja myöskin Euroopan unioni.

Euroopan unioni valmistautuu paraikaa Afrikan unionin kanssa huippukokoukseen, joka pidetään marraskuun lopussa. Kokouksen pääteema on nuorisotyöllisyys, joka on tär-

keä teema ajatellen Afrikan väestörakennetta. Alle 25-vuotiaita nuoria on noin puolet Afrikan väestöstä, ja kaikkiaan väestöä on 1,2 miljardia ihmistä. Minusta olisi hienoa, jos Suomi voisi sisällyttää omaan valtuuskuntaansa nuorisodelegaatin. Se olisi nuorisolain hengen mukaista, ja se myöskin nostaisi nuorten profiilia — ja Suomen profiilia YK:n päätöslauselman 2250 toimeenpanossa.

On tietenkin valitettavaa, että samaan aikaan Suomi kuitenkin leikkaa kehitysyhteistyömäärärahoja, koska juuri kehitysyhteistyöllä pystytään puuttumaan juurisyihin eli edistämään nuorten työllisyyttä, [Puhemies koputtaa] lisäämään koulutusta ja sitä kautta lisäämään vakautta.

14.18 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin piirissä on nyt uusi vaihde päällä ja suunnitellaan sitä, minkälainen Euroopan unioni tulee olemaan tulevaisuudessa. Kysyn ministeri Soinilta: Minkälaisia yleisiä linjauksia Suomella nyt on tätä keskustelua silmällä pitäen? Onko myöskin valtioita, jotka ovat meidän liittolaisiamme tässä keskustelussa? Missä ovat pääpainot tällä hetkellä Suomen valmistautumisessa?

Ministeri Mykkäseltä kysyn: millä tavalla näette, että Finnfundin rahoitus voidaan lähivuosina turvata?

14.19 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin, kun te, ulkoministeri Soini, toimitte vielä puoluejohtajana — silloin, kun teillä vielä oli puolue — [Välihuutoja] monesti sanoitte, että kyllä kansa tietää. Tällä hetkellä Irakin kurdialueella lasketaan itsenäisyyskansanäänestyksen ääniä, ja todennäköisesti itsenäisyys saa kansan äänistä valtaosan taakseen. Tämä on erityisen kiinnostavaa Suomen kannalta, koska Suomi on, aivan oikein, yhtenä ollut mukana kouluttamassa peshmerga-joukkoja, kurdijoukkoja, alueella. Samaan aikaan myös Euroopan unionin sisällä Espanjassa Katalonia valmistautuu sunnuntaina kansanäänestykseen erittäin kuohuttavassa tilanteessa: journalisteja on pidätetty, aluehallinnon virkamiehiä on pidätetty, kymmeniätuhansia poliiseja on lähetetty Kataloniaan. Mikä on teidän näkemyksenne, Suomen näkemys, näistä kansanäänestyksistä ja siitä, pitääkö kansan tahtoa kunnioittaa?

14.20 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla puhuimme täällä puolustusmäärärahoista ja varautumisesta, ja niihin on saatu lisää voimavaroja. Mutta se asian toinen puoli — vaikuttaminen siihen, että konflikteja pystyttäisiin ennalta ehkäisemään, konflikteja voitaisiin ratkoa — on jäänyt Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ennen kaikkea resurssileikkausten vuoksi huonompaan tilaan. Tämä johtaa kyllä kysymään: millä tavoin hallituksessa ollaan nyt pohdittu ja laadittu strategiaa, näkemystä siitä, millä lailla juuri Suomen toimenpiteissä esimerkiksi aseriisunnan edistämisen suhteen ja aseellisten jännitysten purkamisen suhteen voitaisiin edetä? Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joissa olemme jääneet kaipaamaan enemmän aloitteellisuutta ja aktiivisuutta myöskin Suomelta. Ja kun kehitysyhteistyössä tehdään paljon hyvää ja korostetaan painopistealueita ja tehdään lisäyksiä, se tapahtuu tilanteessa, jossa samanaikaisesti joudutaan muualta [Puhemies koputtaa] vähentämään panostuksia.

14.21 **Tiina Elovaara si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi haluan lämpimästi kannattaa edustaja Urpilaisen esitystä nuorisodelegaatista EU—Afrikka-huip-

pukokoukseen. Se on erinomainen ajatus, ja koska kokous käsittelee nimenomaan nuorisotyöttömyyttä, niin Suomi voisi tässä tosiaan näyttää esimerkkiä.

Viime viikkoina olemme lukeneet huolestuttavia uutisia Myanmarista, jossa on käynnissä etninen puhdistus. Olisin halunnut kuulla, mitä ulkoministeri ajattelee Myanmarin tilanteesta, mutta on myöskin toinen kriisipiste eli Venezuela, jonka demokratia on täysin luhistumassa. Nämä kaksi tahoa huolestuttavat erityisen paljon juuri nyt.

14.22 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini, mainitsitte, että rauha ja turvallisuus ovat Suomen ulkopolitiikan keskeisiä tavoitteita, ja monet suomalaiset seuraavat sydän syrjällään Pohjois-Korean kriisiä tänä päivänä. Siihen liittyy ydinaseiden kontrolloimaton leviäminen. YK:ssakin on joukko maita, yli 122 maata, tehnyt aloitteen ydinaseiden kieltämisestä. Suomi vetää rauhanvälityksen ystäväryhmää YK:ssa. Olette varmasti keskustelleet korkeiden tahojen kanssa YK:ssa siitä, mitä voisi Pohjois-Korean tilanteessa tehdä. Voisiko YK tulla tässä nokkapokassa jollakin tavalla avuksi?

Ministeri Mykkänen, mainitsitte erittäin hyviä painopistealueita kehitysyhteistyössä mutta mainitsitte sen ikävän tosiasian, että kehitysyhteistyön bkt-osuus on laskemassa. Mitä tälle voisi tehdä? Mikä on suunnitelmanne siitä, että pääsisimme tänne like-mindedmaiden joukkoon, 0,7:n tasoon?

14.23 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös lainamuotoisella kehitysyhteistyöllä on erittäin tärkeä rooli tänä päivänä köyhien ja hauraiden maiden nostamisessa jaloilleen. On aivan selvää, että ilman yksityisiä rahavirtoja emme pysty vastaamaan Agenda 2030:n tavoitteisiin ja haasteisiin. Tarvitaan valtavasti uusia, säällisiä työpaikkoja. Tarvitaan nimenomaan kehitysmaiden ja köyhien, hauraitten maiden talouden vahvistamista. Siinä tarvitaan myös muun muassa kehitysrahoittaja Finnfundia, jonka hankkeista valtaosa on ilmasto- ja energiahankkeita.

Mutta haluaisin kysyä tarkemmin ministeri Mykkäseltä tästä hienosta YK:n innovaatiokampuksesta, jota havitellaan nyt voimakkaasti Suomeen, toivottavasti onnistuu, ja siellä ymmärtääkseni painopisteitä olisivat koulutus, terveys, kiertotalous ja cleantech sekä rauha ja turvallisuus. Jos voisitte hiukan avata, mitä aiotaan tehdä tuossa innovaatiokampuksessa näillä alueilla?

14.24 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuoreen mielipidemittauksen mukaan 85 prosenttia suomalaisista pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä. Entistä useampi olisi myöskin valmis nostamaan kehitysyhteistyön tasoa. Kuitenkin budjettikirjassa trendi on päinvastainen, ja tämä koskee aivan erityisesti YK:n alaisia järjestöjä, joista Suomi leikkaa jopa 80 prosenttia avustuksista: UNDP:ltä yli 90 prosenttia, Unicefilta eli lasten järjestöltä 65 prosenttia. On hyvä, että ykköspriorititeetti on hallituksella tytöt ja naiset, mutta kuitenkin tässäkin mielessä käyrät osoittavat alaspäin. Muutamassa vuodessa tälle osoitettu avustus on pudonnut yli 40 prosenttia.

On hyvä, että hallituksella on tämä ulos lausuttu tavoite, 0,7 prosentin tason saavuttaminen pitkällä tähtäimellä, mutta kuten kuulimme, ensi vuonna taso on 0,38. Onneksi bkt kasvaa, [Puhemies koputtaa] mutta tämä tarkoittaa myös sitä, että tämä tavoite karkaa vieläkin kauemmas. Mikä on se visio, mikä on se polku?

14.25 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti kehitysyhteistyörahojen täytyy olla suhteessa siihen, mikä kansakunnan tilanne ja maksukyky on, ja kuten edustaja Tuomioja sanoi, se on aina jostain pois.

Täällä on Finnfundin perään kovasti kyselty. Katsoin 6.9.2017 uutista, jossa Finnwatch, joka on tämmöinen globaaleja vaikutuksia arvioiva kansalaisjärjestö, on todennut, että Finnfundin tietyt sijoitukset ovat kyseenalaisia — sijoitetaan fossiilisia polttoaineita tuottaviin yrityksiin, lihantuotantoon, yksityiskouluihin ja tämmöisiin länsimaisiin hajuvesi-, koruyrityksiin — ja tutkimuksen mukaan palvelut on suunnattu kehitysmaiden ja länsimaiden rikkaalle väestölle. Ministeri Mykkänen on jossakin vaiheessa vastannut sitten, että tämä ei olisi näin, mutta täällä toiminnanjohtaja toteaa, että vain 16 prosenttia tapauksista on köyhiin maihin. Miten, ministeri, vastaatte siihen, miten te valvotte näitä kehitysyhteistyörahoja? [Puhemies koputtaa] Ehkä tämä ei ole ihan asianmukaista.

14.27 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin ovat erittäin valitettavia, erityisesti, kun ne kohdistuvat aatteellisiin kansalaisjärjestöihin, jotka tekevät hyvin pitkäjänteistä työtä ja pyrkivät vaikuttamaan siellä koko yhteisön hyvinvointiin. Lisäksi hallituksen leikkauspolitiikka on siinäkin mielessä merkillistä, että määrärahoilla juuri siirtolaisuuden juurisyihin pystyttäisiin vaikuttamaan ja myöskin sitten muun muassa katastrofiavun kautta siihen, että nuo pakolaisleirien olot säilyisivät edes jotakuinkin säällisinä.

Olisinkin kysynyt, kun kansalaisilla on suuri tahto auttaa hädässä olevia, olisiko mahdollista harkita, että tämä verovähennysoikeus vielä kerran katsottaisiin eli se, että olisi mahdollista verovähennyksen kautta olla tukemassa näitä kansalaisjärjestöjä. Tämä oli muistaakseni esillä vuonna 2011 hallitusneuvotteluissa, siitä tehtiin jonkinlainen pikaselvitys, mutta se kuitenkin silloin hautautui. Aika on muuttunut siitä. Olisiko [Puhemies koputtaa] mahdollista katsoa, josko tätä kehitysyhteistyötä voitaisiin tukea sitä kautta? [Eero Heinäluoma: Eikös se ollut perussuomalaisten vaaliohjelmassa? — Eduskunnasta: Hyvä idea!]

14.28 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi kysymystä ulkoministeri Soinille:

Ensimmäinen perustuu tähän turvallisuusympäristön muuttuneeseen tilanteeseen monella tapaa. Se peruskysymys kuuluu: katsooko ministeri, että tämänhetkinen Suomen oma poliittinen ja virkamiesvalmistelu keskenään on sellaista, sillä tavoin laajan turvallisuuden uhat huomioon ottaen, etteikö saattaisi olla tarvetta tietyntyyppisen turvallisuusneuvoston perustamiseen Suomessa, joka toimisi tasavallan presidentin johdolla?

Toinen kysymys, Pohjois-Koreasta: Tiedämme sen keskustelun luonteen, sitä ei tarvitse referoida. Tiedämme, että YK on toiminut asiassa omien resurssiensa mukaisesti poliittisten realiteettien varassa, mutta katsooko ministeri Soini, että olisi mahdollista mandatoida YK:n turvaneuvoston kautta rauhanvälitysprojekti [Puhemies koputtaa] Pohjois-Korean tilanteen laukaisemiseksi ilman arvovaltakiistoja?

14.29 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuen tuota edustaja Urpilaisen hyvää aloitetta siitä, että Afrikan unionin ja Euroopan unionin huippukokoukseen saataisiin mukaan myös nuorisodelegaatti. Se on erittäin hyvä ja oikea signaali.

Arvoisa puhemies! Tapasin eilen puoluejohtajakollegaani, Ruotsin pääministeri Stefan Löfveniä. Keskustelimme Euroopan unionin yhteisistä haasteista tulevaisuuteen. Kyllä se yksi iso haaste on se, että tuossa Euroopan unionin eteläpuolella, jos maantieteellisesti ajattelee, Afrikassa, väestö on kasvamassa vuoteen 2050 mennessä 2,5 miljardin suuruiseksi, siis tuplaantumassa, ja puolet väestöstä on alle 25-vuotiaita ihmisiä. Tarvitaan eräiden laskelmien mukaan 18 miljoonaa uutta työpaikkaa vuosittain, jotta nämä ihmiset saavat jonkunlaisen näköalan tulevaisuuteen. Tuossa keskustelussa tuli ajatus siitä, olisiko järkevää nyt yhdistää voimia Euroopan unionin jäsenmaitten kesken. Nyt suurin piirtein viidennes käytetään yhdessä, EU:n kautta, ja neljä viidennestä käytetään sitten erikseen kehitysapurahoja. [Puhemies koputtaa] Voisiko tätä yhteistyötä lisätä sillä tavalla, että käytettäisiin yhteisesti rahoja eteenpäin?

14.30 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisillä sotaharjoituksilla on aina myös ulkopoliittinen ulottuvuus, ja sitä varten on laadittu erityinen kriteeristö, kuinka näitä harjoituksia arvioidaan silloin kun niissä on jotain aivan uutta tai ulkopoliittisesti erityisen painavaa. Useampi suomalainen poliitikko on ilmaissut halunsa siihen, että Suomen tulee kiihdyttää myös omalla maaperällään sapelinkalistelua ja järjestää suuret sotaharjoitukset Suomessa. Mehän kaikki muistamme, että Rissalan ilmasotaharjoitukseen Amerikan kansalliskaarti kutsui itse itsensä ja Hankoniemen maihinnousuharjoituksessa harjoituksen amerikkalainen johtaja sanoi, että olemme täällä näyttämässä voimaa. Miten te, ulkoministeri Soini, arvioitte, miten tällainen toiminta on linjassa tasavallan presidentti Niinistön ajaman Itämeren vakauspolitiikan kanssa, kun olen ymmärtänyt, että tasavallan presidentin tahto on päinvastoin hillitä tällaista liiallista kansainvälistä voimannäyttöä?

14.31 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini, viittasitte muutosten nopeuteen ja ennakoimattomuuteen turvallisuusympäristössä ja ylipäätään maailmanmenossa. Mehän elämme hyvin tapahtumarikasta ja arvaamatonta aikaa, ja oikeastaan tämä aika testaa koko ajan, joka ikinen päivä ja hetki, meidän ulkopolitiikkaamme, sen toiminta-ajatusta ja toimintakykyä. Kun olette nyt kolmatta vuotta ollut tärkeällä ulkoministerin paikalla, olette taitava sanaseppä myös, niin voisitteko ihan lyhyesti kiteyttää näiden kokemusten perusteella Suomen ulkopoliittisen toiminta-ajatuksen tänä päivänä, sortumatta liturgisiin selityksiin? [Naurua]

14.32 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ihan ensiksi puheenvuorossani kiittää ministeri Mykkästä siitä, että hän on toistuvasti ja moneen kertaan nostanut puheissaan esille nimenomaan tytöt ja naiset, seksuaali- ja lisääntymisterveyskysymykset sekä oikeuskysymykset. On äärimmäisen arvokasta ja tärkeää puhetta sanoittaa sitä todellisuutta. Se on tärkeää myös sen takia, että myöskin tutkimukset todentavat, että nämä ovat juuri niitä elementtejä, millä sitä pitkäkestoista ja hyvää kehitystä saadaan aikaiseksi.

Samaan aikaan tietysti, kun me rupeamme peilaamaan sitä rahoitukseen ja tähän 0,7-tavoitteeseen ja siihen, miten kaukana siitä ollaan, se ristiriita on hyvin ilmeinen. Se on surullista myös siitä näkökulmasta, että kun me viime viikolla puhuimme täällä Agenda 2030:sta ja sen tavoitteista ja uhkuimme intoa historiallisesta hetkestä, jossa me voimme

muuttaa maailman suuntaa, niin nyt tämä kehitys rahoituksen näkökulmasta ei tue sitä momentumia, mikä meillä myöskin on käsillä.

Yksityissektorin rahoitus on se, mikä eniten herättää epäluottamusta, ja haluaisin kuulla siitä ministerin näkemyksiä: Miten tavoitetaan ne kaikista heikoimmassa asemassa olevat eli tytöt ja naiset? Miten tuodaan sinne [Puhemies koputtaa] se järjestökentän osaaminen?

14.33 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Finlands bistånd ligger långt efter den målsättning på 0,7 procent av bnp som vi borde försöka uppnå. Det är bra att regeringen sätter till lite, men det är långt, långt ifrån tillräckligt, och vi är hästlängder efter den nivå som vi var på 2015. Vad är regeringens konkreta plan för att öka biståndet? Hur ska vi vara en trovärdig part i internationella sammanhang om vi inte på riktigt försöker eftersträva det här målet inom en rimlig tid?

Arvoisa puhemies! Tässä on nyt käymässä niin, että pikkasen annetaan takaisin mutta kuitenkin se iso kuva on, että kehitysavusta on leikattu aivan liian paljon. Sipilän hallituksen leikkaukset kehitysyhteistyövaroista ovat vaikuttaneet suoraan satoihintuhansiin ihmisiin. Edelleen kuulee hallituksen edustajia, jotka sanovat, että meidän tulee auttaa ihmisiä kotimaassaan, ja kuitenkin nämä leikkaukset ovat vielä tosiasia. Mikä on, ministeri Mykkänen, teidän suunnitelmanne, miten päästään [Puhemies koputtaa] tähän tavoitteeseen?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Heinäluoma, Elo ja Kauma. Sitten ministereiden puheenvuorot.

14.34 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla YK:n yleiskokouksessa nähtiin hyvin harvinaislaatuinen esitys, jossa kaksi YK:n jäsenvaltiota uhkaili julkisesti toisiaan sodankäynnillä ja toisen valtion hävittämisellä — tässä olivat mukana Yhdysvallat ja Pohjois-Korea. Molemmat maat ovat, toinen virallisesti ja toinen de facto, ydinasemaita. Tämä keskustelu on mennyt hyvin lyhyessä aikaa todella äärimmäisyyteen. Voidaan sanoa, että olemme ensimmäistä kertaa lähellä tilannetta, jossa julkisesti ydinasevaltiot ovat sodan partaalla. Tämä on erityisen hälyttävää, vaikutus ulottuu miljoonien ihmisten elämään ja turvallisuuteen ja laveammalti myös koko ihmiskuntaan. Mitä Suomi aikoo tehdä, jotta ydinaseiden käytöstä konfliktien ratkaisukeinona luovuttaisiin? Ja ihan erityisesti, onko meillä jotain roolia Pohjois-Korean tilanteen rauhoittamisessa?

14.35 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tietää, että Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista valtaosa on Irakista, niin on varsin perusteltua, että Suomi on osallistunut vahvasti Irakin koulutusoperaatioon, ja pidän sitä siinä mielessä hyvin tärkeänä. Haluaisin kuulla asianomaiselta ministeriltä: miten näette Irakin tilanteen, nyt kun Isis on joutunut vetäytymään monilta alueilta, ja tämän koulutusoperaation, Suomenkin osuuden, tulevaisuuden siinä.

Toinen kysymys liittyen siihen, että hallitus hakee aktiivisesti YK:n innovaatiokampuksen perustamista kotikaupunkiini Espooseen ja Otaniemeen ja varautuu tukemaan kampuksen toimintaa kahden vuoden aikana 2,5 miljoonalla eurolla: mikä tämän hakuprosessin aikataulu on, ja mitä Suomelta ja Espoolta odotetaan tämän nyt kerrotun rahoituksen li-

säksi? Tietysti, kun espoolainen olen, kysyn: miten arvioitte hyötyjä myös Espoon Otaniemelle?

14.36 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Wallin ja Henriksson nostivat esiin sen tärkeyden, ettei kehitysyhteistyöstä enää leikata, ja itse olen kyllä aivan samoilla linjoilla. Suomen tärkeimmät maakumppanit ovat pitkälti Afrikan maita, joissa muun muassa lapsiavioliitot ovat hyvin tavallisia. Kysyisin ministeri Mykkäseltä: miten mahdollisena pidätte sitä, että rahoitus olisi kytketty eräällä tavalla siihen, miten paljon näissä maissa saadaan lapsiavioliitto-ongelmaa ja yleensäkin lasten ja varsinkin tyttöjen asemaa parannettua?

Sitten toinen kysymys liittyy tähän Business Finlandiin: Ilmeisesti on niin, että suurlähettiläiden roolia viennin edistämisessä ja maajohtajina kasvatetaan. Olen hiukan huolestunut tästä — vaikka toisaalta siinä on varmasti myöskin hyviä ajatuksia — koska läheskään kaikki suurlähettiläistä eivät ole kaupallisia henkilöitä. Millä tavalla näissä maissa tämä työnjako aiotaan ratkaista?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia. [Ilkka Kanerva: Voisiko olla 5 minuuttia?]

14.38 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa puhemies! Aloitetaan edustaja Urpilaisesta, joka toimii nykyään rauhanvälityksen erityisedustajana hyvällä ladulla, jonka avasi edustaja Haavisto — näin tehdään yhteistyötä yli puoluerajojen, katsomatta ahtaasti ryhmäetuja. On hyvin tärkeää, että me olemme aktiivisia rauhanvälityksessä, ja tälle nuorisodelegaatioajatukselle minä olen avoin. Meidän pitää olla mukana viemässä etenkin myöskin naisten ja nuorten asiaa eteenpäin rauhanvälityksessä, koska nämä ovat niitä ihmisryhmiä, jotka kaikista suurimmin yleensä näistä konflikteista kärsivät.

Sitten edustaja, varapuheenjohtaja Salolaisen kysymykseen. Kyllä tämä pysyvä rakenteellinen yhteistyö on tärkeää, ja yksi iso strateginen asia on Britannian pitäminen mahdollisimman lähellä Euroopan unionia ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla brexitin toteutuessa, koska Britannia on puolustusvoimiltaan tällä hetkellä Euroopan unionin suorituskykyisin maa.

Sitten edustaja Tuomioja puhui vaikuttamisesta. Aivan oikein, Suomella on lukuisia koalitioita ja kumppanuuksia. Omia hyviä aloitteita on muun muassa presidentin esillä pitämä Itämeren lentoturvallisuusaloite, musta hiili tulee aina esiin keskusteluissamme, Arktisen neuvoston oma agenda, viimeksi presidentti Tarja Halonen on nimitetty korkeaan rauhanpaneeliin, näin ikään. Me myös ajamme voimakkaasti suomalaisia henkilöitä kansainvälisiin tehtäviin. Teen sen aina mielelläni yli puoluerajojen.

Myanmarista: tämä on valitettavaa, että entinen vapaustaistelija istuu nyt sitten kädet puuhkassa kotonaan, kun ihmisiä tapetaan ja vainotaan.

Mitä tulee sitten Kataloniaan ja Skotlantiin ja muihin, jokainen maa itsenäisesti päättää näistä asioista, Suomi ei niissä lähde opastamaan.

Sitten edustaja Kanervalle: Laajan turvallisuuspoliittisen keskustelun kautta toimitaan. Nythän meillä ovat täällä käyneet ulko- ja turvallisuuspoliittinen, puolustuspoliittinen sekä sisäisen turvallisuuden selonteko. En suoralta kädeltä uusia instituutioita kaipaa.

Sitten tämä P5-rauhanvälitys ja Pohjois-Korea, mihinkä viitattiin, myöskin edustaja Heinäluoma. Tämä on äärimmäisen vakava asia, ja me olemme mukana näissä keskuste-

luissa. Onneksi meillä on hyvät suhteet muun muassa Ruotsiin, joka on nyt turvaneuvoston jäsen ja jonka kanssa saamme tietoa ja konsultoimme. Ruotsilla on myös lähetystö Pohjois-Koreassa, samoin Romanialla, Bulgarialla ja muilla, ja on tärkeää olla tässä mukana. Tämä on todella vaarallista, niin kuin edustaja Heinäluoma sanoi. En halua pelotella, mutta tällä menolla tästä ei kyllä [Puhemies koputtaa] mitään hyvää tule. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Aika loppuu, mutta vastaan mielelläni sitten seuraavassa puheenvuorossa lisää.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

14.41 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustajat Vanhanen, Salolainen ja Meri viittasivat Finnfundiin ja muuhun sijoitusmuotoiseen rahoitukseen. Vuoden 2012 jälkeen Finnfund ei ole rahoittanut yhtäkään hanketta, jossa fossiiliseen energiaan nojattaisiin. On sitten arvokysymys, että esimerkiksi kaikki hankkeet, joissa maa- ja elintarviketaloutta, investointeja tuetaan, jos niihin liittyy vuohet tai kanat, on merkitty Finnwatchin raportissa silloin vääriksi toimenpiteiksi lihatuotteiden takia ja niin edelleen. Nyt viimeisen vuoden aikana, kun pääomituksen myötä Finnfund on 200 miljoonan edestä tehnyt uusia rahoituspäätöksiä, niistä yli puolet on ilmastorahoitukseen. Meillä on isoja aurinko- ja tuulivoimapuistoja ja niin edelleen, ja kolme neljäsosaa, edustaja Meri, on nimenomaan köyhimpiin ja alemman keskitulon maihin. Eli on aika paljon kärjistyksiä sinänsä arvostamani Finnwatchin tässä kyseisessä raportissa. Itse kyllä näkisin nimenomaan, niin kuin täällä edustajat Salolainen ja Vanhanenkin viittasivat, että meillä on itse asiassa tulossa aika merkittävästi vipuvoimaa tärkeisiin asioihin, kuten puhtaan energian ja sitä kautta kehityksen saamiseen köyhimpiin maihin, nimenomaan näiden hankkeiden kautta. Tästä uudenmuotoisesta korkotukiluotosta on jo nyt ensimmäisessä haussa syntynyt 400 miljoonan euron hankeputki, jossa siis on aina vähintään kolmannes suomalaista arvonlisää mukana ja toisella puolella kehitysmaan julkisen sektorin hanke.

Edustajat Paloniemi ja Elo viittasivat UNTIL- eli YK:n innovaatiolaboratorioon. Sen osalta kävimme neuvotteluissa viime viikolla YK:n hallinnosta vastaavan apulaispääsihteerin kanssa tätä läpi, ja kyllä siinä nyt erittäin pitkällä ollaan. Tämä on juridisesti YK:ssa monimutkainen prosessi mutta pyritään tänä syksynä saamaan päätökseen. En nyt viitsi nuolaista ennen kuin tipahtaa.

Sektoreista: Kun Suomen vahvuusalueita on se, että meillä on hyviä koulutus- ja osaamisen viemisiä kehitysmaihin, että meillä on loistavia terveysalan toimijoita, kiertotalous-, cleantech-toimijoita, niin se, miten me saamme näitä innovaatioita YK:n hankintoihin, YK-järjestelmiin, heidän ohjelmiinsa, on tässä se ydin.

Luonnollisesti kehitysyhteistyön bruttokansantulo-osuudesta täällä erityisesti edustajat Wallin, Haavisto, muutkin, peräänkuuluttivat pitkän ajan ohjelmaa. Mielestäni yksi aika selvä asia on se, että meidän täytyy nyt antaa bruttokansantuotteen kasvaa useita vuosia meidän julkisia menojamme nopeammin, jotta me saamme Suomen velkaantumisen kuriin — valitettavasti valtio myös seuraavina vuosina tulee käyttämään enemmän kuin tienaa — ja sen jälkeen sitten pystytään varmaan merkittävämpiin tasokorotuksiin kehitysyhteistyössäkin. Näin se meni silloin edellisenkin laman, 90-luvun laman, jälkeen. Mutta varmasti tämä on yksi kysymys seuraavissa hallitusneuvotteluissa, varsinkin jos hyvä talouskehitys jatkuu.

Edustaja Toivola kannusti oikein hyvin tyttöjen ja naisten ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden asioihin ja kysyi niistä. Kyllä tähänkin meillä on sijoitusmuotoisella avulla ensi vuoden pääomitusten osalta suunnitteilla toimia, esimerkiksi naisyrittäjyysrahastoa, [Puhemies koputtaa] kenties Finnfundin kanssa, kenties muiden toimijoiden kautta. Kyllä nimenomaan tällä puolella pystytään sitäkin kautta auttamaan, voimaannuttamaan kehitysmaiden tyttöjä ja naisia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä ehdimme ottaa tähän yhteyteen yhden debattikierroksen.

14.44 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä esittelevä ministeri totesi Business Finland -hankkeesta ja siihen liittyen Finnveran ja Finpron roolista. Viime vaalikaudellahan tässä hankkeessa 150 vientiasiamiehen tointa lopetettiin. Siinä meni melkoinen määrä asiantuntemusta saman tien. Toivon nyt todella, että nyt kun rakennetaan Business Finlandia, niin otetaan se huomioon, että se palvelee nimenomaan vientiteollisuutta, koska Suomihan on viennistä riippuvainen maa. On hyvä, että voimavaroja yhdistetään, mutta yhdistämisen pitää tapahtua tavalla, jolla sitten tulee parempi lopputulos vientimaiden ja Suomen näkökulmasta.

14.45 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö, kriisinhallinta ja kustannustehokas rauhanvälittäminen — niillä vaikutetaan tosiaan ihmisten elinoloihin, ettei tarvitsisi lähteä pois kotimaastaan. Kiitos hallitukselle panostuksista niihin asioihin.

Suomessa ovat viime aikoina puhuttaneet jälleen kerran tyttöjen sukuelinten silpomiset. Puhutaan, miten saisimme syylliset oikeuden eteen. Haluaisin sanoa, että siviilikriisinhallinnalla voimme kuitenkin vaikuttaa siihen, ettei tuota epäinhimillistä, kivuliasta ja hengenvaarallistakaan tapaa enää noudateta. Esimerkiksi kun itse olin alueellamme Darfurissa YK:n poliisikomentajana ja olin johtamassa kampanjoita juurikin tyttöjen sukuelinten silpomisia vastaan, niin vaikuttavinta todellakin oli se, että keskustelimme ensin pitkät keskustelut heimopäälliköiden kanssa ja saimme heidät puhumaan omille yhteisöilleen tätä vastenmielistä tapaa vastaan.

14.46 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän Korea-asiaan, josta ministeri vastauksessaan sanoi, että kyllähän kaikista näistä uhista, joita täällä on käyty läpi laaja kirjo, tämä on tämän hetken polttavin ongelma, jonka seuraukset voivat olla aivan hirveitä. Kun tähän mennessä sitten Nagasakin ja Hiroshiman ei ole ydinaseita käytetty ja nyt tämä riski on ihan aito, niin kyllä meidänkin ulkopolitiikan keskeinen kysymys on, miten me voimme myötävaikuttaa kansainvälisen yhteisön osana, jotta ydinaseiden käyttöä sotilaallisten konfliktien ja ylipäänsä konfliktien ratkaisukeinona ei hyväksytä. Tämä vaatisi kyllä hallitukselta ehkä oman selkeän kannanottonsa. Yhdyn siihen, että rauhan oloissa, rauhallisena aikana, Suomen ulkopolitiikan osalta olisi hyvä käydä tämä päätöksentekojärjestelmä lävitse. Kun tästä turvallisuusneuvoston aloitteesta, johon edustaja Kanerva viittasi, on julkisesti puhuttu useampia puheenvuoroja, niin soisi, että voitaisiin myös käsitellä tämä asia hallituksen ja eduskunnan kesken eikä vain julkisesti. [Puhemies koputtaa] Se on sen väärti.

14.47 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin harva kansakunta olisi koskaan itsenäistynyt, jos se olisi isäntämaan haluista ollut kiinni. Itsenäisyysprosessissa tarvitaan tukea myös muilta mailta. Tukeehan Suomi Katalonian itsenäisyyspyrkimyksiä?

Sitten toinen asia tähän kehitysapuun liittyen: Kaikki tietävät, että siitä iso osa menee hukkaan, mutta kukaan ei oikein tiedä, mikä osa. Olisiko tästä mahdollista tehdä parempaa analyysiä, jotta suhteessa rahamäärä toisi sitä vaikuttavuutta, mitä sillä haetaan?

Suomi kouluttaa sotilaallisia joukkoja Irakissa. Emmehän me joudu sellaiseen tilanteeseen, että Suomi kouluttaa yhtä aikaa vastakkaisia osapuolia, koska nyt uhkaa käydä niin?

14.48 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kehitysrahoitusta arvioidaan ja evaluoidaan monella tavalla erittäin tarkasti, varsinkin tätä niin sanottua perinteistä lahjamuotoista kehitysrahoitusta. Valitettavasti kuitenkin nimenomaan tästä rahoituksesta on leikattu erittäin paljon, jopa 40 prosenttia hallituksen aloittaessa, ja erityisesti leikattiin kaikista vaikuttavimmasta eli kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön rahoituksesta, joka arviointiraporttien mukaan on kaikista kustannustehokkainta ja vaikuttavinta kehitysyhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo tavoitteena olevan 0,7 prosentin bkt-rahoitusosuus, mutta siitä ollaan kaukana ja ensi vuonna yhä kauempana. On outoa, jos huonona aikana sanotaan, että 0,7:ään ei ole varaa, ja hyvänä aikana sanotaan, että 0,7:ään ei ole varaa. Milloin meillä on varaa siihen? Se lienee arvokysymys.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan myös kiittää ministeri Mykkästä naisten ja tyttöjen tärkeästä korostamisesta. [Puhemies koputtaa] Se on erittäin tärkeä ja arvokas painopiste Suomelle.

14.49 **Anne Louhelainen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rauhanvälitys on yksi ulkoministeriön painopistealueista. Suomi toteuttaa ja rahoittaa rauhanvälitystä tukevia hankkeita ja panostaa kansallisen osaamisen vahvistamiseen. Arvoisa ministeri Soini, puhuitte viime viikolla Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa New Yorkissa naisten roolista rauhanturvaajina ja siitä, että meillä on Suomessa tässä asiassa paljon annettavaa. Millaisen vastaanoton naisten roolin korostaminen rauhanturvatehtävissä sai, ja miten Suomi voi vaikuttaa naisten roolin vahvistamiseen konfliktien ehkäisyssä, rauhanturvaamisessa ja rauhan rakentamisessa?

14.50 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ollut pyytänyt puheenvuoroa, mutta ehkä voin käyttää sen siitä huolimatta. [Naurua]

Vielä olisin uudestaan kysynyt ministeri Mykkäseltä nimenomaan tästä yksityisen sektorin rahoituksesta, koska se on niin älyttömän tärkeä ja se on se alue... Sitä vastaan ei haluta olla, mutta se on ihan selvästi kentällä se, mikä eniten herättää epäluottamusta. Ja kun on paljon puhuttu esimerkiksi siitä, että nyt leikkausten myötä niin paljon sitä asiantuntijaosaamista meillä ikään kuin katoaa tai että mitä sille käy, niin miten me voisimme ihan lähtökohtaisesti luoda jo alussa polkuja, kun tehdään joitain investointeja, niin että meillä olisikin rinnakkain ikään kuin yksityissektorin sijoitustoimintaa ja sitten kansalaisjärjestöjen harjoittamaa, ehkä hyvin perinteistäkin kehitysyhteistyötä tai vähintään se selkeä, puhdas asiantuntijuus siinä rinnalla? Ja jos näitä jollain mallilla pystyttäisiin kuljettamaan yh-

dessä tai linkittämään toinen toisiinsa, niin se voisi olla jotakin sellaista uutta, millä kuitenkin pystyttäisiin vastaamaan tähän huoleen.

14.51 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on sitoutunut Agenda 2030 -tavoitteisiin, ja ministeri jo tietää hyvin, etteivät nyt esitettävät määrärahat, tämä taso, riitä näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Kysyisin: milloin tämä peli muuttuu sillä tavalla rehelliseksi, että puhutaan oikeista asioista ja määrärahojen todellisesta riittävyydestä?

Sitten tähän Finnfundin finanssisijoitukseen, joka on ikään kuin kehyksen ulkopuolinen raha. Kysyisin nyt: onko siellä ministeriössä niin kuin kaksi erillistä kassakaappia, joista toinen on tämmöinen normaali budjettikassakaappi ja toinen on sitten tämmöinen virtuaalirahakassakaappi, josta Finnfund saa tätä rahaa ulkopuolella kaiken? Tämä olisi hyvä selvittää kansalaisille, mistä tämä Finnfundin raha ihan oikeasti tulee, kun ministeri täällä monta kertaa sanoo, että tämä ei vaikuta mitenkään budjettikehykseen.

14.52 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 3 minuuttia on lyhyt aika, sen tiedän kokemuksesta, ja siitä syystä haluan antaa ministeri Mykkäselle ja miksei ministeri Soinillekin uuden mahdollisuuden kertoa siitä polusta, siitä visiosta, jonka turvin Suomi jossain vaiheessa saavuttaa YK:n asettaman 0,7 prosentin bkt-tavoitteen, myöskin sellaisessa tilanteessa, jossa bkt onneksi nyt lähtee kasvuun.

Samalla haluan myöskin kysyä: millä tavalla tämä ykköspriorititeetti — siis naiset ja lapset, tytöt — näkyy konkreettisesti budjetissa tilanteessa, jossa kuitenkin luvut kertovat karua kieltä, vuodesta 2014 lähtien tähän tarkoitukseen suunnatun rahasumman määrä on laskenut 44 prosenttia?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Juhantalo, Heinonen ja Lindtman. Sen jälkeen ministerien vastaukset, ja sitten vaihdamme aihealuetta.

14.53 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Erityisen hyvä oli kuulla molempien ministereiden, Soinin ja Mykkäsen, puheenvuorot Business Finlandin perustamisesta Finpron ja Tekesin pohjalta.

Tämä on oikeansuuntaista viennin edistämistä, mikä suurlähetystöjen työtä kehittämällä käy. Se on kuin Venäjän-kauppa, joka on meillä tänä vuonna tammi—kesäkuussa lisääntynyt 19 prosenttia. Se on sitä kasvua, mitä tehostettu toiminta saa aikaan. Se oli viime vuonna vielä laskussa 6 prosenttia. Verratkaamme vaikkapa vuoteen 2015, jolloin laskua oli 35 prosenttia. Ainoastaan järjestöjen ja hallituksen määrätietoinen työ on tämän aikaansaanut.

14.54 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Turvallisuustilanne on muuttunut merkittävästi myös meidän lähiympäristössämme. Venäjä on harjoitellut omaa puolustustaan kumppanimaansa kanssa. Ruotsi on harjoitellut oman maansa puolustamista, ja muun muassa me olemme olleet siinä mukana. Puolustusministeri Jussi Niinistö sekä puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva ovat esittäneet suurempaa, monikansallista harjoitusta kansainvälisen avun vastaanottamisesta myös Suomessa.

Suomi harjoitteli Ruotsin puolustamista Aurora-sotaharjoituksessa, -puolustusharjoituksessa. Kysyisin ulkoministeriltä, kun Suomessa nyt on käyty keskustelua, että tämä antaisi vääränlaisen signaalin meidän ulkopoliittisista linjauksistamme: miten te koette, minkälainen signaali se olisi, minkälainen ulkopoliittinen viesti, jos me harjoittelisimme ystävämaiden kanssa myös oman maamme [Puhemies koputtaa] puolustamista?

14.55 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ja on ollut kokoaan suurempi tekijä vakauden, rauhan, ihmisoikeuksien ja demokratian puolustamisessa ja edistämisessä maailmalla. Siihen on tietysti liittynyt se, että olemme hoitaneet omat asiamme niin, että meidän äänemme kuuluu. Kehitysapuleikkaukset tuovat tässä suhteessa kiistatta pienen tahran, ja toivoisi, että tässä ulkoministerin sydän voisi sykkiä vähän enemmän sille, että Suomi jatkaisi vastuullisella linjalla. Mutta siihen on kuulunut myös aktiivinen ulkopolitiikka ja muun muassa aseistariisunnan edistäminen. Arvoisa ulkoministeri, tänään vietetään YK:n ydinaseriisuntapäivää. Haluaisinkin tässä hengessä kysyä, minkä vuoksi Suomi ei, toisin kuin Ruotsi, lähtenyt neuvottelemaan siitä sopimuksesta, jonka kymmenet maat viime viikolla allekirjoittivat [Puhemies koputtaa] ydinaseiden kieltosopimuksen muodossa. Miksi Suomi ei lähtenyt neuvottelemaan mukaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Soini, 3 minuuttia.

14.57 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa puhemies! Vastataan ensin edustaja Kääriäisen kysymykseen Suomen ulkopoliittisesta toiminta-ajatuksesta, josta ajattelen näin: se on Suomen itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden turvaaminen omalla työllä ja kansainvälisellä yhteistyöllä, tavoitteena reilu, oikeudenmukainen rauhan maailma. Tämän voi painaa vaikka tupailtaohjelmaan. [Seppo Kääriäinen: Selvä!]

Arvoisa puhemies! Jatketaan tästä Irakista. Kyllä se niin on, että Isis on raakalaismainen järjestö, joka on tappanut tuhansia ja tuhansia naisia ja lapsia. Kyllä sitä vastaan on pitänyt taistella ja kouluttaa taistelijoita. Nyt on tärkeää, kun Isis on monilla paikoilla lyöty, turvata jälkihoito siten, että voittajat eivät rupea taistelemaan keskenään, ettei synny uusia jakolinjoja niitten koalitioiden sisällä ja kesken, jotka ovat olleet Isistä nujertamassa. Tämä on äärimmäisen tärkeää.

Sitten mitä sotaharjoituksiin tulee — ovat ne sitten zapadeja, saappaita, auroria tai mitä muita tahansa — niin ei tänne kukaan tule harjoittelemaan ilman, että Suomi antaa siihen luvan tai Suomi tekee omalta osaltaan yhteistyötä. Sellainen puhe, että joku tänne väkisin tuppaa... Tänne ei tuppaa kukaan ilman, että Suomi erikseen päättää kaikista. Ja näistä harjoituksista: ne käsitellään TP-UTVAssa, ja semmoinen selvitys annetaan vuosittain, mitä harjoituksia meillä on. Että tällaisilla asioilla pelottelu ja vouhkaaminen on aivan turhaa. [Markus Mustajärvi: Tukeeko se Itämeren vakauspolitiikkaa?] — Edustaja Mustajärvi, tänne ei kukaan tule harjoittelemaan ilman Suomen omaa tahtoa. [Markus Mustajärvi: Tukeeko se Itämeren vakauspolitiikkaa?] Arvoisa puhemies, yritin sanoa, mutta vastaanottajalla ei ollut ula päällä. [Naurua — Markus Mustajärven välihuuto]

Arvoisa puhemies! Sitten tähän erittäin tärkeään kysymykseen, jonka edustaja Heinäluoma, ja osin myös edustaja Lindtman, otti esiin, joka liittyy siis ydinaseisiin, Pohjois-Koreaan ja muuhun. Suomi tekee kaiken sen yhteistyön, mikä on mahdollista kansainvälisillä foorumeilla: Kannustamme ydinasevaltioita etenemään ydinaseriisunnassa. Otamme huomioon myös taktisten ydinaseiden vastustamisen. Ydinsulkusopimus on keskeinen monen-

keskinen instrumentti ydinaseriisunnan edistämiseksi. Sillä on myös oma merkityksensä ydinenergian rauhanomaisen käytön suhteen. [Puhemies koputtaa] Ydinaseen kieltävän sopimuksen, niin sanotun Ban Treatyn, valmistelussa Suomi ei ole ollut mukana, koska sillä ei yhtäkään ydinasetta tästä maasta tällä hetkellä pois ole saatu ja me olemme omalta osaltamme ydinsulkusopimuksessa sitoutuneet yksiselitteisesti olemaan hankkimatta ydinaseita.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

15.00 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin palaan siihen, mitä edustaja Rinne tässä aiemmalla kierroksella viittasi, että meillä on tosiaan, aivan oikein, jopa 120 miljoonaa uutta työnhakijaa nykyisten päälle Saharan etelänpuoleisessa Afrikassa seuraavan kymmenen vuoden aikana, ja he ovat juuri sitä liikkuvaista väkeä myös. Tämän takia on aivan ytimessä, että sen lisäksi, että saadaan tytöille mahdollisuus, me saamme nuorille erityisesti Afrikassa mahdollisuuden työpaikkaan, alennamme kynnystä investointeihin, jotka johtavat teolliseen työhön — vähän siihen malliin kuin isossa osassa Aasiaa onneksi on miljardi ihmistä noussut alempaan keskiluokkaan tämän avulla. Ja tämän takia minä uskon kyllä vahvasti siihen, että tämä meidän mahdollisuutemme käyttää sijoitusmuotoista riskinjakorahoitusta on äärimmäisen hyvä asia tulevaisuuteen päin.

Tässä edustaja Toivola ja myös edustaja Laukkanen viittasivat siihen, että luonnollisesti tässä syntyy nokkapokkaa eri edunsaajien tai eri rahankäyttäjien kesken, mikä on täysin ymmärrettävää, kun monella alueella on jouduttu määrärahoja laskemaan, siis lahjarahaa laskemaan, mutta sijoitusmuotoiseen on pystytty lisäämään. Sanon vielä kerran tässä niin kuin vuosi sitten sanoin ja monta kertaa, että yksikään euro, jonka me sijoitamme Finnfundin, Maailmanpankin tai IFC:n kautta tai muuta reittiä, ei ole pois järjestöiltä. Ne ovat todella siinä erillisessä kassakaapissa, niin kuin edustaja Laukkanenkin tänään oli jo huomannut ja mainitsi, [Eduskunnasta: Mistä rahat tulevat silloin?] ja se on silloin sijoitusmuotoista. Tilastokeskuksen määritelmässä ne eivät ole kehysmäärärahoja, minkä takia ne eivät lisää eivätkä vähennä sitä määrärahapuolen mahdollisuutta.

Edustaja Toivola viittasi, että yritykset ja järjestöt synergisesti yhteen. Sen takia me olemme nyt myös lisänneet näitä kumppanuusrahoja, että juuri tällaisia Finnpartnershipin ja BEAMin kautta syntyisi entistä enemmän.

Edustajat Sarkkinen ja Wallin palasivat tähän kokonaistasoon, ja ensinnäkin Wallinille sen verran sanoisin, että tilanne on sentään hieman parempi kuin nämä teidän esittelemänne luvut nyt ensi vuoden osalta, sekä naisten ja tyttöjen asian osuuden että kokonaistason osalta, koska tämä hallitus nyt on tietoisesti lisännyt 11 miljoonaa euroa tämän ja ensi vuoden välillä ja itse asiassa yli 40 miljoonaa euroa vuodesta 2016 ensi vuoteen euromääräistä tasoa. Tosin nämä vanhat luvut tässä vaikuttavat, mutta kun kysytään pitkän aikavälin suunnitelmasta, niin kyllä minusta se peruslähtökohta on, että siinä vaiheessa on varaa nostaa reippaasti, kun Suomi ei enää velkaannu, Suomen valtio ei enää velkaannu, ja tässä suhteessa päästään alijäämästä pois — silloin on varmaan sen vakavan keskustelun paikka, jos rehellisesti puhutaan.

Edustaja Huhtasaari viittasi parempaan mittaamiseen ja väärinkäytöksiin aivan oikein minusta, ja vuoden päästä kun tuomme arvioinnin, selonteon kokonaistoteutumista, niin haaveeni on se, että me pystymme paljon aikaisempaa tarkemmin erittelemään tulokset ja

myös mahdolliset väärinkäytökset. Valitettavasti niitä tietty prosentti tulee esiin — aika tasaisesti järjestöjen apujen kautta, aika tasaisesti maaohjelmissa ja toki myös meidän sijoitusmuotoisissa hankkeissamme, niin että sikäli yhtään instrumenttia ei tämän avulla pysty johonkin tärkeysjärjestykseen laittamaan.

Finpron ulkoverkostosta Anttilalle ihan sen verran — vaikka se ministeri Lintilälle kuuluukin — että nimenomaan se on ajatuksena fuusiossa, [Puhemies koputtaa] että siirretään ulkoverkostoon resursseja reippaasti. Tässä suhteessa meidän ulkoministeriön edustustot ovat joka tapauksessa ratkaisevassa asemassa, kun meillä on 88 edustustoa. Niistä suurimman osan kohdalla on vaikea kuvitella muuta pääsyytä kuin nimenomaan kauppa ja sen edistäminen. Eli sen osaamisen, mihin edustaja Kauma viittasi epäilyssään, täytyy nousta sille tasolle, että kaikissa edustustoissa autetaan suomalaisyrityksiä saamaan kauppoja. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme opetusministeriön hallinnonalalle. Ministeri Grahn-Laasonen, 7 minuuttia.

15.04 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Korkea sivistystaso, vaikuttava varhaiskasvatus sekä laadukas ja maksuton koulutus ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Hallitus turvaa tasavertaisen ja laadukkaan koulutuksen kaikille suomalaisille.

Tunnelma tässä budjettikeskustelussa on hyvin erilainen kuin aiemmissa. Vaikeat talouspäätökset ovat nyt takanapäin. Hallituksen puoliväliriihessä osaamiseen kohdistettiin yli 200 miljoonan euron uudet panostukset. Näitä on nyt ilo olla viemässä toteen. Suomi tavoittelee osaamiseen perustuvaa kasvua ja haluaa olla maailman paras koulutusmaa myös tulevaisuudessa. Kuljemme nyt valoisampaan suuntaan. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kun Suomen talous on kääntynyt kasvuun, keskeiseksi kysymykseksi on noussut osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen. Se onkin eräs tärkeä painopiste opetus- ja kulttuuriministeriön talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Luettelen joitakin poimintoja ensi vuoden talousarvioesityksestä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan ensi vuoden alusta lukien. Tämän merkittävän alennuksen vaikutus on noin 70 miljoonaa euroa, ja se on ehdottoman hyvä uutinen lapsiperheille. Pieni- ja keskituloisen perheen maksut alenevat, ja toisen lapsen sisaralennus on jatkossa 50 prosenttia nykyisen 10:n asemasta. Keskituloinen kahden lapsen perhe säästää maksualennusten myötä yli 1 200 euroa vuodessa.

Lisäksi hallitus käynnistää kokeilun 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta yhdessä kuntien kanssa. Kokeiluun on varattu 5 miljoonaa euroa.

Yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien koulutusmääriä nostetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittämiseen on lisätty kaikkiaan 28 miljoonaa euroa kehyskaudelle, mistä 5 miljoonan euron lisäys tulee vuodelle 2018. Yliopistojen kanssa on sovittu, että rahalla saadaan 1 000 uutta yliopistokoulutettua lastentarhanopettajaa.

Peruskoulun tasa-arvoa vahvistetaan. Tasa-arvorahoitus, jolla tuetaan haastavilla alueilla toimivia peruskouluja, kaksinkertaistetaan. Lisäys on 15 miljoonaa, ja määräraha yhteensä on 30 miljoonaa. Tämä rahoitus ei koskaan ole ollut valtion budjetissa näin korkealla tasolla. Lisäksi niille kouluille ja kunnille, jotka eivät eri syistä osallistu kehittämisohjelmiin, kohdistetaan 10 miljoonan euron lisätuki koulutuksen alueellisen tasa-arvon vahvistamiseksi.

Peruskoulujen digioppimisen kokeilu- ja kehittämistyöhön sekä kielikokeiluihin ja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden edistämiseen kohdennetaan 24 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamiseen esitetään 23 miljoonan euron määrärahaa. Hallitus antaa myös esityksen toisen kotimaisen kielen kielikokeilusta.

Luonnontieteen ja matematiikan opetuksen laadun nostamiseen panostetaan lisäämällä määrärahoja 5 miljoonaa euroa.

Lukiokoulutus uudistetaan. Uudistuksen tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa, vahvistaa lukiokoulutuksen laatua ja sujuvoittaa siirtymistä lukio-opinnoista korkeakoulutukseen.

Vapaasta sivistystyöstä nostan esille erityisesti maahanmuuttajille tarkoitetun uuden koulutusmuodon, joka käynnistyy ensi vuonna. Sen keskeisenä sisältönä ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen tai ruotsin kielen opinnot.

Vuoden 2018 alusta tulee voimaan ammatillisen koulutuksen reformi. Reformi on suurin koulutusuudistus 20 vuoteen. Samassa yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle siirretään tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus ja osa tutkintoon johtamattomasta työvoimakoulutuksesta. Tämän johdosta ammatillisen koulutuksen määrärahaa lisätään opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa 50,7 miljoonalla eurolla sieltä työ- ja elinkeinoministeriön puolelta. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanon tukemiseen esitetään ensi vuodelle 15 miljoonan euron lisäpanostusta.

Oikeus oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaisiin psykologi- ja kuraattoripalveluihin laajennetaan koskemaan kaikkia ammatillista perustutkintoa suorittavia opiskelijoita sekä valmentavassa koulutuksessa olevia opiskelijoita. Palveluiden laajentamiseen panostetaan 5,6 miljoonaa euroa. Muutoksen myötä palvelujen piiriin pääsee noin 50 000 opiskelijaa.

Nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi ammatillisen koulutuksen tarjontaa lisätään 1 000 opiskelijavuodella. Lisäyksen kustannusvaikutus on 9,4 miljoonaa euroa, ja tästä sovittiin budjettiriihessä.

Hallituksen korkeakoulupoliittisen linjan ytimessä on korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laadun, vaikuttavuuden ja kansainvälisyyden edistäminen. Konkreettinen esimerkki Suomen talouden suunnan kääntymisestä on, että meillä on nyt alueita, joilla talous kasvaa vauhdilla ja koulutettua työvoimaa tarvitaan. Jo toukokuussa hallitus päätti kohdentaa positiivisen rakennemuutoksen alueiden osaamistarpeisiin kaikkiaan 20 miljoonaa euroa. Tästä tekniikan alan FITech-yhteistyöyliopisto -mallista silloin sovittiin, ja se on erinomainen malli, jolle tulee myöskin 12 miljoonan euron rahoitus kolmen vuoden aikana. Nyt hallitus on vielä lisännyt tuohon 2 miljoonaa euroa, jotta yhteistyötä voitaisiin laajentaa myös muualle kuin sinne lounaisen Suomen positiivisen rakennemuutoksen alueelle. Myös ammattikorkeakoulutusta vahvistetaan positiivisen rakennemuutoksen alueella.

Suomen Akatemialle esitetään määrärahavaltuutta lippulaivatutkimuskeskittymien toteuttamiseen, 25 miljoonaa euroa vuodelle 2018, ja vastaavasta panostuksesta vuodelle 2019 on sovittu kevään julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Lippulaivaohjelma vahvistaa suomalaisen tieteen huippuja ja edistää tutkimuksen vaikuttavuutta.

Datahallinnan ja suurteholaskennan kehittämiseen on kehyksessä varattu 33 miljoonan euron määräraha, mistä 12 miljoonaa kohdistuu ensi vuodelle. Kehittämisohjelmalla nostetaan alan tutkimusinfrastruktuuri kansainväliselle tasolle ja vahvistetaan tekoälyyn liittyvää tutkimusta ja koulutusta.

Ammattikorkeakouluja ja yliopistoja pääomitetaan hallitusohjelman mukaisesti. Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan kohdennetaan uusi 5 miljoonan euron määräraha osaamistarpeisiin vastaamiseksi ja alueiden työelämän kehittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Valtion budjetissa opetus- ja kulttuuriministeriön osuus on 6,6 miljardia euroa. Kun kuntien panostukset lasketaan mukaan, loppusumma kasvaa jopa 16 miljardiin euroon. Suomessa uskotaan koulutukseen, tutkimukseen, kulttuuriin ja sivistykseen. Turvaamme mahdollisuuksien tasa-arvon jokaiselle suomalaiselle lapselle ja nuorelle. Jokainen heistä ansaitsee maailman parhaan koulutuksen, ei yhtään vähempää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Puumala.

15.12 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllähän tämä iso kuva on tässä nyt positiivinen, kun ensi vuoden budjettia katsotaan. Olemme eläneet nyt sen ajan ohi, jossa jouduttiin tekemään leikkauksia, että saadaan Suomen suunta kääntymään, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa koneita voidaan taas pikkuhiljaa ajaa ylöspäin. Tässä on erittäin tärkeitä täsmäkohdennuksia, sellaisia, joista eri puolueet ovat olleet samaa mieltä. Ministeri niistä monta mainitsikin. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on ilman muuta sellainen, samaan tapaan kuin peruskouluihin tehtävät täsmäpanostukset. Suomen tarina on aina ollut se, että kaikki koulut ovat yhtä hyviä riippumatta siitä, sijaitsevatko ne Itä-Suomessa tai Pohjois-Suomessa tai kaupungin eri osissa. Näin pitää olla myös jatkossa.

Nostaisin esille myös tuon opiskelijoiden huoltajakorotuksen, joka on merkittävä. Kun teimme reformin, jossa yleinen asumistuki tuli päämuodoksi myös opiskelijoitten osalta, niin teimme huoltajille täsmäkorotuksen — erittäin tärkeä, keskustankin pitkään vaatima asia. [Puhemies koputtaa] Nyt ollaan hyvällä tiellä.

15.13 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä ministerin mainitsemat pienet lisäykset ovat tietysti hyviä, mutta ne ovat kuin laastaria isoon avohaavaan.

Kysyisin teiltä, arvoisa opetusministeri, siitä, kun SDP:n puheenjohtaja Rinne lauantaina teki mielestäni merkittävän ehdotuksen, sen että jollakin aikavälillä meidän perustuslakiimme lisättäisiin varhaiskasvatus. Siellähän nyt lukee kohdassa Sivistykselliset oikeudet: "Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen." Jatkossa se olisi "maksuttomaan varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen". On se vain niin tärkeä asia nyt viimeaikaistenkin tutkimusten valossa, että tähän suuntaan pitää edetä.

Toinen kysymys: Nyt budjetti käytännössä lopettaa nuorten aikuisten osaamisohjelman, jonka toteutuessa, nyt päättyessä, noin 16 000 ilman tutkintoa olevaa nuorta sai ammattitutkinnon. Se on todettu varsin toimivaksi. [Sari Sarkomaan välihuuto] Meillä on [Puhemies koputtaa] 100 000 nuorta nyt. Oletteko te jättämässä heidät nyt heitteille, kun lopetatte tämän nuorten aikuisten osaamisohjelman?

15.14 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus on parasta, mitä me voimme lapsillemme ja nuorillemme antaa. Se on oikeastaan johtava periaate koko Suomelle. Me elämme käännepisteessä, jossa, voi sanoa, pitkästä aikaa pääsemme sanomaan, että me satsaamme koulutukseen. Nämä ministerin nostamat esimerkit ker-

tovat juuri siitä, että ne ovat hyvinkin merkittäviä. Maksuttomuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa on hyvin merkittävä toimi myöskin näiden lasten perheiden taloudessa.

Elämme myöskin tilannetta, jossa elämme käännepisteessä kohti tulevaisuutta, jossa teknologian murros, robotisaatio, keinoäly tulevat muuttamaan meidän lastemme ja nuortemme työelämää. Silloin herääkin kysymys, millä tavalla meidän koulutusjärjestelmämme tulee vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Sanoisin, että aika hyvin: meillä on uudistusvaiheessa korkeakoulukenttä, lukiota uudistetaan, varhaiskasvatusta uudistetaan, ja lisäksi peruskoulujen opetussuunnitelmia viedään eteenpäin satsaamalla [Puhemies koputtaa] opettajien osaamiseen.

15.15 **Kimmo Kivelä si** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Koulutuksen sektori on käynyt läpi rajuja leikkauksia kahden vaalikauden aikana. Nyt lopulta tunnelin päässä näkyy valoa. On monia hyviä asioita, joihin tässä on jo viitattu.

Itse näen erittäin arvokkaana asiana sen, että saatiin maaliin viime keväänä toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi, jota asiantuntijat ovat kiittäneet. On äärimmäisen tärkeätä, että nyt toimeenpanoon on lisärahoitusta. Onkin tärkeää, kun tuolta kentältä kuulee viestejä, että kun koulutuksen painopistettä laajennetaan työssä tapahtuvaan oppimiseen, yritykset entistä enemmän tarttuvat tähän mahdollisuuteen ja tietoa kulkee yrityksille ja heille saadaan kannustinta [Puhemies koputtaa] tähän. [Jukka Gustafsson: Tarttuvatko yritykset?] — Toivottavasti!

15.16 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukemiseen osoitettu 15 miljoonaa on tervetullut tämän mittavan, tärkeän uudistuksen toteuttamiseksi. Ammatillisesta koulutuksesta tehdään käytännönläheisempää, mikä on hyvä asia. Tästä huolimatta kannan huolta ammattikoulujen resurssien riittävyydestä. Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu jo usean vuoden ajan, ja käytännön opetustoiminnan järjestäjät kamppailevat jatkuvasti resurssien riittävyyden kanssa. Kysyisinkin ministeri Grahn-Laasoselta: onko tämä 15 miljoonan euron suuruinen ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanoon suunnattu raha riittävä suhteessa kyseisen hankkeen laajuuteen, ja ennen kaikkea, kärsiikö tästä lähiopetus?

15.17 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kataisen hallitus kasvatti merkittävästi peruskouluille ohjattua rahoitusta luokkakokojen pienentämiseen. Stubbin hallitus puolitti ne, ja tämä hallitus vei loput rahat pois. Se on johtanut siihen, että peruskouluissa luokkakoot ovat lähteneet tämän hallituskauden aikana merkittävään kasvuun opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen mukaan — itse asiassa nyt ollaan jo korkeammalla tasolla kuin ennen Kataisen hallituksen panostuksia. Samaan aikaan toisella asteella ammatillisella puolella on tehty massiiviset leikkaukset, mikä merkitsee sitä, että lähiopetusta joudutaan vähentämään ammatillisella puolella, jolla jo nyt keskeyttäminen on ollut ongelma. Siihen vaikuttaa lähiopetuksen puute, siihen vaikuttaa oppimateriaalien korkea hinta. Nyt kysymykseni kuuluukin: Mikä tulevaisuus Suomella on, jos hallitus kasvattaa peruskoulun luokkakokoja ja vähentää lähiopetusta ja samaan aikaan [Puhemies koputtaa] osa oppilaista joutuu ammatillisella puolella keskeyttämään muun muassa korkeiden kustannusten vuoksi? Mitä tälle voitaisiin tehdä?

15.18 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä budjettia katsoo kokonaisuudessaan, ensimmäinen ajatus, mikä tulee mieleen, on hämmennys, koska budjetissa yhdistyy toistensa kanssa ristiriitaisia asioita. Toisaalta siellä on luettavissa valtava vimma ja halu uudistaa ja luoda tulevaisuuden koulutusta ja yhteiskuntaa ja kulttuuria, mikä on todella tuettavaa ja arvokasta, mutta samaan aikaan ei voi sulkea silmiä siltä, että siinä rinnalla kuljetetaan edelleen koulutukseen kohdistuvia useiden satojen miljoonien leikkauksia, jotka ovat uhka sille perustalle ja sille kokonaisuudelle ja uhka myös sille, mistä ministeri puhuu, että jokainen nuori saisi mahdollisimman hyvät lähtökohdat viedä sitä omaa elämäänsä eteenpäin. Tätä ristiriitaa on hyvin vaikea käsittää, ja ne leikkaukset uhkaavat myös sitä uudistusta. Yhtenä ajankohtaisena esimerkkinä on yliopistojen pedagogiikka: miten paljon siihen onkaan viime vuosina panostettu, tuettu tutkijoita opettamistyössä, jotta kaikki erilaiset oppijat saavat sen opin, ja sitten tulevat leikkaukset, ja sen jälkeen opetuksesta vähennetään, [Puhemies koputtaa] jolloin myöskin menee hukkaan sitä vahvaa uudistustyötä, mitä on jo tehty.

15.19 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! De regionala språkförsöken kommer att leda till ökad ojämlikhet i och med möjligheten att välja bort det andra inhemska språket. Det är nämligen omöjligt att sia om sina framtida kunskapsbehov när man är 9—10 år gammal. Försöket har också utbildningspolitiska konsekvenser. Regeringen frångår den alldeles grundläggande principen om att skapa jämlika förutsättningar för alla barn. Vi borde fokusera på att tidigarelägga all språkundervisning och på att sporra våra barn och unga att läsa flera språk, inte färre. För vissa är detta också första steget till att göra all svenskundervisning frivillig i våra skolor.

Arvoisa puhemies! Esitys alueellisesta kielikokeilusta on valitettava. Esitys lisää epätasaarvoa, koska se mahdollistaa toisen kotimaisen kielen poisvalitsemisen hyvin nuorena, ja tämä voi myöhemmin osoittautua kohtalokkaaksi valinnaksi. On suorastaan surullista keskustella siitä, miten Suomessa voidaan lukea vähemmän kieliä, kun [Puhemies koputtaa] meidän tulisi päinvastoin keskittyä siihen, miten voidaan aikaistaa kaikkea kieltenopetusta ja kannustaa meidän nuoriamme lukemaan enemmän kieliä aikaisemmassa vaiheessa.

15.21 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin myöskin huomiota varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen kasvamiseen. Liian suuret opetusryhmät tekevät mahdottomaksi meidän ammattitaitoisen ja osaavan henkilökuntamme panostamisen yksilöidysti nuoriin, ja erityisesti juuri heikommassa asemassa olevat, hitaammin kehittyvät ja oppimisvaikeuksia omaavat, jäävät jalkoihin suurissa lapsiryhmissä. Nämä valtionosuusleikkaukset ovat yli 6,5 miljoonaa vuodesta 2016. Toinen asia, mikä vaikuttaa, on vuodesta 2010 voimassa ollut ikäryhmien pienentymisestä johtuva erityisavustus, joka myöskin on nyt poistettu. Olisinkin kysynyt arvoisalta ministeriltä: millä tavalla pidetään huolta siitä, mistä täällä edustaja Puumala totesi, tasalaatuisuudesta, siitä että Hangosta Nuorgamiin ei ole väliä, missä lapsi käy peruskoulunsa? Tämähän ei tällä hetkellä enää pidä paikkaansa. Meillä on nyt tulossa ihan selkeitä eroja koulujen ja kuntien välillä. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt: miten tästä voidaan pitää näitten leikkausten keskellä huolta?

15.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä budjettiesitystä esiteltäessä totesi, että ilman perusopetuksen jälkeistä koulutusta olevien ihmisten työllisyysaste on 43 prosenttia ja että tälle asialle täytyy jotakin tehdä. SDP on useampaan otteeseen nostanut esille oppivelvollisuusiän nostamisen, oppioikeuden lisäämisen, maksuttoman toisen asteen koulutuksen, jolla voitaisiin vastata tähän huutoon. [Sari Sarkomaa: Koulutuspoliittisia juoksuhautoja kaivellaan, ei mitään muuta!] Useat asiantuntijat — itse asiassa en tiedä yhtään asiantuntijaa, joka olisi sitä asiaa vastaan — sanovat, että oppivelvollisuusiän nostamisella voitaisiin päästä tilanteeseen, jossa koulupudokkaat, työelämän ulkopuolelle jäävät nuoret, saataisiin estettyä tulevaisuudessa. Kysynkin ministeri Grahn-Laasoselta: miten suhtaudutte tähän oppioikeuden lisäämiseen tuonne 18 vuoteen asti?

15.23 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen jokaisesta eurosta, jolla hallitus peruu itse tekemiään valtavia leikkauksia koulutukseen, mutta samaan aikaan on todettava, että mielestäni on sumutusta puhua uusista satsauksista koulutukseen, jos taustalla on 0,5 miljardin euron leikkaukset ja vain 50 miljoonan euron lisäykset pysyvän rahoituksen osalta.

Annan toki varauksettoman tukeni päivähoidon maksujen alentamiselle, mutta samalla tahdon kysyä opetusministeriltä yhden kysymyksen subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta: mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä nyt, kun kunnista tulee selkeää viestiä siitä, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksella ei ole saavutettu hallituksen ennakoimia säästöjä? Käytännössä päivähoito-oikeuden rajaus on ollut haasteellinen päiväkotien arjessa. Vaikka olette vannoneet, että muutos ei vaikuta varhaiskasvatuksen laatuun, niin äänet kentällä puhuvat jotain muuta. Lapsiryhmät ovat kasvaneet ja ryhmäytyminen on vaikeaa, kun osa-aikaisia ja täysipäiväisiä hoidettavia joudutaan yhdistämään samoihin ryhmiin. Viimeinen kysymys kiteytettynä: [Puhemies koputtaa] kun kokemukset ovat tällaisia, että säästöjä ei saada aikaan ja vaikutukset päiväkotien arjessa ovat kielteisiä, oletteko valmiita vetämään pois esityksen subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksesta?

15.24 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koulutus ja sivistys on kansakunnan menestyksen perusta. Tässä jokin vuosi sitten, kun koulutusleikkaukset olivat pahimmillaan, kysyttiin, että mihin käyttäisit yhteiskunnan viimeisen euron: ruokaan, ympäristöön vai lääkkeisiin. Vastaus oli selvä, että koulutukseen, koska koulutuksen ja sivistyksen kautta tulevat tulevaisuuden ongelmanratkaisijat. Sen takia on hyvä, että opetusministerin johdolla nyt koko koulutuskenttää uudistetaan vahvalla otteella tulevaisuuden haasteisiin vastaamaan, varhaiskasvatuksesta aina korkeakouluopintoihin saakka.

Tuossa budjetissa on hyviä kohtia, muun muassa tämä tuhat uutta ammatillisen koulutuksen paikkaa, sitä kautta nuorten syrjäytymistä ehkäistään. Varhaiskasvatusmaksujen poisto 6 700 perheeltä on mahtava, suuri osoitus siitä, että tuetaan työssäkäyntiä ja varhaiskasvatusta, ja esimerkiksi tuo sisaralennus tarkoittaa keskituloiselle perheelle 1 200 euron säästöä vuodessa. [Puhemies koputtaa] Se on suoraa rahaa perheiden käyttöön.

15.25 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi haluaa olla maailman paras, niin kuin täällä on jo usean kerran toistettu, ja koulutus on siihen avainasia. Moneen Suomen menestystekijään vaikutetaan matematiikan taidoilla, mutta erilai-

sissa mittauksissa on käynyt ilmi, että peruskoulun matematiikan taidot ovat heikkenevät. Me olemme saamassa nyt tässä budjetissa lisää rahaa luma-aineisiin, mutta olen alkanut jo miettiä, onko tällainen hankerahoituspohjalla oleva kehittäminen sittenkään hyvä asia, saadaanko sillä rahalla aikaan sitä, mitä haetaan, vai olisiko tässä jokin muu ryhtiliike nytten paikallaan. Miten saataisiin lisää potkua esimerkiksi tähän matematiikan osaamiseen?

15.26 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On useakin asia, mistä voi ruotsalaisen eduskuntaryhmän kanssa olla samaakin mieltä, mutta tässä kielikokeilukysymyksessä taidamme olla eri mieltä. Sininen eduskuntaryhmä näkee erittäin kannatettavana tämän alueellisen kielikokeilun, eli että voi opiskella kaikki koulutusasteet ilman ruotsin kielen — tai suomen kielen — opiskelua. [Mikaela Nylander: Kaikki! No niin, tulihan se sieltä!] Kokeiluun osallistujat vapautetaan hakemuksesta toisen kotimaisen kielen opiskelusta suomenkielisissä lukioissa ja ammattikouluissa. Korkeakouluthan voivat jo nykyisellään tämmöisen vapauttamisen tehdä. Tässä on myös esitetty huolta siitä, että jollain tavalla virkaura sitten vaarantuisi. [Mikaela Nylander: Kyllä!] Täytyy muistaa, että se vaatimus edelleen pysyy, ja sitten korkeakoulussa halutessaan voi tätä kieltä opiskella, jos tarvitsee, ja siihen myös opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää avustuksia. Kysyn arvoisalta ministeriltä: suhtaudummehan sitten tämän kokeilun tuloksiin hyvin avoimesti? Kysyn myös: miten näette kielten opiskelun tulevaisuuden ylipäätään? [Puhemies koputtaa] Ne tarpeet, mitä Suomella on, ovat koko ajan kasvavat.

15.27 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tuli tämä Siniselle tulevaisuudelle erittäin tärkeä symbolikysymys eteen, on hyvä muistaa, että kun ylioppilasruotsista luovuttiin, niin se perusteltiin aikoinaan muun muassa sillä, että se antaisi tilaa lukiolaisille lukea muita kieliä. Miten on käynyt? Tänä päivänä luetaan vähemmän kieliä kuin aikaisemmin. [Mikaela Nylander: Juuri näin!] Aivan liian moni oppilas jättää kielet pois, kun kirjoittaa ylioppilaaksi, ja tämä ei ole Suomen kannalta toivottava kehitys ollenkaan, vaan päinvastoin. Sitten on vielä niin, edustaja Elo, että kaksikielisessä maassa on hyvä, että oppii vähän tuntemaan sen toisen kieliryhmän kulttuuria ja kieltä, ja ruotsilla pärjää myös Pohjoismaissa, ja se avaa ovia ja niin edelleen. En voisi kuvitella, että sanoisin meidän ruotsinkielisille lapsille, että älkää lukeko suomea. En voisi todellakaan kuvitella, [Puhemies koputtaa] että sellainen tilanne tulisi eteen.

Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että tämä kokeilu on niin pieni kuin se on. [Puhemies koputtaa] Minkälaista palautetta odotatte?

15.28 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on aiemminkin todettu, on tärkeää, että koulutuksen panostuksia hiljalleen kasvatetaan.

Ja kuten edustaja Parviainen toi esille, luonnontieteiden ja matematiikan osaamista vahvistetaan tällä valtakunnallisella kehittämisohjelmalla, ja se onkin tärkeää, koska Suomen Pisa-menestys on heikentynyt jatkuvasti vuosien 2000 ja 2015 välillä erityisesti luonnontieteissä ja matematiikassa. Vuonna 2006 Suomen tulos matematiikassa oli 548 pistettä ja vuonna 2015 enää 511 pistettä, sama trendi on myös luonnontieteissä, joten lisäpanostuksia tarvitaan.

Sitten tästä kielikokeilusta vielä lyhyesti: Tosiaan, hallitus on antanut esityksen siitä. Sillä mahdollistettaisiin enimmillään 2 200 oppilaan vapautus toisen kotimaisen kielen opiskelusta. Esitys on sinällään hyvä ja oikeansuuntainen, mutta olisi tietenkin toivotta-

vaa, että huomattavasti suurempi joukko oppilaita [Puhemies koputtaa] olisi päässyt tämän valinnanvapauden piiriin.

15.29 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erikseen täytyy tietenkin sanoa, että nämä varhaiskasvatusmaksujen alentamiset pieni- ja keskituloisten perheiden osalta ovat oikea suuntaus ja samoin hyvää on tämä kokeilu halukkaiden kuntien kanssa 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta.

Mutta täytyy sanoa näistä leikkauksista ammatilliseen koulutukseen, että nyt esitetyt panostukset ovat täysin riittämättömiä ja nämä hallituksen leikkaukset ovat jo nyt vaarantaneet koulutuksen tasa-arvon ja vähentäneet jopa 1 600 työpaikkaa ammatillisesta koulutuksesta. Tämä ei voi mitenkään olla näkymättä opetuksen laadussa, lähiopetuksen määrässä tai nuorten oikeudessa yhdenvertaiseen koulutukseen. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: Miten konkreettisesti koulutuksen tasa-arvo turvataan? Oletteko valmis tekemään ammatillisen koulutuksen oppimateriaaleista maksuttomia, jotta kenenkään nuoren ei tarvitse taloudellisten vaikeuksien vuoksi keskeyttää opintojaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän tähän debattivaiheeseen vielä kolme puheenvuoroa, edustajille Eloranta, Kosonen ja Sarkomaa, ja sen jälkeen sitten otamme toisen debattikierroksen ministerin vastauksen jälkeen.

15.31 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmen viime vuosikymmenen aikana Suomesta on kadonnut yli 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt perusasteen koulutus. Peruskoulun varassa olevien työllisyys onkin pudonnut niin, että heistä tosiaankin vain 43 prosenttia on töissä. Pelkän peruskoulun käyneet ovat työssä vain et työiästään.

Perusasteen koulutuksen varassa Suomessa on huikea määrä, yli 600 000 työikäistä. Edelleen jokaisesta ikäluokasta noin 10 000 nuoren opinnot päättyvät peruskouluun, ja tämä on suuri yhteiskunnallinen ja koulutuspoliittinen ongelma. Onkin aivan välttämätöntä, että turvaamme jokaiselle nuorelle vähintään toisen asteen tutkinnon. Oppivelvollisuuden pidennys kattamaan toisen asteen tutkinto poistaisi samalla ongelman maksullisten oppimateriaalien osalta. Se parantaisi nuorten työllistymistä ja maksaisi itsensä pian takaisin. Oletteko, arvoisa ministeri, valmis tarttumaan tähän SDP:n esitykseen oppivelvollisuuden, tai oppioikeuden, pidentämisestä? Kannattaa muistaa, että Euroopan maista vain Turkissa on lyhyempi oppivelvollisuus kuin meillä Suomessa.

15.32 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä budjetissa on todellakin paljon hyvää: tässä jo moneen kertaan mainittu varhaiskasvatuksen maksuttomuus 5-vuotiailla, tämä kokeilu, ja sitten yleensä varhaiskasvatusmaksujen alentaminen pieni- ja keskituloisilta.

Positiivisen rakennemuutoksen alueella tehdään tämä teknillisten yliopistojen FITech-verkosto ja -yhteistyö ja luodaan niitä malleja, joilla sitten aiotaan levittää myös tätä uutta, siellä opittua yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä. Olisinkin kysynyt tästä, kun tämä sama ongelmahan on vähän kaikkialla Suomessa eli meillä eivät oikein työntekijät ja osaaminen ja yritykset kohtaa: minkälaisia toimia tästä ennakoitte, arvoisa ministeri, olevan tulossa, ja millä aikataululla nämä mallit myös sitten toisille alueille pääsevät leviämään?

15.33 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio tekee hyvää satavuotiaalle Suomelle. Takana ovat ministeri Kiurun leikkaukset ja jalka jarrulla uudistukselle -aika. Nyt uudistetaan koulutusta ja aidosti tulee uutta voimavaraa opetukseen.

Sosiaalidemokraatit näyttävät kaivelevan vanhoja koulutuspoliittisia juoksuhautoja: oppivelvollisuuden pidentäminen, sen venyttäminen, ei auta yhtään nuorta. On todella hyvä, että varhaiskasvatus on mahdollista kaikille, sen laatua parannetaan, perusopetuksen laatua parannetaan, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattisesta ryhmästä] niin että se kantaa niin, että jokainen pääsee toisen asteen koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä ehkäistään. Mikä parempi, Ohjaamot vakinaistetaan, sinne tuodaan lisää voimavaroja. Psykososiaalisia tukipalveluita annetaan nuorille. Autetaan nuoria eikä vain venytetä sitä oppivelvollisuutta. Ja mikä parasta, opiskelijavuosia tulee 1 000. Ja kysynkin ministeri Grahn-Laasoselta: kun täällä Uudellamaalla ja Helsingissä nuoret syrjäytyvät sen takia, että ne aloituspaikat ovat toisaalla, niin tuletteko kohdentamaan näitä paikkoja tänne Uudellemaalle ja Helsinkiin ja suurin kaupunkeihin, kuten Turkuun, [Puhemies koputtaa] jossa todellakin on pula paikoista?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme debattia.

15.34 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset monista hyvistä puheenvuoroista, joita tässä salissa pidettiin, ja niitä mielelläni kommentoin.

Ensinnäkin tästä isosta kuvasta. Hallituksen tärkein päämäärä on saada Suomi jälleen nousuun ja kasvuun, lisää työllisyyttä, ja tässä päämäärässä olemme nyt pidemmällä kuin, voi sanoa, pitkään aikaan. Lähes kymmenen heikon vuoden jälkeen Suomen talous on kääntynyt nousuun ja työllisyys paranee. Se on hyvä uutinen myös siitä näkökulmasta, että se mahdollistaa meille jälleen myöskin koulutukseen tehtävät panostukset.

Edellinen hallituskausi oli monella tavalla koulutuspoliittisesti synkkä. Oli sosiaalidemokraattinen opetusministeri, jonka aikana leikattiin koulutuksesta mutta käytännössä uudistukset jäivät tekemättä; valmisteltiin ammatillisen koulutuksen uutta lainsäädäntöä, se jäi tekemättä; ei kiinnitetty erityisemmin huomiota siihen, että Suomi on jäämässä koulutustasossa jälkeen muista OECD-maista; nuorisotyöttömyyteen kyllä tuli toimia, muttei kovin vaikuttavia, koska nuorisotyöttömyys kasvoi; luonnontieteen ja matematiikan oppimiseen, esimerkiksi, huomiota ei kovin suuresti kiinnitetty silloin. Eli monet tärkeät uudistukset jäivät tekemättä edellisellä hallituskaudella, ja tähän me olemme nyt tehneet muutosta.

Meillä on käytännössä menossa erinäköisiä uudistuksia kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta aina elinikäiseen oppimiseen asti. Nuorisotyöttömyydestä kun puhutaan, niin kaikkein vaikuttavinta on pyrkiä vaikuttamaan nuorten syrjäytymiseen jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukemalla perheitä ja panostamalla varhaiskasvatukseen, ja nyt tällä hetkellä varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen on nostettu hallituksen ihan strategiseksi päämääräksi. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ensi vuonna, laatua vahvistetaan uusilla varhaiskasvatussuunnitelmilla ja ammattilaisten määrän ja osaamisen vahvistamisella. Eli suunta on varhaiskasvatuksessa nyt siihen suuntaan, että

varhaiskasvatukseen osallistuisi jatkossa yhä suurempi osa ikäluokasta. 5-vuotiaiden maksuttomuuskokeilu on erittäin hyvä avaus.

Ammatillisessa koulutuksessa iso reformi on käytännössä jo hyväksytty täällä eduskunnassa, ja se tulee ensi vuoden alusta voimaan, iso koulutusuudistus.

Edustaja Gustafsson kysyi nuorten aikuisten osaamisohjelman perään. Se on ollut pieni siivu ammatillisesta koulutuksesta. Nyt me rakennamme yhtenäisen, kokonaisen ammatillisen koulutuksen järjestelmän, joka pystyy palvelemaan myös tätä haastavaa nuorten aikuisten kohderyhmää entistä paremmin. Lisäksi hallituksella on 19 kohdan ohjelma nuorten syrjäytymisen vähentämiseen, ja ydinkysymys on se, miten me valmistamme lapset ja nuoret ammatteihin ja työtehtäviin, joita ei vielä ole. Työelämä muuttuu niin valtavan nopeaa vauhtia, että meidän pitää pystyä lisäämään reagointiherkkyttä myös koulutuksessa, lisäämään koulutuksen ja työelämän yhteyksiä ja valmistamaan lapset ja nuoret tulevaisuuden työelämään, ja näihin uudistuksiin käytän kaiken energiani.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatkamme debattia, ja sen aloittaa edustaja Torsti.

15.37 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri puhui vaikuttavista uudistuksista. Edellisellä hallituskaudella pantiin toimeen nuorisotakuu ja sen osana koulutustakuu, joka takasi 9.-luokkalaisille jatkon. Kävin läpi kymmenen vuoden jakson ennen koulutustakuuta ja pari vuotta, kun se on ollut voimassa, ja sen vaikuttavuus todella näkyy tilastoissa: kahtena ensimmäisenä toimeenpanovuonna 9. luokan jälkeen aloittamatta jättäneiden osuus putosi liki kolmanneksella, siis tuhansilla nuorilla. Tämä on tietysti ihanaa, hienoa, vaikuttavaa koulutuspolitiikkaa, ja sen jatkoa moni tässä salissa kannattaa, ja yksi tapa sitä jatkaa on nimenomaan oppivelvollisuuden jatkaminen. Itse puhuisin mieluusti 12-vuotisesta peruskoulutuksesta pitkän tähtäimen tavoitteena.

No viime viikon lähetekeskustelussa täällä ministeri Orpo sanoi, että hallitus ei aio toisen asteen maksuttomuutta toteuttaa, ja viittasi muihin keinoihin, joilla varmistetaan toisen asteen koulutus. Nyt kysyisin ministeriltä: mitä nämä [Puhemies koputtaa] kaikki muut keinot siis ovat?

15.38 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaista, että hallitus panostaa nyt varhaiskasvatukseen alentamalla varhaiskasvatusmaksuja ja samalla lisäämällä lastentarhanopettajakoulutuksen aloituspaikkoja usean vuoden aikana. Nämä ovat oikeita tekoja. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on tutkinut perusopetuksessa positiivisen diskriminaation rahoitusta ja todennut sen erittäin vaikuttavaksi. Kysyisin: voisiko tätä samanlaista rahoitusta harkita myös varhaiskasvatuksen puolella? Sillä voisi olla paikkansa.

Toinen kysymykseni liittyy liikuntaan ja Liikkuvaan kouluun. Pääsin tänään seuraamaan, kuinka Vantaalla noin 3 300 lasta liikkui School Action Daynä, ja 100 000 lasta tänään koko Suomessa liikkui. Liikkuva koulu on ollut menestystarina, mutta se on tällä hetkellä hankerahoituksena. Tavoitteena on kuitenkin vakinaistaa toimintaa. Nyt samalla, kun uudistetaan opettajien täydennys- ja peruskoulutusta, kuinka voidaan huomioida se, että toiminnallinen opetus ja opetuksen liikunnallistaminen [Puhemies koputtaa] otetaan huomioon siinä?

15.39 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kivan Koulun toimet koulukiusaamisen ehkäisemiseksi eivät valitettavasti ole riittäviä. Jatkuvasti tulee uusia ja uusia yhteydenottoja siitä, että kiusaaminen jatkuu, se on joittenkin kohdalla jatkunut jo vuosia. Haluaisinkin tietää, mihin toimiin hallitus ryhtyy erittäin epäoikeudenmukaisen ja syrjäyttävän ja mielenterveysongelmia aiheuttavan koulukiusaamisen paremmaksi suitsimiseksi. Ollaanko valmiita esimerkiksi perusopetuslakiin laittamaan sitova pykälä siitä, että jollekin koulussa ihan todella kuuluu siitä huolehtiminen, että kun kiusaamistoimia on tehty ja ne on havaittu, se kiusaaminen myös loppuu? Milloin me saamme jälkihuollon, josta on hyviä malleja olemassa jo Suomessa, osaksi koulutyötä, niin että silloin, kun näitä kiusaamistapauksia todetaan, oppilaat saavat myös jälkihuoltoa?

15.40 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeri puhui kauniisti siitä, miten tunnelma on nyt erilainen kuin aikaisemmin tässä salissa ja että ajat ovat paremmat. Nyt ikävä velvollisuuteni on tässä muistuttaa opetusministeriä siitä, että Sipilän hallitus on hallitus, joka tulee jäämään historiaan massiivisista koulutusleikkauksistaan ja siitä, että tämä hallitus petti opiskelijoille annetun koulutuslupauksen: lupasitte ennen vaaleja, että opiskelu säilyy opintorahapainotteisena, mutta olette tekemässä ja tehneet siitä lainapainotteisen.

Hallitus leikkaa 0,5 miljardia koulutuksesta ja paikkaa 50 miljoonalla pysyvää rahoitusta, elikkä leikkaatte itse tekemänne rahoitusaukon yhden kymmenesosan kokoisella summalla. Tätä ei voi pitää hyvänä politiikkana.

Puhuitte kauniisti myös siitä, että ennaltaehkäisy on syrjäytymisen [Puhemies koputtaa] ehkäisyssä tärkeintä. Mutta miksi sitten teette näitä toimenpiteitä, joilla itse lisäätte koulupudokkaiden, syrjäytyvien, määrää?

15.42 **Anne Louhelainen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari viikkoa sitten julkaistiin OECD:n tutkimus, jossa todettiin, että Suomi on tilastokärjessä koulutuksen rahoituksessa: Suomi käyttää OECD-maista kolmanneksi eniten julkista rahaa koulutukseen. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on kuitenkin Suomessa kansainvälisesti katsoen poikkeuksellisen alhainen: OECD-alueella 87 prosenttia 4-vuotiaista osallistui vuonna 2015 varhaiskasvatukseen, Suomessa 4-vuotiaiden osallistumisprosentti oli 74. Osallistumisaste ei juurikaan nouse 5-vuotiaiden kohdalla, vaan vasta esiopetukseen osallistuvien 6-vuotiaiden kohdalla Suomi tavoittaa kansainvälisen keskiarvon.

Arvoisa puhemies! Hallitus on asettanut tavoitteeksi varhaiskasvatuksen laadun kehittämisen ja osallistumisasteen nostamisen. Yhtenä keinona käynnistetään kokeilu 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta halukkaiden kuntien kanssa. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, tämä on erittäin hyvä asia. Millaista palautetta kunnista on tullut, ja millaisin kriteerein siihen kokeiluun pääsee mukaan?

15.43 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin vihreät, perussuomalaiset pitivät ja pitävät hyvänä subjektiivisen päivähoidon rajaamista, koska se on ollut toimiva ratkaisu uudistaa päivähoitoa.

Toisekseen, Vantaalla saadut kokemukset osoittavat sen, että kaikki ne perheet, jotka tarvitsevat subjektiivista päivähoitoa lapsilleen jonkun erityisen syyn tähden, käytännössä ovat saaneet ja saavat sitä — se vastausprosentti oli yli 90 — että ne, jotka hakivat sitä, saivat. Siinä mielessä subjektiivinen päivähoito ei ole heikentänyt kenenkään lapsen päivä-

hoitoon pääsyä, jos siihen tarvetta on ollut. Tässä yhteydessä on pakko heittää palloa vähän sosiaalidemokraattien suuntaan, koska meillä on Vantaalla nyt taas pallo palaamassa takaisin siihen suuntaan, että me menemme takaisin subjektiivisen päivähoidon mahdollistamiseen ja me menetämme ne miljoonien eurojen säästöt ja ne hyvät kokemukset, mitä on saatu. Toivoisinkin, että Antti Lindtman ottaa kopin tästä ja mentäisiin virkamiesten esittämällä linjalla tässä suhteessa.

Olisin ministeriltä kysynyt: voisimmeko me olla hiukan kunnianhimoisempia siinä, että kun ammattikoulutukseen tarjotaan vain tuhat lisäpaikkaa ja me tiedämme, että meillä on [Puhemies koputtaa] tuhansia ja tuhansia nuoria, joilla ei ole toisen asteen koulutusta, heille turvattaisiin jonkunnäköisiä opintopolkuja?

15.44 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että Vantaalla perussuomalaiset ja kokoomus löysivät toisensa ja rajasivat päivähoito-oikeutta ja me sitä vastustimme. Halusinkin tähän liittyen kysyä opetusministeriltä: Tämä rajaus säästää valtion rahoja 15 senttiä jokaista suomalaista kohden kuukaudessa. Onko se sen arvoista, (Jukka Gustafsson: Ei todellakaan!) 15 senttiä kuukaudessa jokaista suomalaista kohden?

Arvoisa puhemies! Varsinainen asia oli kysyä: Kun huomasin, että jopa osa kokoomusedustajista oli huolissaan oppimateriaalien maksujen tasosta toisella asteella, niin tämähän poistuisi pidentämällä oppivelvollisuutta toisen asteen yli. Huomasin, että jopa Tuomo Puumala viittasi, että tätä voitaisiin harkita. Keskusta on tarkistamassa kantaansa. Viimeinen este tässä on jälleen kerran kokoomus. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, voisitteko kuitenkin vielä harkita kantaanne tässä?

15.45 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuoreen selvityksen tietojen mukaan lastentarhanopettajista jopa 40 prosenttia harkitsee alanvaihtoa. Syinä ovat huono palkkaus sekä henkinen ja fyysinen kuormittavuus. Varhaiskasvatuksen ryhmien kokojen kasvattaminen, mistä hallitus päätti, lisää työn kuormittavuutta ja voi pahentaa työvoimapulaa, mikäli se lisää alanvaihtoja, ja tätä myöten lastentarhanopettajien sinänsä erittäin tarpeellinen koulutusmäärän lisääntyminen voi valua hukkaan, jos ihmiset vaihtavat kasvavissa määrin alaa. Miten opetusministeri suhtautuu näihin selvityksen tuloksiin? Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostotavoite voi valua hukkaan, jos ihmiset jättävät viemättä lapsensa varhaiskasvatukseen laadun heikkenemisen takia.

Mutta, arvoisa puhemies, subjektiivisen päivähoito-oikeuden poistosta on nyt kokemuksia, ja ne kokemukset ovat karuja: epätasa-arvo kunnittain on lisääntynyt, vaihtuvat ryhmät, lasten välinen epätasa-arvo, byrokratia — [Puhemies koputtaa] eikö tämä kokeilu voitaisi jo unohtaa?

15.46 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin se, että kun täällä on sanottu matematiikan opetuksen tehostamisesta ja parantamisesta, niin miksi ei, varmasti näin, mutta älkää ihmeessä antako humanismin käsityksen kadota. Älkää missään tapauksessa lopettako historiaa ja yhteiskuntatieteitä. [Jukka Gustafsson: Oikein!]

Ja toinen asia, arvoisa puhemies, on se, että tiedämme täällä mainitun positiivisen rakennemuutoksen asetelman Varsinais-Suomessa, mikä tarkoittaa sitä, että Äänekosken kaltainen investointi toistuu Turun seudulla seitsemänä perättäisenä vuonna. Sen eräs pullonkaula, johon ministeri on käynyt ripsakasti kiinni, on koulutus, korkeamman asteen diplomi-

insinöörikoulutus, joka tarvitsee kiireellisesti ja nopeasti apuja. Siihen on olemassa malli. Mutta ei kai ministeri ole luovuttanut siinä, että pidemmällä aikavälillä myöskin diplomiinsinöörikoulutus saataisiin Turussa pysyvästi jalalle?

15.47 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Det här språkexperimentet som kör igång med 2 200 elever har ventilerats här i salen. Med tanke på att utgångspunkten hos tillskyndarna antagligen var ett femsiffrigt tal så är 2 200 ganska lite. Det gör egentligen det här försöket till en papperstiger, i stort sett. Men inte för dem som berörs, de 2 200, de riskerar hamna i en sämre sits än de som lär sig språk.

Arvoisa puhemies! Tämä kielikokeilu koskee siis 2 200:aa oppilasta, mikä varmaan oli pettymys niille tämän kokeilun taustajoukoille, jotka todistettavasti halusivat viisinumeroista lukua. Tämä 2 200 tekee tästä paperitiikerin sellaisenaan, mutta ei niille, joita se koskee, koska he joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna niihin, jotka oppivat näitä kieliä. Koska hallitus varmaan tekee lähtökohtaisesti merkittäviä ratkaisuja, niin kysyn: millä tavalla tämä [Puhemies koputtaa] kokeilu vaikuttaa Suomen talouskasvuun, kansainväliseen menestykseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen?

15.49 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme menestys on perustunut vahvaan osaamiseen ja siihen, että jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa, siihen, että opetuksemme on laadukasta ja vahvaa [Timo Heinonen: Siksi panostetaan jo!] jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Mutta nyt, arvoisa hallitus, te olette romuttaneet tämän lähtökohdan. Työttömien lapset eivät enää pääse osallisiksi kokopäivähoidosta, ja heillä tämä syrjäytymisen polku uhkaa alkaa jo varhain. Tämä on iso virhe, ja toivon hartaasti, että hallitus korjaa ajoissa tämän virheensä.

Toiseksi, ammatillisesta koulutuksesta on leikattu todella rajusti, 190 miljoonaa. Se karsii lähiopetusta, se karsii opetuspaikkoja. Teillä on toki suunnitelmana lisätä opetusta yrityksissä, mutta kysynkin ministeriltä: Miten te arvioitte, että yritykset tarttuvat tähän mahdollisuuteen? Mitä porkkanoita annatte yrityksille, kun nyt oppisopimuskoulutuskin on niin vähän suosittua? Lisäksi haluaisin vastauksen [Puhemies koputtaa] edustaja Sarkomaan kysymykseen, miten voidaan täällä Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla lisätä koulutuspaikkoja nuorille.

15.50 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koulutuksen ja opetuksen saralla on erityisesti kolme valopilkkua:

Pitkään ja hartaasti toivottu opiskelijoiden huoltajakorotus tulee ensi vuonna. Se on 75 euroa kuukaudessa, ja se on nimenomaan pienituloisille opiskeleville perheille iso kädenojennus.

Varhaiskasvatuksessa tehdään monia uudistuksia, esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, ja nollaluokkaan pääsee yli 6 700 perhettä, se on iso asia, ja kokeillaan myöskin 5-vuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta. Ja jokaisella suomalaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen vähintään 20 tuntia viikossa, vähintään 20 tuntia. Tämä pitää muistaa.

Vielä viimeiseen henkäykseen sanon sen, että ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja lisätään. Se on hyvä osoitus siitä, että ammatilliseen koulutukseen panostetaan noiden raskaiden leikkausten jälkeen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Heinonen, Aalto, Gustafsson ja Puumala, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

15.51 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse en usko sosiaalidemokraattien ajamaan opiskelupakkoon vaan mieluummin siihen, että etsitään keinoja tukea erilaisia opiskelijoita ja kannustaa erilaisia oppijoita. Kannettu oppilas ei koulussa pysy, ja sen takia kannattaa etsiä muita keinoja.

Pidän myönteisenä sitä, että opetusministeri Grahn-Laasosen johdolla varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ja monet perheet, lähes 7 000 perhettä, pääsevät maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut laskevat yli 1 200 euroa vuodessa. Nämä ovat merkittäviä panostuksia.

Mutta kysyisin tästä 5-vuotiaiden kokeilusta. Onko teillä, arvoisa ministeri, jo käsitystä siitä, kuinka monta kuntaa, kaupunkia saadaan mukaan kokeiluun ja kuinka monesta perheestä on kyse? Ja iso kiitos siitä, että teidän johdollanne panostetaan myös lastentarhanopettajien koulutuksen lisäämiseen, [Puhemies koputtaa] mutta myös opettajiin. Meillä on maailman parhaat opettajat, ja siitä voimavarasta on hyvä pitää kiinni.

15.52 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toistan kysymykseni arvoisalle opetusministerille: [Sari Sarkomaa: Nyt annetaan vihreiden vaihtoehto!] kun kokemukset subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksesta ovat sellaisia, että säästöjä ei saada aikaan ja vaikutukset päiväkotien arjessa ovat kielteisiä, eikö näin ollen olisi korkea aika vetää takaisin subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus ja palauttaa hyväksi todettu henkilömitoitus?

Toinen kysymykseni liittyy ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on joutunut rankimpien leikkauksien kohteeksi. Tuota 190 miljoonan euron leikkausta paikataan tällä kertaa 15 miljoonan euron uudistusrahalla. Se on totta kai hyvä, pieni, oikea askel, mutta olen huolissani eniten tuen tarpeessa olevien oppilaiden kohtalosta. Ja miten hallitus aikoo varmistaa sen, että keskeyttämiset eivät lisäänny ja näissäkin oloissa opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen, vaikka lähiopetuksen määrä vähenee?

15.53 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa puheenvuorossaan hyvin vähättelevästi viittasi, että sosiaalidemokraatit kaivavat joitakin vanhoja juttuja esille, kun puhumme oppioikeudesta, oppivelvollisuusiästä. Voin kuulkaa kertoa teille, että talousneuvoston puheenjohtaja, professori Uusitalo, on suhtautunut myönteisesti oppimisiän nostoon. Samaten Tampereen yliopiston sosiaali- ja terveyspolitiikan professori Juho Saari, nuoremman polven johtavia professoreita, näkee, että 16—17-vuotiasta ei pidä jättää sohvalle, vaan käyttää moderneja pedagogisia menetelmiä, työtä ja opiskelun vuorottelua ja niin edelleen. Että herätkää nyt tästä unesta, sinisestä unesta, jota kokoomus elää. Te vastustitte peruskoulua aikanaan, vastustitte ammattikorkeakoulu-uudistusta, [Puhemies koputtaa] nyt te vastustatte oppivelvollisuusiän nostoa, joka on nuoren etu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ehkä on syytä antaa edustaja Sarkomaalle vastauspuheenvuoro tämän puheenvuoron jälkeen, ja sen jälkeen edustaja Puumala.

15.55 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli taas todetuksi se, että sosiaalidemokraateilla on katse tiiviisti siellä menneisyydessä. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Totesin, että pakolla ei nuoria voida auttaa. Se, että me teemme sen pakolliseksi, venytämme oppivelvollisuutta, ei ole se apu ja tuki. Selkeä poliittinen tavoite on se, että jokainen nuori jatkaa toisen asteen koulutukseen. Ja miten se tapahtuu? On laadukas varhaiskasvatus, hyvä peruskoulu — jokainen on hyvässä peruskoulussa — niin että saadaan oppimisen ilo ja eväät siihen, että se kantaa toiselle asteelle. Ja silloin, kun apua tarvitaan, sitä tuodaan. Tässä on mainiosti ministeri Grahn-Laasosen ja koko hallituksen budjetissa uusia apuja nuorille, joiden toimintakyky on selvästi alentunut: he saavat ammatillisen kuntoutuksen palveluita ilman sairausdiagnoosia. Tätä on pitkään toivottu. Matalan kynnyksen palvelumalliin eli Ohjaamo-toimintaan tulee lisärahoitusta, ja se vakiinnutetaan. 3 miljoonalla eurolla tuodaan nuorten psykososiaalisen tuen palveluita. [Puhemies koputtaa] Myöskin monin muin tavoin autetaan nuoria. [Puhemies koputtaa] Pakolla ei nuoria auteta vaan annetaan apua, ja tässä on se ero.

15.56 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustassa puhumme oppioikeudesta, emme oppivelvollisuudesta, ja tämä oppioikeus tulisi kyllä ilman puoluepoliittisia intohimoja ja ilman vallihautoja katsoa ihan rauhassa. Nyt siitä tulee pian aika hyvää ja vahvaakin tutkimuksellista evidenssiä, ja katsotaan se sitten yhdessä rauhassa. Me ainakin ylläpidämme puolueessa herkkyyden, koska ajattelemme aina niin, että nuorten etu edellä täytyy asioissa edetä. [Jukka Gustafsson: Hyvä, oikein hyvä!]

Mutta haluaisin vielä sanoa tuosta peruskouluasiasta, kun se oli varsinkin tässä debatin alkupuolella voimakkaasti esillä ja se on tärkeä asia: Siinä, mitä rahaan tulee, luulisin, että tämän hallituksen rekordi on aika puhdas. Edellinen hallitus leikkasi noin 400 miljoonaa euroa, vähän reilut, muun muassa peruskoulusta kuntien valtionosuuksien kautta. Tämä hallitus on ehkä noin 10 miljoonassa eurossa vähän laskentatavasta riippuen. Joka tapauksessa yhteinen asia on, että pohjaa on nakerrettu peruskoulussa, ja kysymys ei ole pelkästään rahasta. Toivoisimme, että voisimme yhdessä pysähtyä tähän ja ministerikin arvioisi nyt, mitä kaikkea me voimme suomalaiselle peruskoululle tehdä, ettei edessä ole Ruotsin tie, missä alueellinen eriarvoisuus kasvaa, [Puhemies koputtaa] Pisa-tulokset heikkenevät ja opetusalan vetovoima ei ole niin korkea kuin se voisi olla.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia, ja sitten vaihdamme toiseen aihealueeseen.

15.57 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Hallitus suhtautuu erittäin vakavasti nuorten syrjäytymiseen, ja vaikuttavin keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä on lisätä lasten osallistumista varhaiskasvatukseen ja tukea perheitä. Eli varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy ovat aivan keskiössä, kun puhutaan nuorten syrjäytymisen ehkäisystä. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö meidän pitäisi kohdentaa kaikki energiamme myöskin nuorten auttamiseen siinä vaiheessa, kun nuori on putoamassa työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle, ja myöskin siihen hallitus on varautunut 19 kohdan ohjelmalla, jolla ehkäistään syrjäytymistä.

Ammatillisen koulutuksen reformi on ihan kokonaisuudistus, joka tuo uudenlaisia työkaluja myöskin koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn, koska meillä on käynyt niin, että meillä on arvokas koulutustakuu, josta pidetään tiukasti kiinni ja jonka eteen on tehty hy-

vää työtä, mutta se ongelma on siirtynyt seuraavaan kohtaan, joka on koulutuksen keskeyttäminen. Tätä vähennetään ammatillisen koulutuksen reformilla ja niillä henkilökohtaisilla poluilla, joissa määritellään tuen tarve nuorten kohdalla. Meillä on ammatillisessa koulutuksessa hyvin erilaisia opiskelijoita: meillä on siellä tavoitteellisia nuoria, jotka esimerkiksi pian lähtevät kisaamaan osaamisen maailmanmestaruuskisoihin ihan maailman parhaiden titteleistä ammatillisessa koulutuksessa; meillä on työelämässä niitä, jotka tarvitsevat oman osaamisensa päivittämistä tai ovat alan vaihtajia; sitten meillä on ammatillisessa koulutuksessa nuoria, joilla on elämän suunta hukassa ja jotka tarvitsevat erittäin paljon tukea eli ovat niin sanotusti syrjäytymisen polulla. Kaikkia näitä ryhmiä meidän ammatillisen koulutuksen tulee palvella, ja se on iso ja haastava tehtävä, ja siihen ammatillisen koulutuksen reformia tarvitaan.

Samoin tarvitaan panostuksia opettajien koulutukseen ja opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksiin. Tämän hallituksen ohjelmassa on opettajankoulutuksen kehittäminen. Opettajankoulutusfoorumi kattaa käytännössä kaikki opettajankoulutusta tarjoavat korkeakoulut, ja siellä on vahvasti myös kaikki sidosryhmätoimijat mukana, ja siellä yhdessä ammattilaiset rakentavat tulevaisuuden opettajankoulutusta. Suomalaisessa koulutuspolitiikassa ihan keskiössä ovat meidän opettajat. Suomessa on maailman parhaat opettajat, meillä on erinomainen opettajankoulutus, ja tähän meidän pitää panostaa myöskin jatkossa. Tämä hallitus on tehnyt sellaiset panostukset opettajankoulutukseen, mitä yksikään lähimenneisyyden hallituksista ei ole tehnyt, eli olemme satsanneet nimenomaan opettajien ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksiin ja muun muassa uudenlaiseen tutoropettajamalliin, joka on sieltä opettajankoulutusfoorumista myöskin ollut vahva suositus. Meidän painopisteemme ovat koulutuksen tasa-arvon vahvistamisessa, oppimistulosten parantamisessa ja opettajankoulutuksen vahvistamisessa.

Ihan pari sanaa haluaisin lausua kielten oppimisesta, koska se nousi täällä vahvasti esille: Kielikokeilusta on hallitusohjelmassa kirjaus, ja tämä toisen kotimaisen kielen kokeilu toteutetaan. Mutta isossa kuvassa hallituksen tavoitteena on kielten oppimisen varhaistaminen eli se, että kielten oppiminen alkaisi aiemmin, ja monipuolistaminen. Sen lisäksi tavoittelemme sitä, että koulutus kansainvälistyy, että nuorilla on enemmän mahdollisuuksia kansainvälistymiseen jo koulutuksen aikana erilaisten vaihto-ohjelmien, kotona tapahtuvan kansainvälistymisen ja muun myötä. Tällä hetkellä Turun yliopiston vararehtori Riitta Pyykkö laatii selvityshenkilönä kansallista kielistrategiaa, jossa määritellään meidän kieltenoppimisen tulevaisuutta, tulevaisuuden linjauksia muuttuvassa globaalissa maailmassa, ja odotan tältä selvitykseltä paljon.

Varhaiskasvatuksesta täällä nousi runsaasti keskustelua, ja se onkin hyvä, koska se on ihan keskeinen asia. Voi kuulostaa hiukan nyt lillukanvarsiin menemiseltä, muttei se sitä lainkaan ole: voitaisiinko tässä salissa alkaa puhua päivähoidon sijaan varhaiskasvatuksesta, koska ne ovat kaksi aivan eri asiaa? Varhaiskasvatus on tavoitteellista, suunnitelmallista, pedagogista varhaiskasvatusta. Päivähoitoa meillä ei enää ole, se on mennyttä maailmaa. Varhaiskasvatus on jokaisen lapsen oikeus myöskin tästä eteenpäin, vähintään se 20 tuntia viikossa, ja jos lapsi tai perhe tarvitsee enemmän, niin lapsi sitä saa.

Keskiössä koulutuspolitiikan toteuttamisessa on se, että meidän tulee kuulla herkällä korvalla asiantuntijoiden ja tutkijoiden viestiä vaikuttavimmista keinoista, ja yksi esimerkki, miten näin on toimittu, on se, että hallitus panostaa näihin tasa-arvorahoihin. Elikkä siitä on nyt VATTin tutkimuksen myötä tutkimustulosta ja näyttöäkin olemassa, että sillä on vaikutuksia tasa-arvon vahvistamiseen, että vahvistamme heikommilla alueilla toimivien

koulujen edellytyksiä ja tuomme lisää tukea sinne, missä tarve on kaikkein suurin. Toinen näkökulma on tämän alueellisen tasa-arvon vahvistaminen, mikä on erittäin tärkeää.

Oppimateriaalikustannuksista on parhaillaan Opetushallituksessa selvitys käynnissä, ja palaamme sen tuloksiin sitten heti kun se valmistuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Terho, 7 minuuttia.

16.02 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja taiteen, urheilun, liikunnan ja nuorisotyön sekä opintotuen vastuualueilla ensi vuoden talousarvioesitykseen sisältyy lukuisia uudistuksia ja kehittämishankkeita.

Opintotukeen esitetään 75 euron kuukausittaista huoltajakorotusta. [Simon Elo: Hyvä uutinen!] Sitä varten varataan 10 miljoonaa euroa. Huoltajakorotus koskettaa arviolta noin 19 000:ta huoltajaa. Huoltajakorotus on merkittävä parannus perheellisten opiskelijoiden asemaan. Se turvaa opiskelijaperheiden toimeentuloa ja edistää monen opiskelijan opintojen jatkumista. Tämä hallitus toteuttaa näin ollen opiskelijajärjestöjen pitkäaikaisen tavoitteen opiskelijaperheiden huomioimisesta opintotuessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan sisältyvien asumislisämäärärahojen tarve on vähentynyt opiskelijoiden siirryttyä pääosin yleisen asumistuen piiriin. 1.8. tänä vuonna voimaan tulleen opintotukiuudistuksen myötä asumisen tuki parani korkeita asumismenoja maksavilla pienituloisilla opiskelijoilla, koska asumistuki on ympärivuotinen ja siinä huomioidaan korkeampia vuokria kuin asumislisässä. Opiskelijan käytettävissä oleva opintotuki nousi opintolainan valtiontakauksen määrän nostamisen myötä. Lisäksi 1.1.2018 lukien vanhemman tulot eivät enää pienennä itsenäisesti asuvan 18—19-vuotiaan toisen asteen opiskelijan opintorahaa.

Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja taiteen rahoitukseen esitetään ensi vuoden talousarvioon yhteensä 456,6 miljoonaa euroa. Rahapelitoiminnan voittovarojen osuus rahoituksesta on 244,3 miljoonaa euroa, missä on 10,7 miljoonaa euroa kasvua verrattuna tähän vuoteen. Taiteeseen ja kulttuuriin käytettävien rahapelitoiminnan voittovarojen kasvusta 10 miljoonaa irrotetaan jakamattomien voittovarojen rahastosta, ja siitä on tarkoitus käyttää miljoona euroa Kansallisteatterin Pienen näyttämön perusparannuksen suunnitteluun ja 3 miljoonaa euroa määrärahasiirtoihin työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan, josta rahoitetaan audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmää. Lisäksi jakamattomien voittovarojen rahastosta tehdään 6 miljoonan euron lahjoitus Suomalais-virolaisen kulttuurisäätiön pääomaan. Viron 100-vuotisjuhlat ovat ensi vuonna, joten nyt on oiva hetki panostaa yhteisen kulttuuriperintömme vaalimiseen.

Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksiin on esityksessä varattu yhteensä 105,1 miljoonaa euroa. Valtionosuus on tarkoitettu taide- ja kulttuurilaitosten käyttökustannuksiin. Määrärahamitoituksessa on otettu huomioon aikaisemmissa kehyspäätöksissä sovitut säästöt, vuosille 2016—2019 sovittu indeksikorotusten jäädyttäminen sekä kilpailukykysopimuksen mukainen säästö osana valtiontalouden sopeuttamistoimia. Valtionosuudet taide- ja kulttuurilaitoksille perustuvat henkilötyövuosiin ja yksikköhintaan. Henkilötyövuosimäärä valtion talousarviossa säilyy teattereilla, orkestereilla ja museoilla vuoden 2017 tasossa. Yksikköhinnan kustannustason tarkistuksesta johtuen taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuudet nousevat noin 1,7 miljoonaa euroa tähän vuoteen verrattuna.

Hallituksen kärkihankkeella parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taitee-

seen ja kulttuuriin. Taiteen perusopetuksen ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan tarjontaa lisätään ohjatulla kerhotoiminnalla ja lasten kulttuuritoiminnalla kouluissa. Prosenttitaiteen periaatetta laajennetaan muille kuin visuaalisille taiteenaloille ja kattamaan taide- ja kulttuuripalveluiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toimenpiteisiin on varattu vuosille 2016—2018 yhteensä 10 miljoonaa euroa, mistä vuodelle 2018 varataan 2,6 miljoonaa.

Kulttuuri- ja taidepolitiikan tavoitteena on taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytysten parantaminen. Kulttuurin perusta säilytetään vahvana ja elinvoimaisena. Tavoitteena on myös turvata taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuus ja saavutettavuus.

Arvoisa puhemies! Urheilun puolella valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään sekä kansalaistoimintaa liikunnan edistämiseksi tuetaan. Tavoitteena on liikunnan harrastamisen lisääntyminen kaikissa väestöryhmissä. Huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti ja vastuullisesti. Osana hallitusohjelman kärkihanketta toteutetaan tunti liikuntaa päivässä -hanketta. Sen tavoitteena on, että jokainen peruskoululainen liikkuu vähintään tunnin koulupäivän aikana. Kokeilua jatketaan myös toisen asteen oppilaitoksissa, lukioissa ja ammattioppilaitoksissa. Hankkeeseen käytetään vuonna 2018 kärkihankerahoitusta 7 miljoonaa euroa.

Nuorisotoimialalla edistetään nuorten osallisuutta ja elämänhallintaa sekä seurataan ja tuetaan nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toimintaa tehostetaan ja vaikuttavuutta lisätään. Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeen rahoitusta kohdistetaan toimiin, joilla syvennetään nuorten palveluja tarjoavien tahojen välistä yhteistyötä ja kootaan hyväksi havaittuja toimintamalleja valtakunnallisesti hyödynnettäviksi. Nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä tuetaan osana kärkihanketta.

Rahapelitoiminnan voittovaroja esitetään käytettäväksi yhteensä 564,5 miljoonaa euroa, mistä taiteen ja kulttuurin osuus on siis 244,3 miljoonaa, liikunnan 158,9 miljoonaa ja nuorisotyön 54,8 miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina kertyneitä jakamattomia voittovaroja tuloutetaan ensi vuonna 27,3 miljoonaa euroa, mistä 6,8 miljoonaa euroa käytetään Olympiastadionin peruskorjaukseen.

Julkisen talouden sopeuttamistoimista huolimatta kulttuurin, urheilun, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön sekä opintotuen vastuualueilla etenee siis merkittäviä, useita kansalaisia koskettavia uudistuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää tähän aihealueeseen vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Puumala.

16.10 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähdetäänpäs liikunnasta ja urheilusta liikenteeseen.

Olette, arvoisa ministeri, vastaanottanut vähän aikaa sitten työryhmän erittäin hyvän työn siitä, mitä liikunnalle ja urheilulle pitäisi tehdä. Nyt toivoisin, että ottaisitte kantaa siihen, miten suhtaudutte tuossa selvityksessä esille tulleeseen selontekoon. Se taitaisi olla ensimmäinen kerta, kun liikunnasta, urheilusta tuotaisiin selonteko. Itse pitäisin sitä erittäin perusteltuna, kun ajatellaan, kuinka suuret rahavirrat liikunnassa liikkuvat ja miten monelle hallinnonalalle se itse asiassa menee. Usein emme tule sitä ajatelleeksi.

Toiseksi kysyisin, mitä ajattelette tuosta rahastosta, johon valtio laittaisi osasijoituksen ja jonka pääoman tuotoilla tuettaisiin erityisesti nuoria urheilijoita? Pidin myös sitä hyvänä esityksenä.

Sitten kysyisin myöskin tuosta liikuntaneuvoston asemasta. Pidättekö hyvänä, että se on siellä teidän ministeriönne alla, vai tulisiko sen itse asiassa olla valtioneuvoston kanslian alaisuudessa, jolloin [Puhemies koputtaa] se voisi ottaa eri sektorit huomioon?

16.11 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn samasta aiheesta. Liikuntaneuvosto on jo aiemmin kiinnittänyt huomiota toistuvasti samoihin asioihin, mihin Harkimon johtama työryhmä nyt kiinnitti. Urheilun rahoitusjärjestelmä puhuttaa jatkuvasti kenttää laajasti. Toisaalta on tärkeää tukea urheiluseurojen, lajiliittojen toimintaa ja liikuntaedellytysten tarjoamista kaikille, ja toisaalta pitää muistaa, että meillä on riittävät tukimuodot myös huippu-urheilulle, mikäli haluamme varmistaa lajimenestyksemme jatkossa. Samoin kuin Puumalaa, itseänikin kiinnostaa, miten ministeri Terho suhtautuu Harkimon työryhmän esityksiin.

Lisäksi pohdituttaa se — myös itse istun liikuntaneuvostossa, ja siellä on nyt kuultu eri hallinnonaloja ja yhteisesti tämä todettu — että liikunta on asia, joka itse asiassa on kaikkien hallinnonalojen yhteinen, ja silti usein törmäämme siihen, että raja-aidat estävät tehokkaan toiminnan. Miten näette tämän asian?

16.12 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän hyväkseni tilaisuuden — en huomannut, että täällä olisi erikseen keskustelua eurooppaoikeudesta — kun eurooppaministeri on paikalla, ja kysyisin: miten eurooppaministeri näkee tämänhetkisen integraation, ja miten Suomi suhtautuu siihen?

Kysyisin eurooppaministeriltä myös: Mikä on näkemyksenne EU-kansanäänestyksen järjestämisestä nyt? Olette aikaisemmin keväällä sanonut, että pidätte sitä henkilökohtaisesti hyvänä asiana ensi vaalikaudella. Miten suhtaudutte siihen, ja mikä on asenteenne ja Suomen hallituksen asenne tähän?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sopinee varmaan, että tässä yhteydessä käydään keskustelua myös Eurooppa-politiikasta.

16.13 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä viime perjantaina Ison-Britannian pääministeri Theresa May piti varsin merkittävän linjapuheen Britannian suhteesta brexit-prosessiin eli Britannian EU-eroon. Tässähän on nyt useampia mahdollisia vaihtoehtoja. Ehkä eniten puheissa on ollut niin sanottu ylimenokauden sopimus, jossa sopimus olisi voimassa sen ajan, kun Britannia on sitten lopulta eronnut EU:sta. Toisaalta voitaisiin tehdä sopimus, jossa suhde pysyisi nykyisenkaltaisena niin kauan, kunnes Britannia eroaa EU:sta, tai kolmas mahdollisuus on yksimielisellä päätöksellä tehdä eroajan pidennys, mikä olisi mahdollista perussopimuksien mukaan. Kysyisin tähän liittyen arvoisalta eurooppaministeriltä: miten näette nämä vaihtoehdot Suomen kannalta? Suomen hallituksen tehtävä on tietysti miettiä Suomen kansallista etua ja esimerkiksi meidän yritystemme toimintakykyä tässä vaikeassa tilanteessa, kun nyt näin iso EU-jäsenmaa [Puhemies koputtaa] lähtee unionista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt kun näyttää olevan laajempaa tarvetta keskustella tästä Eurooppa-asiasta, niin lienee järkevää, että tämä keskustelu jaotetaan sillä tavalla, että pyydän, että ne henkilöt, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron Eurooppateemaan liittyen, pyytävät vastauspuheenvuoronsa nyt. Sen jälkeen otetaan siihen ministerin vastaus, ja sen jälkeen palaamme opetus- ja kulttuuriministeriön asioihin. [Välihuutoja] — Tässä yhteydessä, kun eurooppaministeri on paikalla, on mahdollisuus kysyä myös tästä asiasta, ja sen jälkeen palaamme OKM:n asiaan, johon käytämme pääosan ajastamme. — Oliko niin, että edustaja Kataisella oli sanottavaa tähän aihealueeseen?

16.15 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, juuri näin. — Puhemies! Täällä varmaankin käytännöt määräävät tässä salissa, joten niinpä kysyn arvoisa eurooppaministeri, koheesiopolitiikkaan liittyen: Aiemmin tehdyn päätöksen mukaisesti komission tulisi antaa vuoden 2017 loppuun mennessä ehdotus uudeksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi vuodesta 2021 eteenpäin, ja noista brexit-neuvotteluista johtuen on mahdollista, että tulevat rahoituskehysneuvottelut tulevat olemaan hyvin, hyvin poikkeukselliset. Meillä on nämä tunnetut eurooppalaiset haasteet mutta siinä sitten mukana myöskin tämä brexit-asia. Suomen on jo nettomaksajamaanakin tavoiteltava parempaa saantoa nimenomaan EU:n koheesiopolitiikassa. Kuinka te näette Suomen aseman tuossa rahoituskehyksessä ja ennen kaikkea Suomen koheesiopolitiikan linjaukset tulevissa neuvotteluissa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Onko vielä muita puheenvuoroja Eurooppa-kysymykseen? Edustaja Essayah, ja sen jälkeen sitten otetaan ministerin vastauspuheenvuoro.

16.16 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin kysymykseni koskettelee tätä brexitiä ja sen seurauksia Suomelle ja Suomelle erityisesti nettomaksajamaana. Olisin halunnut kuulla ministerin ja hallituksen näkemystä siitä, millä tavalla lähdemme näihin tuleviin kuvioihin, budjetin koosta, onko Suomella rahoituskehysneuvotteluihin näkemystä. Meillä on pyritty siihen, että pidetään prosentissa bkt:stä tämä yhteinen budjetti. Millä tavalla ajatellaan esimerkiksi meppien lukumäärästä tulevaisuudessa, kun Ison-Britannian mepit sieltä poistuvat? Mikä on Suomen näkemys näihin kysymyksiin? Niin kuin edustaja Katainen edellä mainitsi, ylipäätänsä koko tuleva rahoituskehyskausi, kun suuri nettomaksajamaa Iso-Britannia lähtee unionista, varmasti joudutaan ihan uudella tavalla sitten miettimään. Onko Suomessa linjattu, mitkä ovat Suomelle tärkeitä painopistealueita, millä tavalla budjettia mahdollisesti pitäisi muokata, jotta sitten meille tärkeitä asioita siellä edelleenkin pysyy ja toisaalta sitten budjetin kokonaiskoko ei ryöpsähdä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Terho, 3 minuuttia Eurooppa-aihealueesta, ja sen jälkeen palaamme opetus- ja kulttuuriministeriön aiheeseen.

16.17 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Tässähän tuli tämmöinen yllätyskäänne, siirryimme ikään kuin suuren valiokunnan kokoukseen, mutta mikäs siinä, vanhalle mepille se sopii.

Aloitetaan tästä Maystä asian ollessa varsin ajankohtainen. Hänen puheensa on otettu myönteisesti vastaan myös täällä EU-neuvottelupuolella ja sitä on pidetty rakentavana, hyvästä syystä mielestäni. Tietenkään puheiden pohjalta ei käydä neuvotteluja, vaan puheita

täytyy sitten täydentää selkeillä ohjelmapapereilla ja linjauksilla siitä, mitä Britannia todella ajaa. Keskusteluthan ovat käynnissä juuri nyt tällä viikolla ja hyvinkin tärkeässä vaiheessa sen suhteen, saadaanko merkittävää edistystä siihen, että päästäisiin sitten puhumaan jossain vaiheessa myös tästä neuvottelujen toisesta vaiheesta, joka ei vielä toistaiseksi edes oikein häämötä.

Mitä tulee tähän siirtymäaikaan, niin se on yksi näistä kohdista, mihin tarvitaan vielä täsmennystä. On varmasti ajateltavissa, että Britannia voi jonkinlaisen siirtymäajan tarvita, mutta meidän tarvitsee todella käydä jonkinlainen yksityiskohtaisempi keskustelu siitä, mitä he hakevat tällä siirtymäajalla, ja siitä nimenomaan tällä hetkellä meidän neuvotteluosapuolemme, komission edustajana Barnier, siellä käy tätä keskustelua.

Koheesiopolitiikasta — vanha ja tuttu keskustelunaihe: Sen on tietenkin oltava tasapuolista, selkeitä kriteereitä täytyy noudattaa, ja sen on oltava ehdollista. Siinä Suomi totta kai tavoittelee mahdollisimman suurta osuutta niin kuin kaikki muutkin maat, mikä vaatii sitä, että meillä täytyy olla hyviä hankkeita ja ajatuksia siitä, mihin näitä rahoja käytetään, samoilla ehdoilla tasaiselta pelikentältä muiden jäsenmaiden kanssa.

Kun budjetista sitten keskustellaan, peruslähtökohta Suomella on se, että kun EU pienenee, myös budjetti pienenee. Ei ole mitään järkeä täyttää kaikkea ikään kuin tyhjää tilaa, mikä erilaisissa tilanteissa syntyy, ja tämä pitää paikkansa myös tämän parlamentin suhteen. Kun 73 paikkaa on vapautumassa briteiltä, me emme aja sitä ajatusta, että ne ainakaan kaikki täytettäisiin välittömästi. Meidän täytyy varautua — paitsi siis näistä periaatteellisista syistä, ettei ole tarkoitus olla aina mahdollisimman suuri — myös siihen, että joskus tulevaisuudessa saattaa taas tulla tarvetta joillekin toisille maille saada näitä paikkoja, jolloin sitten tämä luo ikään kuin liikkumavaraa. Emme myöskään kannata ylikansallisia listoja, joita on esitetty — no, edustaja Essayah tietää jo — europarlamentista aika moneen kertaan ja pitkällä historialla.

Vielä kysyttiin tästä, miten suhtaudun EU:n uudistamiseen ylipäänsä ja äänestykseen. EU:n integraatiosta tullaan tänä syksynä keskustelemaan varmasti hyvinkin paljon. Siitä juuri tällä hetkellä käsittääkseni Macron antaa visioita lehdistön edessä, ja niihin tullaan tietenkin vastaamaan ja kommentoimaan, samoin kuin on tehty Junckerin osalta, ja teemme tätä valmistelutyötä jo ennalta sekä hallitusohjelman pohjalta että jatkuvasti viikoittain EU-ministerivaliokunnan kokoontuessa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt tässä vaiheessa en salli sitten enää keskustelua Eurooppa-teemasta, vaan jatkamme opetus- ja kulttuuriministeriön alaa.

16.21 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Urheiluministeri Grahn-Laasosen aikana, jos katsoo olympiamenestystä ja vertaa sitä edellisen urheiluministerin aikaiseen olympiamenestykseen, mentiin alaspäin kuin lehmän häntä. Näin kävi myös ministeri Terhon osalta, jos katsotaan yleisurheilun MM-kisamenestystä.

Mutta tämä ei ole oleellista, vaan oleellista on se, miten saadaan lapset ja nuoret liikkumaan. Huippu-urheilua tarvitaan tietysti nostattamaan kansallista positiivista yhteenkuuluvuutta ja esikuvaksi nuorille. Kysymykseni kuuluukin: Kun ministeri Grahn-Laasonen leikkasi seuratukea — pyrittiin vähentämään hallintoa, karsimaan sitä ja suoraan sinne ruohonjuuritasolle ohjaamaan varoja — niin miten, ministeri Terho, te aiotte toimia? Aiotteko palauttaa ne rahat, jotka seuratuesta leikattiin, jotka suoraan auttavat sitä ruohonjuuritason toimintaa?

Toinen kysymys on: mitä muita ajatuksia teillä on siitä, miten lasten ja nuorten harrastuskustannuksia saadaan alaspäin, kun tutkimukset osoittavat, että jopa kolmasosa lapsista joutuu jättämään [Puhemies koputtaa] harrastuksen väliin liian korkeiden kustannusten vuoksi? Se on iso ongelma tälle yhteiskunnalle.

16.22 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Entisen urheiluministeri Grahn-Laasosen aikana ministerit myös juhlivat maltillisemmin menestystä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Mutta itse toivon, että menestys palaa ja juhlat olisivat kuitenkin maltillisempia jatkossakin. [Leena Meri: Arhinmäki osaa juhlia!]

Uusi peliyhtiö toimii hyvin. Uusi Veikkaus tuottaa hyvin urheilulle, liikunnalle, kulttuurille, tieteelle ja taiteelle, se on hyvä. Huippu-urheilu saa meidän lapsia ja nuoria innostumaan myös liikkumisesta ja miksei vanhempiakin. Kiitos ministerille siitä, että teidän aikananne panostetaan nyt myös huippu-urheiluun, niin itse huippu-urheiluun kuin myös huippu-urheilun suorituspaikkoihin: esimerkiksi Kymi Ring on erinomainen esimerkki siitä, että me haluamme, että meillä on hyvät, laadukkaat paikat harrastaa.

Selonteko liikunnasta ja urheilusta on erittäin tervetullut. Me olemme myös valmistelemassa tälle kaudelle keskustelualoitetta [Puhemies koputtaa] liikunnasta ja urheilusta, ja toivottavasti saamme sen myös puhemiehistön myötävaikutuksella eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian.

16.23 **Kimmo Kivelä si** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kulttuuribudjettihan rakentuu pitkälti veikkausvoittovarojen pohjalle. Tämä suomalainen järjestelmähän on äärimmäisen upea — voimme vain kuvitella, minkälaista kulttuurielämän, taide-elämän, tiede-elämän ja urheilun rahoitus olisi, jos meillä tällaista mahdollisuutta ei olisi. Samoin kuin kansalaisaktivismin pohjalta syntynyt Suomen Kulttuurirahasto, nämä ovat eräänlaisia kivijalkoja.

Nyt minun kysymykseni on kyllä eräänlainen hybridi. Kysyn ministeriltä, onko hänellä tietoa, onko EU:n puitteissa kaavailuja, että tällainen järjestelmä, rahapeliyksinoikeus, kenties jollakin aikavälillä EU:ssa purettaisiin. Ja en malta olla sivistysvaliokunnan jäsenenä [Puhemies koputtaa] sanomatta, että av-kannustinjärjestelmä, joka luotiin, poikii jo hyvää.

16.24 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa esiin prosenttitaiteen. Tervehdin ilolla sitä, että prosenttitaidetta nyt laajennetaan kuvataiteesta myöskin muihin taidemuotoihin. Olisin siihen liittyen ehkä kysynyt, miten tätä laajennusta lähdetään ikään kuin edistämään. Voisi myöskin ajatella, että kun prosenttitaideperiaatteessa kuvataide on ollut ehkä se tutuin muoto, niin miten me rohkaisemme myöskin sitten alueellisesti käyttämään hyvin laajasti erilaisia taidemuotoja.

Toinen lisäys, mikä on tulossa prosenttitaiteeseen, on se, että voitaisiin viedä taidetta ja kulttuuria myöskin osaksi sosiaali- ja terveyspalveluja, ja tervehdin myöskin tätä ilolla, erilaiset kulttuuri- ja taidepalvelut sinne puolelle ovat tosi tervetulleita. Otetaanhan tässä huomioon kuitenkin ehkä taidekentän semmoista tietynlaista jakaantumista tai huolta siitä, ettei taiteesta tule ikään kuin tämmöistä korvaavaa tointa sinne paikkaamaan sosiaali- ja terveyspuolen palveluita, vaan se on lisä ja sillä säilyy edelleen se taiteen vapaus ja luovuus?

16.26 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään kuulimme sivistysvaliokunnassa, että kokonaisuudessaan kulttuuritoimen saralla määrärahan taso laskee samalla, kun Veikkauksesta tulevat tuotot kasvavat tästä kokonaisuudesta. Eikö tämä kehitys ole huolestuttava, ja mihin toimenpiteisiin ministeri on mahdollisesti ryhtynyt tämän epäkohdan korjaamiseksi?

Värderade talman! Samtidigt som det totala anslaget för kulturväsendet minskar — sjunker — så höjs Veikkaus andel av totala anslagen. Jag tycker det här är oroväckande och frågar därför till vilka eventuella åtgärder ministern tänker skrida för att minska eller eliminera det här förhållandet.

16.27 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko Suomen ongelma ja huoli on liikkumattomuus, ja tämä koskee ihan kaikenikäisiä. Ennalta ehkäisevään toimintaan ja hyvinvoinnin edistämiseen tulisi panostaa tarmokkaammin, koska osa sairauksista voidaan jopa ehkäistä liikunnalla ja kiinnittämällä huomiota ravintotottumuksiin. Pitäisi miettiä tehokkaita keinoja liikunnan edistämiseksi, ja niinpä kysynkin verotuksesta: Liikuntapalveluja kohdellaan eri lailla, on 24 prosentin alvia ja 10 prosentin alvia. On vaikea erottaa, mikä on varsinaista liikuntapalvelua, mikä taas koulutuspalvelua ja opetuspalvelua. Personal trainerit ja valmennustoiminta katsotaan 24 prosentin alvin piikkiin. Voidaanko ajatella, että se olisi 10 prosenttia?

Kuuluin myös työryhmään, joka koko kevään istui ja käsitteli liikunta- ja urheilukulttuurin asioita. Me teimme 17 konkreettista ehdotusta, [Puhemies koputtaa] ja kysyisinkin: onko liikuntapolitiikan selonteko ministerin mielestä aiheellinen, ja sitten yksi miljoona vähävaraisten lasten liikuntaharrastuksiin?

16.28 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! "Tunti liikuntaa päivässä" on erinomainen kouluhanke, ja se on tämän vuoden toimilla noussut 81 prosentista kouluista jo 89 prosenttiin kouluista, joten tavoitettavuus alkaakin olla jo varsin hyvä.

Tässä salissa varmasti tunnistamme nämä liikunnan inhimilliset hyvinvointiin ja terveyteen ja talouteenkin vaikuttavat asiat, ja niin kuin tässä on sanottu, kyllä liikunnan pitäisi olla vahvasti jokaisella hallinnonalalla mietinnässä, jotta sitä kaikilla tavoilla pystyisimme parantamaan ja lisäämään. Tässä Harkimon työryhmän selvityksessä oli erinomaisia ehdotuksia, ja yksi niistä oli liikuntajärjestöjen rahoitus, voisiko se olla pitkäaikaisempaa kuin tällä hetkellä. Nythän se on hyvin hankekeskeistä, pirstaleista. Voisimmeko jopa siirtyä hallituskauden mittaiseen [Puhemies koputtaa] rahoitukseen?

16.29 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Veikkaus tuo ministeriön käyttöön yli 550 miljoonaa euroa vuositasolla, kasvavan summan kaiken kaikkiaan. Mutta ei ole kovin häävi tilanne, jossa Veikkausta, merkittävää tuoton tuojaa, samanaikaisesti ohjastavat omistajaohjausministeriö, reguloiva ministeriö ja sen lisäksi edunsaajaministeriöt, joita ovat ainakin ministerien Leppä, Mattila ja Terho ministeriöt — aika monta hattua. Sen vuoksi tätä asiaa pitäisi katsoa aika lailla vakavasti, miten pitkällä tähtäimellä turvataan se, että Veikkaus kykenee kilpailukykyisesti jatkuvasti, alati vaikeutuvassa kilpailutilanteessa pärjäämään tällaisena rahasampona, ja pyydän, että ministeri Terho vastaa tähän sampokysymykseen.

16.30 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikuntapoliittinen selonteko on varmasti enemmän kuin paikallaan tässä tilanteessa, jossa suomalainen liikunta- ja urheilujärjestökenttä on jälleen kerran hakemassa uutta järjestäytymistä ja sen jo suorittanut: kunto- ja terveysliikunta ja huippu- ja kilpaurheilu uuden Olympiakomitean alaisuuteen. Olisinkin kysynyt ministeriltä: Minkälaisia näkemyksiä on tästä kokonaisuudesta, ensinnäkin urheilun rahoitusjärjestelmän uusimisesta, mikä on tulevassa järjestelmässä Olympiakomitean rooli, millä tavalla ministeriö tulee edelleenkin asettamaan kriteerejä, valvomaan niitten noudattamista, ja toisaalta sitten valtion liikuntaneuvoston asemasta? Elikkä koko tämä valtava, iso kokonaisuus, ja miksi ei... Edustaja Kanerva täällä vielä mainitsi sen rahasammon, joka tuo liikunnan ja urheilun kenttään sen suurimman tuoton. Millä tavalla nämä kaikki asiat pitäisi pystyä nyt ajattelemaan tulevia vuosikymmeniä varten, [Puhemies koputtaa] jotta suomalainen liikunta- ja urheiluelämä pystyisi kukoistamaan ja kansaan saataisiin lisää liikettä ja kilpa- ja huippu-urheilu menisi eteenpäin?

16.31 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen saavutukset opintotuen leikkauksen saralla ovat mittavat. Ensin opintotuki poistettiin indeksistä. Pelkkä indeksin leikkaus ei riittänyt, vaan tehtiin ihan indeksistä poisto. Opintotuesta leikattiin historiallisen paljon, 25 prosenttia. Se on suuri summa jo ennestään pienestä tuesta. Huoltajakorotus, mistä nyt on päätetty, että se tulee, on hyvä, ja sitä mekin kannatamme, mutta huoltajakorotuksenkin jälkeen tuki jää leikkauksia alemmalle tasolle. On huomattavaa, että Kataisen hallituksen aikana, jolloin ministeri Arhinmäki oli opintotuesta vastaava ministeri, hallituksessa tehtiin suuria sopeutuksia, mutta opintotuesta ei leikattu senttiäkään.

Mutta, arvoisa puhemies, nämäkään leikkaukset eivät riitä. Nyt erityisesti kimppakämpässä asuvia opiskelijoita aiotaan rokottaa asumistuen muutoksella. Toivoisin, että ministeri Terho pitää opiskelijoiden puolia, kun asiaa käsitellään hallituksessa, että tämmöistä esitystä ei eduskuntaan tuotaisi. Opiskelijoiden kurittaminen kyllä alkaa jo riittämään.

16.32 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perheellisten opiskelijoiden opintotukeen tulee 75 euron korotus, joka on todella hyvä asia. Mutta toisaalta samaan aikaan ongelmatiikka liittyy siihen, että opiskelija katsoo taloutta kokonaisuutena, ja meillä tällä hetkellä opintososiaaliset etuudet ovat kahden ministeriön alla, mikä tuli äskenkin esille. Se, että esitetään, että meillä tulee kimppa-asumiseen niin sanottu osa-asuntonormi, saattaa johtaa siihen, että se on kuolinisku kimppa-asumiselle, joka on kuitenkin hyvin edullinen tapa asua. Eräällä tavalla tulee vähän semmoinen olotila, että kun näitä tulee kerta toisensa jälkeen, niin opiskelijat voivat kokea, että mattoa vedetään jalkojen alta. On mielestäni syytä, myös meidän OKM:n puolella — ministeri Terho, paina päälle! — että tämä kimppa-asuntonormi saadaan pyyhkäistyä pois päiväjärjestyksestä, koska siinä ei yksinkertaisesti ole päätä eikä häntää.

16.33 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te, ministeri Terho, aloititte myös nuorisoasioista vastaavana kulttuuriministerinä keväällä, niin sanoitte haastattelussa ensi töiksenne haluavanne korjata poliittisten nuorisojärjestöjen avustuskriteereihin liittyvät epäkohdat, ja todennäköisesti teidän mielessänne oli varsinkin Perussuomalaisten Nuorten tilanne. Nyt kysyn: onko tämä prosessi jollain tavalla edennyt tämän kesän aikana, ja mikähän mahtaa olla tilanne tällä hetkellä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä edustaja Hakkarainen, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro. Sitten otamme vielä toisen kierroksen.

16.34 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos oikein kovasti puheenvuorosta. Minä en oikein ymmärrä tämmöistä, että kulttuurille ja taiteelle esitetään 457 miljoonaa euroa ja vastaavasti liikunnalle esitetään 166 miljoonaa euroa noin pyöreästi. Mistä johtuu tämä epäsuhta, että asetetaan kulttuurille ja taiteelle noin paljon rahaa ja liikunnalle näin vähän suhteessa siihen kulttuuriin ja taiteeseen? [Paavo Arhinmäki: Muun muassa Veikkauksen jakosuhdelaista!]

Meillä on liikunnan puute. Täällä on esitetty, että tunti liikuntaa päivässä. Taiteilijoita näkyy olevan, Jyväskylässäkin joka liikennemerkissä jonkinlainen taideteos alkaa jo nykyjään olla, kun näitä on tällä tavalla tuettu valtion määrärahoilla ja apurahoilla. Tässä näkisin epäsuhteen. Vastaa tähän reilusti.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Terho 5 minuuttia.

16.35 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Tässä ehkä eniten tuli liikunnasta ja urheilusta kysymyksiä, joten aloitan siitä, ja kun meillä on vielä toinen kierros, niin sitten sen jälkeen voi täydentää.

Ajankohtaisin ja ehkä eniten tässä nyt kysymyksiä herättänyt aihepiiri lienee tämä työryhmätyö, jota Hjallis ja myös edustaja Elomaa olivat tekemässä, ja moni muu. Tässä voisin todeta ensimmäisenä, että suhtaudun myönteisesti ajatukseen hallituksen selonteosta ja tulen viemään sitä eteenpäin. Eli näin vastataan osaan niistä kysymyksistä, jotka liittyvät tämän hyvin monimutkaisen ja laajan kentän kehittämiseen. Tämän työryhmän pohdinta tullaan ottamaan huomioon kaikin soveltuvin osin, ja sitten hallituksen selonteko tehdään siihen päälle. Ja tältä pohjalta lähdetään sitten viemään eteenpäin tätä kenttää, jonka työryhmä kuvasi minulle, varmasti aivan todenperäisesti, varsin monimutkaiseksi. Tarvittaisiin lisää yksinkertaisuutta ja tarvittaisiin tehokkuutta niihin resursseihin, mitä käytettävissä on.

Liikuntaneuvoston asemaa sivuttiin tässäkin työryhmätyössä. En ota siihen vielä nyt suoraan kantaa, miten tämä myöhemmin organisoidaan. Tämä rakennekin tältä osin on näitä pohdittavia kysymyksiä. [Ilkka Kanerva: No ei se ainakaan VNK:hon kuulu!] — Tässä varmasti on perusteita tähän näkemykseen.

Huippu-urheilumenestys — no, se on tietenkin, niin kuin edustaja totesi, keskeinen myös siltä osin, että saa innostaa nuoria. Entinen urheiluministeri toki hyvin tietää, että se on kysymys, joka on Olympiakomitean alainen ensisijaisesti ja erilaisten lajiliittojen alainen toissijaisesti, eikä ministeriö ohjaa tätä suoraan vaan rahoittaa näitä järjestöjä, joilla on se ammattitaito ja asiantuntemus. Tämä periaate ei tule muuttumaan jatkossakaan. Sanoisinpa jopa, että se nyt vielä puuttuisi.

Rahoituksen jakoon olen melko lailla tyytyväinen, eli nämä erilaiset näkemykset ja asiat mukaan lukien taiteen ja kulttuurin jakosuhde, joka on siis vähitellen tällaiseksi kehittynyt eikä suinkaan nyt mitenkään yhtäkkisesti, eivät tule saamaan dramaattisia käänteitä tässä minun ministeriaikanani. [Teuvo Hakkarainen: Voi voi!]

Kunnat ovat keskeisessä osassa siinä — kun edustaja Arhinmäki kysyi tästä, miten saadaan nuoria lisää liikunnan piiriin. Ja hallitus on myös laittanut eteenpäin harrastustakuun, johon sitten kannustamme vahvasti kuntia osallistumaan, jotta saataisiin nimenomaan vä-

hävaraisillekin perheille ja nuorille ainakin yksi harrastus taattua, joka ainoalle. Tämä on tietenkin erittäin keskeinen tasa-arvokysymys monessakin mielessä, koska liikuntaharrastuksen puute voi taas heijastua monella tapaa muuhunkin, sekä henkiseen hyvinvointiin että fyysiseen hyvinvointiin että myös sosiaaliseen menestykseen ja omiin ystäväpiireihin.

Liikunnan verotus on tärkeä kysymys, mutta se on verokysymys eli oikeastaan valtiovarainministeriön asia, mistä minä en voi tässä linjata. Mutta tätä voidaan varmaan pohdiskella kyllä, kuten työryhmäkin teki, tässä tulevassa selonteossa.

Voisiko liikuntajärjestöjen rahoitus olla pitkäaikaisempaa, pitkäjänteisempää? Se varmasti on yksi hyvä esitys muiden joukossa, mitä tässä työryhmätyössäkin korostettiin, ja sen ajatuksen pyrin viemään eteenpäin sitten, kun hallituksen selontekoa tuotetaan.

Vielä kysyttiin nimenomaan Veikkauksen osasta tässä kaikessa, kokonaisuudessa. Jo EU-parlamentissa toimiessani törmäsin tähän kysymykseen usein, eli Suomen poikkeuksellinen menettely ei kuitenkaan onneksi ole aivan vailla muita vastaavia Euroopassa. Mehän tulemme nimenomaan turvaamaan meidän rahoituksemme tämän Veikkauksen monopolin jatkolla, johon meillä on EU-säädännössä oikeus, olemme sen neuvotelleet, ja sitten tietysti Veikkauksen omilla hyvillä palveluilla, koska näinä päivinä meillä on myös nämä nettipalvelut, jotka kilpailevat kansainvälisesti. Vaikka meillä olisikin monopoli, meillä täytyy olla hyvin osaava ja uudenaikainen nettipalveluverkko myös Veikkauksen toimesta, ja niin tällä hetkellä melko hyvin onkin.

Nyt ollaan 5 minuutin kohdalla, joten täytyy palata muihin seuraavalla kierroksella.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatkamme sitten edelleen debattia tästä opetus- ja kulttuuriministeriön aihealueesta.

16.40 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen on viime aikoina profiloitunut eduskunnassa tiukan ja rajoittavan alkoholipolitiikan kannattajana, joten ymmärrän hänen tuohtumuksensa siitä, että valitettavasti ilta venähti pitkäksi juhlinnassa, mutta luulen, että Suomen kansa kuitenkin mieluummin ottaa mitaleita ja sitten antaa sen mahdollisuuden Heinoselle paheksua tätä kuin toisinpäin. [Timo Heinonen: Puhemies, en minä paheksunut!]

Arvoisa puhemies! Toki Olympiakomitea tekee urheilun osalta ratkaisut, mutta kyllä pitää myös ohjata — niin kuin on nähty näistä palkoista ja hallinnon suuruudesta, johon puututtiin — sitä, että se raha menee todella urheilijoille ja valmentajille eikä hallinnon pyörittämiseen.

Mutta kysymykseni on: Harrastetakuu, mitä se tarkoittaa? Miten se käytännössä, konkreettisesti, auttaa näitä lapsia? Ei pelkkä sana auta.

Ja konkreettinen kysymys: kun seuratukea nostettiin ja nyt ministeri Grahn-Laasonen sitä leikkasi, niin oletteko valmiita palauttamaan sen, koska sitä pidettiin erittäin tehokkaana ja hyvänä tapana auttaa ruohonjuuritasolla pienituloisten lasten ja nuorten liikuntaharrastusta?

16.42 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisipa hienoa, jos olisi niin yksinkertaista, että ministeriä vaihtamalla meidän urheilumenestyksemme syttyisi uuteen loistoon. Näin ei valitettavasti kuitenkaan ole, ja sen vuoksi pitääkin pohtia tarkasti, mitä pystymme tekemään sen eteen.

Omakin kysymykseni koskee tätä seuratukea. Arhinmäen ministerikaudella oli varmasti hyvä ajatus siitä, että tämä tuki ohjautuisi suoraan ruohonjuuritasolle. Kuitenkin olen itse toiminut esimerkiksi lajiliitossa ja nyt tällä hetkellä Olympiakomitean hallituksessa, ja voidaan myös esittää kysymys, ohjautuvatko nyt kaikki liikuntaan suunnatut voimavarat samansuuntaisesti, niiden tavoitteiden suuntaisesti, joita ministeriö on asettanut. Nythän tällä hetkellä Olympiakomitea ja ministeriö yhdessä pohtivat tätä työnjakoa ja pyrkivät sitä selkeyttämään. Samanaikaisesti tulisi mielestäni pohtia myös kaikkien nykyään käytössä olevien tukikeinojen toimivuutta.

16.43 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan jälleen tähän työryhmän työhön ja siihen ehdotukseen, 18—22-vuotiaiden lahjakkaimpien nuorten tukemiseen. Työryhmä todella ehdotti 1—2 miljoonan lisäpottia heille, ja se on äärimmäisen kannatettava ajatus. Meillä Etelä-Savossa tätä on kokeiltu jo useita vuosia ja todettu se toimivaksi, koska siinä vaiheessa juuri nuori tekee sen päätöksen — ja usein se on taloudellinenkin kysymys — pystyykö hän satsaamaan täysillä sitten huippu-urheiluun. Sitä kautta meille niitä huippuja voi tulla, että tuemme heitä juuri tuossa tärkeässä käännekohdassa. Tämä toimihan tuli joululahjarahoista viime vuonna, ja nyt kysynkin sitten ministeri Terholta: onko mahdollista, että jatkossa tämä olisi aivan semmoinen kiinteä osa budjettia, ehkäpä jo sitten vuoden kuluttua?

16.44 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon liikunnan tärkeydestä eikä missään tapauksessa syyttä, kysymys on tosiaan myös kansanterveydellisesti erittäin tärkeästä asiasta. Hyvä esimerkki tästä liikunnan merkityksen lisääntymisestä on Liikkuva koulu -hanke, josta on paljon myös puhuttu, ja sen tavoitteena tosiaan on, että peruskoululaiset saisivat liikkua vähintään tunnin koulupäivän aikana. Täällä on tullut tänään esille myös se, että koulut ovat osallistuneet tähän hankkeeseen varsin hyvin — mutta edelleen yli 10 prosenttia kouluista näyttäisi olevan hankkeen ulkopuolella. Täydellisyyteen on siis yhä matkaa, ja kysyisinkin ministeri Terholta, mitä konkreettista hän voisi asian suhteen tehdä, jotta kaikki koululaiset saisivat mahdollisuuden lisääntyneeseen liikuntaan.

Vielä aivan pikaisesti toinen kysymys, Olympiastadionista: osaako ministeri kertoa, mikä tilanne stadionin remontin osalta tällä hetkellä on ja mikä on remontin [Puhemies koputtaa] kustannusarvio?

16.45 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vielä toistanut edelliseltä kierrokselta kysymykseni, muistuttanut ministeriä tästä prosenttitaiteesta ja sen laajentamisesta, millä suunnitelmalla sen kanssa edetään, sekä myöskin kulttuuri- ja taidepalveluiden viemisestä sinne sosiaali- ja terveyspuolelle.

Sen lisäksi olisin yleisesti kysynyt koko ensi vuoden budjetista. Aika usein ehkä politiikassa, kun puhutaan kulttuurista ja taiteesta, meitä syytetään jonkinlaisesta laimeudesta tai intensiteetin puutteesta. Olisin kysynyt ministerin näkemystä, jos katsotte ensi vuoden budjettia, nimenomaan kulttuuriministerinä: miten itse näette, mikä siellä on johtotähti ensi vuoden kulttuuri- ja taidepolitiikassa — joku osa-alue, mitä te pidätte tärkeänä, mistä te olette ylpeä — tai mikä on ikään kuin se kärki, millä me voimme myös kommunikoida ulospäin, että me näemme kulttuurin ja taiteen merkittävänä osana suomalaista yhteiskuntaa?

16.46 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Se, mistä liikuntapuolella voi todella olla ylpeä, on kyllä Liikkuva koulu -hanke. Todella iloinen olen siitä, että saimme sen hallitusohjelmaan ja että nyt 89 prosenttia kouluista on siinä mukana.

Mutta kulttuuripuolelta kysymys. Siellähän se isoin kuva liittyy valtionosuusuudistukseen, joka on nyt parasta aikaa tekeillä. Työryhmä istuu, vielä ei ole valmista esitystä, mutta väliraportti on tullut. Mitä te, ministeri, tällä hetkellä ajattelette tästä VOS-uudistuksesta, jonka tavoite on erittäin hyvä ja kannatettava, saada freelancer-kenttä paremmin mukaan ja oikeudenmukaiseen asemaan koko kulttuurikentällä? Ehkä ne julistukset, kun työryhmä alun perin perustettiin, olivat vähän liioiteltuja siihen nähden, mikä on todellisuus, mutta tavoite on joka tapauksessa oikea. Onko tähän esimerkiksi nyt lisäresursseja käytettävissä? Oletteko pohtinut vielä sitä, kun tässähän tulee tilanteita, joissa joku jää vähemmälle kuin aikaisemmin on ollut? Mikä on tilanne? [Puhemies koputtaa] Teidän suhtautumisenne erityisesti kiinnostaa.

16.47 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno asia, että valtionosuusjärjestelmää on lähdetty uudistamaan kulttuuripuolella — voi sanoa, että kunnianhimoisesti.

Toinen näkökulma, jonka nostaisin esille, on meidän taiteilijoidemme toimeentulo, joka itse asiassa tänä päivänä on hyvinkin sirpaleista ja yhä enemmän pätkissä. Samaan aikaan herää kysymys, voisimmeko me keksiä tähän joitain uudenlaisia toimintamalleja. Ruotsissa on käytössä taiteilija-allianssi, jossa taiteilija on eräällä tavalla palkkasuhteessa tähän allianssiin ja työttömyyskorvauksia maksetaan sinne allianssille. Eli käytännössä on niin, että taiteilijoitakin katsotaan yli hallinnon rajojen yhtenä kokonaisuutena. Kysynkin: missä vaiheessa meillä on menossa taiteilija-allianssin eteenpäinvienti? Sehän nostettiin kylläkin yhdessä toimenpidesuunnitelmassa esille, koska tämä olisi myöskin hyvä esimerkki aktivoivasta perustulomallista [Puhemies koputtaa] vähän uudella tavalla organisoituna.

16.48 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katselin tuossa toukokuulta uutisia Helsingin Sanomista, joissa tosiaan on nämä prosenttiluvut, miten rahapelitoiminnan varoja jaetaan. Olisin kysynyt, kun noin 10 prosenttia jaetaan vapaan harkinnan mukaan, kertooko ministeri, minkälaisia jakoperusteita teillä mahdollisesti siinä on, vai tuleeko se jako muualta.

Sitten olette täällä tuonut esille, että haluatte parantaa taide- ja kulttuurialan yrittäjien toimeentuloa, juuri tätä, mistä edustaja Lauslahti puhui, erityisesti tekijänoikeuksiin ja yrittäjien sosiaaliturvaan liittyen. Oletteko saanut näitä eteenpäin? Taiteilijoilla on todella vaikeaa. Tiedän paljon taidemaalareita, eikä se eläminen ole todellakaan mitään yksinkertaista. Olisin kysynyt tästä: miten nämä teidän hankkeenne edistyvät?

16.49 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huippu-urheilu ei ole helppoa eikä myöskään halpaa. Suomessa varsinkin nuoren, juuri huipulle pyrkivän urheilijan ammattimainen harjoittelu ja siihen pyrkiminen on huomattu vaikeaksi. Tämän sivistysvaliokuntakin viime vuonna budjetinteon yhteydessä joulukuussa pani merkille ja antoi siihen lähes miljoonan euron lisäpanostuksen. [Tuomo Puumala: Kiitos, edustaja Wallinheimo!] — Olkaa hyvä, edustaja Puumala. — Tämä on varmasti semmoinen yksi este, minkä takia suomalainen huippu-urheilu ei ole viime aikoina päässyt niin hyvin kehittymään kuin voisi. Kysyisinkin ministeriltä: onko tähän mahdollisesti tulossa jotain

uusia rahoituskeinoja tai yleensä keinoja siihen, jotta näitä nuoria huippu-urheiluun pyrkiviä urheilijoita voitaisiin jatkossa auttaa?

16.50 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luovat alat ja niiden mahdollisuudet uusien työpaikkojen syntymiseen ovat aarreaitta, jonka ovea on raotettu vasta ihan vähän. Musiikki, muotoilu ja tanssi, niillä on niitetty mainetta ulkomailla.

Mutta se, mistä haluaisin kysyä, on kansainväliset jättilevy-yhtiöt. Ne valtaavat alaa ja markkinoita myös netissä, siinä pienet suomalaiset toimijat ovat aivan helisemässä. Vaikka tämä nyt varsinaisesti kuuluu varmaan elinkeinoministerille, niin minä haluaisin, että ministeri veisi hänelle terveisiä, että kun näitä isoja ulkolaisia jättifirmoja tuetaan, niin muistetaan, että pienet suomalaiset toimijat ovat täällä vaikeuksissa. Näin ollen katson, että myös kansallinen kulttuuri voi olla silloin vaarassa.

16.51 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan taiteesta, kulttuurista, liikunnasta, nuorisosta, kaikista yhtä aikaa, niin monesti käy niin, että liikunta ja urheilu nappaavat leijonanosan keskustelusta. Mutta on kyllä tärkeää, että eduskunnassa puhutaan myös taiteesta ja kulttuurista — samaan aikaan muistaen, että se kädenmitta pitää niin kansanedustajan kuin ministerin pitää etäisyyttä taiteeseen: ei määritellä sen sisältöjä tai sitä, mikä on hyvää tai huonoa taidetta, se kuuluu taidekentälle. Meidän pitää pitää huolta siitä, että rakenteet ovat sellaiset, jotka pystyvät tukemaan taiteilijoita ja taiteen tekemistä.

Tästä näkökulmasta valtionosuusuudistus on merkittävä kysymys. Sitä on tehty pitkän aikaa, välillä on ollut taukoja. Minkälaisia ajatuksia teillä, ministeri Terho, on valtionosuusuudistuksesta kulttuurilaitosten osalta? Pystyykö sillä jollain tavalla tukemaan myös niitä lapsia, nuoria ja aikuisia, jotka käyttävät vähemmän [Puhemies koputtaa] kulttuuripalveluita, taidepalveluita? Miten heitä voitaisiin tämän uudistuksen avulla houkutella taiteen pariin?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä edustaja Toivola.

16.52 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin myös halunnut vielä nostaa esiin VOS-järjestelmäuudistuksen. Niin kuin tässä jo aikaisemmissa puheenvuoroissa tuotiin esille, se on äärimmäisen ajankohtainen ja tärkeä uudistus. Olisin mielelläni myöskin kuullut sen aikataulusta, missä mennään ja millä aikataululla voidaan odottaa esityksiä.

Sitten olisin halunnut nostaa vielä kiitoksena esiin, että on äärimmäisen hienoa ja tärkeää, että Kansallisteatterin Pienen näyttämön peruskorjauksen suunnittelutyöhön on laitettu tämä raha. Toivottavasti voidaan sitten myöskin jatkossa niihin seuraaviin vaiheisiin mahdollisimman ajoissa sitoutua, niin että siellä myöskin projekti saadaan eteenpäin.

Vielä haluan myöskin nostaa esiin av-kannustimen, se on ollut ilmeisen suosittu. On hienoa, että tämmöinen on saatu aikaan, ja hienoa, että sitä myöskin jatketaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Terho, 5 minuuttia.

16.53 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! — Täytyy ottaa oikein kansio mukaan. — Prosenttiperiaatteesta aloitetaan nyt, kun se jäi vii-

me kierroksella väliin. Siihen on siis tosiaan varattu nyt 10 miljoonaa. Minähän en suoranaisesti mikro-ohjaa, mutta tarkoituksena on pitkällä aikavälillä saada taide- ja kulttuurilähtöiset hyvinvointipalvelut vakiinnutetuksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita ja koko hyvinvoinnin seurantaa. Eli tavoitteet ovat suuret ja ylevät, ja keinokin on mielestäni hyvä. Tämä on hyvää, uutta ajattelua siitä, että kun taidetta tuodaan nimenomaan lähelle ihmisten arkea, niin siinä madalletaan sitä kynnystä, joka joskus tuntuu kasvavan aivan liian suureksi, ikään kuin suurelle yleisölle, joka ei välttämättä koe itse kuluttavansa taidetta tai kulttuuria, tuodaan sitä taidetta heidän arkeensa ja heidän lähelleen. Eli olen kyllä hyvin iloinen tästä hankkeesta.

Sitten käydään ihan siinä järjestyksessä, miten ehdin merkitä asioita ylös:

Arhinmäki viittasi nopeasti alkuun Olympiakomitean ohjaukseen ja valvontaan. Kyllä niitä tietenkin tehdään koko ajan, mutta virkamiehistö valvoo, ja en tietenkään poliittisesti ohjaa esimerkiksi takaisinperintäkysymyksiä tai muita. Seuratukeen en ole kaavailemassa tällä hetkellä muutoksia. Mutta tämä harrastustakuu, mistä kysyit: OKM tekee tässä ennen kaikkea informaatio- ja tieto-ohjausta ja yrittää tiiviissä yhteistyössä saada kunnat ja koulut tähän mukaan mahdollisimman laajasti. Siitä on käytännön työssä kysymys. [Paavo Arhinmäki: Mikä se sisältö on?] Tähän liittyy tämä kysymys "tunti liikuntaa päivässä", missä on siis samantapainen etenemistapa. "Tunti liikuntaa päivässä" on kylläkin edennyt suhteellisesti erittäin hyvin, siinä kun on todella päästy jo sinne 90 prosentin kieppeille osallistumisasteessa.

Yksi keskeisimpiä esillä pitämiäni asioita on ollut kulttuurialan yrittäjien asema, mikä on myös tärkeä toinen puoli nimenomaan tässä, miten me pidämme kulttuurin lähellä kansalaista. Tässähän puhutaan silloin kulttuurista, joka jo lähtökohtaisesti on lähellä kansalaista, koska se elää hyvin markkinaehtoisesti ja ikään kuin siitä, että kansalaiset todella ylläpitävät sitä, kuten moni esiintyjä itsekin täällä varmaan tietää. Se, mitä pyrin tämän kanssa saamaan aikaan tässä, mitä minulla on aikaa käytettävissä tehtävässäni: En onneksi ensinnäkään lähde ihan tyhjästä. Hallitus on aloittanut tässä virkamiestyön jo aikaisemmin. Tulen itse käymään vielä tämän syksyn aikana hyvin syvällistä keskustelua näiden alan etujärjestöjen ja asiantuntijoiden kanssa ja saan sieltä sitten ohjeita ja ideoita siihen, mitä pystyn vielä tekemään tässä tämän vaalikauden aikana — yhdistettynä tietysti siihen, mitä valmistelua on jo tehty aiemmin virkamiestasolla.

Joo, on erittäin tärkeää, ettei määritellä hyvää tai huonoa taidetta, mistä päästiin tähän VOS-kysymykseen, mistä useampi teistä kysyi. Uudistuksen aikataulu on se, että olen tänä vuonna perinyt tämän — niin kuin tietysti tässä vaiheessa kaikki hankkeet — kulttuuriministerinä ja se virkamiesvalmistelu, ikään kuin tämä ajatustyö, mihin myös kulttuurikenttä on tiiviisti osallistunut, on tarkoitus saada tämän vuoden loppuun mennessä valmiiksi eli jonkinlainen malli esitetään tämän vuoden loppuun mennessä. En liikaa voi sitä spekuloida etukäteen, mutta joitakin perusperiaatteita voi tuoda esiin. Eli meillä ei ole tiedossa, kuten tässä jo käytiin rahoitusta läpi aikaisemmin, niinkään uusia resursseja. Meillä on tiedossa uusi malli, jolloin meidän täytyy miettiä nimenomaan sitä, miten tämä uusi malli voidaan toteuttaa niin, että se mahdollistaa myös uusille toimijoille, ainakin jollain aikavälillä, pääsyn mukaan siihen järjestelmään, ja sitten samaan aikaan on erittäin hankalana tavoitteena, että vanhat eivät ainakaan mitenkään automaattisesti välittömästi menetä mitään. Eli yhtälö on hyvin hankala. Tämän eteen on tehnyt moni viisas virkamies jo paljon työtä ja jatkaa sitä edelleen.

Mikä vielä puuttuu? Nuorisojärjestöistä kysynyt edustaja on poistunut, joten nuorten huippu-urheilu viimeisenä. Myös siihen on esityksiä tässä vastikään vastaanottamassani työryhmän raportissa. Oli puhetta muun muassa siitä, että kun meillä usein tapahtuu niin, että nuorissa löytyy maailman huippuja, sitten tapahtuu joku katkeaminen siinä välissä ja aikuisissa heitä ei enää olekaan pari vuotta myöhemmin, niin rahoituksen lisäämisen juuri tähän kohtaan tulee olla keskeinen kysymys silloin, kun mietitään sitten näitä jatkotoimenpiteitä tämän työryhmän esitysten pohjalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tässä vaiheessa siirrytään työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan. — Ministeri Lintilä, 7 minuuttia.

16.59 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Taloudessamme on tapahtunut pitkään odotettu käänne. Tänä vuonna kiihdytämme 3 prosentin tasolle ja kasvu on laaja-alaista. Näkymät ovat positiivisia eri puolilla Suomea. Jos muistellaan menneitä, niin edellisen kerran talouskasvumme oli 3 prosenttia vuonna 2010, eli siis tällä välillä vastasyntynyt on ehtinyt jo kouluikäiseksi. Myös ennusmerkit tuleville vuosille ovat lupauksia antavia. Suunta on rohkaiseva. Meidän kaikkien on kuitenkin toimittava sen eteen, että kasvun käyrää saataisiin edelleen jyrkennettyä.

Hallituksen talouspolitiikalla on kolme kärkeä. Ensimmäinen on työllisyyden parantaminen, toinen yritysten uudistamisen ja kasvun tukeminen sekä kolmas julkisen talouden saaminen vakaalle pohjalle. Ilman korkeampaa työllisyyttä emme onnistu julkisen talouden saamisessa vakaalle pohjalle. Työllisyyden paraneminen puolestaan edellyttää, että elinkeinoelämämme kykenee uudistumaan ja näin työllistämään entistä enemmän.

Hallitus jatkaa työllistävää politiikkaa, jonka tuloksena yhä useampi työtön on saanut töitä. Työllisyys ei ole vielä parantunut samaan tahtiin kuin talous kasvaa. Voimakkaampi käänne työllisyyteen on odotettavissa lähikuukausina, jos vanhat ennusmerkit pitävät paikkansa. Työllisyyden paraneminen on hieman voimistunut, mutta vauhti ei vielä riitä siihen, että hallituksen työllisyystavoite toteutuisi. Osaavan työvoiman saatavuus ei saa muodostua kasvun esteeksi. Esimerkiksi positiivisen rakennemuutoksen selvityshenkilö Ahon esittämällä siltasopimuksella voidaan purkaa työvoimakapeikkoja.

Yhä useampi pk-yritys on saatava osallistumaan vientiin ja kasvamaan. Uutta luovat yrittäjät ja osaavat työntekijät mahdollistavat Suomen menestymisen. Ideat on jalostettava tuotteiksi ja palveluiksi maailmanmarkkinoille. Meidän on huolehdittava, että yritysten toimintaympäristö on kilpailukykyinen ja että kasvun rahoitus toimii. Uudet työpaikat syntyvät pääosin pk-sektorille pieneen joukkoon kasvavia yrityksiä. Usko kasvuun on vahvistunut pk-yrityskentässä. Viimeisimmässä pk-yritysbarometrissa 87 prosenttia voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä uskoo taloussuhdanteen kohentumiseen. Nyt onkin erityisen tärkeää tukea yritysten kasvua ja uudistumista, jotta yritysten kyky työllistää vahvistuu.

Yritystoiminnan edistämiseksi viimeisimpinä toimina budjettiriihessä päätimme muun muassa helpottaa työttömien oikeutta aloittaa yritystoiminta työttömyysturvalla ja kohdentaa lisäpanostuksia yritysten omistajanvaihdoshankkeiden edistämiseen.

Vuoden 2018 talousarvioesitys työ- ja elinkeinoministeriön osalta vastaa hyvin yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tarpeisiin. Olemme valmistelleet Business Finland -uudistusta, jossa Innovaatiorahoituskeskus Tekesin ja Finpron palvelut kootaan yhteen. Business Finland madaltaa kynnystä tarttua innovaatio-, tuotekehitys- ja kansainvälistymis-

palveluihin, kun ne jatkossa löytyvät yhden ja saman katon alta. Esitämme lisäpanostuksia kasvun, kansainvälistymisen ja innovaatiopolitiikan tukemiseen. Business Finlandin avustusvaltuudet kohoavat yli 270 miljoonaan euroon, mikä on 30 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Myös lainavaltuudet kasvavat 10 miljoonalla eurolla. Myös VTT:n perusrahoitusta lisätään 2 000 eurolla, millä samalla vahvistetaan erityisesti pk-yritysten ja kasvavien vientialojen osaamista. Samoin ammattikorkeakoulujen ja tki-toiminnan lisärahoitus tukee pk-yritysten uudistumista.

Matkailun kehittyminen on yksi hallituksen kasvukärjistä. Matkailu 4.0 -hanketta tuetaan ensi vuonna 8 miljoonalla eurolla.

Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää myös 35 miljoonan euron lisäpanostuksen käytettäväksi Kasvurahastojen Rahaston — tämä on järjestykseltään kolmas — kokoamiseen. Tavoitteena on, että valtion 35 miljoonan euron panostuksen vauhdittamana voidaan koota yli 100 miljoonan euron kokoinen rahasto suomalaisten yritysten kasvun tukemiseen. Synnyttyään rahasto yhdessä yksityisten sijoitusten kanssa mahdollistaa yrityksille useitten satojen miljoonien kasvurahaston.

Lopuksi haluan tuoda esille, että kaverinkin esittämistä lupauksista pidetään kiinni. Viime joulukuussa edeltäjäni lupasi teille, että hänen seuraajansa hoitaa alueellisen kuljetustuen jatkamisen, ja näin on tapahtunut. Alueellinen kuljetustuki jatkuu ensi ja seuraavana vuonna.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus ensi vuoden budjetin kohdista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä puheenvuoro antanee aihetta pieneen debattiin, ja lähdetään liikkeelle.

17.05 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä hallituksen esitys ja ministerin puheenvuoro antavat jaostolle mahdollisuuden aivan eri lailla lähestyä tätä kysymystä budjetin valmistelussa kuin vuosi, pari aikaisemmin. Se innostus, joka on ministeriössä, varmasti tarttuu myös meihin, ja hallitus on vastannut hyvin sisällöllisesti ja aiheeseen sopivasti niihin toiveisiin, joita jaosto on esittänyt vuosien varrella. Olemme kuunnelleet yli 60:tä asiantuntijaa ja runsaasti lausuntoja, ja meidän työmme on hyvällä pohjalla lähteä liikkeelle. Tässä on niin monta sektoria, ja erityisen lämmin kiitos tuosta matkailun edistämisestä, johon me olemme kiinnittäneet vakavaa huomiota, sekä työvoiman kysyntään että määrärahoihin. Olin löytävinäni sieltä suuremman summan matkailuun, tulevaan keräten, Business Finlandille tulevia erilaisia määrärahoja [Puhemies koputtaa] yli 15 miljoonaa euroa. Se on erittäin hieno saavutus.

17.07 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä alustuksesta ja positiivisista uutisista ja etenkin siitä, että olette panostamassa vientiin ja innovaatiotoimintaan.

Mutta kysymykseni liittyy oikeastaan kaiken kaikkiaan tähän viennin edistämisen järjestelmään. Te puhutte nyt Business Finlandista ja siitä, miten se muuttuu, kehittyy ja toivottavasti jopa myös kasvaa. Mutta kun me samaan aikaan olemme leikanneet ulkoasiainhallinnosta, meidän lähetystöverkostomme ei ole yhtä vahva kuin ennen ja samaan aikaan meidän kilpailijamaat panostavat enemmän ja enemmän vientiin ja vientivetoiseen kasvuun, miten te uskotte, arvoisa ministeri, että pelkästään Business Finlandin nimenmuutoksella me saamme näihin kohdemaihin sellaista osaamista — mikä meillä nyt on rapau-

tunut jo muutamien vuosien ajan — joka pystyy tekemään kasvusta niin kestävää, että tämä kasvu, tämä hyvä talouskasvu, [Puhemies koputtaa] jatkuu myös jatkossa?

17.08 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että yrittäjyyttä nyt helpotetaan sinä aikana, kun henkilö on työttömyysturvan varassa. Tämä on selvä edistysaskel siihen, miten on toimittu tähän saakka.

Minäkin olisin kiinnostunut tästä viennin edistämisestä — tuo Business Finlandhan tulee olemaan voimassa siinä, kun Tekesin ja Finpron toiminnot yhdistetään. Joko on selvillä suuntaviivat? Millä tavalla erityisesti pk-yritysten mahdollisuudet saada neuvontaa ja tukea tämän uuden järjestelmän myötä paranevat?

Sen lisäksi olen vielä kiinnostunut hankkeesta, jonka mukaan kesäaikojen muuttamista kouluissa selvitetään. Mainitsitte, ministeri, äsken, että matkailua tuetaan ja siinä on päästy eteenpäin, ja se on erinomaisen hyvä asia, mutta yksi ongelma on se, että Suomen koululaisten kesäajat ovat eri ajassa kuin muualla Euroopassa ja se aiheuttaa hankaluuksia monille toimialoille, kuten juuri matkailuun.

17.09 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen matkailuelinkeino on viime vuosina kasvanut ja kansainvälistynyt muita toimialoja nopeammin. Matkailutulo on useamman vuoden ajan ollut yli 14 miljardia euroa, ja sillä on mahdollisuuksia kasvaa jopa 20 miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä. Kansainvälisten matkailijoiden määrä ja vientiin rinnastettava matkailutulo ovat kaksinkertaistuneet 2000-luvulla. Matkailu on ainoa viennin ala, jonka kulutus tapahtuu Suomessa ja joka maksaa toiminnastaan arvonlisäveroa. Valtion panostukset matkailun edistämiseen ovat kuitenkin pysyneet aika lailla paikallaan — mainitsitte, arvoisa ministeri, tuon 8 miljoonaa euroa. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: olisiko paikallaan tehdä pitemmän tähtäyksen suunnitelma Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseksi ja ehkä pieni parannus tässä määrärahassa, [Puhemies koputtaa] joka niin kauan on ollut 8 miljoonaa euroa?

17.10 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoitte, ministeri Lintilä, keväällä, että yritystuista ei onnistuttu silloin leikkaamaan ja niihin tullaan palaamaan syksyllä. No, lupauksistanne huolimatta niihin ei nyt varsinaisesti palattu, ja hallituksen viesti on ollut, että yritystuista leikkaaminen on vaikeaa. Onko todella niin, että koulutuksesta leikkaaminen, t&k-rahoituksesta leikkaaminen tai vaikkapa kehitysyhteistyöstä leikkaaminen on helpompaa kuin yritystuista leikkaaminen? Tämä siitäkin huolimatta, että tutkijoiden mukaan, taloustieteilijöiden mukaan, ja jopa teidän oman ministeriönne virkamiesten mukaan Suomessa on paljon yritystukia, joita tulisi karsia. Te ette löytänyt edes juustohöylää, vaikka istutte porvarihallituksessa. Olette kutsumassa koolle yritystukien parlamentaarista työryhmää, mutta sillä ei kuitenkaan vaikuteta vuoden 2018 budjettiin. Olettehan, arvoisa ministeri, tietoinen, että tämänkaltainen veronmaksajien rahojen käyttö [Puhemies koputtaa] ei ole vastuullista? Kun tukia maksetaan yrityksille, [Puhemies koputtaa] jotka ovat kannattavia, ne eivät niitä tarvitse — jos ne ovat kannattamattomia, niitä ei tule tukea.

17.11 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimus- ja tuotekehitysmenot ovat edelleen huolestuttavan matalalla tasolla, vaikka tutkimus- ja tuotekehityspanokset erityisesti Tekesin kautta on todettu tehokkaimmaksi ja vaikuttavim-

maksi yritystuen muodoksi. Nykyinen yritystukien rakenne ohjaa enemmän vanhan säilyttämiseen kuin uuden rakentamiseen, vaikka nimenomaan uusien ratkaisujen ja uusien työpaikkojen luomista pitäisi yritystuilla ja elinkeinopolitiikalla erityisesti tukea. Usein herääkin ajatus, kun vanhaa tukevia yritystukia lobataan kovaa, että kuka puhuisi syntymättömien työpaikkojen ja syntymättömien alojen puolesta. Kuka puhuisi tulevaisuuden puolesta?

Mutta, arvoisa puhemies, on päätetty perustaa työryhmä yritystukien uudistamiseen. Toivottavasti se ei tarkoita sitä, että asia haudataan ja mitään ei tehdä, [Puhemies koputtaa] ja toivottavasti hallituspuolueilta tulee todellinen tuki ryhmän työlle.

17.12 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Vartia täällä sanoi, minusta on valtioviisautta, että parlamentaarisesti pohditaan tätä yritystukijärjestelmän kehittämistä. Vihervasemmisto on leimannut nämä yritystuet hyvin pitkälle niin kuin vanhanaikaisiksi, mutta kyllähän meidän on huolehdittava siitä, että meidän tukijärjestelmämme on kilpailijamaihin verrattuna tasapuolinen ja ne yritykset voivat toimia samalla tavalla kansainvälisillä markkinoilla. Ei meidän pidä olla tässä sinisilmäisiä ja ajatella, että luovutaan tuista ja odotetaan, että jostakin tulee hyvää meille. Tämä oli todella hyvä ja viisas ratkaisu.

Sitten ministerille kiitos kuljetustuen jatkosta. Tässähän valtiovarainministeriö vuosittain yrittää sitä leikata, mutta hienoa, että se jatkuu. 5 miljoonan määräraha on pieni, mutta sillä on pohjoissuomalaisille yrityksille, muun muassa sahoille, erittäin iso merkitys, kun ne tulevat lähemmäksi samaa viivaa muualla toimivien yritysten kanssa. On aivan välttämätöntä, että tämä tukijärjestelmä jatkuu myöskin tulevaisuudessa.

Sitten kiitos myös hyvästä suhtautumisesta Finnveran resursseihin, [Puhemies koputtaa] mikä on Suomen kannalta äärettömän tärkeää.

17.14 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tack till ministern för en bra inledning. — Ihan muutama huomio:

Kun julkisia t&k-panostuksia tässä kohdennetaan, niin minun mielestäni olisi hyvä, että siinä myös katsottaisiin vähän, miten nämä yksityiset yritykset markkinaehtoisesti panostavat tutkimukseen ja kehitykseen, että se olisi jossain suhteessa ja oltaisiin mukana siellä, missä markkinaehtoisesti kannattaa olla mukana. Silloin saadaan näitä kansainvälisesti kilpailukykyisiä keskittymiä aikaiseksi.

Ministeri on puhunut hyvin paljon myös tekoälystä, keinoälystä, ja tästä oli hyvä juttu tuossa kesällä The Economist -lehdessä. Siinä taisi olla näin, että vuoteen 2030 mennessä 16 000 miljardilla kasvaisi maailman yhteenlaskettu bkt näitä uusia juttuja hyödyntäen. Puhuitte myös keinoälystrategiasta aikaisemmin. Onko siitä jotain uutta kerrottavaa? Sitä olisi mielenkiintoista kuunnella.

Lopuksi ehkä voisi kiittää myös ministerin tuesta tähän Merenkurkun yhteyshankkeen seuraavaan vaiheeseen liittyen. Se on sekä meriteollisuudelle että energiateknologiateollisuudelle strategisesti tärkeämpää kuin ehkä ymmärretään. Siihen palataan varmaan lisätalousarviossa. — Kiitos.

17.15 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on ollut toukokuusta lähtien Arktisen neuvoston ja Arktisen talousneuvoston puheenjohtajuus, ja johtajuus EU:ssa arktisissa asioissa on nyt oikein tyrkyllä meille. Kun katsotaan

historiaa, niin pohjoinen ulottuvuus saatiin vuonna 99 osaksi EU-politiikkaa. Esimerkiksi ympäristöpolitiikan saralla saatiin miljardien hankkeet liikkeelle, esimerkiksi Pietarin jätevedenpuhdistamon jäljet alkavat näkymään, ja tämän seurauksena meidän pienet ja keskisuuret yritykset saivat toimituksia. Nyt tarvittaisiin näissä arktisissa asioissa samanlainen buustaus. Esimerkiksi Jäämeren rata, koilliskaapeli, valtatie 21 ja monet muut infrahankkeet olisi saatava liikkeelle. Miten tulette, ministeri, edistämään näitä arktisia asioita?

17.15 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Lintilälle näistä useista positiivisista linjauksista, mitä ministeriönne toimialaan liittyy. Työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt juuri lausuntokierrokselle uusiutuvan energian sähkötuen kilpailutusesityksen. Eräiden asiantuntijoiden mukaan näyttää siltä, että tuki olisi menossa pitkälti tuulivoimayhtiöille. Esitetyillä ehdoilla puu ja muut bioenergialähteet eivät kykene arvioiden mukaan pärjäämään tuulivoimaa vastaan. Esimerkiksi laitoksissa käytettävän hakkeen osuuden on oltava yli 90 prosenttia ja tuotantoon tulee sitoutua yli 15 vuodeksi. Se on pitkä aika niin laitoksen kuin myöskin raaka-aineen saatavuuden kannalta. Energiayhtiöiden ei kannata rakentaa sähkön ja lämmön yhteistuotantoa annetuilla ehdoilla, vaikka se olisi luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta yhteiskunnalle edullisinta. Kysynkin nyt teiltä: voitteko tässä yhteydessä arvioida näitä kilpailutusesityksiä ja kenties arvioida sitä, voiko ministeriö näitä korjata?

17.17 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyt markkinatalouden puolustuspuheenvuoro täältä punavihreältä reunalta porvarihallitukselle: Markkinatalous on nerokas järjestelmä. Se allokoi resurssit tehokkaasti sinne, missä niitä kannattaa hyödyntää. Meidän ei kannata poliittisesti liikaa päättää, mikä toimiala pärjää ja mikä ei, koska yleensä ne resurssit haetaan tuottavilta aloilta ja siirretään vähemmän tuottaville. Me toisin sanoen tuhoamme sillä arvoa. Kannustan porvarihallitusta ennemmin auttamaan yrityksiä sillä, että keventäisitte esimerkiksi työn verotusta, koska ne rahat, joita te keräätte, on verotettava jostain ensin, ja se synnyttää vahinkoa. Tämä on se mekanismi. Kun te puhutte sen puolesta, että näitä tukia tulee maksaa, niin siinä unohtuu kokonaan se haitta, joka syntyy muualla, ja tuolta ei taloustieteilijää löydy, joka puolustaa nykyisenkaltaisia yritystukia. Tässähän on kyse niin valtavista summista, ja kun me haemme kissojen ja koirien kanssa säästökohteita muualta, niin eikö tässä olisi porvarihallitukselle oiva säästökohde?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän, edustaja Rantakangas, vastauspuheenvuoro.

17.18 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos vihreitten kannattajat Kehä kolmosen ulkopuolella kuulivat tämän puheenvuoron, [Antero Vartia: Toivottavasti!] niin uskon, että puheenjohtaja Aallolla ei kovin paljon nostetta ole. Tämä teidän logiikkannehan tarkoittaisi sitä, että valot sammutettaisiin pohjoisesta Suomesta, todettaisiin, että tämä ei ole markkinaehtoisesti kannattavaa. Tämä oli teille, ymmärrän kyllä, hyvin sopiva puheenvuoro, mutta toivon mukaan vihreitä mahdollisesti harkitsevat äänestäjät lukevat tämän ja tiedostavat sen, että tällä politiikalla Suomi jaetaan. Te olette lähdössä nyt tähän pormestari Vapaavuoren malliin, jossa Maaseutu-Suomi ajetaan alas tietoisesti.

Kyllä tämä hallituksen linja, mikä nyt on keskustapääministerin johdolla, rakentaa koko Suomea, ja niin pitää ollakin — liikenneverkostoa, yritystoiminnan edellytyksiä, palveluita, maakuntahallintoa, tätä kokonaisuutta. Tämä on suomalaisten veronmaksajienkin kannalta järkevämpi linja, hyödyntää meidän resurssit ja luonnonvarat koko Suomen alueella.

17.19 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun yritystuista puhutaan, niin pitää miettiä, mikä on se tarkoitus, mihin niitä käytetään. Meidän sosiaalidemokraattien mielestä on tärkeää entisestään miettiä innovaatiotoiminnan uudistamista, teollisuuden ja elinkeinorakenteen uudistamista, mutta samalla pitää miettiä myös raaka-ainetehokkuutta ja päästöjä. Kävin tuolla Outokummun Tornion-terästehtaalla tutustumassa, ja kuulin ja näin sen omin silmin, että se on maailman suurin kierrätyskeskus teräkselle — siis käyttää uudelleen käytettyä terästä. Se on erittäin tärkeä havainto sen takia, että se osoittaa, että nykyisilläkin energiatuilla pystytään suuntaamaan sitä kehitystä oikein ja myöskin vaikuttamaan päästöihin. Sama koskee tietenkin näitä alustukia, sillä jos ajatellaan, että meillä ei olisi matkustaja-aluksien henkilöstön palkkaustukia, niin sehän tarkoittaisi käytännössä sitä, että yhtään laivaa ei purjehtisi Suomen lipun alla, ja sillä olisi myöskin kansantalouden näkökulmasta iso merkitys. [Välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Lintilältä: miten te olette ajatellut ratkaista nyt tämän kaupunkeihin keskittyvän kasvun politiikan samalla kun sitten huolehditaan siitä, että maakuntakeskukset kasvavat ja metropolialue voi kilpailla muitten Pohjoismaitten [Puhemies koputtaa] pääkaupunkien kanssa, ja miten aluepolitiikka hoidetaan?

17.20 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä eritteli talouden käännettä ja nousua ihan oikeilla sävelillä. Nythän näyttää siltä, että myös alueiden näkymät tässä suhteessa olisivat hiljakseen valostumaan päin, ainakin semmoista informaatiota ihan viime päivinä on tullut esille. Lounais-Suomihan tässä on erikoisesti kunnostautunut, se on hieno asia. Ja sinnehän ex-pääministeri Aho raportissaan tarjosi tätä siltasopimusmenettelyä, jolla työvoiman kapeikkoja lähinnä poistettaisiin mutta varmaan muutenkin pyrittäisiin saamaan lisää vauhtia kasvuun siellä. Olette viitannut siihen, että tätä siltasopimusmenettelyä voitaisiin laajentaa koskemaan koko maata, soveltaen totta kai alueitten erityispiirteisiin. Ja kun te olette, ministeri Lintilä, talousennustusten kruunaamaton kuningas, voisitteko te vähän täsmentää, kuinka tämä laajentaminen koko maahan oikein voisi tapahtua ja millä aikataululla?

17.21 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän yritystukikeskusteluun. Edustaja Rantakangas puhui Suomen jakamisesta ja Vapaavuoren linjasta ja kaikesta epäolennaisesta, joka ei liity tähän asiaan millään tavalla, tämä on keskustelun sumuttamista. Lyhyesti sanottuna, kun keskustellaan näistä tehottomista yritystuista, Suomen parhaat asiantuntijat ovat sanoneet, että kyse on löysästä rahasta, sitä voitaisiin käyttää paremmin, ja ministerin omat virkamiehet ovat julkaisseet tämän selvityksen, joka kertoo aika suorasanaisesti, että näitä rahoja voitaisiin kohdentaa paremmin. Tämä on aika olennainen puheenvuoro siinä mielessä, että jos meillä on säästöjä tehtävä, se olisi hyvä paikka aloittaa, ja olisi hyvä, että hallituspuolueet myös ottaisivat tästä kopin.

17.22 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäällikkö Erkki Virtanen tänä aamuna kirjoitti Ylen kolumnis-

saan [Olavi Ala-Nissilä: Entinen!] — entinen — näistä leikkauksista: "Tuista parhaimmiksi havaittuja Innovaatiorahoituskeskus Tekesin tukia on toki leikattu. Mutta muita tukia onkin sitten pikemminkin lisätty. Uusimpana otettiin tänä vuonna käyttöön niin sanottu päästökauppakompensaatiotuki, 43 miljoonaa euroa. Rikkidirektiivikompensaatioilla tuetaan ihan perusteettomasti Suomen ja Ruotsin välillä edestakaisin kelluvia hotellilaivoja. [Eduskunnasta: Just niin!] Tuulivoimatuet tekevät niiden saajista roopeankkoja, joiden rinnalla joku kultakaivoksen omistaja näyttää köyhältä veljenpojalta Akulta", Virtanen lataa. Mitenkä kommentoitte, ministeri, tätä kirjoitusta?

17.24 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tuohon äskeiseen keskusteluun lyhyt toteamus vain siitä, että meillä ei ole olemassa hyvinvoivaa Suomea ilman, että koko maa on mukana.

Mutta sitten tähän biotalouteen. Puullahan on tietysti aivan keskeinen rooli biotalouden kehittymisessä tässä maassa. Siihen tarvitaan välttämättä innovaatiorahoitusta. Katsoin tässä Tekesin viime vuoden linjauksia — Tekesillä on keskeinen rooli tässä innovaatiorahoituksessa — ja he toteavat, että biotaloudessa näkyy tarve metsäteollisuuden ja muun prosessiteollisuuden uudistumiselle, jossa suuryrityksillä on keskeinen rooli. Miten ministeri tämän pohjalta nyt sitten arvioi, mitä tämä linjaus käytännössä tarkoittaa? Sulkeeko tämä ikään kuin tällaiset uudet biotalouden startupit ja niiden rahoituksen pois? Eli tarkoittaako tämä linjaus käytännössä sitä, että metsäsektorin innovaatiorahoitus [Puhemies koputtaa] on varattu vain suuryrityksille?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro edustaja Turuselle, ja sen jälkeen ministerille muutama minuutti. Sitten jatketaan debattia, täällä on vielä muutama, ei montaa, pyydetty vastauspuheenvuoro. — Edustaja Turunen.

17.25 **Kaj Turunen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin perustettu nyt parlamentaarinen työryhmä näitä yritystukia tsekkaamaan. Pidän hyvänä asiana sitä, että se on parlamentaarinen, niin että kaikki puolueet, eduskuntaryhmät, ovat siinä sitten mukana. Toisaalta se on senkin vuoksi äärimmäisen tärkeää, että jos tämä työ tuottaa hedelmää, niin siihen sitten sitoudutaan yli hallituskausien, vähän pitemmällä aikajänteellä, koska kyllä yrityksille kuitenkin yritystuet ja monet veroratkaisut ja tämmöiset ovat toimintaympäristön kannalta äärimmäisen tärkeitä. Näissä ei tämmöisiä isoja heilahteluja pitäisi olla.

Nämä energia-asiat kuuluvat ministeri Tiilikaiselle, mutta kuulin, että täällä otettiin jo kantaa siihen kysymykseen, kun nyt tulee tämä uusi väliaikainen tuotantotuki uusiutuvalle energialle. Missä vaiheessa se nyt tällä hetkellä on? Tietojeni mukaan se on lausuntokierroksella käynyt — vai onko se vielä lausuntokierroksella? — ja on tulossa sitten pikku hiljaa eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerille tässä vaiheessa 3 minuuttia ja myöhemmin sitten vielä uudestaan — muutama kysymys nyt on kuitenkin jo tullut.

17.26 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Muutama kysymys tosiaankin, käydään ne hyvin nopeasti.

Ensinnä, jaoston puheenjohtaja Juhantalolle, innostusta tosiaan ministeriössä on, ja haluamme kehittää alaa. Se 8 miljoonaa on siis matkailuun lisärahoitusta, se on lisää, ja seuraavalle vuodelle on myös tulossa 8 miljoonaa. Eli puoliväliriihessä saatiin lisärahoitusta 8 plus 8.

Sitten edustaja Skinnari — vienti ja innovaatiot — kysyi, mistä saamme kohdemaahan osaamista ja viennille kasvua. Kun me perustamme Business Finlandin, meillä on yhdessä Finpro, Tekes, se vapauttaa myös voimavaroja uuteen kohdentamiseen. Silloin me voimme hakea niitä painopisteitä, jotka ovat viennin kannalta keskeisiä. Ja se tulee ilman muuta olemaan hyvinkin keskeisessä roolissa.

Edustaja Kauma viittasi myös pk-yritysten neuvonnan parantamiseen ja viennin lisäämiseen. Meidän ongelmamme on se, että meidän vientimme on suuryrityspainotteista. Pk-yritykset tulee saada entistä paremmin vientimarkkinoille mukaan. Uskon ja luotan, että tämän uuden Business Finlandin kautta se on heille helpompaa. Se kynnys on matalampi lähteä siihen mukaan, ja meille tulee jokaiseen maakuntaan myös vastaava henkilö, joka tulee sieltä auttamaan tähän.

Te kysyitte myös kesäloma-aikojen arvioinnista, jota olen oman ministeriöni kautta laittanut liikkeelle. Sen selvitys on liikkeellä. Eli tarkoitus on matkailun näkökulmasta katsoa, miten vaikuttaisi koululaisten kesälomien siirto ja mikä sen merkitys sitten ehkä myöhemmin on kansantalouteen.

Edustaja Kivirannalle myös matkailusta: Se on siis lisäys, se 8 miljoonaa. Ja matkailusta täytyy sanoa, että se on tällä hetkellä Suomen nopeimmin kasvava elinkeinoala.

Sitten tähän yritystukien puoleen, edustaja Vartia, Yanar, ja taisi olla pari muutakin. Kyllä minä mielelläni odotan teiltä, mitkä ovat ne teidän vaihtoehtonne. Me saamme nyt tällä selvityksellä liikkeelle myös kansainvälisen selvityksen, mitkä ovat ne kansainväliset tuet, että me olemme samoilla kilpailumarkkinoilla. Kyllä minä haluan tietää myös sen, miten suomalainen paperimies pärjää siinä tilanteessa, jos me radikaalisti lähdemme meidän energiaverotuksemme tukia muuttamaan.

Täällä viitattiin alustukeen. Alustuki on tuki, joka on tällä hetkellä merkattu työehtosopimukseen ja kiky-sopimukseen. On täysin selvää, että hallitus ei koske tuollaiseen tilanteeseen, jos halutaan pitää Suomen satamat auki.

Myös Sarkkinen viittasi näihin yritystukiin.

Strandilla oli tki- ja tekoälystrategia. Molemmat ovat äärettömän tärkeitä, äärettömän keskeisiä, ja tulevat olemaan erittäin voimakkaasti painopistealueita. Raportit tekoälystä tulevat lokakuussa, se herättää kansainvälisesti jo erittäin paljon huomiota.

Nyt, puhemies, jos sopii, jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossa. Tänne jäi puolet kysymyksistä vielä.

17.30 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensin ministerille tästä realistisesta ja positiivisesta otteesta heti, kun otti ministerin pestin vastaan. Kaikki eivät Suomessa uskoneet, että meillä on kasvu menossa, ja näinhän se on. Kovasti meillä on kyllä töitä, että saavutamme tämän 72 prosentin työllisyystavoitteen, ja toivotaan, että ne työllisyystoimenpiteet ja kohtaanto-ongelmat pystytään ratkaisemaan.

Täytyy kehua ministeriä myös siitä, että kun viime vuonna leikattiin innovaatiotuista, niin huomattiin, että se oli virhe. Nyt niitä on lisätty 30 miljoonalla. Varsinkin tämä uudistus, mikä Business Finlandin osalta on, on ihan tervetullut.

Itse ainakin näen, että kun MEK lopetettiin aikanaan, niin matkailutoimijoilla ei ollut oikein keskustelukumppania. Toivon, että myös nämä edellisen asiakeskustelun suurlähettiläät ovat vahvasti mukana tässä Suomen ulosviennissä.

Mielenkiintoista on myös se, että me saamme 35 miljoonaa Teollisuussijoitukseen uutta rahaa tähän kasvurahastoon ja saamme sitä kautta lisää panoksia, oikeastaan innovaatiotukea, tähän kasvurahastoon, [Puhemies koputtaa] millä me innostamme uusia yksityisiä sijoittajia niin innovaatiotoimintaan kuin myös sijoittamaan sitten tähän kasvurahastoon.

17.31 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä haluan jatkaa hiukan tätä yritystukikeskustelua. Toisaalta ymmärrän hyvin esimerkiksi edustaja Vartian turhautumisen siihen, kuinka paljon niitä on ja kuinka vähän niitä on karsittu, vaikka asiasta on puhuttu jo pitkään. Itse olen pohtinut varsinkin tuulivoiman tukea mutta olen saanut usein vastaukseksi sen, että ne ovat sidottuja pitkäaikaisiin sopimuksiin. Sama ilmeisesti koskee monia muitakin tukia. Nyt kun tämä parlamentaarinen työryhmä on perustettu, niin pidän sitä erittäin hyvänä vaihtoehtona, mutta toisaalta olen myös hiukan huolestunut siitä, onko lopputulos plus- vai miinusmerkkinen, mihin siellä sitten päädytään. Toivon todella, että siellä saadaan tuloksia aikaan.

Sitten toinen kysymys vielä tähän liittyen. Jatkan keskustelua myöskin viennistä. Olen kuullut muista Pohjoismaista, erityisesti Ruotsista, että siellä suuret yritykset ovat ottaneet suojiinsa pk-yrityksiä, joita ne sitten auttavat maailmalle. Kun meilläkin on iso ongelma tässä, että pk-yritykset eivät oikein omin voimin sinne pääse, niin luuletteko, arvoisa ministeri, että voisimme ottaa mallia muiden Pohjoismaiden hyvistä käytännöistä?

17.32 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin kahteen asiaan huomiota.

Kasvu, investoinnit ja työllisyys ovat jossain määrin piristyneet, ja se on hyvä asia. Mutta on hyvä muistaa, että meillä kuitenkin korkean teknologian ja korkean jalostusasteen viennissä on erittäin suuria ongelmia ja se ei ole sillä tasolla, mihin pitäisi pyrkiä. Me tarvitsemme innovatiivista, osaamisperusteista, vientivetoista kasvustrategiaa, ja tämä taas puolestaan edellyttää pidemmän aikavälin kasvuedellytyksiä, joita voidaan tukea tutkimuksella, tuotekehityksellä ja innovaatioilla. Vaikka nyt on lisätty tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta, niin kuitenkin ne leikkaukset ovat paljon suurempia ja kokonaisvaikutus ei ole se, mihin tässä pitäisi ilman muuta päästä. Yritystuista: tehdään siitä työstä nyt sellaista, että saadaan ensisijaisesti ainakin jotakin siirrettyä tänne tutkimukseen ja tuotekehitykseen, Tekesin puolelle, ensi töikseen.

Toinen asia, mihin kiinnittäisin huomiota, on kysymys työn ja työntekijöiden kohtaamisen haasteista tulevaisuudessa. Se on pitkäaikainen tarina, ja sen vuoksi olisi järkevää perustaa laajapohjainen työryhmä, jonka tehtävä olisi hyvin moninaisten asioiden läpikäyminen, [Puhemies koputtaa] miten työntekijät ja työ paremmin tässä maassa kohtaavat. Miten ministeri suhtautuisi tällaiseen laajapohjaisen työryhmän asettamiseen?

17.34 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella vienti on tärkeää, kun Suomi ei nouse itseään hiuksista vetämällä, niin kuin on monta kertaa todettu.

Edustaja Kääriäinen viittasi siltasopimukseen länsirannikolla, missä on hyvä veto. Siellä myöskin pienillä paikkakunnilla — Raumalla, Uudessakaupungissa, Pietarsaaressa —

on hyvä veto. Vienti perustuukin osittain siihen, että niillä on kustannustaso alempi, siellä asuminen on halvempaa ja on erittäin hyvää työvoimaa, ja sitä meidän kannattaa arvostaa.

Todellakin laivatilauksethan vetävät. Edustaja Vartialle voisi todeta, ettei meillä Suomessa olisi laivatilauksia, ellei olisi valtion takausta näissä. Se on erittäin tärkeää, tulee 7 000 työpaikkaa, ehkä 30 000 työpaikkaa seuraavan viiden vuoden aikana. Tässä tullaan tähän työvoiman liikkuvuuteen, joka on aivan avainasia. Meidän pitää voida edistää työvoiman liikkuvuutta. Olisiko tällainen Ruotsin mallinen muuttoavustus verotuksessa nyt hyvä uusi väline, joka tarvittaisiin välttämättä, että saadaan ihmisiä työn ääreen?

17.35 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että yritystukityöryhmän avainsana ja johtolanka siinä työssä olisi vaikuttavuusarviointi, eli pystyttäisiin siirtämään yritystukien painopistettä vaikuttaviin yritystukiin ja nimenomaan sinne tutkimus-, tuotekehitys-, innovaatiopuolelle. Minä olen ihan varma, että niitä vaikuttavia kohteita on myös Kehä kolmosen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Tänään on puhuttu aikaisemmin ammatillisesta koulutuksesta, ja koulutus on enenevässä määrin myös elinkeinopolitiikkaa. Pelkona kentällä on, että valmistuvien nuorten osaaminen ei vastaa yritysten työvoimatarpeita ja valmistuvien osaaminen voi olla sen verran heikolla tasolla, ettei välttämättä sitten ole suoraan töihin menijöiksi kaikista nuorista, ja se voi muodostaa esteen yritysten kasvulle. Budjetti sisältää myös ammatillisen koulutuksen työvoimapoliittisia aikuiskoulutuksen leikkauksia, vaikka uudelleenkoulutuksella voitaisiin helpottaa työttömyyttä ja kohtaanto-ongelmia. Miten ministeri näkee tämän ammatillisen koulutuksen tilanteen vaikuttavan yritysten työvoimansaantiin?

17.36 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty keskustelua matkailusta, ja on totta, että meillä on matkailussa aika kovia kasvulukuja. Ne kasvuluvut asettuvat nimenomaan Lappiin ja pääkaupunkiseudulle, ja tietojeni mukaan myös Itä-Suomessa nyt Venäjän piristyneen taloustilanteen myötä alkaa taas venäjäläisten matkailu vähän elpymään. Tähän liittyen kannan huolta siitä, kuinka niin sanottu Väli-Suomi voisi entistä paremmin päästä tähän matkailun kovaan imuun, siihen kiinnostukseen, mikä Keski-Euroopassa ja Aasiassakin Suomeen matkailukohteena on. Kuinka voisimme auttaa nyt näiden hyvien lisäpanostustenkin kautta, joita tulee — Visit Finlandista on tullut paljon kiitosta, se on hyvä toimintamalli — niin, että myös Väli-Suomi pääsisi tähän matkailun hyvään kasvuun ja imuun mukaan ja [Puhemies koputtaa] se toisi työllisyyttä myös näille alueille?

17.37 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnä haluan yhtyä kiitoksiin kuljetustuen jatkumisesta. Se on todellakin meillä pohjoisen yrityksille tärkeä. Kun katsoo Ruotsiin, niin siellä on kymmenkertainen kuljetustuen taso Suomeen verrattuna, ja tämä on kyllä huomattava kilpailuetu ruotsalaisille pohjoisen yrityksille. Ja tietenkin toivoisin, että päästäisiin siihen, että ei siitä tarvitsisi joka vuosi tapella vaan että pystyttäisiin jollakin aikajänteellä myös tasoa korottamaan.

Mutta sitten harmillista on Barents-keskuksen lopettaminen. Se oli semmoinen puulaaki, joka vei kuitenkin etukäteen yrityksiä tutustumaan ja valmisti yrityksiä siihen, että ollaan valmiita, kun hankkeet lähtevät liikkeelle. Ja juuri tämä päätettiin sitten lakkauttaa, josta sai kaiken informaation esimerkiksi siitä, mitä tarjouspyyntöjä Venäjältä tulee. TE-

Min virkamiesten vastaus tähän oli aika tyly, että nythän te voitte katsella netistä niitä tarjouspyyntöjä jatkossa. Tämä ei kyllä ole riittävää. Suomen tulisi minusta vakavasti harkita uuden Barents-keskuksen perustamista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debatissa vastauspuheenvuorot edustaja Vartialle, jaoston puheenjohtajalle Juhantalolle ja sitten ministerille. Katsotaan sitten, onko aihetta jatkaa vai siirrytäänkö puhujalistaan.

17.38 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, kysyitte, mitä vastataan paperimiehelle, joka jää työttömäksi, jos tuet leikataan. Lähtökohtaisesti olen sitä mieltä, että meidän tehtävämme ei ole vastata mitään. Suomesta häviää noin 200 000 työpaikkaa vuosittain, mutta uusia syntyy tilalle. Se, että me valitsemme poliittisesti ne työpaikat, joita me haluamme tukien avulla suojella, ei mielestäni ole meidän tehtävämme. Meidän tehtävämme on pitää huoli, että uusia työpaikkoja syntyy mahdollisimman paljon tilalle.

Puolueeni on maltillisempi sen suhteen, kuinka yritystukia tulisi leikata — oma listani on melko pitkä. Mutta sen myönnän, että kun tukia leikataan, niin sitä ei voi tehdä kerralla, isosti, vaan siinä täytyy olla selkeä ohjelma, kuinka ne kutistuvat vuosien saatossa, samaan tapaan kuin esimerkiksi asuntolainojen korkovähennysoikeutta on vähennetty.

Ja lisäksi keskustan suuntaan vielä: Edustaja Rantakangas sanoi, että valot pimenisivät Kehä kolmosen ulkopuolella, jos yritystuista leikattaisiin. Hyvä on — jos yritystukien peruste on aluepolitiikka, niin se lienee myös syytä tunnustaa ääneen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennen jaoston puheenjohtajaa, edustaja Rinne, teillä vastauspuheenvuoro. Sitten Juhantalo, sitten ministeri.

17.40 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, te olette elinkeinoministerin lisäksi omistajaohjausministeri. Tähän teemaan liittyen kysyisin nyt, miten te näette VR:ään liittyvän kokonaisuuden omistajaohjauksen näkökulmasta. Mitä se tarkoittaa valtion omistajuuden näkökulmasta, omistuksen arvonnousun näkökulmasta, omistajan tuoton näkökulmasta? Miten näette, että ilman merkittäviä satsauksia raideliikenteeseen voidaan kilpailun kautta saada matkustajille parempaa tulevaisuutta? Nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, jotka nimenomaan omistajaohjauksen näkökulmasta pitää miettiä. Erityisen tärkeää on se — kun VR on nyt tilittänyt vuosittain 85—150 miljoonaa euroa valtiolle rahaa — mitä tuolle omistuksen tuotolle tulee tapahtumaan näissä muutoksissa. Mikä on teidän arvionne, ja mikä on omistajaohjausyksikön arvio näissä asioissa?

17.41 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka tässä on laidasta laitaan mainittu viennin tärkeys, niin on kokonaisuudessaan unohtunut vienti Venäjälle, joka on kasvanut aivan huomaamatta siten, että kun vielä viime vuonna se oli 6 prosenttia negatiivinen, edellisenä vuonna 32 prosenttia negatiivinen, niin se on tällä kevätkaudella ollut ensi kerran 19 prosenttia positiivinen — nimenomaan vienti Venäjälle. Se käsittää myös pk-sektorin. Tästä on suuri kunnia sille, että valtiovalta uudisti Venäjänviennin organisaatiot — Pietarin Suomen-kauppakamarin uudelleenjärjestely, East Officen toiminta ja niin edelleen — ja on tehnyt erittäin suurta työtä tämän onnistumiseksi. Ja tärkeätä on se, että myös aikoinaan Venäjälle etabloituneet suomalaiset elintarvikefirmat

ovat saaneet [Puhemies koputtaa] hyvän jalansijan: [Puhemies koputtaa] Valio, Atria ja niin edelleen. Vaikka 2 prosentin Venäjän-viennin elintarvikevienti [Puhemies koputtaa] peittää tämän keskustelun tärkeyttä, Venäjä on kolmanneksi suurin Suomen kauppakumppani [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri, 3 minuuttia.

17.42 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Jatketaan siitä edellisestä, mikä jäi kesken.

Ojala-Niemelä kysyi arktisista asioista. Nämä — pohjoinen rata, kaapeli — ovat erittäin tärkeitä. Nyt kun me olemme vielä neuvoston puheenjohtajamaana, niin meillä on erinomainen mahdollisuus tuoda niitä esille, ja kyllä näitä tuodaan esille.

Hautala kysyi uudistuvan energian tuesta. Tämähän kuuluu nykyisin ministeri Tiilikaiselle, mutta on lausuntokierroksella tällä hetkellä, ja nyt on tietysti sen puoleen vaikuttamisen paikka.

Edustaja Rinne kysyi aluepolitiikasta kaupunkien osalta ja siitä, mitenkä ympäröivä alue pärjää. Meillä Suomessa infra toimii joka puolella. Ei ole olemassa menestyviä kaupunkeja ilman menestyvää ympäristöä. Kyllä me tulemme jatkossakin kehittämään koko maata, ja näin aina on ollut ja näin tulee jatkaa.

Kääriäinen kysyi Ahon siltasopimuksesta, kuinka sitä voidaan laajentaa muille alueille. Sitä voidaan modifioida kaikilla niillä alueilla. Toivon mukaan mahdollisimman monella alueella tulee positiivinen rakenneongelma. Se on minun harras toiveeni, että me tulemme sitä modifioimaan jokaisen alueen omien tarpeitten mukaan. Kysehän on siitä, että alueen toimijat saadaan yhteiseen pöytään ja valtion edustus myös, että päästään tekemään niitä toimia, että päästään mahdollisimman hyvään lopputulokseen kunkin alueen ratkaisujen kannalta.

Edustaja Korhonen kysyi suuryrityksistä ja Tekesistä. Meillä on tällä hetkellä tilanne, että Tekesin rahoituksesta 77 prosenttia menee pk-yrityksiin. Eli ei voida sanoa, että se on suurten yritysten. Ja sitten perustilanne on se, että kyllä me tulemme Suomessa tarvitsemaan niin isoja kuin pieniä yrityksiä. Ei voida Tekesin kautta niitä ruveta erikseen laittamaan pakettiin.

Edustaja Turuselle: Parlamentaarinen ryhmä — hyvä. Minun mielestäni parlamentaarisen ryhmän yksi parhaita puolia on se, että nyt saadaan se informaatio kaikille osapuolille. Se voi muuten koskea aika kipeästi joitakin, kun se informaatio tulee, mitä kaikkinensa yritystuet tarkoittavat. Siellä on sosiaalista asuntotukemista, siellä on joukkoliikenne ynnä muuta vastaavaa. Vihreitten vaihtoehtobudjetissa muuten taisi olla rakentamisen lisätuet, siellä oli joukkoliikenteen lisätuet... Mitäs teillä olikaan muita? En nyt tällä seisomalla muita keksi, mutta kyllä siellä oli aika paljon niitäkin.

Olen edustaja Ihalaisen kanssa täsmälleen samaa mieltä, innovaatiorahoitus on ehdottomasti se keskeinen asia. Ja toinen, tämä kohtaanto-ongelma: täysin keskeinen pullonkaula meillä. Meillä oli viimeksi kohtaanto-ongelmaryhmä vuonna 2007, mutta sitten tuli lama ja ratkaisi sen ongelman. [Lauri Ihalainen: Muistan se hyvin!] Toivotaan, että se sama ratkaisu ei tule tällä kertaa. [Lauri Ihalainen: Eikö kannattaisi perustaa työryhmä?] — Hyvin vakavasti harkittava asia kyllä tämän osalta.

Arvoisa puhemies! Sopiiko, että jatkan vielä hetken?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, sovitaanpa, että ministeri jatkaa vielä pari minuuttia.

Hyvä. Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Edustaja Ala-Nissilä kysyi työvoiman liikkuvuudesta. Tästä on tehty paljon tutkimuksiakin. Suomessa työvoiman liikkuvuushalukkuus on yllättävän vähäistä. Ja se, mikä on tietyllä tavalla ongelmallista, on se, että mitä vähemmän koulutusta, sen vähemmän halukkuutta liikkumiseen, ja periaatteessa ongelman ratkaisemiseksi pitäisi olla ehkä toisinpäin. Ruotsin mallin mukaista liikkuvuusavustusta on pohdittu. Siinä on hirvittävän vaikea rajaustilanne: mitkä ovat niitä tekijöitä, joista se tulisi, onko tietyt ryhmät, joissa se tulisi. Se on aika vaikea, mutta sitä on kyllä seurattu.

Edustaja Sarkkinen, ammatillisen koulutuksen merkitys työvoiman saannissa on aivan ehdottoman tärkeä, aivan ehdottoman tärkeä. Jos meillä on peruskoulupohjalta olevia 613 000 ja heidän työllisyysprosenttinsa 43, niin siellä on iso ongelma. Kyllä me kaikki sen tunnistamme.

Edustaja Honkoselle: Miten Väli-Suomi saadaan mukaan matkailuun? Kyllä Väli-Suomi joutuu ihan itse lähtemään hommiin mukaan. Siellä on loistavia myyntivaltteja, siellä on Saimaa, Järvi-Suomi, erittäin isossa nousussa, ja kannattaa ilman muuta siihen mukaan lähteä.

Vartialle: se, ettei vastata paperimiehille mitään, on tietysti vihreitten vastaus, ja se teille suotakoon.

Edustaja Rinteelle VR:n omistajaohjauksen arvon osalta: Valtion näkövinkkelistähän arvo pysyy samana, koska nämä erillisyhtiöthän tulevat olemaan sataprosenttisesti valtion omistamia myös. [Antti Rinne: Kaluston luovutus eteenpäin!] — Kalustoa ei luovuteta, vaan sitä vuokrataan kalustoyhtiöstä.

Ja sitten edustaja Juhantalolle: Jos muistan oikein, niin edustaja Juhantalo vähätteli, hän sanoi, että Venäjän-vienti on kasvanut 19 prosenttia. Muistaakseni alkuvuoden luku [Puhemies koputtaa] oli 29 prosenttia. [Kauko Juhantalo: Ei ollut!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan vielä hetki tätä debattia. Täällä minulla on merkittynä vastauspuheenvuorot vielä seuraaville: edustaja Ihalainen, edustaja Turunen, edustaja Pirttilahti, edustaja Kauma, edustaja Skinnari, edustaja Hakkarainen ja edustaja Kiviranta. Näillä mennään, ja ehkä vielä vähän enemmänkin sitten. — Eli edustaja Ihalainen, teillä vastauspuheenvuoro.

17.48 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä palaan tähän työntekijöitten ja työpaikkojen kohtaamiseen. Tämä negatiivinen rakennemuutos todella pitää kääntää positiiviseksi. Tämän vuoksi tarvitaan toimenpiteitä ja useita toimenpiteitä yhtä aikaa: asuntopolitiikkaan, koulutuspolitiikkaan, pendelöintiin liittyviä toimenpiteitä, jotta ei syntyisi sitä tilannetta, että meidän kasvumme ja työllisyytemme esteeksi alkaa muodostumaan tämä työvoiman kohtaamattomuus. Sen takia tämä on iso yhteiskunnallinen kysymys, ja sen takia myös maakunnittain on varmaan hyvä ajatella, että siellä syntyisi kumppanuutta sen positiivisen rakennemuutoksen aikaansaamiseksi ja eräänlaisia kumppanuussopimuksia tai siltasopimuksia kaikissa maakunnissa näitten haasteitten voittamiseksi. Halusin tällä vain korostaa, miten tärkeää tämmöisen työn käynnistäminen on jopa seuraavan hallituskauden ohjelmaa silmällä pitäen. Tämä pulma ei ratkea nyt vuodessa, mutta siihen pitäisi löytää yhteisiä ratkaisuja.

17.49 **Kaj Turunen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulihan se tällekin illalle uutinen. Minun mielestäni tämä uutinen, että vihreät sanovat vastauksena paperimiehelle, ettei sanota mitään... [Eduskunnasta: Ei kiinnosta!] — Ei kiinnosta. — Itse asiassa mennään tähän ytimeen, mitä tarkoittavat nämä yritystuet. Jos puhutaan nyt vaikka paperialasta, niin siinä me tulemme siihen, että meidän täytyy olla kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Eli kun naapurit maksavat näitä yritystukia, niin meidän täytyy olla kohtuudella mukana, niin että meidän kilpailukykymme säilyy. Nyt edustaja Vartia sanoi, että antaa mennä vaan nämä paperityöpaikat, että uusia syntyy, mutta totuushan tässä on se, että ne paperityöpaikat kyllä menevät mutta ne uudet työpaikat syntyvät ihan jonnekin muualle kuin Suomeen. Ne syntyvät maihin, joissa tämä tuote [Puhemies koputtaa] Suomen sijasta sitten tehdään.

Ihan lopuksi haluan kysyä ministeriltä — mennään nyt matkailuun — miten elää tämä Päijänne—Saimaa-kanavahanke. Onko se millään tavalla vielä hengissä, koska se olisi nimenomaan Järvi-Suomen matkailun kannalta aivan olennainen juttu?

17.51 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on syytä korostaa, kun kysytään, mitä sanotaan paperityöläiselle, joka jää työttömäksi, jos yritystukia leikataan, että minun kysymykseni on, mitä sanotaan kaikille niille työttömille, jotka pysyvät työttöminä sen takia, että meillä on tehoton järjestelmä käytössä, tai mitä sanotaan niille veronmaksajille, joita verotetaan enemmän kuin tarpeen on, ja niitä rahoja jaetaan tehottomalla tavalla. Korostan: työpaikkoja häviää joka vuosi Suomesta noin 200 000 kappaletta. Uusia syntyy tilalle, mutta mitä korkeampi veroaste meillä on, sitä vähemmän niitä syntyy tilalle. On paljon tehokkaampaa auttaa yrityksiä sillä, että pidetään erityisesti työn verotus mahdollisimman matalana. Se ei onnistu, jos me verotamme rahaa, jaamme sitä yrityksille, ja tutkitusti taloustieteilijät yksi toisensa jälkeen sanovat: tämä on kansantaloudellisesti haitallista toimintaa. Sen takia pyytäisin, että tuntisitte sääliä myös niitä työpaikkoja kohtaan, jotka jäävät syntymättä [Puhemies koputtaa] tai joita ei tueta.

17.52 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on vähän niin kuin kunnanvaltuustotason keskustelua, onko elinkeinotoimi tehokas vai ei. Näen tässä, että on parempi ensin perehtyä tähän asiaan syvällisemmin ja sen jälkeen ruveta sitten näitä yritystukia hutkimaan.

Todellakin meillä on yksi pullonkaula se, millä me saamme innovaatiot Suomessa tehtyä tuotteeksi ja yritystoiminnaksi. Meillä on Slush, mikä tuo ulkolaisia investoreita ja muuta, mutta hyvin helposti nämä innovaatiot lähtevät ulos. Millä tähän pullonkaulaan vastataan?

Positiivinen asia on tällä hetkellä, että nuoriso on innokkaampi kuin aikaisemmin yritysten perustamisessa. Siihen tulisi vastata. Erittäin hyvä asia nyt on ministeriöllä se, että me lähdemme myös perkaamaan näitä omistusten vaihdoksia, ja toivon, että siinä onnistumme. Mutta yksi iso asia siinä on se, että meidän tulisi purkaa edelleen sitä omistajanvaihdoksen byrokratiaa ja edetä senkin sektorin alla. Näenkin vielä tärkeänä, millä tavalla uusi kasvupalvelulaki tulee edesauttamaan ja tehostamaan [Puhemies koputtaa] myös sitten kuntien elinvoimapalveluja ja elinkeinosektoria.

17.53 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun haluamme mennä keskustelussa ytimeen, niin haluaisin nyt vielä mennä tähän pk-sektorin tilanteeseen. Me olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että me haluamme, että suomalainen pk-sektori pää-

see kasvamaan ja kansainvälistymään. Miksi meillä sitten on ongelma? Meillä oli ennen Suomessa niin sanotut strategisen huippuosaamisen keskittymät. SDP esitti viime vuonna teidän edeltäjällenne, arvoisa ministeri, niin sanotun jalustamallin käyttöönottoa suomalaisten pk-yritysten viennin tukemiseen. Esitimme siis sitä, että biotalouden lisäksi tehdään valintoja niille toimialoille, millä tällä hetkellä on maailmalla kysyntää, ja luodaan siihen kokonaisuus, johon myös pk-sektorin yritykset pääsevat mukaan. Ongelma meillä on siinä toki myös se, että meillä on niitä isoja vetureita liian vähän verrattuna kilpailijamaihin. Kysynkin teiltä: oletteko te nyt valmis harkitsemaan tästä SDP:n esittämää jalustamallia?

17.54 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla ei todellakaan ole mitään yritystukia vastaan, päinvastoin, ja kiitos hallitukselle, että se on tehnyt hyvää työtä taloustilanteen hyväksi, mutta epäkohtiin haluan puuttua.

Sain tietysti ministeriltä osavastauksen, mutta tämmöinen esimerkki: Kuljetustuet meillä perustuvat hyvin pitkälle siihen, että on meno-paluurahteja, mutta kun mennään hajaasutusalueille, muun muassa Kuhmoon, niin sieltä lähtee tavaraa 30 lastia päivässä mutta se kaupunki tarvitsee ehkä kolme kuljetusta päivässä. Onhan se eri asemassa kuin joku Länsi-Suomen, Etelä-Suomen yritys, jossa pyörii koko ajan meno-paluurahti. Onko esimerkiksi tämmöiseen asiaan kiinnitetty huomiota?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kauma, Kiviranta, Louhelainen ja sen jälkeen ministerille 2 minuuttia, ja sitten siirrytään seuraavaan pääluokkaan. — Edustaja Kauma, vastauspuheenvuoro.

17.55 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritystukiasia ei ole todellakaan niin yksinkertainen kuin mitä täällä jotkut edustajat haluavat uskoa. Esimerkiksi Ranskan puolustusteollisuus ei olisi syntynyt ilman, että valtio olisi sitä tukenut, ei myöskään Chilen viiniteollisuus. Kysymys on lähinnä siitä, päätämmekö tukea tiettyjä aloja vai tiettyjä teknologioita. Esimerkiksi GPS-tekniikka on syntynyt siitä, että Yhdysvaltojen valtio päätti tukea ilmavoimia ja armeijaa ylipäätään tämän järjestelmän kehittämisessä, ja kuten tiedetään, sieltähän se levisi sitten muualle. Eli kysymys on siitä, että ei meidän myöskään karsimalla pidä tehdä hallaa sille, miten suomalaiset menestyvät maailmalla. Sen takia asian pohtiminen on todella tärkeää tässä parlamentaarisessa työryhmässä.

17.56 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskustelussa jo sivuttu matkustajamerenkulun tukijärjestelmää, jonka kautta käytännössä kolme varustamoa saa vuosittain tukea useita satoja miljoonia euroja. Tämä on ylivoimainen kilpailuetu, joka toteutuu arvonlisä- ja valmisteverottomuutena sekä miehistökustannustukena. Mantereen ravintola- ja hotelliyrittäjät eivät pysty tähän kilpailuetuun vastaamaan. Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry:n toimitusjohtaja Timo Lappi on kirjoittanut tästä aiheesta seuraavasti: "Matkustajamerenkulun tukia on mahdotonta perustella valtiontaloudenkaan näkökulmasta. Miksi valtio tukee laivan ravintolassa nautittuja illallisia ja alkoholin kulutusta? Miksi valtio tukee ulkomaanmatkailua kotimaanmatkailun sijaan? Miksi valtio tukee alkoholin hankintaa ulkomailta?" Kysynkin, arvoisa ministeri: mitä vastaatte mantereen matkailu- ja ravintola-alan yrittäjille?

17.57 **Anne Louhelainen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on yhteiskunnallisesti ja liiketaloudellisesti kestävä tulos. Valtion omaisuutta käytetään tehokkaasti sekä nykyisen omistuksen aktiiviseen kehittämiseen että uuden yritystoiminnan synnyttämiseen. SoteDigi päätettiin perustaa kehittämään sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia asiakas- ja potilastietojärjestelmän ratkaisuja ja muita digitaalisia ratkaisuja. SoteDigi Oy:hyn sijoitetaan 90 miljoonan euron pääoma, ja se on esimerkki uuden kehittämisen uudesta rahoituselementistä. Arvoisa ministeri, näettekö, että SoteDigi etenee oikeaan suuntaan ja että se kykenee vastaamaan sote-uudistuksen ict-haasteisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia paikan päältä.

17.58 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa herra puhemies! Aloitetaan edustaja Ihalaisesta, kohtaanto-ongelmasta: Minun mielestäni se on täysin keskeinen asia, täysin keskeinen asia koko Suomen kasvun osalta, kuinka tämä kohtaanto-ongelman pullonkaula poistetaan. Siellä on asuntopolitiikka, siellä on koulutuspolitiikka, kumppanuussopimukset — nämä kaikki tulee huomioida, ja tämä on ilman muuta sellainen asia, johon pitää hyvin laajalla rintamalla puuttua ja hakea sitä ratkaisua. Ja olen kyllä hyvin valmis siitä kaikkien osapuolien kanssa käymään keskustelua.

Turunen kysyi Päijänne—Saimaa-kanavasta. Luulen, että seuraavana äänessä oleva ministerikollega Berner tietää enemmän tästä asiasta.

Vartia, kansantaloustieteilijät yritystukien osalta ovat varmasti sitä mieltä. Minä pyysin puoliväliriiheen eri osapuolilta esityksiä yritystukien leikkaamisesta. Niitä tuli, ja kaikki osuivat naapurin tontille. Se ei ole ihan helppoa, ei ole ihan helppoa. Kaikkinensa pitää muistaa ennustettavuus, vakaus. Valtion pitää olla myös investointien kannalta ennustettava ja vakaa.

Skinnarille jalustamallista ja siitä, että me olemme pk-sektorilla liian vähän mukana: Tämä uusi sukupolvihan ei puhu enää vientikaupasta, vaan he puhuvat kansainvälisestä kaupasta, ja minulla on semmoinen harras usko, että ne, jotka niin tekevät, entistä vähemmän käyttävät niitä valtion elementtejä siihen. Ja minä luotan ja uskon myös, että sieltä saadaan uutta potkua tähän asiaan, mutta toki valtio tukee kaikkinensa, miten sitä pystyy.

Edustaja Hakkarainen, kuljetustukien perusteisiin ei ole tulossa muutoksia.

Edustaja Kiviranta, niin kuin sanoin, alustuki on mukana työehtosopimuksessa, kiky-sopimuksessa. En tule puuttumaan alustukeen, [Puhemies koputtaa] en halua Suomen satamia kiinni. [Puhemies koputtaa]

Ja edustaja Louhelainen, SoteDigi etenee ajassaan. Yhtiökokous on pidetty, ja se tullaan kaupparekisteriin laittamaan vielä tällä viikolla ja tulee etenemään ihan suunnitelman mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan. — Ministeri Berner, 7 minuuttia.

18.01 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle yhteensä noin 3,4:ää miljardia euroa. Talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia ja lisäpanostuksia, joiden päämäärä

on parantaa Suomen työllisyyttä ja kilpailukykyä. Ne liittyvät erityisesti huonokuntoisten väylien kunnostamiseen ja digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön luomiseen. Myös kehittämistä estäviä normeja on purettu ja puretaan.

Hallitusohjelmassa sovittua perusväylänpidon korjausvelkaohjelmaa jatketaan. Tässä vaiheessa voidaan sanoa, että korjausvelka on saatu jo vähenemään vuoden 2016 toimenpiteillä, ja hyvä suunta jatkuu. Korjausvelan poistoon käytetään ensi vuonna 453 miljoonaa euroa. Yksityisteiden valtionapukorotukset jatkuvat myös ensi vuonna, 10 miljoonalla eurolla. Väyläverkon kehittämisinvestointeihin käytetään lähes 0,5 miljardia euroa. Uusia kehittämisinvestointeja käynnistetään neljässä kohteessa: Kehä I, Laajalahden kohta, Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt sekä Vuosaaren ja Kokkolan meriväylät, joita syvennetään.

Hallitus on myös päättänyt, että yksi tai korkeintaan kaksi kehittämishanketta valmistellaan niin, että niistä voidaan päättää kevään 2018 kehysriihessä. Lisäksi hallitus on päättänyt parantaa Hailuodon ja mantereen välisiä liikenneyhteyksiä elinkaarimallilla. Vuosimaksu tulee korvaamaan jatkossa lautan käyttökustannukset. Hailuodon käynnistämisestä tehdään päätös vuonna 2018 talousarvioesityksen täydennyksessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa talousarvioesitykseen liittyen esitykset väylämaksun puolituksen ja rataveron poiston jatkamisesta vielä vuonna 2018. Esityksillä vauhditetaan talouskasvua, tuetaan rata- ja varustamoelinkeinojen työllisyyttä ja kevennetään kustannusrasitetta.

Arvoisa puhemies! Digitalisaation edistäminen ja hyväksikäyttö tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa näkyy vahvana punaisena lankana koko talousarvioesityksessä. Viestintäverkot ja -palvelut tuotetaan pääosin markkinaehtoisesti kysyntään vastaten. Julkisia varoja käytetään varmistamaan peruspalveluiden saatavuus. Lisäksi edistetään mediatoimialan sopeutumista murrosvaiheessa sujuvoittamalla sääntelyä ja määrärahoin.

Viestinnän määrärahoista suurin osa, noin 508 miljoonaa euroa, on siirtoa talousarviosta Valtion televisio- ja radiorahastoon Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Yleisradio Oy:n rahoitus on ensi vuoden talousarvioesityksessä siirretty kehysten ulkopuolelle. Määrärahaan ei sisälly indeksitarkistusta.

Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuelle esitetään 2:ta miljoonaa euroa. Tuen tavoitteena on varmistaa uutistoiminnan monimuotoisuus ja vaihtoehtoiset uutislähteet kaikki kansalaiset tavoittavassa televisiossa ja kannustaa uutis- ja ajankohtaistoiminnan laajentamiseen tai aloittamiseen. Digitaalisen yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden lisäämiseen esitetään 2 miljoonan euron rahoitusta, jolla vahvistetaan Viestintäviraston kykyä tukea kansalaisia, elinkeinoelämää ja valtionhallintoa tietoturvallisuuteen ja yksityisyydensuojaan liittyvässä varautumisessa.

Arvoisa puhemies! Kevään 2017 kehysriihessä päätettiin panostaa hallituksen energia- ja ilmastostrategian toimenpiteisiin 100 miljoonaa euroa vuosina 2018—2021. Strategian toteuttamiseen, liikenteen toimiin, on vuoden 2018 talousarviossa varattu 16 miljoonaa euroa. Liikenteen päästövähennystoimet pyritään kohdistamaan tasapuolisesti niin, että vaikutukset elinkeinoelämään, eri alueille ja eri liikkujaryhmiin olisivat kohtuullisia ja kohdentuisivat mahdollisimman tasaisesti. Sähköistä liikennettä ja kaupunkiseutujen liikkumistapamuutoksia edistetään muun muassa siksi, että maaseudulla asuvat tai vanhoilla autoilla ajavat ihmiset eivät yksin joutuisi päästövähennysten maksumiehiksi.

Hankintatukeen täyssähköautojen hankintaa sekä kaasu- ja flexifuel-autojen konvertointia varten varataan yhteensä 6 miljoonaa euroa vuosittain. Kaupunkiseutujen julkisen

henkilöliikenteen kehittämistä tuetaan 3,5 miljoonalla eurolla. Ihmisten liikkumistottumusten muutosta tuetaan 2 miljoonan euron lisäyksellä raideliikenteeseen. Lataus- ja jakeluverkon rakentamista sekä taajamalogistiikan sähköistämistä tuetaan alueellisesti tasapuolisesti 4,5 miljoonalla eurolla. Hallitus sopi lisäksi budjettiriihessä, että autojen romutuspalkkioita varten varataan 8 miljoonaa euroa vuodelle 2018.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa esille euromäärältään pienen mutta vaikuttavuudeltaan sitäkin merkittävämmän asian. Vuoden 2018 talousarvioesitykseen sisältyvä 1 miljoonan euron panostus Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston korvausinvestointiin on kriittinen, sillä laitoksen nykyinen verkosto ei vielä kata koko Suomea. Säätutkaverkosto onkin verrattavissa liikenne- ja viestintäverkkoon, jossa infrastruktuurin ylläpito varmistaa yhteiskunnan toimivuutta ja luo alustan palvelutuotannolle. Verkosto on muodostunut lentoliikenteen ja tieliikenteen sää- ja olosuhdeturvallisuuden kannalta keskeisimmäksi mittausverkostoksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä puheenvuoro saattaa herättää muutaman vastauspuheenvuoron. Pyydän nyt edustajia, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

18.07 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme ensi vuoden budjettia, mutta on täysin mahdotonta käsitellä vain yhden vuoden talousarviota ilman, että on näkymää siitä, mitä pitkällä aikavälillä on tapahtumassa liikenteelle. Ja nyt haluaisin, että ministeri tässä keskustelussa antaisi vihdoin vastauksia siihen, onko se malli, jolla te olette ajamassa kilpailutusta rautateille, pilkkomassa VR:ää, nyt järkevin ja paras mahdollinen malli.

Nimittäin esimerkiksi valtioneuvoston omistajaohjausyksikön ykkösvirkamies Eero Heliövaara Kauppalehdessä viime viikolla, voi sanoa, jos ei nyt ihan täys-, niin kyllä melkoisen tyrmäyksen antoi näille teidän suunnitelmillenne. Hän toteaa, että tämä ei tule saavuttamaan hyötyä, päinvastoin tästä on suuria haittoja valtion omistaja-arvolle. [Puhemies koputtaa] Valtio tulee menettämään satoja, satoja miljoonia euroja. Voitteko vähän perustella tätä teidän hankettanne? Nyt olisi aika saada vastauksia, viimeinen hetki saada vastauksia.

18.08 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus haluaa satsata ja kehittää koko Suomea niillä voimavaroilla, jotka kumpuavat meidän maakunnistamme. Saavutettavuus on kaikkien investointien, viennin, yrittäjyyden tae, ja siksi nämä kaikki uudet väylähankkeet tuovat sinne maakuntiin juuri niitä voimavaroja, mitä me tarvitsemme. Kiitos, ministeri Berner, kaikista näistä väylähankkeista, jotka laitetaan vielä liikkeelle ja joita vielä voimme odottaa tämän vaalikauden aikana.

Erityisen kiitollinen voimme olla liikenneverkon ylläpitoon laitettavista satsauksista. Sinne laitetaan nyt kärkihankepakettina lähes 500 miljoonaa euroa enemmän kuin aikaisempina vuosina, eli on ennustettavissa ennätysvuosi liikenteen satsauksissa, myöskin alempiasteisen tieverkon satsauksissa, kun puhumme puuhuollon, bioenergian ja elintarviketuotannon työllistyvyydestä. Siksi tämä tuleva vuosi onkin melkoinen [Puhemies koputtaa] infrahankevuosi.

18.10 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kiittävät romutuspalkkiosta ja kysyvät sen perään, miten ruuhkamaksuasia etenee. Olemme hieman huolestuneita siitä pitkän matkan kulkijoiden osalta. Samaten työliikenteen osalta täytyy yhtyä SDP:n huoleen.

Perussuomalaiset haluaisivat nyt vastauksia VR:stä. Todella huolestuttavia arvioita valuu julkisuudesta, ja myös se tilanne, että maakunnille oltaisiin siirtämässä kilpailutusta ja järjestämistä, arveluttaa, koska maakuntia ei vielä ole. Miten sitten, kun on kysymys valtakunnallisista pätkistä, maakuntarajat voivat mennä? Nyt tuntuu siltä, että vauhti on kova. Piti olla "Suomi kuntoon", mutta ettei vain nyt ole "Suomi myyntiin"?

18.10 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime päivinä on puhuttu paljon turvallisuudesta, ja nykyään turvallisuus tarkoittaa myös kyberturvallisuutta. Siksi onkin todella hyvä, että Viestintäviraston kyberturvallisuustoimintaan lisätään 2 miljoonaa euroa. Nykyaikaisessa yhteiskunnassa, jos bitit eivät liiku, loppuu pian myös sähkö töpselistä ja käteinen automaatista. Esimakua on saatu Ukrainassa, jossa valtiotason kyberhyökkäys sähköyhtiöiden ohjausjärjestelmiin on katkaissut sähköt jo kahdesti.

Mutta riittääkö 2 miljoonaa euroa tosiaan Suomen tietoverkkojen suojaamiseen? Se on näissä peleissä valitettavan pikku raha. Itse asiassa liikenne- ja viestintävaliokunnan keväisessä kuulemisessa kävi ilmi, että akuutti tarve olisi vähintään 5 miljoonaa euroa. Kysynkin: onko Suomen tosiaan jouduttava todellisen vakavan nettihyökkäyksen kohteeksi ennen kuin suomalaisten kyberturvaan saadaan riittävä rahoitus?

18.11 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalassa minua erityisesti lämmittää ajatus korjausvelkaohjelman jatkumisesta ja yksityistiemäärärahojen korotus. Mutta haluaisin kysyä ministeriltä: onko meillä mitään erityistä teemaa, kenties kevyen liikenteen väylien turvallisuuteen liittyviä asioita, mitä ensi vuonna voisimme nostaa? Samalla haluaisin kuulla myös tästä maakuntauudistuksesta: mitä se tuo tälle yksityistierahoitukselle, ja miten se rahoitus tulevaisuudessa tulee hoidetuksi?

18.12 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Bernerille hyvästä työstä. Olette laittanut monia sellaisia asioita liikkeelle, joita on pitkään odotettu. Tiestömme korjausvelka kasvoi vuosikaudet, ja nyt se on vihdoin käännetty laskevalle uralle, tästä iso kiitos. Panostuksia on tullut myös tänne alempaan tieverkkoon, mitä ehdottomasti on pitänyt jo kauan tehdä. Teidän aikananne ne on tehty.

Kiitos myös siitä, että palautatte tämän romutuspalkkion. Se uusii meidän autokantaamme. Se tekee autoistamme entistä turvallisempia ja on myös hyvä osoitus siitä, että veroja kannattaa myös keventää. Autoveron alennus, joka tehtiin, itse asiassa on tuottoja lisännyt. Autokauppa on virinnyt ja sitä kautta lisää tuottoja tullut.

Arvoisa puhemies! Itse pidän erittäin hyvänä sitä, että myös raiteilla laitetaan asioita kuntoon. Ihmiset eivät ole tyytyväisiä tällä hetkellä siihen, mitä raiteilla tapahtuu.

18.13 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aluksi kiittää ministeriä siitä, että yksityisteille ohjataan resursseja ja että myös pohjoisen infrahankkeet ovat saaneet valtion rahoitusta. Tämä on tosiaan tärkeää, jos halutaan pitää koko Suomi asuttuna ja elinvoimaisena.

Mutta huoleni liittyy siihen, että näköjään hallituksen linja on vähän sellainen, että kaiken pitäisi myös harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa perustua markkinaehtoisuuteen. Markkinat kyllä mielellään syntyvät sinne, missä on kysyntää, mutta peruspalveluiden, kuten postin tai julkisen liikenteen, tulee olla saavutettavissa myös siellä, missä se taloudellisesti vaatii yhteiskunnan tukea.

On pakko kysyä teiltä, arvoisa ministeri, onko VR:n pilkkomisessa mitään järkeä valtiontalouden näkökulmasta, kun arvioiden mukaan VR:n arvosta lähtisi jopa 500 miljoonaa euroa ja kilpailuttamisesta saataisiin hyötyä vain, jos rautateillä tehtäisiin miljardiluokan investoinnit. Ministeri Berner, mistä VR:n pilkkomisesta syntynyt tulovaje sitten aiotaan leikata? [Puhemies koputtaa] Otetaanko se lapsiperheiltä?

18.14 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme juuri hyväksyneet liikenteen päästötavoitteet vuodelle 2030 parlamentaarisen väylätyöryhmän väliraportin mukaan. Siinä tärkeässä osassa on joukkoliikenteen tuntuva lisääminen ja erityisesti raideliikenteen osuuden kasvattaminen. Arvoisa ministeri, se vaatii myöskin raideinvestointeja. Tässä talousarviossa niitä juurikaan ei ole. Meidän rataverkkomme on 90-prosenttisesti yksiraiteista. Liikennejaostossa käydyn keskustelun perusteella olisi ehdottomasti laadittava valtakunnallinen kaksoisraidestrategia, sillä pullonkaulana ovat tällä hetkellä ainakin Orivesi—Jämsä, joka on teollisuuden tärkeä väylä, sekä pääratosuus Seinäjoki—Tampere. Mitä mieltä olette tällaisesta yli vaalikauden kestävästä kaksoisraidestrategiasta ja sen laatimisesta?

18.15 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala on varmasti sellainen sektori, jolla riittää mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, mihin niitä käytettävissä olevia niukkoja euroja kohdennetaan. Tämä on tosiasia.

Hallituksen liikenne- ja viestintäpolitiikka luo todellakin nyt edellytyksiä koko Suomen kehittämiseen, eli työllisyyttä ja talouskasvua saadaan koko Suomessa. Omasta mielestäni on erittäin hyvä, että muun muassa perusväylänpitoon on panostettu ja panostetaan nyt tulevaisuudessakin. Teiden korjausvelan kasvu saadaan pysäytettyä, ja se on hyvä asia. Hyvä asia on myöskin se, että koko tieverkostoon tulee muun muassa yksityisteiden valtionavustuksiin tehty tasokorotus, joka ensi vuonna on 10 miljoonaa euroa, ja se tulee todellakin tarpeeseen. Koko Suomen tiestö kaipaa todellakin peruskunnostusta, sen me kaikki varmaan olemme huomanneet. Toki olisi toivonut, että uusia väylähankkeita olisi saatu enemmänkin, mutta eurot ovat niukkoja.

Toivon, että asumisen lisäksi huomioidaan myöskin teollisuuden ja elinkeinoelämän tarpeet liikenteen väylissä.

18.17 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että hallitus on nyt ottanut tuet kaasu- ja flexifuel-etanoliautojen konvertointeihin ja sähköautoilun edistämiseen, mutta haluan ministerin arvioivan, ovatko nämä toimenpiteet riittäviä ja linjassa Pariisin tavoitteiden kanssa.

Haluan nostaa myös sen näkökulman esiin, että jos esimerkiksi laitattaa autoonsa kaasupullot ja muuttaa sen kaasuautoksi, niin autovero saattaa nousta silloin, kun auton paino nousee. Aiotteko myös synkronoida autoverotusta ilmastoystävälliseen suuntaan?

Arvoisa puhemies! Nostan esille sen, että hallituksen taannoiset 13 miljoonan euron leikkaukset lähijunaliikenteestä halvaannuttivat pahoin kautta koko Suomen liikennettä ja erityisesti Uudenmaan rantaradalla. Sinne olisi erityisen tärkeää saada rata kuntoon ja arkijunaliikenne palautettua. Mitä te, ministeri, teette asian edistämiseksi?

18.18 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että nyt tehdään koko maassa työtä väylien korjaamiseksi, ja tuo 453 miljoonaa koko korjausvelkaan on hyvä asia. Varsinkin tuolta rekkapuolelta tulee todella palautetta. Myös alempi verkkohan joutuu biotalouden kuljetuksissa kovaan kulutukseen.

Täällä on myös näitä uusia hankkeita. Hailuodon silta maksaa kahdeksassa vuodessa itsensä takaisin, ei siinä mitään, mutta toivon tietysti, että kun vaalikaudella päätetään vielä parista uudesta hankkeesta, niin siellä mahdollisesti olisi myös läntisen Suomen pääväylän, Kolmostien, aloittaminen. Samoin tietysti rautatiepuolella, kuten edustaja Wallin mainitsi, tuo Orivesi—Jämsä olisi tärkeä ja tietysti aikanaan myös lisäraide Helsingin ja Tampereen välille. Jotkut hankkeet ovat todella perusteltuja, ja ei sitä voi sanoa, etteikö niitä pitäisi tehdä.

Mitä tulee sitten autojen latauspaikkoihin, se on hyvä asia, mutta ei unohdeta todellakaan myöskään biokaasua. Se on tärkeä tulevaisuudessa, ja biodieselkin, vaikka tuntuu, että se on EU:ssa vähän vastatuulessa.

Jotkut pienituloiset ovat olleet vaikeuksissa, [Puhemies koputtaa] ja on hyvä, että tuo romutuspalkkio on nyt tullut takaisin, että iso joukko pääsee sitten uusimaan autojaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron tässä debatin vaiheessa edustajalle Strand ja hänen jälkeensä ministerille ensimmäiset 3 minuuttia — niitä myönnetään sitten useampiakin.

18.19 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä alustuksesta.

Jag vill egentligen bara ta tillfället i akt och tacka både kommunikationsministern och den nordiska samarbetsministern för visat stöd till det samnordiska infrastrukturprojektet i Kvarkenregionen, Midway Alignment. Det är förstås ett projekt där regionerna på båda sidor tar det största ansvaret, men statens roll är ändå helt central. Där är ju fokus på nya lösningar inom såväl energiteknologi som miljöteknologi och digitalisering, så vi ser fram emot att återkomma till det här i tilläggsbudgetarna. Det är ett projekt som är viktigare för... tärkeämpi sekä meriteollisuudelle että energiateknologiateollisuudelle kuin ehkä strategisesti kuin ehkä aina mietimme, mutta kiitos tuesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 3 minuuttia, paikan voitte valita.

18.20 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä kysymyksistä ja kommenteista.

Rautatieliikenteen kilpailun avaamisesta päätettiin jo vuonna 2015 hallituksen välikysymysvastauksessa. Selvityksiä on tehty lähes kaksi vuotta sen jälkeen ja on arvioitu sitä, että kilpailun avaamisesta syntyy yhteiskunnalle enemmän hyötyä kuin mitä yhteiskunta siitä

menettää. On myöskin muistettava, että kysymyksessä on kilpailun avaaminen, ei yksityistäminen, ja se, että valtion ja VR:n omistamat pääomat saadaan aktiivisempaan käyttöön, on osoittautunut hyödyksi oikeastaan kaikissa maissa, joissa kilpailua on avattu.

Edustaja Turuselle, joka nyt ei ollut enää paikalla: Saimaan kanavaan on investoitu ja investoidaan 6 miljoonaa, tehdään siltojen suunnittelua, ja Päijänteeltä päästään Kouvolaan veneellä matkailun edistämisen eduksi.

Edustaja Merelle: Romutuspalkkiota on parlamentaarisessa työryhmässä sovittu vietäväksi eteenpäin. Samoin on arvioitu, että ruuhkamaksuja selvitetään siellä parhaillaan.

Tässä rautatieliikenteen kilpailun avaamisen yhteydessä on arvioitu, että maakunnat voivat tulevaisuudessa olla liikenteen järjestäjiä ja sitä kautta sitten voivat myöskin järjestää alueellista liikennettä. Näin on toimittu oikeastaan kaikissa maissa, joissa rautatieliikennekilpailu on avattu. Niissä on pääsääntöisesti syntynyt myös alueellista liikennöintiä.

Edustaja Kasvi, totesitte, että kyberturvallisuus on aikamme suuria haasteita. Siihen voin vain yhtyä. Nyt olemme pyytäneet ja esittäneet sitä, että kyberturvallisuutta varten Kyberturvallisuuskeskus ja Viestintävirasto saisivat enemmän rahoitusta, ja sitä on nyt sitten lisätty 2 miljoonan verran vuosittain lisättäväksi. Tämä ei varmasti ole vielä riittävää, ja töitä tämän asian edistämiseksi on jatkuvasti tehtävä, myös tietoisuuden lisäämiseksi.

Edustaja Pakkanen kyseli sitä, miten kevytliikenneväylien turvallisuuteen tullaan tulevaisuudessa panostamaan. Meillä on hanke nimeltä Käpy, jossa kävelyä ja pyöräilyä tullaan edistämään, ja siihen liittyen ollaan tekemässä valtioneuvoston periaatepäätös. Tässä yhteydessä arvioidaan myös kevytväylien turvallisuutta lisäävä kokonaisuus.

Maakuntauudistuksen osalta yksityisteiden valtionavustukseen on toivottu olevan erillisrahoitusta, mutta tästä ei vielä lopullista hallituksen päätöstä ole.

Edustaja Hänninen, kysyitte sitä, miten haja-asutusalueilla palveluita voidaan kehittää. Uskon itse siihen, että mahdollistamalla erilaista ja monipuolista palveluntarjontaa pystytään nimenomaan huolehtimaan siitä, että me saamme enemmän ostoliikennerahaa käyttöön juuri siellä, missä sitä tarvitaan, ja siellä, missä markkinat voivat toimia, saadaan myöskin markkinaehtoiset voimat palvelua tuottamaan.

Edustaja Wallin, totesitte, että tarvitaan yli vaalikausien kestävää [Puhemies koputtaa] infrainvestointinäkemyksellisyyttä ja myöskin sitoutumista pitkäjänteisesti raideinframme kehittämiseen. Tämän osalta [Puhemies koputtaa] olen samaa mieltä, ja tästähän me parlamentaarisessa työryhmässä myöskin puhumme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaan debattia, ja yritänpä tässä nyt arpoa... — Edustaja Rinne, vastauspuheenvuoro.

18.24 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! On ihan selvä, että VR:n toimintaa pitää kehittää. Asiakkaat ovat aika tyytymättömiä esimerkiksi lippujen saatavuuteen ja aikataulun pitämiseen ja tämmöisiin asioihin, jotka vaativat kehittämistoimia, ja niitä pitää viedä eteenpäin.

Noista selvityksistä: Jos olen oikein ymmärtänyt niitten sisällön, noitten konsulttien lausunnot, niin jotta kilpailuttamisesta tulisi hyötyä, se edellyttäisi sitä, että rakennettaisiin merkittävästi lisäraiteita, että liikennemäärä voisi lisääntyä ja se vaikuttaisi lippujen hintoihin. Jos olen ymmärtänyt oikealla tavalla nuo selvitykset, se tarkoittaa käytännössä sitä, että VR:n arvo, niin kuin täällä on todettu, tulee merkittävästi alentumaan ja VR:n kyky tuottaa tuottoja valtiolle se 85—150 miljoonaa vuodessa, mitä tässä tullut, heikkenee. Näin

ymmärsin näitten konsulttien, ulkopuolisten tahojen asiantuntijoitten, tätä selvitystä tehneiden tahojen arvioivan. Nyt kysyn, kun puistelette, ministeri, päätä: mihin te perustatte tämän kantanne, [Puhemies koputtaa] että nämä selvitykset eivät pidä paikkaansa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän heti ministeri Bernerille vastauspuheenvuoron.

18.25 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Selvityksiä on tehty kaiken kaikkiaan, voi sanoa, kahdeksan kappaletta. Neljä niistä on tehty ulkopuolisten konsulttien toimesta, niitä on tehty Rambollin, Carnegien ja BCG:n toimesta, ja sen lisäksi kilpailun avaamista ovat arvioineet aikaisemmin jo selvitysmies, Euroopan komissio, komission regulaattori ja myöskin liikenne- ja viestintäministeriö. Selvityksiä on tehty kaiken kaikkiaan useamman vuoden aikana, alkaen vuodesta 2012 olemme käyneet selvityksiä läpi.

On selvää, että kilpailun lisääminen pystytään tekemään niin, että palvelun tasoa voidaan lisätä, vuoroja voidaan lisätä, mikä laskee myöskin asiakkaiden maksamaa hintaa ja sitä kautta sitten parantaa myös palvelua tiettyyn pisteeseen saakka siten, että nykyinen ratakapasiteetti siihen riittää. Tämän ovat arvioineet niin komission edustajat kuin muut meidän ympärillä olevat toimijat. On toki muitakin selvityksiä, mutta meidän tehtävämme on ollut vetää näistä selvityksistä johtopäätöksiä ja niitä sitten perustella. Me olemme analysoineet kaikkia selvityksiä ja myöskin käyneet niistä läpi, mitkä ovat ne keskeiset arvot, joiden pohjalta me haluamme edetä, ja vetäneet niistä myöskin synteesin. Ministeriö ei ole edennyt yhden selvityksen perusteella vaan kaikkia kahdeksaa selvitystä analysoiden ja niistä johtopäätöksiä vetäen.

Tämän lisäksi on myöskin selvää, että jos me haluamme tuplata matkustajamäärän, niin kyllä silloin tullaan tarvitsemaan myöskin investointeja [Puhemies koputtaa] ratakapasiteettiin ja kalustoon. Tämän olemme myöskin ilmoittaneet jo silloin heti infotilaisuudessa ja tiedotustilaisuudessammekin, [Puhemies koputtaa] että jo pelkästään Etelä-Suomen taajamaliikenteen kilpailun avaaminen tulee edellyttämään myös kalustoinvestointeja juuri siihen liikenteeseen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän ministeripuheenvuoroon liittyen yhtä lukuun ottamatta kaikki paikalla olevat SDP:n ryhmän edustajat nousivat ylös, ja kun ryhmän puheenjohtaja seisoo kaiken aikaa, niin myönnän edustaja Lindtmanille vielä tähän vastauspuheenvuoron. Sen jälkeen siirrymme keskustelun vähän laajempaan spektriin.

18.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on todella monenlaisia selvityksiä. Yksi on sellainen, jonka te olette tilanneet suoraan, ilman kilpailutusta, ja sitten on niitä, joita on kilpailutettu, kuten tämä Boston Consulting Groupin selvitys, joka on tullut kilpailutuksen kautta ja jossa on selvästi arvioitu, että se malli, jolla te nyt ajatte tätä kilpailutusta, tulee maksamaan yhteiskunnalle miljoonia ja miljoonia. Nyt olennaista on se, miten te vastaatte, koska se malli, jota te nyt ajatte, on arvioitu ja se malli tulee romahduttamaan VR:n omistaja-arvon. Se tulee maksamaan yhteiskunnalle joko menetettyinä tuloina tai nousevina lipunhintoina. Joku maksaa, veronmaksaja tai matkustaja. Arvoisa ministeri, kaikki nämä lupaukset siitä, mitä tämä tulee tarkoittamaan, on revitty

kappaleiksi näissä selvityksissä. Kysyn vielä kerran, kun te ette vastannut: mitä te vastaatte omistajaohjausyksikön Heliövaaran kritiikkiin, ja miksi olette siirtänyt [Puhemies koputtaa] hänet pois näistä työryhmistä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ei ylitetä enää yhtään tässä keskustelussa minuutin aikataulua. — Ministeri Berner, teillä korkeintaan tasan minuutti aikaa.

18.28 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Kiitoksia! — Ensinnäkin, omistajaohjauksen virkamiehiä ei ole siirretty pois, vaan valtioneuvoston kanslialla on oikeus nimittää edustajansa, ovat valinneet tässä tapauksessa ministerinsä nimittämisen edustajaksi.

Toinen asia on se, että Boston Consulting Group ja omistajaohjausosaston tilaama selvitys katsoo tätä liikennöintiä ainoastaan VR:n näkökulmasta, [Antti Rinne: Omistajan!] mutta kilpailun lisääminen tuo moniarvoisen ja monipuolisen toimijaympäristön. Se tarkoittaa sitä, että arvoa syntyy myös kalustoyhtiön toiminnan kehittämisestä, syntyy myös kiinteistöyhtiön toiminnan kehittämisestä, ja toki VR:n nykyisenkin tuloksen teko tapahtuu kiinteistökehittämisellä ja monella muullakin kuin ainoastaan raideliikenteellä. Tämän te varmasti tiedätte erittäin hyvin.

18.29 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun liikennejaostossa käsittelimme viime vuoden budjettia, niin totesimme, että tälle alalle on palannut tekemisen meininki. Sehän näkyy tuolla maakunnissa, kaupungeissa, että paljon nyt investoidaan, ja tämä työ jatkuu. Kolme asiaa ovatkin tärkeitä tässä tilanteessa talouskasvun suhteen: osaamisen lisäksi todellakin nämä vientiteollisuuden kannalta tärkeät infrainvestoinnit ja sitten työvoiman liikkuvuus. Tällä en tarkoita ratikoiden rakentamista, jota sitäkin Suomessa valtio tukee, vaan nyt pitäisi todella panostaa vientiväyliin. Tuossa Esko Ahon selvityksessä mainittiin Lounais-Suomen kannalta tärkeitä hankkeita, kuten Turun ohikulkutie ja Ysitie. Suomessa on muita — Keski-Suomessa, eri puolilla Suomea — erittäin tärkeitä vientiväyliä, jotka pitäisi laittaa kuntoon. Tässä tulenkin rahoitukseen. Meillä nyt työryhmä tekee työtä, ja jotta saisimme todella nyt ensi vuonna monia, monia hankkeita liikkeelle, niin tiedustelen: miten [Puhemies koputtaa] tämä työryhmän työ etenee?

18.30 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos, ministeri Berner, Kehä ykkösen laajentamiseen ja Länsimetron jatkeen liityntäjärjestelyihin osoitetuista rahoista.

Sitten kysymys Tallinnan tunnelista. Vielä jokunen vuosi sitten tuntui aika utopistiselta, että kukaan vakavissaan esittää tunnelia Helsingin ja Tallinnan välille, mutta nyt näyttää siltä, että siitä kilpaileekin kaksi eri tahoa. Näistä toinen on sellainen, joka on pystytetty yksityisellä rahalla, lähinnä Kiinasta. Helsingin Sanomat uutisoi nimittäin viime viikolla, että Peter Vesterbackan johdolla on etenemässä hanke, joka on vähän niin kuin kilpaileva tälle FinEst Link -hankkeelle, jossa sekä Suomen että Viron valtiot ovat mukana. Kysyisin nyt, ministeri, teiltä, miten näette näiden hankkeiden realistisuuden. Nimittäin tämän Vesterbackan hankkeen ajatuksena on, että rakennustoimet pääsisivät käyntiin jo ensi vuonna. Miten realistisena pidätte sitä, ja kilpailevatko nämä hankkeet keskenään?

18.31 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että tämä hallitus ei väistele vastuutaan vaan vähentää korjausvelkaa jälleen 453 miljoonalla eurolla.

Sen sijaan keskisuomalaisena kansanedustajana en voi olla tyytyväinen siihen, että ministeriön esityksestä huolimatta Kirri—Tikkakoski-tie ei edennyt budjettiin, vaikka tämä väylä on Suomen vilkkaimpia kaksikaistaisia tieosuuksia, siellä kulkee 15 000 autoa vuorokaudessa, ja se on Nelostien pahimpia pullonkauloja. Keskusta esitti yksimielisesti eduskuntaryhmänä sitä, että kun ensi vuonna nostetaan yksi kaksi tiehanketta, meidän hankkeemme olisi tuo Kirri—Tikkakoski. Arvoisa ministeri, voimmeko olla varmoja siitä, että tämä hanke etenee ensi vuonna?

18.32 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ministeri vie eteenpäin perusväylänpitoon olevaa korjausvelkaa, kuten yhteisesti parlamentaarisesti olemme päättäneet. Sen sijaan olemme eri mieltä, meillä ei ole parlamentaarista yhteisymmärrystä, muun muassa siitä, kehitämmekö nyt koko Suomea. Tällä hallituskaudella aloitetaan uusia investointeja historiallisen vähän, vain 0,7 miljardin edestä. Aiemmilla hallituskausilla noihin hankkeisiin on käytetty kolminkertainen määrä rahaa. Digitalisaatio on tietenkin tulevaisuutta, mutta emme voi olla huomaamatta niitä ongelmia, joita esimerkiksi VR:n osalta ikäihmiset, tukea tarvitsevat ihmiset ja jopa me kansanedustajat olemme lippuja hankkiessamme kohdanneet. Tämän vuoksi en pysty ymmärtämään sitä ministerin tahtotilaa VR:n kilpailuttamisen osalta, kun meillä on raiteita, jotka ovat nyt jo täysiä. [Puhemies koputtaaa] Kuinka kilpailutusta tulee lisää täysille raiteille, kun ei ole raiteilla tilaa?

18.33 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä ensi vuoden talousarvio liikenteen osalta on pääosin positiivinen — ehkä sama huoli, mikä edustaja Kalmarillakin on, että Kirri—Tikkakosken toivoisi nyt olevan viimein seuraava suuri hanke, joka lähtee sitten liikkeelle.

Mutta budjettiriihessä sovittiin myös romutuspalkkiosta, 8 miljoonan euron verran vuodelle 2018. Kun autot viime kerralla olivat romutuspalkkion piirissä, ne ostetut autot olivat vähäpäästöisiä, hyvin pieniä autoja. Toivoisin nyt tulevassa päätöksessä sitten otettavan huomioon myös esimerkiksi nelihenkisen perheen, joka haluaa vaihtaa autoa, jotta ne rajat olisivat sen kokoisia, että myös perheelliset pääsisivät nauttimaan [Suna Kymäläinen: Hyvä!] vähäpäästöisistä autoista.

18.34 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa on positiivisia puolia ja sitten on niitä puolia, joita ei voi positiivisiksi aivan suoraan kehua. Otan esille yhden, jossa on kysymyksiä. Hailuodon pengertiehankkeeseen hallitus on esittämässä useita miljoonia euroja, mutta tuon hankkeen kaava ei tällä hetkellä ole vielä lainvoimainen, sen merialueelle tehtävän pengertien osayleiskaava on korkeimman hallinto-oikeuden arvioitavana. Kaavaa laadittaessa on vaikutusarvioita tehtävä useisiin seikkoihin. Noita arvioita ei kuitenkaan ole kohdistettu tällä hetkellä itse Hailuodon saareen, sen elinkeinoihin, yhdyskuntarakenteeseen, luontoon. Arvoisa ministeri, tuletteko huolehtimaan, että ympäristövaikutukset selvitetään sekä Hailuodon saaren että sen merialueen eri kohtiin kattavasti ennen tuon hankkeen käynnistämispäätöstä?

18.35 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan osoitetuista kasvavista määrärahoista.

Täällä on paljon puhuttu raideliikenteen avaamisesta kilpailulle, ja se on mielestäni tervetullut uudistus. Erityisen tervetulleena näen sen nimenomaan myöskin näiden vähäliikenteisten ratojen osalta. Se saattaa muodostua niiden pelastukseksi. Yksi tällainen vähäliikenteinen, vientiteollisuudenkin kannalta merkittävä rata on Suupohjan rata, joka tässä vaiheessa tarvitsisi noin 20 miljoonan euron vuotuisen määrärahan, jotta se voitaisiin muutaman vuoden aikana korvata. Miten te, ministeri, näette nyt näiden vähäliikenteisten ratojen tulevaisuuden? On paineita myöskin siihen, että näitä lakkautettaisiin, jolloinka niiden avaaminen tulevaisuudessa olisi varsin epätodennäköistä.

18.36 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on 5 prosenttia liikenteestä raiteilla, ja varmasti tämä sali jakaa sen näkemyksen, että tätä osuutta on lisättävä. Keinot tavoitteeseen pääsemiseksi ovat kuitenkin sitten erilaiset. Olette, ministeri Berner, esittänyt kilpailun avaamista henkilöliikenteelle. Tähän asti VR:n tuloutus on ollut noin 100 miljoonaa euroa. Kysynkin, mikä tuotto saadaan kolmesta erillisestä yhtiöstä. Tähän en ole saanut vielä vastausta. Meillä raiteet ovat eri raideleveydellä, ja sen vuoksi kalustoa ei voida tuoda Euroopasta, ja rataverkko on pääasiassa yksiraiteinen. On päivänselvää, että ilman raiteisiin tehtäviä investointeja raideliikenteen osuutta ei saada kasvatettua. Hallituksen valitsemalla mallilla ei ole mitään tekemistä kilpailun kanssa. VR pilkotaan, tehokkuus hukataan. Mistä saadaan lisäys palvelutasoon, ministeri Berner?

18.37 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kiitokset ministerille reippaasta uudistusotteesta ministeriön puolella.

Lämpimästi itse pistin merkille budjettiesityksessä varsinkin Kokkolan ja Oulun meriväylien syventämishankkeet. Ilolla panin kyllä merkille myös tuon Hailuodon siltahankkeen, joka on Hailuodon asukkaille varsin tärkeä hanke.

Myönteistä on myös perusväylänpidon korjausvelan kiinnikuromisen määrärahat, nekin laitoin ilolla merkille. Toisaalta korjausvelkaa ei tulisi niin paljon, jos vuosittaisia hoitomäärärahoja olisi riittävästi. Kysyisinkin ministeriltä: miten näitä hoitomäärärahoja turvataan tulevalle vuodelle ja miten niitä turvataan myös jatkossa?

18.38 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri, olen toiminut kolme vuotta miehistönkäytön suunnittelijana VR:n pääkonttorissa, jossa suunniteltiin työvuorot veturinkuljettajille koko maahan. Tärkeintä rautatieliikenteessä, niin kuin lentoliikenteessä, on tehokas miehistön ja kaluston käyttö. Sillä saadaan kustannustehokkuutta ja hinnat alas. Rautatieliikenteessä tavaraliikenne ajetaan pääsääntöisesti öisin ja henkilöliikenne päivisin. Nyt on se malli, että niitä veturinkuljettajia ja kalustoa voidaan käyttää sekä yöllä että päivällä näissä työketjuissa. Siinä teidän mallissanne, että pilkotaan VR kolmeen eri yhtiöön ja muodostetaan alueelliset monopolit, tämä synergiaetu katoaa ja hinnat tulevat nousemaan, näin väitän.

18.39 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin VR:n osingontuottokyky ei ole missään tapauksessa seurausta itse junaliikenteestä, vaan siellä on paljon muitakin tekijöitä.

Mutta sitten kun tätä kilpailutusta seuraa nyt eri rooleissa, minä kuitenkin sanoisin sillä tavalla, että ministeriö etenee tässä minusta erinomaisen asiallisesti. Tässä on huolelliset selvitystyöt taustalla. Näitä selvitystöitä vielä sitten analysoidaan monella tavalla. Tähän on yhdistetty hyvin kattava työryhmätyöskentely, kuullaan hyvin laajasti erilaisia toimijoita. Eli minä ainakin suhtaudun tässä vaiheessa hyvin luottavaisesti tämän kilpailutuskokonaisuuden etenemiseen.

Sitten tietysti täytyy todeta myös se, että käytännössähän tämä kilpailutusmalli on lähes samantyyppinen kuin HSL:llä on nyt täällä pääkaupunkiseudulla tulossa: on kalustoyhtiö, jolla sitten lähdetään kilpailuttamaan eri toimijoita. [Harry Wallin: Ei HSL:llä ole tavaraliikennettä!] Eli minä suhtaudun tähän nyt hyvin rauhallisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa puheenvuorot edustajille Skinnari ja Rantakangas ja sen jälkeen vielä liikennevaliokunnan varapuheenjohtaja Vehkaperälle, ja sitten on ministerin puheenvuoro, ja jos sitten on vielä aihetta jatkaa, niin voidaan pieni hetki jatkaa.

18.41 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässä salissa ainakin yksi asia, mistä olemme yhtä mieltä, on se, että meidän pitää pidemmällä aikajänteellä katsoa liikennettä ja liikenneväylien kehittämistä. Arvoisa ministeri, olemme moneen otteeseen teidänkin kanssanne puhuneet eurooppalaisesta TEN-T-verkostosta ja siitä, miten Suomi tulee olemaan vuoden 2023 suunnitelmissa mukana. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että Suomi on jälleen jäämässä siitä kehityksestä, mitä muissa Pohjoismaissa on, Keski-Euroopasta puhumattakaan, eli emme vieläkään onnistu tekemään sellaista kokonaisvaltaista, pidemmän aikavälin suunnitelmaa, mikä vakuuttaisi meidän kumppanimme eurooppalaisella tasolla. Voisitteko avata, mistä tämä johtuu, tai voisitteko avata sitä, mitä voisimme vielä tehdä tänä vuonna, ensi keväänä, että olisimme mukana 2023, kun tässä maanosassa jaetaan seuraavia miljardeja seuraavalle kymmenelle vuodelle?

18.42 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Berner tulee kyllä jäämään myönteisessä mielessä historiaan. Tällä kaudella tullaan ravistelemaan ja uudistelemaan liikennesektoria aivan ennennäkemättömällä tavalla ja tullaan kääntämään liikenteen hoito sillä tavalla, että myös korjausvelka kurotaan umpeen. 20 vuotta on mennyt aikaa, jolloin muutamia hankkeita vuosittain on käynnistetty mutta perusväylänpito on unohdettu. Ja tämä on maakuntien kannalta kaikista tärkein asia. Tarvitaan toki isojakin hankkeita, ja ministeri jää myös siinä historiaan, että Oulun seudun kaikki kärkihankkeet tulevat toteutetuiksi kerralla, mutta ne ovat olleet hyviä hankkeita, joita edelliset ministerit eivät ole toteuttaneet, mikä on tietysti ollut valitettavaa.

Kun täällä kollega Alatalo lähti kehumaan ja kannattamaan muita hankkeita, niin minäkin kannatan vt 4 -hanketta, Kirri—Tikkakoski. Oikein hyvä hanke ja maakuntien yhteinen hanke.

Lopuksi sanon näin, että toivon kyllä oppositiolta tässä parlamentaarisessa työssä nyt avarakatseisuutta. Älkää tehkö puoluepolitiikkaa, katsokaa tätä liikennesektorin tulevaisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Olkaa valmiita hyväksymään ennakkoluulottomiakin esityksiä, [Antti Lindtman: Mutta ei tyhmiä!] joilla varmistetaan koko Suomen [Puhemies koputtaa] kilpailukykyinen liikenneverkko ja sen rahoitus jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Debatin tässä vaiheessa lupasin vielä vastauspuheenvuoron edustaja Vehkaperälle. Kaikki ennen tuota tsekkausta pyytäneet ovat vähintään yhden vastauspuheenvuoron käyttäneet. Sen jälkeen on tullut puheenvuoropyyntöjä, ja niihin palaamme myöhemmin. — Edustaja Vehkaperä, teillä on vastauspuheenvuoro.

18.43 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On pakko puuttua vielä VR:n tilanteeseen, liikenteen avautumiseen kilpailulle. Sosiaalidemokraatit, hyväksyttekö te yhden liikennemuodon monopolin Suomessa eli sen, että vain raideliikenne on siinä asemassa? Me olemme aikoja sitten maalla, merellä ja ilmassa avanneet liikenteen kilpailulle, ja nyt ministeri Bernerin johdolla todellakin laajapohjaisesti ollaan etsimässä Suomen mallia, miten se kilpailutus toteutetaan, ja VR säilyy edelleenkin sataprosenttisesti valtionyhtiönä. Tältä pohjalta lähdetään, ja mitään mörköjä tässä ei tiettävästi vielä ole olemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri, 3 minuuttia.

18.44 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäki, nyt me olemme saaneet lisättyä junaliikenteen ostoliikenteeseen 2 miljoonaa ensi vuodelle, ja me kasvatimme velvoiteliikennemäärää aikaisemmin niin, että me olemme päässeet hyvin pitkälti siihen tasoon, missä oltiin tämän hallituskauden alussa. Nytten meillä on parlamentaarinen työryhmä, jossa pyritään nimenomaan katsomaan sitä, miten me pystymme infrainvestointeja kehittämään pitkäjänteisesti — myöskin näitä rataosuuksia, jotka kaipaavat pikaisesti kehittämistä.

Edustaja Kauma, Tallinnan tunneli on tänä päivänä kuitenkin jo hyvin paljon lähempänä todellisuutta kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Rail Baltica etenee, samanaikaisesti selvitetään Jäämeren rataa pohjoisessa, ja ne ja Tallinnan tunneli muodostavat yhden kokonaisuuden. En halua tässä vaiheessa arvioida, kilpailevatko erilaiset mallit keskenään. Tärkeintä on se, että me pystymme täällä eduskunnassa muodostamaan tahtotilan siitä, olemmeko me valmiit panostamaan näin suuriin ja merkittäviin logistiikkahankkeisiin tulevaisuudessa, jotta Suomen kilpailukykyä voidaan kasvattaa.

Hallitus on päättänyt 1—2 kehittämishankkeesta päättää vielä tämän hallituskauden ja ensi kehysriihen aikana. LVM:n arvion mukaan Tikkakoski—Kirri on keskeinen hanke, joka tarvitsee edistämistä, ja valtatie 4 on se meidän yhdyskäytävä ja runkoväylä, mitä varten me myöskin tarvitsemme hyvää kapasiteettia. Me olemme selkeästi kuitenkin, edustaja Kymäläinen, tällä hallituskaudella laittaneet käyntiin 15 hanketta, ja vielä laitetaan 1—2. On ihan totta, että meidän kehittämishankkeet eivät ole sillä tasolla, millä ne ovat olleet aikaisemmin, ja juuri sen takia on äärimmäisen tärkeää, että me kehitämme meidän investointi- ja rahoitusmalleja ja pohdimme tätä myös parlamentaarisesti, jotta meidän investointikykymme jatkossa olisi parempi.

Edustaja Wallinheimo, romutuspalkkion osalta pyritään huolehtimaan siitä, että me katsomme käyttövoimaa monipuolisesti — kaasu-, etanoli-, sähköautoja. Tämä tulisi mahdollistamaan myös suurempien autojen käyttämistä romutuspalkkion yhteydessä.

Edustaja Hautala, vähän liikennöityjen ratojen lakkauttaminen ei ole tässä kohtaa vaihtoehto. Meidän on arvioitava, voidaanko alueellista liikennettä kehittää ja onko olemassa vaihtoehtoisia toimintamalleja, jotka voisivat olla sellaisia, että ne pienemmällä ja toisen-

laisella tuottomallilla voisivat luoda palveluita kannattavammiksi alueilla, joilla on vähemmän liikennettä tänä päivänä.

Meidän on ehdottomasti panostettava raideliikenteen palvelutasoon, ja meidän tavoitteemme on huolehtia siitä, että me pystymme nostamaan matkustajamäärän lähes 10 prosenttiin. Tämä tulee myöskin siitä, että osto- ja velvoiteliikenteen osalta me saamme paremman vastineen, kun me pystymme [Puhemies koputtaa] kilpailuttamaan sitä palvelua, jota me tarvitsemme. Tällä hetkellä meillä on haasteena myöskin se, että meillä ei ole mitään läpinäkyvyyttä. [Puhemies koputtaa] Veronmaksajan euroa kun käytämme, me tiedämme vain saavamme tietyn palvelutason mutta meillä ei ole mitään, mihin sitä pystytään vertaamaan.

Se, millä tavalla [Puhemies koputtaa] meidän hoitomäärärahat turvataan ja miten jatkossa rahoitusmäärät pystytään nostamaan, on kysymys, joka myöskin käydään läpi parlamentaarisessa työryhmässä, jossa on tarkoitus investoinnit ja niihin liittyvät [Puhemies koputtaa] rahat päättää.

Vielä edustaja Skinnarille: On aivan totta, että TEN-T-verkko- ja CEF-rahoituksessa Suomi jää pahasti jälkeen. [Puhemies koputtaa] Tässä meillä on kyllä suunnitelma menossa, miten Suomi pääsee mukaan näihin suuriin investointeihin ja määrärahojen jakoon [Puhemies koputtaa] vuonna 2023.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Meri, Lindtman, Kulmuni, Heinonen, Alatalo, Wallin, Kasvi ja Hänninen.

18.48 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt ministeri Berneriltä, olen Uudeltamaalta, tuosta Hanko—Hyvinkää—Mäntsälä-tiestä. Sinne olemme odottaneet ohituskaistoja. Puhuttiin perusväylistä ja koko maasta. Uudeltamaaltakin se on unohtunut: kun viime vuonna katsoin, niin eipä tänne Uudellemaalle kauheasti ole tullut määrärahoja. Ei unohdeta kuitenkaan sitä poikittaisliikennettä, siinä on valtavasti rekkoja muttei ohituskaistoja. Siihen toivon panostusta.

Vielä ihmettelen: Perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että kilpailu sinänsä on hyvästä, jos se toteutetaan oikein. Mietin sitä Uudenmaan tilannetta. Sanoitte, että hankitaan lisää kalustoa. Meillä on aamuisin ainakin semmoista ruuhkaa, että joudun itsekin siellä, kun aamulla tulen junalla, odottelemaan pikajunia, jotka menevät ohi. Mietin, miten se määrä sitä parantaa, koska me tarvitsisimme lisää raiteita ja niitä ilmeisesti ei ole tulossa. Jos vertaan esimerkiksi bussiliikenteeseen, niin se on sinänsä helpompi, kun voidaan vaihdella reittejä, mutta kun nyt ei tule lisää raiteita, niin pelkällä kalustolla ei selvitä, kun ne raiteet [Puhemies koputtaa] ovat osittain täynnä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lisään edelliseen listaan vielä edustaja Juhantalon, jota en huomannut aikaisemmin.

18.50 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, totean näistä selvityksistä vielä: kahdeksan on tehty, neljä ennen tätä teidän ajamaanne mallia ja neljä sen jälkeen, joista yksi, se, jonka te tilasitte, tukee tätä teidän ajatteluanne.

Se, mihin te ette vastannut, oli edustaja Wallinin kysymys. Nyt kun te pilkotte, niin sieltä poistuu tämä synergia sekä henkilöstön että kaluston kierrosta. Tämä kaikkein arvoste-

tuimman ja kokeneimman konsulttiyhtiön mukaan tulee maksamaan yhteiskunnalle tai lippujen hinnoissa — tai joissain tapauksissa sekä että — kymmeniä miljoonia, jopa sata miljoonaa euroa. Mutta, arvoisa ministeri, näyttää siltä, että sinänsä, jos kilpailun oikein toteuttaa, niin kuin tavaraliikenteessä on ollut jo vaikka kuinka pitkään, siitä on saatavissa hyötyä. Mutta nyt tämän teidän mallinne hyödyt ovat [Puhemies koputtaa] kysymysmerkki ja haitat melkein varmoja. Nämä vastaukset eivät tule riittämään meille.

18.51 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkiin aikoihin ensimmäistä kertaa on todellakin pystytty tekemään merkittäviä parannuksia perustienpitoon mutta saamaan myös ensimmäiset erittäin merkittävät rahoitukset siihen, että liikenteessä päästövähennyksiä pystytään tekemään, ensimmäiset rahat sähköautoihin, konvertointeihin, moniin tärkeisiin asioihin, että Suomi saavuttaa omat ilmastotavoitteensa. Mutta te päätitte tuon äskeisen vastauspuheenvuoronne eurooppalaiseen rahoitukseen, ja kun verrataan Pohjoismaiden kesken, niin juuri näin, me jäämme erittäin paljon jälkeen esimerkiksi Ruotsista näissä rahoituksissa. Jos ajatellaan vielä sitä, että Suomi on kuluvat kaksi vuotta Arktisen neuvoston puheenjohtaja ja monet meidän keskeisistä infrahankkeistamme liittyvät myös pohjoisten alueiden kehittämiseen, Jäämeren rataan, satamaverkostoon, ilmastoon, meteorologiaan, avaruustutkimukseen, niin kyllähän meidän pitäisi pystyä kanavoimaan sitä EU-rahoitusta myös näihin hankkeisiin aivan toisessa määrin. Mitä tälle asialle pystyttäisiin tekemään? [Puhemies koputtaa] Vaikuttaa siltä, että naapurit sen osaavat.

18.52 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että nyt on tehty valinta siinä, että on pikkasen uusia liikennehankkeita katsottu tarkemmin ja ohjattu rahaa myös tänne perustienpidon ja korjausvelan pienentämiseen. Sitä työtä pitää kyllä seuraavienkin hallituksien jatkaa, ja toivon, että siihen löytyy sitä laajaa yhteistä tahtotilaa. Tasapaino näiden kahden välillä pitää löytyä. Uusia hankkeita tarvitsemme, joita täällä on mainittu, esimerkiksi Lahden eteläinen kehätie, päärata, jotka nyt esimerkiksi ovat liikkeelle lähdössä.

Arvoisa puhemies! Toivoisin ministeriltä myös vastauksia siihen, kun olen ymmärtänyt, että talvinopeuksista luopumista oltaisiin suunnittelemassa. Millä tavalla tämä on etenemässä? Niille ei tällä hetkellä ole oikeastaan minkäänlaista perustetta.

18.53 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari puhui pitkäjännitteisyydestä. Me olemme vuosikausia vaatineet tässä salissa, että tällaisia PTS-suunnitelmia Ruotsin tyyliin pitäisi olla väylien rakentamiseen. Todellakin, meillä oli liikenneselonteot, mutta valitettavasti seuraavat hallitukset pyyhkivät nämä selonteot tyhjiksi, niin kuin kävi edellisen hallituksen aikana, Kolmostie tipahti tässä. Pitäisi olla liikennemäärät ja elinkeinovaikutukset siinä arvioinnissa kriteereinä. Tässä mielessä paitsi Kolmostie Seinäjoelle ja satamiin myös Ysitie on tärkeä viennin kannalta: se on Sisä-Suomesta tärkeä väylä Turun satamaan, jota ei tarvitse välttämättä syventää, se on jo riittävän syvä sinälläänkin — sinänsä on hyvä vientituotteiden kannalta, että meillä on myös satamansyvennyshankkeita Kokkolaan, Vuosaareen ja Ouluun.

Sen verran vielä sanon viestintämäärärahoista, että Yleisradion kannalta tietysti indeksin jäädyttäminen on ollut huono asia ja sitä täytyy nyt jatkossa miettiä. Mutta se on hyvä,

että pienituloisille tuli vapautus, [Puhemies koputtaa] 400 000 ihmistä vapautettiin yleisradioverosta.

18.54 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy hieman ihmetellä, että liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtaja Vehkaperällä on noin heikot tiedot VR:n kilpailutilanteesta. Tavaraliikenne avattiin kilpailulle jo vuonna 2007. Henkilöliikenteessä kilpaillaan lentoliikenteen, bussiliikenteen ja oman auton käytön kanssa. VR on laskenut hintoja, junat ovat täynnä — niin kuin edustaja Juhantalo kohta toteaa, perjantaina ei tahdo saada lippua. Viiden vuoden aikana on tuotettu valtiolle tuloa eri lailla 450 miljoonaa euroa.

Hetkinen, arvoisa ministeri, nyt nämä teidän vastauksenne eivät kyllä riitä. Tähän keskusteluun pitää palata uudelleen.

18.55 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenneverkkotyöryhmän väliraportissa mainittu kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen kehittäminen toteutuu budjetissa 3,5 miljoonan lisäyksenä suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen ja suuntautuu siis Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseuduille. Mutta mitä sillä rahalla aiotaan tehdä käytännössä? Summa on korvamerkitty digitalisaation ja liikenteen palvelullistumisen edistämiseen, eli ei sillä nyt ihan bussin iskareita osteta, vaikka se periaatteessa on joukkoliikennetukea. Ministeriössä onkin ilmeisesti pidetty ensimmäinen palaveri tuon 3,5 miljoonan käytöstä vasta tänään. Ja miksi tuki on suunnattu vain neljälle suurelle kaupungille? Paljon tehtävää olisi myös keskisuurissa kaupungeissa, kuten Hämeenlinnassa, Joensuussa, Jyväskylässä, Kotkassa, ja jokainen voi lisätä omasta vaalipiiristään pari lisää.

18.56 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy taas kiitellä siitä, että totta kai on hienoa, että myös pohjoisen satamat, kuten Kokkola ja Oulu, ovat saaneet rahoitusta tällä vaalikaudella, mutta siinä on välissä myös Raahe, joka on erittäin tärkeä vientisatama, unohtamatta Kokkolaa ja Kemiä, mikä muuten ei ole omassa vaalipiirissäni. Mutta me olemme saari: huoltovarmuus on turvattava, ja meidän täytyy taata se, että meillä on toimiva ja kattava satamaverkosto kesällä ja talvella. Olisin kysynyt: onko meillä tehty tämmöinen satamaverkkoselvitystyö ja käyty läpi tarkoin ne tarpeet, kun nythän tietenkin alusten koko kasvaa koko ajan ja pitää koko ajan ruopata väyliä syvemmäksi?

Toisaalta, arvoisa ministeri, minua kiinnostaa se, kun puhutaan paljon digitalisaatiosta ja siitä, että se on vastaus siihen haja-asutusalueiden ja harvaan asuttujen seutujen yhteyksien parantamiseen, miten ne käytännössä toimivat, kun itselläkin on semmoinen tilanne, että puhelin ei sisällä toimi, että pitää mennä ulos puhumaan, kun Elisa-liittymä ei toimi siellä syrjäseudulla. Tosin en asu kuin 20 kilometrin päässä kaupungista, mutta [Puhemies koputtaa] joka tapauksessa.

18.57 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viime vuosien tapahtumat ovat nostaneet aivan uudelleen arvoon sen keskustelun, että Pori—Haapamäkirataosuus täytyy ottaa uudelleen käyttöön. Mäntyluodon satama on talviliikennöitävä, siellä on kaasuterminaali, ja voisimme käyttää kaasuvetureita tuolla radalla. Toisessa päässä on Äänekoski tuotteineen ja Lapin mineraalit. Puutavarakuljetus myös Rauman satamaan ja Porin alueen ainutlaatuinen mineraalien jalostussysteemi Suomessa saisivat tarvitse-

mansa suoran yhteyden. On aivan turha muun muassa Äänekosken tuotteita jo kylläisen ja luonnostaan erittäin kapean Tampereen rata-aseman kapeikon kautta kuljettaa Vuosaareen Helsinkiin. Ne kulkisivat suoralla yhteydellä talviliikennöitävään satamaan Mäntyluotoon. Tämä rataosuus pitää hyvin selvittää ja ottaa uudelleen [Puhemies koputtaa] käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministerille vielä paikan päältä tasan 2 minuuttia.

18.58 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Kiitoksia! — Vielä kerran tähän junaliikenteeseen. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että kilpailuttamisesta on hyötyä. Sitä myös erittäin monet kansainväliset kilpailutulokset tukevat. Ei ole niin, että on vain yksi selvitys, jonka pohjalta on toimittu, vaan on tehty laajasti kartoituksia myös muiden maiden tuloksista. Ruotsissa valtion tukitarve on laskenut 10—32 prosenttia, samoin Saksassa 18—20 prosenttia. Matkustajamäärät on saatu ylöspäin, mutta myöskin investointeja on tehty lisää, ja sekin on ollut yleensä myönteistä. [Antti Lindtman: Missä ne on?] Ja arvoisat sosiaalidemokraatit, minä olen erittäin valmis tulemaan teidän ryhmäänne käymään ja avaamaan sitä pohdintaa, millä tavalla tätä on tehty, jos teillä on vain kanttia sitä keskustelua kanssani käydä. [Suna Kymäläinen: Kanttia?] Käyn sitä toki mielelläni myöskin täällä salissa. [Antti Lindtman: Sitähän me yritetään!]

TEN-T-verkko ja siihen liittyvät investoinnit sekä CEF-rahoitus ovat huomattavan tärkeä asia meille Suomessa. Ja siihen liittyen meidän tavoitteemme on nyt huolehtia siitä, että TEN-T-verkko ulottuisi ensi vuonna aina Ouluun saakka ja vuonna 2023 saisimme TEN-T-verkon ulottumaan aina arktiselle alueelle saakka. On huomattavan tärkeää, että Suomi on mukana tässä, mutta se edellyttää myöskin sitä, että meillä on useampia rahoitusmalleja infran rahoittamiseksi, emme me pysty loputtomiin ihan pelkällä budjettirahoituksella näitä viemään, jos haluamme aidosti EU:n instrumentteja saada hyödynnettyä.

Edustaja Heinonen kysyi talvinopeuksista. Niistä ei olla tällä hetkellä luopumassa. Näemme, että niillä on merkitystä myöskin päästöjen hallinnan kannalta, ja siitä näkökulmasta on vielä syytä arvioida asia uudelleen.

Edustaja Alatalo, peräänkuulutitte pitkäjänteistä suunnittelua. Sitä mekin peräänkuulutamme, ja nyt sitten lausuntokierroksella oleva maantielaki esittää 12 vuoden sykliä siihen maakuntien ja valtion väliseen suunnittelutasoon, jonka kautta infrainvestointeja viedään eteenpäin.

Edustaja Wallin... [Puhemies koputtaa] — Jatkamme sitten toiste.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt siirrymme oikeusministeriön hallinnonalalle. — Ministeri Häkkänen, 7 minuuttia.

19.00 **Oikeusministeri Antti Häkkänen:** Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 941 miljoonaa euroa ensi vuodelle. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on 13 miljoonaa euroa pienempi kuin kuluvana vuonna. Vähennys johtuu kuitenkin pääosin ict-hankkeisiin tarkoitetun lisärahoituksen vähenemisestä, Wincapita-kokonaisuuteen liittyvien korvausten maksatusten arvioidusta siirtymisestä pääasiassa vuodelle 2019 sekä lievästi säästöjen kasvusta. Oikeusministeriön hallinnonalan kuluvan ja myös ensi vuoden resurssitilanne on

turvattu. Oikeusrekisterikeskuksen tilanne on kuitenkin haasteellinen, ja sen talouden vakauttamistoimenpiteitä selvitetään parhaillaan ministeriössä.

Oikeuslaitoksen toiminta on valtion aivan keskeisintä tehtäväaluetta. Tämän toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta kaikkina aikoina. Oikeusturvaa kehitetään oikeudenhoidon uudistamisohjelman ja sen päivitysten pohjalta koko ajan. Toimenpiteillä huolehditaan kansalaisten oikeusturvasta, mahdollistetaan oikeudenhoidon sektoreiden keskittyminen ydintehtäviinsä, vähennetään rikollisuutta yhteiskunnassa ja kehitetään seuraamusjärjestelmää sekä vaikutetaan oikeudelliseen yhteistyöhön EU:ssa ja kansainvälisellä kentällä. Toimenpiteillä osaltaan turvataan myös oikeuslaitoksen vakaa taloudellinen tilanne säästöjen kasvusta ja ict-hankkeiden merkittävistä omarahoitusosuuksista huolimatta.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeksi. Vuonna 2018 sakkomenettelyn käyttöalan laajentamista koskevat säästöt ovat tuomioistuimissa ja syyttäjälaitoksessa yhteensä 2,2 miljoonaa euroa.

Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ehdotetaan tuomioistuimille lisäystä 2,5 miljoonaa euroa kuluvan vuoden tasoon nähden turvapaikanhakijoita koskevien valitusten ruuhkan purkamiseksi mahdollisimman nopeasti.

Rikollisuuden torjunnassa vaikuttavuustavoitteena on, että rikosvastuu toteutuu tehokkaasti, rikollisuus ja sen haitat vähenevät yhteiskunnan kaikilla sektoreilla ja että turvallisuus ja sen tunne kansalaisten keskuudessa lisääntyvät.

Syyttäjälaitoksen organisaatiorakenne uudistetaan. Tavoitteena on uuden lain voimaantulo vuonna 2018. Syyttäjälaitoksen toimintamahdollisuuksia parannetaan 0,4 miljoonan euron lisärahoituksella terrorististen rikosten torjumiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi.

Vankiloissa puolestaan ennaltaehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista ja ääriliikkeiden toimintaa. Siihen ehdotetaan 378 000 euron lisärahoitusta Rikosseuraamuslaitokselle. Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn turvaamiseen ja vankilaverkoston ylläpitoon tarkoitettu tasomuutos kasvaa 5,1 miljoonalla eurolla kuluvan vuoden 3,7 miljoonan tasosta.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi talous- ja velkaneuvonnasta. Talous- ja velkaneuvonnan tehtävät on tarkoitus siirtää aluehallintovirastoilta ja kunnilta valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin oikeusaputoimistojen yhteyteen vuonna 2019. Ensi vuonna valmistellaan talous- ja velkaneuvonnan tehtävien siirtoa oikeusaputoimistoihin, mihin ehdotetaan 4:ää miljoonaa euroa.

Oikeusministeriö jatkaa ylivelkaantumisen ennaltaehkäisyyn ja ylivelkaantuneiden asemaan liittyvän lainsäädännön kokonaiskehittämistä. Erityisesti jatketaan pikaluottosääntelyn kehittämistä ja tehdään yrittäjien toista mahdollisuutta koskeva kansainvälinen vertailu. Oikeusministeriö arvioi myös positiivista luottotietoa koskevan sääntelytarpeen syksyn aikana. Tämän valmistelun tehokkaaksi turvaamiseksi sekä lisäksi muuhun lainvalmistelutyöhön ja valtiosääntöasiantuntemuksen vahvistamiseen lainvalmisteluhankkeissa ehdotetaan oikeusministeriölle 160 000 euron lisävoimavaroja henkilöstöön.

Lisäksi Tietosuojavaltuutetun toimistolle ehdotetaan 525 000 euron lisäystä EU:n tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotehtäviin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Tolvanen.

19.05 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitoksia arvoisalle ministerille hyvästä selonteosta. Tässä talousarvioesityksessähän on nyt poikkeuksellisen positiivinen viritys verrattuna aikaisempiin vuosiin. Toki haasteita on, mutta asiat etenevät positiiviseen suuntaan.

Haluaisin varmistaa erään asian. Täällä toki mainitaan, että Rikosuhripäivystys saa lisärahoitusta ja rikollisuutta ennaltaehkäistään, mutta hyvin raakalaismainen asia on tyttöjen ympärileikkaukset, sukuelinten silpomiset. Te olette ottanut ansiokkaasti kantaa, arvoisa ministeri, julkisuudessa tähän asiaan. Tässähän on tärkeää ennaltaehkäisy. Minun mielestäni rikoslainsäädäntö on tällä hetkellä kohdillaan, mutta onko teillä tarkoitus laajemmin selvitellä tätä kunniaväkivaltaa, johon kuuluvat pakkoavioliitot, pahimmillaan kunniamurhat ynnä muut? Ja onko jotain muita lainsäädäntöhankkeita, jotka mahdollistavat esimerkiksi viranomaisten tietojenvaihdon, yhteiset toimintamallit, koulutuksen ja vastaavat? Näihin haluaisin vastauksia.

19.06 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on tulossa huomenaamulla lakivaliokuntaan tästä käräjäoikeusverkostokysymyksestä vastaamaan, joten en mene kovin tarkasti siihen, mutta sanon näin periaatteena, että tapana on, että valiokunta voi tehdä mietinnön asioista itse päättämällään tavalla eikä se ole pelisääntöjen piirissä silloin, kun ei pykäliä muuteta eikä lausumia tehdä — tämä tiedoksi huomista varten. Tällä viittaan muun muassa Raahen, Iisalmen ja Sodankylän kysymyksiin.

Sitten tähän vankeinhoitokysymykseen. Te tiedätte hyvin, että Pelson vankilan investointiasia on ollut kymmenen vuotta vireillä. Oikeusministeriö on järjestelmällisesti pystynyt estämään sen investoinnin toteuttamisen. Te olette asettanut työryhmän, jonka määräaika päättyy lokakuun lopussa. Onko kehyksessä rahaa uusinvestointiin tuleville vuosille, koska on ilmiselvää, että investointi tarvitaan? Mikä on teidän kantanne tähän?

19.07 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulosotossa on menossa isot uudistukset. Valtakunnanvoudinviraston työryhmä esittää ulosottovirastojen yhdistämistä, ja tämä lainsäädäntötyöryhmän mietintö on ollut laajalla lausuntokierroksella. Eli perustettaisiin yksi valtakunnallinen ulosottovirasto, ulosottolaitos. Maakunnassa on kova pelko sen osalta, tullaanko toimipaikkoja lakkauttamaan. Tämä tarkoittaa monille työntekijöille sitä, että joutuisi tien päälle, pahimmassa tapauksessa vaihtamaan paikkakuntaa. Mutta samoin kävisi myös asiakkaille, tulisi matkaa, jos he joutuisivat asioimaan etäisyyksien päässä. Eli tämän osalta kysyisin: missä tässä asiassa mennään?

Toinen asia, mistä on huoli, koskee tätä ylivelkaantumista, joka on ollut paljon puheissa. Nykyisin nuorilla alkaa olla pikavippejä sieltä, täältä ja tuolta. Miten suhtaudut nyt siihen positiivisen luottorekisterin kysymykseen?

19.08 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaista, että oikeusministeriön myöntämiin avustuksiin, muun muassa saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen ja useisiin muihin tärkeisiin asioihin, kuten rikollisuutta ehkäisevään työhön, on varattu kohtuullinen, yli 8 miljoonan euron, summa. Kuitenkin kielivähemmistöjen asiaa ajavan ajatushautomon viime keväänä teettämä raportti kertoo, että saamelaisten oikeudet toteutuvat tällä hetkellä Suomessa heikosti. Kieliopetusta ei ole riittävästi saatavilla, ja suomalaisessa lainsäädäntöprosessissa saamelaisten oikeudet ja kulttuurinen itsehallinto on jätetty toistuvasti huomioimatta useissa kohdissa. Ministeri

Häkkänen, miten aiotte korjata tämän puutteen, että tällä hetkellä saamelaisten oikeudet toteutuvat suomalaisessa lainsäädäntöprosessissa heikosti?

19.09 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt tässä, kun on vankiloihin satsaamista: onko yhtään resursoitu? Olen muutamia vankeinhoidon henkilökunnan yhteydenottoja saanut siitä, että siellä ei ole heidän näkemyksensä mukaan henkilökunnan määrään satsattu vaan ilmeisesti jonkintyyppiseen koulutukseen tässä radikalisoitumisessa, jos olen ymmärtänyt oikein. Määrähän ei pelkästään nouse sillä, että koulutetaan. Tämä on oikeasti siellä ongelma, näin on minulle tuotu viestiä.

Olisin sitten vielä kysynyt, onko ministeri puuttumassa rangaistuksen mittaamiseen — siellähän tulee näitä paljousvähennyksiä: mitä enemmän teet rikoksia, saat aina yhden kolmasosan alennuksen — ja myöskin ensikertalaisuuteen. Puhutaan kansan oikeustajusta, mutta oikeustajuun kuuluu osana myös se, että tuomittu rangaistus istuttaisiin, ja sitten se, että jos enemmän teet rikoksia, niin ei tulisi alennuksia. Sitähän ei tässä oikeustajuselvityksessä mielestäni tutkittu. Mitä ministeri tästä ajattelee, ja onko siihen tulossa muutoksia?

19.10 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että tässä kestävän kehityksen kappaleessa on otettu hyvin tämä vihapuheisiin vastaaminen esille, tämä nollatoleranssi ja se, että on valmiuksia puuttua ja tunnistaa viharikollisuutta ja vihapuhetta, että tähän käytetään resursseja ja että lisäksi oikeusministeriö jatkaa syrjinnän seurantajärjestelmän toimeenpanoa ja sitten julkaistaan vielä ensimmäinen kansallinen perusoikeusbarometri — nämä kuulostavat tosi hyviltä tavoitteilta ja kannatettavilta sellaisilta.

Mutta sitten täytyy sanoa, että täällä kuitenkin myös näyttää siltä, että tuomioistuimilta ollaan leikkaamassa ensi vuonnakin, ja täytyy kysyä, riittävätkö resurssit oikeusturvan takaamiseksi ja siihen, että saadaan nämä asiat käsiteltyä tarkoituksenmukaisessa ajassa?

Ja sitten minunkin täytyy esittää huoleni Pelson osalta: toivoisin, että mahdollisimman pian syntyisi ratkaisu, ja tietysti toivoisin, että Pelson ainutkertaisuus tunnistettaisiin ja että uudisrakentaminen [Puhemies koputtaa] tai peruskorjaus sinne mahdollistettaisiin.

19.11 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos oikeusministerille siitä, että varsin hyvin on otettu huomioon nämä lakivaliokunnan monet kehitystarpeet ja myös määrärahatarpeet ja on huolella siellä luettu näitä. Kuitenkin on pakko todeta, että kokonaisuutena tämä Suomen käräjäoikeusverkoston voimakas vähentäminen ja erityisesti myös istuntopaikkojen vähentäminen on aika poikkeuksellista koko Pohjoismaitten tasolla katsottuna. Kysynkin ministeriltä: Miten tämä alueellinen oikeusturva aiotaan jatkossa hoitaa, kun on ajateltu, että näitä paikkoja olisi enää 20 jäljellä? Käräjäoikeuksien istuntopaikoistakin lähtee pois yli 20. Miten kielelliset oikeudet tullaan toteuttamaan?

Sitten on tämä huoli Oikeusrekisterikeskuksen rahoituksesta ja vielä vankiloiden heikosta kunnosta. [Puhemies koputtaa] Onko tulossa joku erikoisohjelma niiden kuntoon saattamiseen?

19.13 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kollega mainitsi ylivelkaantumisen, ja siitä keskusteltiin myös viime kyselytunnilla. Jo noin 400 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintöjä. Olin itse opiskeluajan töissä erään pankin lakiosas-

tolla ja muun muassa perinnän parissa, ja oli aika harmillista nähdä, kuinka pienestä yksilölle kohtalokas ja yhteiskunnalle kallis kierre yleensä alkoi. On varmaan hyvä, jos selvitellään esimerkiksi positiivista luottorekisteriä, mutta jo se, että tehdään jotain tälle maksuhäiriömerkintäjärjestelmälle, olisi äärimmäisen tärkeää. On minun mielestäni kohtuutonta, että ne merkinnät jäävät roikkumaan joskus jopa vuosiksi, vaikka se itse velka on suoritettu. Elikkä sille kun jotain tehdään, niin varmasti saadaan positiivisia, taloudellisia, dynaamisia vaikutuksia aikaiseksi.

19.13 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten käsitys rikoksiin liittyvien rangaistusten oikeudenmukaisuudesta nousee aina välillä esiin, erityisesti silloin, kun puhutaan rattijuopumuksesta, väkivaltarikoksista ja varsinkin lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. Käsitykseni mukaan näitä rangaistuksia ja myöskin kansalaisten käsityksiä ollaan arvioimassa tässä syksyn mittaan. Onko, ministeri, teillä jotakin lisäkerrottavaa jo tässä vaiheessa asioiden tilasta?

Sitten toinen kysymys liittyy radikalisoitumiseen vankiloissa: Nythän me tiedämme, että esimerkiksi Ranskassa ja monissa muissa Euroopan maissa kun näitä terroritekoja on tapahtunut, siellä on ollut taustalla sitä, että pikkurikollisuudesta ollaan siirrytty vakavampien rikosten puolelle ja radikalisoiduttu nimenomaan siellä vankiloissa. Millä tavalla me olemme Suomessa varautuneet juuri tämäntyyppiseen kehitykseen?

19.15 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkkänen on päässyt todellakin hyppäämään liikkuvaan junaan. Useita rakenneuudistuksia on käynnissä myös oikeusministeriön puolella, esimerkiksi tämä jo pari kertaa täällä keskustelussa esiin noussut käräjäoikeuksien määrä ja sen aika raju vähentäminen huolestuttaa myöskin minua. Miten tämä käräjäoikeusuudistus nyt etenee? Onko siinä nyt otettu huomioon alueelliset ja oikeudelliset näkökohdat? Ministerille pitäisi olla ja varmaan ovatkin jo tuttuja esimerkiksi Iisalmen kanslian säilyttämistä puoltavat vahvat perusteet, jotka perustuvat muun muassa Sukevan vankilan läheisyyteen ja sen lisäämään käräjöintitarpeeseen ja myöskin pitkiin etäisyyksiin muun muassa Kuopioon, jonne jouduttaisiin rakentamaan lisää, samalla kun Iisalmessa on jo hyvät tilat olemassa. Tämän ongelmatiikan ympäriltä [Puhemies koputtaa] tahtoisin teiltä jotain vastausta.

19.16 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, hallitusohjelmassanne on kirjaus kiinteän omaisuuden siirroista Suomen kokonaisturvallisuuden kannalta, toisin sanoen kyse on maakaupoista strategisesti tärkeitten kohteitten äärellä, ja haluaisin kysyä: missä vaiheessa hallituksen työskentely tämän asian valmistelussa on? Aiemmissa selvityksissä on selvinnyt muun muassa kiinteistöjärjestelmän kannalta, että siellä on 300 000 kiinteistöä, joilla ei ole henkilö- tai Y-tunnusta omistajatiedoissa. Tämän tiedon luulisi kiinnostavan myös verottajaa. Tämän vuoksi haluan kannustaa teitä, uusi oikeusministeri, toimimaan aktiivisesti EU:n neljännen rahanpesudirektiivin valmistelussa. Siinä määrätään yritys ilmoittamaan rekisteriin niin kutsutut edunsaajat ja yli 25 prosentin omistuksen omaavat henkilöt. Saammeko hallitukselta esityksen viimeistään [Puhemies koputtaa] ensi keväänä, jotta lait astuisivat voimaan vuoden 2019 alusta?

19.17 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 378 000 euroa radikalisoitumisen ja ääriliikkeitten toiminnan ennaltaehkäisyyn — tuo summa ei sinänsä

kuulosta suurelta, mutta kun otetaan huomioon vankeinhoidon kokonaiskustannukset, niin tämähän vain kasvattaa sitä kulunkia, mitä ulkomaalaiset veronmaksajille maksavat sekä vapaalla että vankiloissa. Suomen suurin, modernein, kallein vankila on Vantaalla. Siellä jo yli puolet vangeista on muita kuin suomalaisia. Tiedättekö te, paljonko vankiloissa yhteensä on muita kuin kantasuomalaisia henkilöitä? Tämä luku voidaan sitten kertoa yhden vankilavuorokauden hinnalla, mikä käsittääkseni on luokkaa 180 euroa. Milloinka tämmöiseen isoon possuun käydään kiinni eikä tämmöisiä pikkuporsaita oteta?

19.18 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa julkinen sektori tekee paljon kaikenlaista, ja voidaan ja pitäisikin useamminkin kysyä sitä, mitä kaikkea julkisen sektorin on perusteltua tehdä. Mutta sitten on muutamia toimintoja, joita ei voi tehdä mikään muu taho kuin julkinen sektori tai nimenomaisesti valtio, ja se on ennen kaikkea turvallisuussektori, Puolustusvoimat, poliisi ja oikeuslaitos. Ja oikeusvaltioperiaatteeseen kuuluu tietysti aivan ehdottomasti ja eriyttämättä se, että lain tulee koskea yhtäläisesti kaikkia. Te, herra oikeusministeri, olette ansiokkaasti nostanut esille sen, että monikulttuuristumisen myötä meillä on alkanut muodostua määrättyjä käytäntöjä, joissa eräät kulttuuriset ryhmät harjoittavat väkivaltaa esimerkiksi silpomisen muodossa nuoria tyttöjä kohtaan, lähettävät nuoria tyttöjä ulkomaille silvottavaksi. Millä tavalla varmistetaan se, että laki koskee yhtä lailla kaikkia ja tällaiset väkivallan sallijat ja mahdollistajat saatetaan vastuuseen teoistaan?

19.19 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa keskusteluun tarpeen siitä, että seksin osto Suomessa kriminalisoitaisiin vahvemmin kuin nyt. Nythän se on kriminalisoitu vain, jos kohteena on alaikäinen tai ihmiskaupan uhri. Haluan muistuttaa, että ihmiskauppa on lisääntymässä kaikkialla maailmassa ja Suomi ei ole välttynyt ihmiskaupalta tähänkään saakka, mutta yhä enemmän sen lonkerot ulottuvat meillekin. Kysymys on kuitenkin aika monessa tapauksessa alistussuhteesta, ja siinä on köyhyyttä, osattomuutta. Me muistamme muun muassa hiljakkoin tapauksen, kun Nigeriasta tuotiin naisia prostituutioon Suomeen ja niin edelleen. Islannissa, Norjassa ja Ruotsissa seksin osto on kokonaan kriminalisoitu. Voidaanko meillä Suomessa harkita nyt, että lähdettäisiin tälle samalle linjalle?

19.20 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkarainen otti esiin tärkeän asian eli ulkomaalaiset vangit. Muistaakseni vuonna 2015 meillä oli 16 prosenttia ulkomaisia vankeja Suomen vankiloissa, ja heistä suurin osa oli virolaisia. Pidän suurena ihmeenä sitä, että Viroon ei voida turvallisesti palauttaa näitä vankeja suorittamaan rangaistustaan.

Samaten ministeriltä kysyisin seksuaali- ja väkivaltarikosten rangaistusten koventamisesta, missä vaiheessa tällä hetkellä mennään tässä. Ymmärtääkseni näitä rangaistuksia ollaan koventamassa. Ja samaten on ensikertalaisuustuomioissa — onhan se nyt vallan ihmeellistä, että jos minä tänään saan tuomion vaikka törkeästä pahoinpitelystä, niin viiden vuoden päästä minä saan ensikertalaisena jälleen tuomion törkeästä pahoinpitelystä. Nämä ovat sellaisia ensikertalaisuusjuttuja, ja näihin pitäisi saada muutos, samaten kuin elinkautisvankeuden pitää olla elinkautinen, ei 15 vuotta keskimäärin.

19.21 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön budjetti on melko tiukka, ja siinä on toki oletuksena se, että hallituksen lukuisat uudistukset menevät läpi. Mutta monet niistä ovat saaneet hyvin kriittistä palautetta lakivaliokunnassa, muun muassa käräjäoikeusuudistus. Siinä on kielelliset kysymykset, kielelliset perusoikeudet ovat heikkenemässä, ja myös etäisyydet ovat kasvamassa. Se on kovin arveluttava uudistus.

Tässä budjetissa hyviä asioita on muun muassa se, että turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan laitetaan tarpeelliset 2,5 miljoonaa euroa lisää. Kysyisin teidän, ministeri, arviotanne siitä, onko turvapaikanhakijoiden oikeusturva tältä osin nyt riittävä, kun valitusaikoja on lyhennetty.

Toiseksi haluan nostaa esille harmaan talouden torjunnan, koska siitä ei ole mainintaa tässä budjetissa ollenkaan ja tosiasia on, että tehokkaaseen harmaan talouden torjuntaan tarvitaan lisäresursseja. Miten te arvioitte, ministeri, asianlaidan olevan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tähän debattivaiheeseen seuraaville edustajille puheenvuorot: Marin, Biaudet ja Talvitie.

19.22 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä oikeusministeriltä kolmesta asiasta.

Ensimmäisenä tuomioistuimien resursseista liittyen turvapaikanhakuprosesseihin ja valituksiin: millä tavalla varmistetaan, että resursseja on riittävästi näiden asioiden käsittelyyn, niin että käsittelyajat eivät pitene kohtuuttomiksi?

Toinen kysymys liittyy vankilaverkoston huonoon kuntoon, jonka edustaja Laukkanenkin täällä keskustelussa nosti esiin. Me tiedämme, että meillä on todella huonokuntoinen vankilaverkosto ja tässä investointitarpeet ovat merkittävät. Millä tavalla tähän ollaan varauduttu?

Kolmantena haluaisin kysyä siitä, onko hallitukselta tulossa uusia esityksiä tai ajatuksia harmaan talouden torjuntaan, sillä me tiedämme, että harmaan talouden kautta meiltä katoaa rahoja yhteisistä varoista, joten siihen olisi tärkeää puuttua nykyistä paljon paremmin. Sosiaalidemokraateilta on tähän tulossa taas meidän budjettivaihtoehdossamme esityksiä.

19.23 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut paljon tärkeitä kysymyksiä, joita itsekin olin osittain ajatellut kysyä.

Edustaja Paloniemen kysymykseen seksin oston kriminalisoinnista. Kysyisin: olisiko aika tehdä uusi selvitys siitä, koska näyttää siltä, että näitä rikoksia ei kovin paljon tutkita edes silloin, kun ne liittyvät ihmisoikeuskeisseihin? Siinä mielessä on ehkä aika ongelmallista, että lakia, joka eduskunnassa on säädetty, ei käytetä, ja mistä syystä, se olisi mielenkiintoista tietää. Sitä on tutkittu kerran, jolloin se näytettiin toteen, ja tilanne saattaa vielä olla se.

Saamelaiskäräjien tilanne on erittäin tiukka, ja jos saamelaiskäräjien oikeudet osallistua päätöksentekoon, joka koskee heitä, voisivat toteutua, niin heillä pitää olla myöskin kykyä osallistua siihen lausuntojen antamiseen täysipainoisesti. Kysynkin ministeriltä, kokeeko hän, että tämä tällä hetkellä on tyydyttävällä tasolla.

Tuomioistuimien tilanne on huolestuttava, ja siinä mielessä [Puhemies koputtaa] kannatan myös näitä kysymyksiä, jotka liittyvät tähän, jotka on aikaisemmin esitetty.

19.25 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos oikeusministeri Häkkäselle tähänastisesta hyvästä työstä.

Kolmeen asiaan olisin kiinnittänyt huomion: vankilaverkostoon erityisesti Pohjois-Suomen tilanteessa, tyttöjen ympärileikkausten ennaltaehkäisyyn ja yrittäjän toinen mahdollisuus -tilanteeseen.

Täällä tyttöjen ympärileikkauksen ennaltaehkäisystä edustajat Tolvanen ja Rydman käyttivät jo hyvät puheenvuorot — ei niistä sen enempää.

Edustaja Rantakangas nosti tämän Pohjois-Suomen vankilapaikkatilanteen. Ministeri on tehnyt siitä työryhmäesityksen, todella hyvä niin, tartuitte siihen jo keväällä, ja määräaika lähenee lokakuun lopussa. Miten budjetissa on varauduttu nyt sitten näiden uusinvestointien tarpeeseen?

Sitten tästä yrittäjän toisesta mahdollisuudesta : Olette ansiokkaasti nostaneet esityksen keskusteluun, joka on todellakin tärkeä. Miten se mahdollisesti etenee, ja mitkä ovat budjettivaikutukset?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Kysymyksiä tuli niin paljon, että lienee kohtuullista, että ministeri Häkkänen saa 5 minuuttia.

19.26 **Oikeusministeri Antti Häkkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia kattavista kysymyksistä! Yritän vähän summata näitä yhteen tässä.

Ensinnäkin tyttöjen ja naisten oikeuksien ja ihmisoikeuksien polkemisesta — kulttuuriin, uskontoon tai johonkin muuhun traditioon perustuvasta — ja silpomiseen liittyvistä kysymyksistä. Suomessa on tietysti jo ollut kymmenkunta vuotta erilaisia toimintaohjelmia tämän asian osalta liikkeellä, mutta edelleen tässä tarvitaan toimenpiteitä. Nyt tietysti on kysymys siitä — kun julkisuudessakin on liikkunut vähän tietoja, että ihan kuin tätä ei olisi jo kriminalisoitu — että se on rikoslaissa pahoinpitely tai törkeä pahoinpitely ja se on kriminalisoitu, mutta rikoslain periaatteilla ja voimalla tähän ei ihan pystytä välttämättä puuttumaan kunnolla, vaan siihen tarvitaan tiiviimpää viranomaisyhteistyötä, tietojen liikkuvuutta kouluterveydenhuollosta, tietojen liikkuvuutta normaalista terveydenhuollosta sinne poliisille ja sitä kautta syyttäjille, jotta rikosvastuu toteutuu ja nämä henkilöt saadaan oikeuden eteen. Tämä on hyvin monimutkainen ja moniulotteinen kokonaisuus, jossa puhutaan uskonnollisen yhdyskunnan tiettyjen jäsenten toiminnasta ja siitä, onko henkilöillä esimerkiksi uskallusta paljastaa myöhemmin tätä rikosta. Tässä ei pelkällä rikoslailla päästä eteenpäin. Ilmiö on erittäin vakava, ja Suomessa ei saa päästää missään tapauksessa syntymään tällaista rinnakkaisyhteiskunta-ajattelua, jossa jotkut muut elävät joidenkin omien lakiensa mukaan.

Sitten rangaistusten koventamishankkeeseen. Minä olen viime viikolla käynnistänyt semmoisen arviomuistion laadinnan, jossa käydään nyt hyvin perusteellisesti läpi talousrikosten tiettyjä osioita, rattijuopumusrikosten tiettyjä osioita, väkivalta- ja seksuaalirikosten osia. Näistä valmistuu nyt sitten loppuvuodesta arviomuistio, jonka pohjalta on tarkoitus tehdä alkuvuodesta johtopäätös, mihin tiettyihin rikoslajeihin ja rangaistuslajeihin koetetaan tehdä nyt näitä kiristyksiä. Tässä useampi edustaja nosti esiin myös sen, puututaanko ensikertalaisuussäännöksiin ja puututaanko tiettyihin paljousalennuksiin ja muihin. Nämä kaikki ovat arvioinnissa nyt syksyn aikana. Nyt tehdään kokonaisarviota siitä, millä eri mekanismeilla rangaistuksia tarvittaessa voidaan koventaa. Minä korostan sitä, että tutkimustietoa käytetään erityisesti ennaltaehkäisevyyden ja uusintariskien arvioinneissa,

mutta viime kädessä rangaistustason kovuus on yhteiskuntapoliittinen kysymys, joka kuuluu tähän saliin.

Sitten tuli kysymyksiä saamelaisten kielellisistä oikeuksista. Meillä on saamen kielilaki käsittelyssä eduskunnassa, ja siinä on tarkoitus luoda nyt tuleville maakunnillekin velvoitteita niin, että erityisesti Lapin maakunnalla, jota tämä erityisesti koskettaa, on velvoitteet huolehtia kaikkien alueen asukkaitten riittävistä kielellisistä oikeuksista. Tässä talossa tietysti sitten perustuslakivaliokunta asettaa ne viimeiset reunaehdot ja muut huomiot siihen, miten kentällä toimijoiden täytyy toimia.

Käräjäoikeusverkosta tuli kysymyksiä. Esitys on tietysti annettu eduskuntaan jo ennen kuin itse aloitin tätä toimikauttani. Siinä tiivistetysti on kyse siitä, että niukkojen resurssien aikakautena täytyy koota jonkin verran voimavaroja yhteen. Se ei ehkä ole suoraan edes resursseista kiinni, vaan monesti on kyse myös siitä, että tuomioistuimissa on hyvä olla laaja-alainen työyhteisö, että tuomarit pystyvät erikoistumaan yhä monimutkaisempiin oikeudellisiin ongelmiin ja saamaan laadukkaita ja pitäviä ratkaisuja kansalaisten, yritysten ja järjestöjen ongelmiin, jotta uskottavuus ja luottamus oikeuslaitokseen säilyy eikä tapahdu sitä vaarallista ilmiötä, joka erityisesti Etelä-Euroopan maissa on jo hieman käynnissä, että luottamus julkishallinnon organisaatioihin on laskemassa.

Radikalisoituminen vankiloissa: Se summa on pieni, jota nyt esitetään lisättäväksi, mutta äärimmäisen tärkeä. Me tiedämme jo Euroopasta erilaisista terroristi-iskuista, että vankiloissa tapahtuva radikalisoituminen ja siinä ympärillä tapahtuva toiminta ovat niitä keskeisimpiä ongelmakohtia, joihin täytyy pystyä puuttumaan.

Ulkomaalaiset vangit ovat ikuisuusaihe. Valitettavasti vankien siirrossa ja siinä teknisessä prosessissa kestää yleensä niin kauan, että pieniä vankeusmääriä ei jostain syystä ole koettukaan tarpeenmukaiseksi muuttaa. Mutta voitte luottaa siihen, että selvitän kyllä perin pohjin tämän asian, kuinka voimme vähentää ulkomaalaisten vankien määrää suomalaisissa vankiloissa.

Sitten tuli turvapaikanhakijoiden tuomioistuinprosessien resursseista. Tästä käytiin hallituksen budjettiriihessä perusteellinen keskustelu, ja hallituspuolueet olivat yksimielisiä siinä, että asianmukaisen ja tehokkaan käsittelyn varmistamiseksi tarvitaan selkeästi lisää resusointia hallinto-oikeuksiin ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jotta laadukas oikeusprosessi voidaan turvata kaikille mutta samalla saadaan myös tehokkaasti selvitetyksi ja nopeasti käsitellyksi se asia, ketkä jäävät ja ketkä palaavat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, otamme debatissa vielä toisen kierroksen, ja sen jälkeen ministeri voi jatkaa vastauspuheenvuoroissa.

19.32 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Fenix ry Ujuni Ahmedin johdolla nosti tyttöjen silpomisen keskusteluun. Meiltä on viety tyttöjä Somaliaan, Egyptiin, Iraniin ja Syyriaan silvottaviksi, ja hyvä, että te, ministeri Häkkänen, nyt tähän asiaan olette puuttumassa. Kyllä meidän täytyy vahvistaa sitä velvollisuutta, että terveydenhuollon henkilöillä, kouluterveydenhuoltajalla tai sairaanhoitajalla tai jollain muulla, on velvollisuus puuttua siihen, kun tällainen tapaus tulee ilmi. Tämä on ihmisoikeuskysymys, ja toivoisin, että tähän kaikki ne muuten aktiiviset ihmisoikeustaistelijat myös puuttuisivat.

Vaarallisuusarvioinnit ovat tärkeä asia. Meidän pitäisi saada niistä hovioikeuksia sitovia. Meillä on koko ajan uutisia, että ammattilaiset toteavat, että henkilö on vaarallinen,

häntä ei pitäisi vapauttaa — hovioikeus vapauttaa. Voisitteko aikaansaapana ministerinä hoitaa tämänkin kuntoon?

19.33 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriminalisoimalla jonkin teon yhteiskunta kertoo, että se on väärin. Lainsäädännöllä pyritään vaikuttamaan siihen, että asenteet muuttuvat ja käyttäytyminen muuttuu. Tästä on hyvänä esimerkkinä lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan väheneminen ja asenteiden muuttuminen lainsäädännön myötä. Tarkennan vielä edustajien Biaudet ja Paloniemi kysymystä: onko nyt tulossa jotain suunnitelmia Suomen lainsäädäntöön seksin oston kriminalisoimiseksi?

19.33 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun teillä, arvoisa ministeri, on jo enemmän kuin sata päivää takana, niin voidaan näin kyselytunninkin lisäksi pikkuhiljaa mennä vähän vaikeampiinkin asioihin. Oikeastaan aloittaisin tällä ehkä meidän molempien yhteisellä aiheella eli lainsäädännön laadulla ja meidän lainsäädännön valmistelun laadulla. Miten te nyt näette — olette viime keväästä lähtien päässyt tutustumaan oikeusministeriöön ja lainvalmisteluun — onko meillä tarvittavat resurssit siihen, että suomalainen lainsäädäntövalmistelu on sillä tasolla kuin sen tulee olla?

Toinen kysymykseni liittyy laillisuuden valvontaan. Olemme vuosia, ellemme vuosikymmeniä, puhuneet siitä, mikä on esimerkiksi oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välinen suhde ja roolitus. Onko teillä ajatuksia tämän roolituksen kehittämiseksi?

19.34 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liittyen tyttöjen silpomiseen, heidän sukuelintensä silpomiseen, joka on nyt uudelleen noussut vahvasti keskusteluun kansalaisjärjestö Fenixin selvityksen perusteella, kysyisin, kun tämä edellyttää hyvää tiedonkulkua eri viranomaisten välillä: ovatko teidän mielestänne säädökset siltä osin, mitä terveydenhuoltoviranomaisten tai kouluviranomaisten on kerrottava poliisille, tehtävä rikostutkinta mahdolliseksi, kohdallaan? Tämä on oikeastaan ensimmäinen kysymys, kun viittasitte tarpeeseen lisätä tiedonvaihtoa viranomaisten välillä, mistä olen tietysti ihan samaa mieltä.

Sitten toinen, ehkä vähän ilkikurinen näkökulma. Silloin kun kerjäämistä haluttiin Suomessa kieltää, niin meidän eräät valtiosääntöprofessorit sanoivat, että sitä ei saa kieltää, koska se kohdistuu nimenomaan romaneihin ja on syrjivää. Mietin, mitenköhän tämmöinen erityislainsäädäntö, joka sinänsä olisi paikallaan, [Puhemies koputtaa] tästä tyttöjen sukuelinten silpomisesta olisi sitten näiden professorien mielestä mahdollinen.

19.36 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on noussut hyvällä tavalla esiin ylivelkaantuminen ja sen turmiolliset vaikutukset nuoriin ja perheiden tragediat siihen liittyen. Kysyisin: Kuinka laajaa valmistelua oikeusministeriössä on ylipäänsä pikavippien suitsimiseksi? Ja tässä keskustelussa nousi esiin tämä positiivinen luottotietorekisteri — mikä sen tilanne on?

Ja uudistan vielä kysymykseni harmaasta taloudesta ja sen tehokkaasta torjunnasta: mitkä ovat näkemyksenne mukaan tällä hetkellä tuomioistuinten ja syyttäjien resurssit harmaan talouden tehokkaassa torjunnassa?

19.36 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri, tuossa äsken totesitte, että ei välttämättä ole kysymys kustannuksista, kun puhutaan käräjäoi-

keusverkoston karsimisesta 27:stä 20:een — puhuitte ratkaisujen laadusta. Mutta täytyy nyt kysyä: onko edellisen käräjäoikeusverkoston karsimisen jälkeen tehty tällaista laatukartoitusta, säästökartoitusta, ja mitkä ovat olleet vaikutukset kansalaisten oikeusturvaan? Käsittääkseni ratkaisut eivät ole pienemmissä käräjäoikeuksissa olleet sen laaduttomampia kuin isommissakaan.

Ja olisin vielä kysynyt, kun tilaongelmat ovat meille selvinneet asiantuntijakuulemisten yhteydessä ja myös kielelliset ongelmat, saavutettavuusongelmat: oletteko tietoinen, että esimerkiksi Raahessa on hyvät oikeustalon tilat — toimivat, homeettomat — ja siellä henkilökunta voi hyvin mutta Oulussa sen sijaan vaaditaan todella mittavat investoinnit, että siellä voidaan sitten niitä istuntoja istua?

19.37 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä käräjäoikeusverkostouudistuksessa arveluttaa kansalaisten oikeusturvan toteutuminen. Varatuomarina itsekin ymmärrän sen, että erikoistuminen on jossakin mitassa tärkeää, mutta kun käräjäoikeus katoaa paikkakunnalta, oikeuden saatavuus heikkenee huomattavasti: sieltä katoavat asianajopalvelut, ja sillä on moninaisia vaikutuksia paikkakunnalle, kun etäisyydet kasvavat ja pitää lähteä oikeutta hakemaan toisaalta. Toivon kyllä, että tässä olisi ministerillä vastaantulon mahdollisuus näitten tiettyjen ongelmallisiksi kipupisteiksi koettujen paikkakuntien osalta. Puhun nyt Sodankylästä saamelaisten oikeuksien puolesta, Raaseporista ja Porvoosta ruotsinkielisten alueitten osalta, Iisalmi on mainittu täällä, Varkaudessa on suht uusi oikeustalo, ja sitten on näitä joitakin tiettyjä kipupisteitä. Että tässä olisi vielä harkinnan mahdollisuutta.

Mutta sitten kysyisin summaaristen asioitten osalta: toukokuussa piti tulla esitys, koska tulee?

19.39 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että syyttäjät saivat lisärahoitusta terrorismirikosten syyteharkintaan, koska poliisikin SM:n puolella on saanut ja suma ei saa seistä missään vaiheessa. Näin pitää olla.

Hallintotuomioistuinten toimivuuden eteen on tehty monia asioita: on hajautettu käsittelyjä, annettu lisärahoitusta, lisää henkilökuntaa. Toivottavasti nyt etenkin nämä turvapaikka-asiat etenevät nopeasti, jotta saamme päätöksiä, koska kysehän on ihmisten asioista, ne pitää päättää nopeasti.

Pikkasen huolta kannan näistä yleisistä tuomioistuimista, etenkin käräjäoikeuksista. Se on selvää, että niitä pitää vahvistaa, koska lähtökohta on, että se olisi se ensimmäinen ja usein ainoa tuomioistuin, joka käsittelee asian. Jatkokäsittelylupa on hyvä suunta, ja nyt meille tuli tämä sakkomenettelylaki, joka helpottaa tuomioistuinten työtä osaltaan. Ja mikä on tilanne, onko teillä muita suunnitelmia nyt näitten käräjäoikeuksien vahvistamiseksi, jotta saadaan asiantuntemusta sinne ja vahvoja yksiköitä?

19.40 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnassa on kiinnitetty huomiota siihen, että nämä uudistukset, esimerkiksi Aipa-hanke tai vastaavat, etenevät vähän takaperoisesti, jos sanotaan näin. Se ei tietenkään ole vain oikeusministeriön huoli vaan vähän koko valtionhallinnon huoli ja yleinenkin, ja sehän on tietyllä tavalla kytköksissä näihin rakenteellisiin uudistuksiin.

Otan kantaa tähän tuomioistuinvirastoon, josta hallitus on linjannut, että se perustetaan. Valiokunta vieraili Rovaniemellä, ja me totesimme, että siellä on erittäin hyvät puitteet: on

oikeustieteellistä, on hovioikeutta ja käräjäoikeutta. Olisi erinomaista, jos ministeri voisi toimia niin, että se pääpaikka olisi Rovaniemellä — varsinkin kun ottaa huomioon myös sen, että valtion työpaikat ovat vähentyneet maakunnista ja lisääntyneet Uudellamaalla, ja kun tässä on tämä substanssiperustekin.

Sitten viimeisenä sanon, että tiedän, että tämä Pelso-asia on teille vaikea eikä tämä teidän vikanne ole tähän asti ollut, mutta tästä eteenpäin tietysti. Kymmenen vuotta [Puhemies koputtaa] tämä on nyt ollut agendalla, ja tähän pitäisi löytää sellainen parlamentarismia kunnioittava ratkaisu.

19.41 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaksi asiaa.

Velka-armahdus: Jatkuvasti tulee puheluita ja yhteydenottoja, ja erityisesti nämä 90-luvun laman jälkeiset tuulet vieläkin painavat raskaina monen ihmisen elämässä. Ministeriön erilaisissa raporteissa on todettu, että näihin asioihin tuodaan ratkaisuja. Onko osittainen velka-armahdus näille 90-luvun laman uhreille tulossa?

Sitten vielä näkökulma tähän tuomioistuinvirastoon: Kun on nyt tämä käräjäoikeusuudistus parhaillaan käsittelyssä, niin eikö kannattaisi siirtää tämä käräjäoikeusuudistus kokonaan sen uuden tuomioistuinviraston päätettäväksi? He sitten hallinnoivat ja oikeasti näkevät, mikä se todellinen tarve on, kun taas nyt tämä synnyttää valtavasti keskustelua, että onko enää mahdollista näin pienellä käräjäoikeusverkostolla hoitaa oikeusturvan toteutumista.

19.42 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka saamelaisten asema alkuperäiskansana on tunnustettu noin 20 vuotta — mikä on muuten naurettavan lyhyt aika, kun ottaa huomioon, että tämä kansa on asunut Fennoskandiassa jo tuhansia vuosia, kauan ennen meitä suomalaisia — kuitenkaan Suomen saamelaispolitiikassa ei ole kaikki aivan kohdallaan ja on runsaasti toivomisen varaa, ja tämä ei ole vain kielikysymys, arvoisa ministeri. Kysymys on siitä, että muun muassa Suomen eduskunta on viime vuosina tehnyt monia päätöksiä vastoin saamelaiskäräjien kanssa solmittuja sopimuksia ja vastoin myös suomalaista lainsäädäntöä. Arvoisa ministeri, oletteko lainkaan tietoinen ja onko oikeusministeriössä tutustuttu tähän ajatushautomo Magman viime keväänä julkistamaan raporttiin, jossa esitetään myös hyvin monia aivan konkreettisia ehdotuksia valtiolle näiden epäkohtien korjaamiseksi? Muun muassa esitetään, että kunnioitetaan saamelaiskäräjien auktoriteettia saamelaisten virallisena elimenä ja myönnetään saamelaiskäräjille riittävät resurssit tehtävänsä suorittamiseen. [Puhemies koputtaa] Voisitteko viedä näitä eteenpäin?

19.43 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin kysymyksessäni oli aiheena saamelaiskäräjien mahdollisuudet toimia lainmukaisesti.

Toinen aihe oli tämä käräjäoikeusuudistus. On tietenkin totta, että on paljon monimutkaisia asioita käsiteltävinä tuomioistuimissa ja se vaatii osaamista, mutta kieli on yksi osaamisen ala. Jolleivat kielioikeudet toteudu, myöskään oikeusvarmuus ei toteudu. Tällä hetkellä on esimerkiksi Raaseporissa ja Porvoossa erittäin täydellisesti kahdella kielellä toimivat tuomioistuimet, joissa jokaisessa keississä voidaan sujuvasti siirtyä toisesta kielestä toiseen riippuen siitä, mitä asianomaiset ja partit tarvitsevat. Tuntuu tosi surulliselta rikkoa tällainen toimiva järjestelmä ja vain toivoa ja luottaa siihen, että tulevaisuudessa

joku muu voisi hoitaa sen. Pyydän, voisiko ministeri harkita, että jätetään nämä yksiköt olemaan.

19.44 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti ministeriltä jäi vain ajanpuutteen vuoksi vastaamatta kysymykseeni kiinteistökauppojen osalta. On tavatonta, että Suomessa kiinteistöjärjestelmässä on 300 000 kiinteistöä, joilla ei ole henkilö- tai Y-tunnusta omistajatiedoissa. Toimittehan, oikeusministeri, tiukasti ja määrätietoisesti asian korjaamiseksi?

Tässä keskustelussa ei ole tullut vielä esille maasta poistamisen valvonta ja huoli siitä, kohdistuuko tämä suuri tehtävä ainoastaan yhdenvertaisuusvaltuutetun resursseihin ja toimialaan ja kärsivätkö tästä syystä yhdenvertaisuusvaltuutetun muut tehtävät.

19.45 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erinomainen asia, että meillä on sellainen oikeusministeri, joka puolustaa oikeusvaltioperiaatetta viimeiseen asti. Kulttuuriset syyt eivät voi olla syy meidän lainsäädäntömme noudattamatta jättämiseen. Näen Häkkäsessä määrätynlaista Svinhufvudin jämäkkyyttä laillisuusperiaatteen vankkumattomana puolustajana, ja näin pitää ollakin.

Mutta sen lisäksi pitää tietysti olla myöskin niin, että oikeusvaltioperiaatteen ja meidän oikeusjärjestelmämme kunnioitus säilyy myöskin kantaväestön osalta, ei vähimmin tämän salin väellä, joka näitä lakeja on säätämässä. Niin kuin tässä juuri joitakin aikoja sitten eduskuntaryhmät yhdessä allekirjoittivat julistuksen, jossa tuomittiin vihapuhe, eikö olisi aika myöskin vahvistaa — kun on päässyt syntymään tällaista käsitystä, että ei kai täällä osa poliittisista päättäjistä kannusta uhmaamaan tuomioistuinten päätöksiä — niin että kaikki eduskuntaryhmät yhdessä toteaisivat, että tästä salista ei lähde viestejä, joissa kyseenalaistettaisiin suomalaista oikeusjärjestystä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Häkkänen, 5 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

19.46 **Oikeusministeri Antti Häkkänen:** Arvoisa puhemies! Yritän ensin vastata suurin piirtein niihin kysymyksiin, jotka äsken jäivät käsittelemättä.

Tästä ulosoton kokonaistilanteesta. Sekin on aikamoisessa murroksessa. Ulosoton rakenneuudistus on käynnissä, ja samaan aikaan Valtakunnanvoudinvirasto tekee nyt arviota toimipaikkaverkoston tulevaisuuden pitkän aikavälin näkymästä. Ne tullaan ministeriössä katsomaan nyt huolellisesti ensinnäkin siitä näkökulmasta, kuinka voidaan varmistaa tehokas ulosoton toiminta tässä maassa. Se on ensisijaista, ja sen jälkeen tietysti katsotaan kaikki muut periaatteet ja perusteet, jotka siihen kysymykseen liittyvät. Siellä on tarkoitus myös muuttaa toiminnan rakenteita ja toimintatapoja niin, että pystytään niukkojen resurssien aikakautena varmistamaan se, että velalliset maksavat rahansa velkojille takaisin ja perintä onnistuu tehokkaasti.

Kiinteistöjen luovutusturvallisuuteen liittyen: Tämä asia on erittäin lähellä sydäntäni, koska tämä liittyy yhteiskunnan kokonaisturvallisuusajatteluun. Tässä meillä on sinänsä oikeusministeriön mutta myös puolustusministeriön ja sisäministeriön sektorin kysymyksiä, joissa turvallisuutta arvioidaan. Nyt meillä on asiantuntijavirkamiesten työryhmä valmistelemassa pohja-arviota siitä, minkälaisia lainsäädäntömuutoksia tähän kysymykseen voisi liittyä ja miten ilmiötä voidaan kokonaisuutena taklata: tarvitaanko lisää lainsäädän-

nön tuomia toimivaltuuksia vai onko kyse toimintatavoista, joissa kenties pitäisi olla esimerkiksi tiettyjen vaara-arvioiden osalta paremmin hereillä. Nyt täytyy vain löytää ne oikeat mekanismit, joilla tätä probleemia voidaan sitten kunnolla taklata.

Ylivelkaantumisen kokonaisuuteen liittyy meillä useita eri lainsäädäntöhankkeita. Yrittäjän henkilökohtainen konkurssi — se on selvityksessä tällä hetkellä, talvella siitä on enemmän tietoa. Positiivinen luottorekisteri — meillä oli hyvä pyöreän pöydän keskustelu rahoitusmarkkina-ammattilaisten ja rahoitusjuridiikkaan liittyvien ammattilaisten kanssa viime viikolla, ja suurin piirtein alkuvuodesta on sitten johtopäätösten aika. Myös pikaluottoja tarvittaessa kiristävää sääntelyä pohditaan samaan aikaan. Se on hyvin problemaattista, koska meidän ei pidä myöskään antaa kansalaisille sellaista viestiä tästä salista, että ensisijaista ei olisi kansalaisen oma vastuu talouden asioiden hoidossa. Julkisen vallan toimenpiteitä tarvitaan yhä enemmän, mutta kansalaisilla on myös oma vastuu ensisijaisesti.

Lainvalmistelun tasosta tuli kysymys. Lainvalmistelu on Suomessa kohtuullisen hyvällä tasolla ihan kansainvälisestikin vertailtuna, mutta meillä on probleemaa nyt jonkun verran siinä, miten ajoitetaan poliittinen linjauksen teko hyvinkin lyhyissä vaalikausiajoissa isojen hankkeiden osalta. Tätä täytyy nyt jatkossa vielä petrata.

Lasten ja naisten ihmisoikeuksien puolustamiskysymykseen. Edustaja Zyskowicz kysyi, ovatko säädökset kohdillaan. Tänään olen asiasta viimeksi virkamiehiä ohjeistanut oikeusministeriössä, että he käyvät sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön virkamiesten kanssa läpi tämän tilannekuvan, mitä kaikkia toimenpiteitä nykyisissä ilmoitusvelvollisuuksissa on ja toimivatko ne vai onko kenties jotain laiminlyöntejä tai ohjeistuksia jäänyt väliin, minkä takia nämä asiat eivät päädy poliisin ja sitä kautta syyttäjän tietoisuuteen, ja mitä muita toimenpiteitä voidaan tehdä. Eli kartoitus tästä on valmistelussa.

Harmaa talous: Syyttäjien rooli on siinä erittäin keskeinen, ja syyttäjien resursseja toki tarvittaisiin aina lisää. Harmaata taloutta pitäisi kitkeä koko ajan entistä enemmän minun mielestäni. Mutta meillä on aika hyvä tilanne, meillä on pohjalla vielä jonkun verran harmaan talouden resursseja syyttäjäpuolelle, ja nyt saatiin yleisesti syyttäjien resursseja pikkuisen lisää terrorismisääntelyn puolelle. Mutta syyttäjien ja tuomioistuinlaitoksen rooli on tässä harmaan talouden torjunnassa yhtä tärkeä kuin poliisin rooli, eli siinä on tämä ketjuajattelu, josta lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvanen täällä äsken sanoi: jos lisätään resursseja poliisille, niin sen johdosta pitäisi myös lisätä samaan aikaan syyttäjille ja tuomioistuinlaitokselle, jotta koko prosessi toimii tehokkaasti ja henkilöt saadaan rikosvastuuseen ja laki ja järjestys toteutuu tässä maassa.

Summaaristen asioiden keskittäminen on tarkoitus tuoda aivan lähiaikoina tänne, ja sillä vastataan muun muassa siihen, minkä valiokunnan puheenjohtaja nosti esiin, että käräjäoikeudet kykenevät keskittymään olennaisiin asioihin ja prosessin kaikki toimijat pystyvät keskittymään olennaisiin asioihin.

Vankilaverkon tilanne ja rahoitus: Pelson ja pohjoisen alueen pysyvän tilaratkaisun osalta on käynnissä selvitys, joka lokakuun lopussa valmistuu, ja tämän yhteydessä on sitten tarkoitus hallituksen piirissä miettiä rahoituksen pidemmän aikavälin ratkaisu. Sen jälkeen palataan sitten varmasti lakivaliokunnassa tähän kokonaisuuteen vahvemmin.

Tuomioistuinvirastosta on tarkoitus tehdä perustamiseen liittyvä pohjapäätös, ja se ennen kaikkea vaatii rahaa, jota oikeusministeri tarvitsee tähän pohjalle, ja siitä on keskustelut käynnissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme puhujalistaan.

19.52 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Meillä on täällä lähetekeskustelussa myös hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta. Tämän esityksen myötä ostovoima kasvaa ja noin 6 700 perheellistä vapautuu varhaiskasvatusmaksuista. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentaminen mahdollistaa erityisesti pieni- ja keskituloisten sekä monilapsisten perheiden muun kulutuksen kasvattamisen vastaavalla summalla, eli ostovoima kasvaa ja näin ollen helpottaa perheiden taloudellista tilannetta.

Suurimmat maksualennukset kohdistuvat alimpiin tuloluokkiin. Ensimmäisessä tuloluokassa olevilta perheiltä maksut poistuvat käytännössä kokonaan, ja arvion mukaan muutoksen myötä nollamaksuluokkaan siirtyisi näin ollen 6 700 perhettä. Esityksessä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan noin 71 miljoonalla eurolla muuttamalla perheiden tulorajoja sekä alentamalla perheen toisesta varhaiskasvatuksessa olevasta lapsesta maksettavaa maksua. Tämä on varmasti oppositionkin mielestä hyvä esitys hallitukselta, vaikka ei tietenkään riittävä.

Tämän esityksen myötä tulorajojen nosto alentaa erityisesti pieni- ja keskituloisten perheiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. Isoimmat maksualennukset kohdistuvat monilapsisiin perheisiin. Maksut laskevat kaikilta niiltä perheiltä, jotka ovat maksaneet enimmäismaksun alittavaa maksua, ja lähes kaikilta niiltä perheiltä, joiden tulotaso on ollut juuri enimmäismaksun rajan mukainen. Lisäksi tuhannet pienituloiset perheet siirtyvät muutoksen myötä maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Esityksen mukaan toisesta lapsesta maksettavaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksua esitetään muutettavaksi niin, että maksu olisi aina enintään 50 prosenttia ensimmäisen lapsen kuukausimaksusta nykyisen enintään 90 prosentin sijaan. Tällä hetkellä enimmäismaksu ensimmäisestä lapsesta on 290 euroa. Enimmäismaksu toisesta lapsesta olisi jatkossa 145 euroa nykyisen 261 euron sijaan. Tilastokeskuksen mukaan monilapsisia perheitä on vähiten suurituloisissa, joten suurin osa tästä maksualennuksesta kohdistuu pieni- ja keskituloisiin perheisiin.

Näen hyvänä tässä esityksessä myös, että kannustinloukkuvaikutukset vähenevät. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kannustinloukkuvaikutus koskee eniten juuri pienituloisia yksinhuoltajaperheitä ja monilapsisia perheitä. Yleisesti kannustinloukulla tarkoitetaan sitä, että työn tekeminen ei ole taloudellisesti houkuttelevaa. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen johdosta perheiden kannustinloukut vähenevät. Kannustinloukkuvaikutusten pienentyessä noin 4 200 henkilön arvioidaan työllistyvän vuoteen 2021 mennessä. Tämän johdosta myös varhaiskasvatuksen käyttötarve kasvaa mutta samalla verotulot kasvavat ja sosiaaliturvamenot pienenevät.

Arvoisa puhemies! Pidän myös hyvänä, että oikeus potilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiin psykologi- ja kuraattoripalveluihin laajennetaan koskemaan kaikkia ammatillista perustutkintoa suorittavia opiskelijoita ja valmentavassa koulutuksessa olevia opiskelijoita. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain palvelujen piiriin kuuluviin opiskelijoihin tulee noin 49 000 opiskelijaa lisää.

19.57 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme siirtyneet viime vaalikauden talouden rajusta sukelluksesta vahvaan nousuun ja tulevaisuudenuskoon. Talous kasvaa, vienti vetää ja työttömyys alenee, ja mikä parasta, tämä myönteinen kehitys koskee koko maata, maan eri alueita. [Timo Heinosen välihuuto] Tuoreen alueitten kehitysnäkymät -barometrin mukaan maan kaikilla alueilla ennakoidaan talouden ja työllisyyden kehittyvän nousujohteisesti lähitulevaisuudessa. Millään alueella ei nähdä merkkejä kasvun

taittumisesta. Barometrin mukaan talouskasvu näkyy vilkastuneena työvoiman kysyntänä useilla ammattialoilla, samalla tosin murheet työvoiman saatavuudesta yleistyvät. Työttömyyden lasku on jatkunut kaikilla Suomen alueilla, ja tulevaisuus näyttää tässäkin suhteessa valoisalta. Viimeisen vuoden aikana Suomeen on syntynyt 50 000 uutta työpaikkaa, 20 000 pitkäaikaistyötöntä on saanut työpaikan. Työttömyyden väheneminen on parasta tulonjakopolitiikkaa. Mitä korkeampi työllisyys, sitä vahvemmat resurssit meillä on ehkäistä tämän yhteiskunnan eriarvoistumista. Ehkä keskeisin keino taloutemme nousun taustalla on paljon puhuttu kilpailukykysopimus. Toki on todettava, että olemme työllisyystavoitteestamme jäljessä, eli uusia keinoja edelleen tarvitaan, ja niitä hallitus hakee ja toteuttaa koko ajan. Mutta joka tapauksessa on aivan kiistatonta, että Sipilän hallituksen uudistuspolitiikka on toiminut ja toimii: Suomen pyörät, kuten tavataan sanoa, pyörivät taas.

Arvoisa puhemies! Olen aina tavannut korostaa näissä budjetin keskusteluissa sitä, että tämä maa elää vain koko voimallaan. Ei ole olemassa hyvinvoivaa Suomea ilman, että koko Suomi on mukana, ja toisin päin käännettynä: koko tällä laajalla maalla on valtavasti potentiaalia ja voimavaroja, joita hyödyntämällä saamme kansantalouteen vauhtia ja hyvinvointia petrattua. Julkinen talous jakaantuu aluetalouksiin, ja siksi kaikkien maakuntien työllisyyskehitys on tärkeää. Jotta maakunnat voivat onnistua työllisyystavoitteessaan, meidän on pystyttävä yhteisillä toimilla tukemaan niiden vetovoiman kehittämistä. Siksi meidän on pystyttävä tukemaan esimerkiksi osaamista koko Suomessa mutta myös tasattava eroavaisuuksia muun muassa tulokertymien osalta. Siksi muun muassa valtionosuusjärjestelmä ja siihen liittyvä tasausjärjestelmä on koko maan etu, vaikka se ymmärretään usein väärin, joko tahattomasti tai tahallaan. Tämä budjettiesitys on mielestäni monella tavalla ihmisten ja alueitten näkökulmasta tasapainoinen ja oikeudenmukainen. Esityksen painopisteet ovat aivan oikein työllisyys, välittäminen, osaaminen ja turvallisuus. Velkaantuminen vähenee, perusturvaan tehdään lukuisia parannuksia, palveluihin panostetaan, ja aivan poikkeuksellisen voimakas uudistuspolitiikka jatkuu maassa, joka on aivan liian pitkään ollut uudistamatta.

Muutama budjetin erilliskohta:

Ensinnäkin, kotimainen maataloutemme on koko ruokajärjestelmämme perusta. Siksikin on kohtuutonta, että maatalouteemme kohdistuu useita eri tekijöitä, jotka ovat vetäneet tilojen kannattavuuden ja jaksamisen äärirajoille. Tilojen toimintaympäristö on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi tuotteitten ja tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi. Budjettiesityksessä on toki maataloutemme kannalta myönteisiä asioita, muun muassa luonnonhaittakorvauksen tilannetta parannetaan, mutta on selvää, että maatalouden saamaa osuutta markkinoilta on kyettävä kasvattamaan. Tuottajien heikkoon asemaan ruokaketjussa on saatava korjaus. Se edellyttää ehdottomasti elintarvikemarkkinoitten toimivuuden parantamista eri keinoin, muun muassa lainsäädännön ja sopimuskäytäntöjen kautta. Tässä hallitus ja ministeri Leppä ovatkin etenemässä.

Puhemies! Aivan lopuksi hallituksen kuntapolitiikasta. Hallituksen kuntapolitiikka on palauttanut laajasti kuntakentän luottamuksen valtiovaltaan päin huolimatta laajasta maku-sote-uudistuksesta. Kuntatalous on vahvistunut merkittävästi eri syistä johtuen. Kunnat itse ovat tehneet sopeuttamistoimia, myönteinen talouskehitys on vahvistanut veropohjaa, ja hallitus on omin toimin vahvistanut kuntataloutta. Erityisen tärkeää on se, että viime vaalikauden rajusta valtionosuusleikkauslinjasta on luovuttu. Hallitus ei ole siirtänyt enää valtion velkaongelmaa kuntien vastuulle.

Kokonaisuudessaan budjetti edelleen hiukan vahvistanee kuntataloutta, jos mukaan ei lasketa kustannustenjaon tarkistuksen aiheuttamia valtionosuuksien vähennyksiä. Jatkossa on tärkeää, että valtiopuoli huolehtii mahdollisista kuntien tulopohjan vähennysten kompensaatioista, pidättäytyy lisätehtävistä ilman rahoitusta ja jatkaa sopeuttamistyötä muun muassa normien purkamiseksi ja sitäkin kautta pyrkii hillitsemään kustannuskehitystä.

20.03 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on jo monessa puheenvuorossa todettu, tämä valtiontalouden nopea parantuminen on kaikin puolin kiitettävä ja hieno asia, ja hallituksellakin on oma osuutensa ollut siinä, että tilanne menee nyt paremmin kuin kukaan osasi odottaa.

Yhden asian olisin täällä nostanut esille. Kotitalousvähennys on ollut yksi vaikuttavimpia tekijöitä, mitä tulee työllisyyteen ja harmaan talouden vähenemiseen. Toinen on ollut nämä korjaustukirahat, muun muassa hissien ja muiden korjausrahat, jotka ovat aikaistaneet vanhojen talojen hissien asentamisia. Kun näistä korjausavustuksista 2016 tehtiin uusi laki, niin siinä erehdyksessä jäi pois vanhojen hissien muuttaminen esteettömiksi. Ja nyt kun täällä talousarviokirjassa sivulla 821 todetaan, että "suunnataan asuntokantaan kohdentuvat tukitoimet siten, että ne mahdollisimman tehokkaasti edistävät ikääntyneiden ja vammaisten mahdollisuuksia asua kotonaan", niin olisi hyvä, jos valtiovarainvaliokunnan jaosto ottaisi huomioon, että tähän tekstiin saataisiin nyt pieni lisämaininta, että tätä rahaa, joka on jo varattu talousarvioon, voidaan käyttää vanhojen hissien muuttamiseen esteettömiksi. Nämä ovat sellaisia hissejä, jotka on aikanaan tehty niin kapeiksi, että niihin ei meinaa rollaattorilla mahtua sisään, ja sitten on erittäin vaarallista olla niissä. Monesti kuitenkin näiden talojen hissikuilut ovat niin isoja, että ilman minkäänlaista ylimääräistä rakenneremonttia sinne saadaan uusi hissi laitettua. Tämä oli pieni valuvika tässä, [Puhemies koputtaa] se unohtui sieltä, mutta toivon, että se voitaisiin nytten huomioida.

20.05 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Taloudesta puhuin viime viikolla, kun aloitimme tämän budjetin lähetekeskustelun. En siihen enempää mene. Kommentoin edustaja Laukkasen puheenvuoroa valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaoston puheenjohtajana ja pidän esitystä hyvänä ja kannatettavana. On järkevää, että rahaa voitaisiin käyttää myös tämäntyyppiseen hissien päivittämiseen. Se on varsin perusteltua.

Muutaman noston haluan tässä lähetekeskustelussa vielä ottaa esille:

Ruoan alkuperämerkinnät, missä nyt on merkittävällä tavalla tämän hallituksen toimesta edetty: Meillä tänä syksynä ja tämän kesän aikana on laajennettu alkuperämerkintävaatimuksia myös einesruokiin, esimerkiksi liha-perunasoselaatikkoon ja tämäntyyppisiin, ja myös siihen, että alkuperät merkitään siinäkin tapauksessa, että eläin on teurastettu vaikkapa eri maassa kuin missä se on asunut. Meillä myös on käynnissä paraikaa asetusvalmistelu, jossa ruoan alkuperämerkinnät tulisivat pakollisiksi myös lounasruokaloihin, kahviloihin ja ravintoloihin. Se on hyvä linjaus, ja hyvä, että me etenemme tässä reippaammin askelin kuin EU:ssa on edetty.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalta haluan nostaa esille hirviaidat, jotka jäivät aiemmin puheenvuorossani mainitsematta. Niistä tulee paljon palautetta. Meillä on valkohäntäpeurakanta poikkeuksellisen vahva ja myös hirviä paljon, ja hirviaitoja pitää

pystyä rakentamaan enempi kuin tällä hetkellä tehdään. Muuten tuon hallinnonalan tuossa debattiosuudessa pääsin läpi käymään.

Huippu-urheilusta puhuin myös jo aiemmin, ja haluan vielä nostaa esille tämän selonteon liikunnasta ja urheilusta. Olisi hyvä, että tällainen selonteko tehtäisiin, mitä nyt on esitetty, ensimmäistä kertaa Suomessa ja katsottaisiin tätä kokonaisuutta. Valtion liikuntaneuvostossa, jonka puheenjohtajana toimii olympiavoittaja Tapio Korjus, asiaa on pohdittu ja nimenomaan sitä, miten poikkihallinnollisesti liikkumiseen ja urheiluun pystyttäisiin vaikuttamaan. Meillä ovat käyneet valtion liikuntaneuvostossa kaikki ministerit — taitavat olla kaikki nyt käyneet — kertomassa omasta hallinnonalastaan. Hyvin on tullut esille se, miten paljon olisi tehtävissä, kun nämä raja-aidat eivät olisi näin korkeita. Tavoitteenamme on myös saada keskustelualoite liikunnasta ja urheilusta nyt valtion liikuntaneuvoston johdolla tänne saliin, niin että voitaisiin käydä tällainen ajankohtaiskeskustelutyyppinen keskustelu liikunnasta ja urheilusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön puolella tapahtuu paljon. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan. Keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut laskevat yli 1 200 euroa vuodessa, 6 700 perheen osalta varhaiskasvatuksesta saadaan maksutonta ja lisäksi käynnistetään ensimmäinen kokeilu maksuttomasta viisivuotiaiden varhaiskasvatuksesta. Itse pidän tärkeänä sitä, että pystyisimme mahdollisimman pian koko Suomessa takaamaan maksuttoman varhaiskasvatuksen vähintään näille viisivuotiaille.

Pidän hyvänä myös sitä, että opettajiin panostetaan niin lastentarhanopettajien koulutusta lisäämällä kuin opettajien täydennyskoulutustakin kehittämällä. Nämä ovat sellaisia asioita, joissa on paljon tehtävissä, ja hyvä, että niitä nyt tehdään.

Tämän hallituksen toimesta ollaan myös ensimmäistä kertaa puuttumassa siihen, että toisen asteen koulutus ei olekaan enää tässä maassa maksutonta. On hyvä, että nyt selvitetään, minkälaisia kustannuksia siellä syntyy. Kyse ei ole pelkästään materiaaleista. Kyse ei ole pelkästään vaikkapa ylioppilaskirjoituksiin liittyvistä kustannuksista vaan esimerkiksi myös kuljetuskustannuksista, kulkemiskustannuksista ja asumiskustannuksista. Silloin kun puhutaan, että halutaan, että meillä on toinen aste maksuton, niin kuin sen pitäisi olla, niin sen pitää koskea myös kulkemista näihin oppilaitoksiin, että opiskelu on mahdollista kaikille asuinpaikasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi iso kiitos siitä, että eduskunnasta on löytynyt enemmistö kansanedustajia ja puolueita laittamaan maan asioita kuntoon. Nyt näyttää, että me olemme hyvällä kasvu-uralla. Sitä pitää vahvistaa, että me saavutamme [Puhemies koputtaa] nämä kaikki tavoitteet, joita olemme yhdessä asettaneet. Sen jälkeen meillä riittää entistä enemmän annettavaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan.

20.10 **Elsi Katainen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän syksyn budjettiriihtä käydään Suomessa aivan erilaisessa tilanteessa kuin reilu kaksi vuotta sitten. Suomi oli silloin pahassa ahdingossa niin taloudellisesti, poliittisesti kuin henkisestikin. Päätöksiä ei saatu aikaan, uudistukset eivät edenneet, Suomi oli monella tavalla umpisolmussa, syöksykierteessä talouden ja työllisyyden osalta muun muassa.

Sipilän hallituksen johdolla käänne on saatu aikaan, mutta hanskoja ei todellakaan vielä voi laittaa naulaan. Talouden kasvua on edelleen ruokittava ja sitä kautta työllisyyttä. Samalla velkaantumista suitsitaan. Velkaantuminen puolittuu vuositasolla 5,4 miljardista vajaaseen 3 miljardiin euroon. Uudistukset etenevät: hallitus varmistaa esimerkiksi sote- ja

maakunta-uudistuksen etenemisen, kun se osoittaa maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen etenemiseen yli 300 miljoonaa euroa ensi vuodelle.

Tärkeää on tästä eteenpäin huolehtia, että Suomen noususta pääsee osallisiksi mahdollisimman moni suomalainen ja koko maa. Tätä keskusta edellytti budjettiriihessä, ja tämä näkyy nyt budjettiriihen päätöksissä. Ensi vuoden talousarvion painopisteinä ovat työllisyys, osaaminen ja turvallisuus. Jakovaraa ei luonnollisesti vielä ole liikaa, siksi ensi vuoden budjetissa on osoitettu helpotusta juuri heikompiosaisten etuuksiin.

Arvoisa puhemies! Ikäviäkin päätöksiä on tehty. Oleellista on kuitenkin huomata, että maamme kilpailukyky on oleellisesti parantunut. Ruotsi on jo tavoitettu, ja Saksaa saavutetaan kilpailukykysopimuksella ja palkkamaltilla. Pääsemme vihdoin saneerauksesta kehittämiseen, mitä olemme odottaneet jo usean vuoden ajan.

Ensi vuoden budjetissa hallitus jatkaa työllistävää politiikkaa, jonka tuloksena toivottavasti yhä useampi työtön saa työtä. Tätä linjaa kannattaa jatkaa, sillä työttömiä työnhakijoita on nyt jopa lähes 50 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Erityisesti nuorten työttömyyteen tartutaan uudella otteella. Ammatilliseen koulutukseen tarjotaan 1 000 opiskelijavuotta lisää nuorisotyöttömyyden helpottamiseksi ja myöskin monenlaisiin uudenlaisiin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Lisäpaikat kohdennetaan erityisesti työttömille ja työttömyysuhanalaisille nuorille. Hallitus satsaa myös nuorten matalan kynnyksen palvelumalliin eli Ohjaamo-toimintaan. Lisäksi palkkatuen tarjontaa alle 30-vuotiaille määräaikaishaastattelujen yhteydessä tullaan lisäämään. Nämä kaikki siis nuorten työllisyyden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Pienen jakovaran puitteissa budjettiriihessä huolehdittiin myös heikoimmista. Opintotukeen on tulossa huoltajakorotus, varhaiskasvatusmaksuja tullaan alentamaan, kaikista pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkkeeseen tulee korotus. Jokainen euro on takuueläkettä saavien tilanteessa tärkeä. Oikeudenmukaisuudestakin pidettiin kiinni. Solidaarisuusvero säilyy nykyisellään, hyvätuloiset osallistuvat yhteisiin talkoisiin, ja näin täytyy ollakin.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut ja kansalaisten turvallisuudentunne heikentynyt edellisten leikkausten myötä. Hallitus on palauttamassa sisäisen turvallisuuden asiat sille kuuluvaan arvoonsa, sen rooli on ehdottomasti vahvistumassa meidänkin toimintaympäristössämme. Viime keväänä ja budjettiriihessä tehdyillä päätöksillä sisäiseen turvallisuuteen ollaan lisäämässä yhteensä noin 100 miljoonaa euroa. Näin poliisi, suojelupoliisi ja Rajavartiolaitos voivat parantaa toimintakykyään. Erityiskohteena ovat radikalisoitumisen ehkäisy ja terrorismin torjunta. Lisäksi turvapaikkahakemusten sekä turvapaikkavalitusten käsittelyn nopeuttamiseksi osoitetaan lisämäärärahoja, ja se onkin äärimmäisen tärkeä kohde.

Puhemies! Ensi vuoden talousarvio on kaiken kaikkiaan onnistunut kokonaisuus. Hallitus on pääsemässä lähemmäs 72 prosentin työllisyysastetavoitetta ja velaksi elämisen loppumista. Tehdyt toimet vievät myös lähemmäksi kestävää julkista taloutta, muun muassa kuntien taloustilanne sen todistaa, mutta tavoitteen saavuttaminen vaatii sovittujen uudistusten määrätietoista toteuttamista.

20.15 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Tähän hetkeen tarvitaan inhimillinen tulevaisuusbudjetti. On palautettava hallituksen leikkaukset koulutukselta, tutkimukselta ja heikompiosaisilta. Jäädytetyt sosiaalietuudet sekä leikkaukset lääke- ja matkakorvauksista on palautettava.

Lisärahoitusta saadaan karsimalla ympäristölle haitallisia tukia. Tähän on vahvat perusteet, sillä VATTin selvityksen mukaan monet yritystuet ovat tehottomia. Ne on järkevä kohdistaa toisella tapaa, suosimaan pk-yrityksiä ja uutta luovaa, innovatiivista yrittäjyyttä. Ympäristölle haitalliset tuet, kuten suurteollisuuden energiaveron palautus ja päästökauppakompensaatio estävät myös tärkeän tehtävämme, ilmastonmuutoksen tehokkaan torjunnan.

Isojen rakenteellisten uudistusten aika on nyt, sellaisten, jotka nostavat ihmisiä työhön. Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on keskeistä, samoin perhevapaauudistus ja verotuksen painopisteen muuttaminen. Työtä verotetaan vähemmän ja saastuttamista ja kulutusta enemmän.

Veronkevennykset on syytä kohdistaa pienituloisille, sillä kiky-sopimus kohdistuu eniten pienituloisiin julkisen puolen työntekijöihin rajuina lomarahojen leikkauksina. Monet lastentarhanopettajat tekevät entistä kuormittuneempina arvokasta työtään, kun sekä päivähoidosta että palkasta on leikattu. Haluan lapsiystävällisen Suomen, jossa panostetaan syrjäytymisen ehkäisyyn päivähoidosta lähtien. Myös työttömän perheen lapsen oikeus kokopäivähoitoon on palautettava, ja koulutukseen pitää panostaa joka tasolla.

Hallitus leikkaa koulutuksesta 0,5 miljardia euroa ja paikkaa nyt 50 miljoonalla pysyvää rahoitusta. Ammatillinen koulutus on joutunut rankimpien leikkausten kohteeksi. Monet nuoret syrjäytyvät, kun kaikille ei löydy koulutuspaikkaa peruskoulun jälkeen. Silti lähiopetusta karsitaan ammattikouluista. Hallituksen suunnitelmat lisätä opetusta yrityksissä kuulostaa hyvältä, mutta esitys on vailla konkretiaa. Miten saada yritykset tarjoamaan nuorille työharjoittelua?

Hallituksen korkeakoululeikkauksista johtuvat yt-neuvottelut järkyttävät. On arvioitu, että pelkästään yliopistoilta on häviämässä jopa 2 500 työpaikkaa. Pohja, jolle Suomen hyvinvointi on pitkään nojannut, korkea osaaminen, uhkaa mureta. Tutkimuksen voimavaroja on heikennetty myös karsimalla Tekes-tukia.

Opiskelut karkaavat vähävaraisten perheiden lasten ulottuvilta, kun hallitus on muuttanut opintotukijärjestelmää lainapainotteisemmaksi. Lainapainotteinen opintotuki ei sovi nykyaikaan, jossa työelämä on epävakaata ja pirstaleista eikä taetta opiskelun jälkeisestä pysyvästä työstä ole.

Tasa-arvoisessa Suomessa ikäihmisten tarpeet huomioidaan ja torjutaan eläkeläisköyhyyttä. Hallituksen suunnittelemat takuueläkkeiden korotukset eivät riitä kattamaan monia rajuja leikkauksia. On kestämätöntä, että vanhus jättää lääkkeet ottamatta, jotta olisi varaa leipään.

Meidän on jätettävä tämä maailma lapsillemme paremmassa kunnossa kuin missä sen saimme. Kuudes sukupuuttoaalto on totta. Luonnonsuojelualueiden lisäämisellä ja lajien suojelulla on kiire. Luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahat on palautettava vähintään vuoden 2015 tasolle, Sipilän hallitus kun on leikannut niistä peräti kaksi kolmasosaa pois.

Hallitus viivyttelee ilmastonmuutoksen hillinnässä. Uusiutuvalle energialle tarvitaan uusi markkinaehtoinen huutokauppatuki jo nyt. Maailmalla aurinko- ja tuulienergia kasvavat sellaista vauhtia, että pian ne ovat kannattavia jo itsessään.

Yksi pullonkaula ilmastoystävälliselle liikenteelle on ratojen heikko kunto. Ratahankkeiden kunnostukseen pitää saada vauhtia kunnianhimoisemmalla investointiohjelmalla. Länsi-Uudenmaan rantaradan kunnostus on keskeistä, jotta radan varrella asuville saadaan

toimiva arkijunaliikenne. Lähijunaliikenteen valtiontuki eli junaliikenteen ostot on palautettava. Hallitus sai suurta vahinkoa aikaan leikatessaan tätä ihmisten arjessa tärkeää tukea.

Harmaan talouden torjuntaan hallitus ei esitä lisäyksiä, vaikka se on tehokas keino lisätä kansantalouden verotuloja ja parantaa vastuullisten yritysten toimintamahdollisuuksia. Harmaan talouden torjuntaan kaivataan lisäresursseja tuomioistuimille, syyttäjälle, poliisille ja verottajalle.

Politiikka on arvovalintoja. Olemme kuulleet ministerien tuskailevan kipeistä leikkauksista, vaikka tuloerot kasvavat, rikkaat rikastuvat ja köyhiltä otetaan eniten, [Puhemies koputtaa] ja silti hallituksen budjetti lisää valtion velkaantumista. Pidän tärkeänä, että vihreässä vaihtoehtobudjetissa tehdään kestäviä ratkaisuja ottamatta yhtään enempää velkaa kuin Sipilän hallitus. Kestävämpi ja oikeudenmukaisempi tulevaisuus on mahdollinen.

20.21 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Tänään olemme keskustelleet monen eri hallinnonalan osalta ensi vuoden tulo- ja menoarviosta, ja on ihan sanomattakin selvää, että paljon tekisi mieli sanoa, paljon tekisi mieli puhua, mutta kun hallitus on usein pyytänyt meiltä sosiaalidemokraateiltakin rakentavia esityksiä, niin ajattelin keskittyä niihin.

Ensinnäkin edustaja Heinoselle, joka nyt ei valitettavasti enää ole paikalla: Kyllä me teimme hyviä esityksiä liikunnan ja urheilun työryhmässä, jossa itsekin olin mukana opposition edustajana, ja toivonkin, että se 1 miljoona vähävaraisten liikuntaan löytyy mahdollisimman pian. Toivomme myös sitä, että vihdoinkin hallitus ymmärtää, mikä on terveysinvestoinnin merkitys, kun me puhumme sote-kuluista, aidosti ja oikeasti. Jos me emme saa suomalaisia liikkeelle, niin me emme tule ikinä säästämään 3:a miljardia euroa sotekustannuksista. Se on selvä, ja sen me ymmärrämme kaikki.

Mutta sitten haluan palata vielä vähän isompaan kuvaan. Kuulimme tänään ulkoministeri Soinia ja ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Mykkästä. Olin itse noin kuukausi sitten Tokiossa itsekin todistamassa sitä, miltä tuntuu, kun pohjoiskorealainen ohjus lentää kello 6 aamulla Japanin yli — tosin olin onneksi Tokiossa, en Hokkaidolla Pohjois-Japanissa. Mutta syy, miksi sanon tämän, on se, että välillä on hyvä mennä kauas, että näkee lähelle, ja kiitos Suomen suurlähetystölle, meidän osaavalle ulkoasiainhallinnolle, että meillä on osaavia diplomaatteja, kaikista säästöistä huolimatta, jotka pystyvät kertomaan meille tänne Helsinkiin ja Suomeen, mitä maailmalle kuuluu ja mitä meidän tulisi tehdä. Mutta huoleni on se, että olemme leikanneet niin monta vuotta ja niin paljon siitäkin rakenteesta eli ulkoasiainhallinnosta, eli pelkällä Business Finlandilla tai minkä tahansa nimen muutoksella me emme suomalaista vientiä ja Suomen näkyvyyttä saa pitkään aikaan sille tasolle, millä se on joskus ollut. Onneksi Japani on tästä hieno poikkeus. Se on ainoita maita, missä meillä on aidosti kilpailuetu verrattuna esimerkiksi muihin Pohjoismaihin.

Täällä puhuttiin äsken siitä, että Suomen taloudella menee hyvin, olemme saaneet Ruotsin kiinni. Olen täysin eri mieltä. Ruotsin elinkeinorakenne on paljon monipuolisempi, heillä on kuluttajabrändejä, jotain sellaista, mitä meillä ei ole — eikä tule olemaan, jollemme muuta tapaamme toimia kotimassa ja ulkomailla.

Mutta sitten niihin konkreettisiin esityksiin.

Ministeri Lintilä, Japanin varaympäristöministeri Ito esitti minulle seuraavaa: Me puhumme paljon kestävästä kehityksestä, puhumme paljon ympäristöteknologiasta, cleantechistä ja sen viennistä, mutta fakta on se, että Suomi on pieni maa, meillä on pieniä yrityksiä. Japanilaiset kollegamme esittivät meille, että mitä jos tekisimme yhdessä asioita, esimerkiksi sen, että puhdistaisimme Afrikan miljoonakaupungit — vesi, ilma ja maa ovat sil-

loin kyseessä — ja yhdessä voisimme hakea muun muassa Maailmanpankin rahoitusta ja tehdä todella isoja asioita. Valitettavasti yksin Suomi ei pääse kiinni isoihin hankkeisiin, isoihin projekteihin. Toivon, että niin ministeri Lintilä kuin ministeri Tiilikainenkin ottavat kiinni tällaisista ehdotuksista, mitä esimerkiksi Japanista meille tulee.

Toiseksi haluan puhua matkailusta. Aivan oikein, ministeri Lintilä, 8 miljoonaa matkailuun on hyvä asia, se kasvaa koko ajan, mutta mitä sillä 8 miljoonalla tehdään? Mihin se menee? Te puhutte Visit Finlandista, hieno asia, mutta mitä jos te antaisitte sen vaikka kaupungeille, niille kaupungeille, jotka tietävät, mitä sillä rahalla tehdään siellä paikan päällä, missä ne ikinä Suomessa ovatkaan? Tässä olisi minusta ajatusta, kokeilla tätä esimerkiksi 5 miljoonalla ja katsoa, mihin se johtaa.

20.27 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! En äsken debatissa päässyt kysymään ministeriltä kehitysavusta, mutta voihan siitä puhua nyt.

Ulkoministeriö varaa kehitysapuun 886 miljoonaa euroa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään yhteensä 546 miljoonaa euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön lisäksi jatketaan kehitysmaainvestointien tukemista finanssisijoitusten avulla. Alueellisesti Suomi painottaa Afrikkaa.

Kehitysyhteistyöhön on vuosikymmeniä kaadettu rahaa valtion budjetista, ja vieläkin tilanne on se, että tuloksellisuus ja vaikuttavuus ovat hämärän peitossa. Nehän ovat avainkysymys eikä suinkaan se, että osuus bkt:stä olisi sitä tai tätä.

Noin puolitoista vuotta sitten, kun keskustelimme kehitysavusta, kerroin ex-suurlähettiläs Matti Kääriäisestä, joka työskenteli 40 vuotta ulkoministeriössä kehitysavun parissa. Reilu pari vuotta sitten julkaistiin häneltä kirja nimeltä Kehitysavun kirous. Helsingin Sanomien haastattelussa tammikuussa 2015 tämä entinen Suomen Mosambikin- ja Keniansuurlähettiläs kertoi, että jos Suomi lopettaisi kehitysapunsa Mosambikiin heti huomenna, mikään Mosambikissa ei muuttuisi. Kääriäisen mukaan on itsestäänselvää, että myös Suomen antamaa apua hukkuu korruptioon. Se, joka sanoo, että rahaa ei mene korruptioon, voisi kertoa, mihin se sitten menee, hän totesi. Köyhyys ei ole juuri vähentynyt Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa eli juuri niissä maissa, jotka ovat saaneet kehitysapua. Koska väestönkasvu on voimakasta, on äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten määrä näissä maissa lisääntynyt vuosikymmenien kehitysavusta huolimatta. Kehitysapu ei siis vähennä köyhyyttä. Kehitysavun tavoitteena ei ole saada aikaan tuloksia vaan saada menemään tietty määrä rahaa, hän totesi.

Arvoisa puhemies! Velkarahalla kehitysavun harrastaminen on sulaa hulluutta. Tuolla summalla, 886 miljoonaa euroa, kohennettaisiin monen suomalaisen elämäntilannetta merkittävästi, ja kysehän on vain yhden ainoan vuoden rahanmenosta. Kun lasketaan yhteen kymmenien vuosien kehitysyhteistyörahat, saadaan lukema, joka karkeasti arvioitunakin on hirvittävä. Mutta kuten on sanottu, tärkeintä on, mitä sillä on saavutettu, miten moni euro on mennyt perille. Miksi Afrikan väkiluku kasvaa holtittomasti, vaikka syntyvyyden säännöstelyyn, seksuaalivalistukseen on panostettu jo kauan?

Arvoisa puhemies! Minusta tässä on sellainen tilanne, että kun sinne mennään, sanotaan poppamiehelle, että "siinä on rahat sulle, anna sinä kunnia mulle". Lopputulos on plus miinus nolla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

20.31 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Otan puheenvuorossani kantaa hallituksen talousarvioesitykseen lähinnä ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön energia-asioita koskevan hallinnonalan osalta.

Esitys ympäristöministeriön budjetiksi seuraavalle vuodelle näyttää valitettavasti hieman siltä, että pääministeri Sipilän hallituskaudella toteutettuja mittavia ympäristön- ja luonnonsuojelun säästötoimia paikkaillaan pienillä summilla; osin leikkauslinja jatkuu. Hallitus on jo myöntänyt, ettei Suomi pysy YK-sitoumuksessaan pysäyttää suomalaisen luonnon monimuotoisuuden hupeneminen vuoteen 2020 mennessä. Suojelupanostusten tarpeellisuutta ovat kasvattamassa entisestään hallituksen mittavat hakkuutavoitteet, jotka asiantuntijatiedon valossa [Teuvo Hakkaraisen välihuuto] todella vaarantavat metsäluonnon monimuotoisuuden. Hallitus on vuolaasti kehunut palauttaneensa suojeluohjelma Metson rahat ja on samalla todennut, että huolet metsäluonnon monimuotoisuuden säilymisestä on sillä kuitattu. Suuntahan on nyt toki oikea, mutta ollaan vielä kaukana tavoitteesta. On hyvä pitää myös mielessä, että laajan hyväksynnän ja kannatuksen niin metsänomistajien, metsäteollisuuden kuin luonnonsuojelutahojenkin keskuudessa ansainnut Metso-ohjelma koskee vain noin puolen Suomen, siis Etelä-Suomen, metsiä. Lapin erittäin hitaasti uusiutuvat vanhan metsän harvaksi käyneet alueet, joihin on viime vuosina kohdistunut kasvanutta hakkuuintressiä muun muassa Metsähallituksen taholta, ovat kokonaan Metso-suojeluohjelman ulkopuolella.

Metso-rahat ovat kehittyneet seuraavasti: Vuonna 2015 niihin budjetoitiin 26,8 miljoonaa euroa ja 2016 ja 2017 kumpaisenakin 8 miljoonaa euroa, ja tulevalle vuodelle on varattu 16 miljoonaa euroa. Myöskään maa- ja metsätalousministeriön puolella Metso-rahoja ei ole palautettu leikkausta edeltäneelle tasolle.

Kokonaisuudessaan ympäristöministeriön hallinnonalan leikkaukset tällä hallituskaudella ovat olleet mittavia. Vuoden 2018 budjetti on yhteensä 181,2 miljoonaa euroa. Vielä vuonna 2015 budjetti oli yli 200 miljoonaa euroa, mikä ei edes sisältänyt budjettiin nykyisin luettavia korjaustoiminta-avustuksia. Vähennys on reaalisesti edelleen noin 38 miljoonaa euroa. Tämä suunta on väärä.

Koko luonnonsuojelurahojen kehystaso edellisellä hallituskaudella oli 38 miljoonaa euroa, nyt 26,6. Viime hallituskaudella silloisen ministeri Grahn-Laasosen jäihin laittama soidensuojeluohjelma on jäissä yhä edelleen. Ei tässä hallituksella ole kovin paljon meriittejä luonto- ja ympäristömyönteisyydellä kehuskeluun, vaikka ei tämä budjetti pelkkiä moitteen aiheita sisälläkään.

Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi kahden ministeriön yhteistyössä lanseeraama, vapaaehtoisiin suojelualueiden perustamisiin kannustanut "lahja Suomen luonnolle" -kampanja ansaitsee kiitoksen. Se on hieno ele valtionhallinnolta. Hieman harmi on, että kampanja edustaa muissakin asioissa tutuksi tullutta Sipilän hallituksen talkootyöperiaatteen linjaa, joka vyöryttää vastuuta asioiden hoitamisesta muille kuin hallitukselle itselleen. Valtion tulisi näissäkin asioissa näyttää vahvempaa esimerkkiä. On ristiriitaista, että samaan aikaan kun yksityisiä maanomistajia, yrityksiä ja yhteisöjä kannustetaan luonnonsuojelutalkoisiin kansallisaarteemme, suomalaisen luonnon, arvokohteiden säilymiseksi, hallitus itse on kiristänyt Metsähallituksen tulostavoitteita siten, että valtion metsäyhtiössä on suuri houkutus, ja tarvekin, ulottaa hakkuita entistä useammin retkeilyalueille, virkistysmetsiin, suojelukohteille tai niiden välittömään läheisyyteen ja ylipäänsä vanhoihin, arvokkaisiin metsiin, jotka ovat ensisijaisia kohteita suomalaisen luonnon, lajirikkauden ja elinympäristöjen säilymiselle. Olisin toivonut hallituksen kannustavan Metsähallitusta

sekä myös tuhansia hehtaareja vielä luonnontilaisia ja luontoarvoiltaan merkittäviksi todettuja soita omistavaa valtionyhtiö Vapoa huomioimaan oman osuutensa "lahja Suomen luonnolle" -kampanjan hengessä.

Arvoisa puhemies! Tästä aihepiiristä ja energiakysymyksistä on niin paljon sanottavaa, että haluan jatkaa puheenvuoroani vielä seuraavassa puheenvuorossa.

20.37 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Haluan tuoda keskusteluun asian, josta viime päivinä ollaan jonkun verran kirjoitettukin. Kun tässä salissa niin hallituspuolueiden ministerit kuin kansanedustajatkin ovat ikään kuin ottaneet kunnian siitä, että nyt työllisyysaste olisi ikään kuin merkittävästi parantunut, kun työttömien määrä on vähentynyt, niin haluaisin vähän valottaa, mistä tässä todellisuudessa on kyse, tai oikeastaan esittää kysymyksen siitä, onko tämä tilanne todella niin valoisa kuin hallituspuolueiden toimesta halutaan antaa ymmärtää.

Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan todella työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt noin 54 000:lla. Tämä kuulostaa hienolta. Mutta Tilastokeskuksen mukaan samaan aikaa työllisten määrä on noussut vain noin 7 000:lla. Voidaan laskea siitä yhteen, että jos toisaalta määrä on vähentynyt 54 000:lla, toisaalta työllisten osuus on kasvanut vain 7 000:lla, niin jossakin nämä ihmiset sitten ovat, kun he eivät ole töissä. Kyse ei siis ole siitä, että nämä kaikki 54 000 ihmistä olisivat työllistyneet, kuten hallitus antaa ymmärtää, vaan siellä on erilaisia muita tekijöitä, missä nämä ihmiset sitten ovat. Yksi syy on varmasti eläköityminen. Siihen on joitakin positiivisiakin parannuksia tehty tämän hallituksen toimesta, esimerkiksi päästetty pitkäaikaistyöttömiä, lähellä eläkeikää olevia ihmisiä, eläkkeelle. Tämä on ihan positiivinen asia.

Mutta sitten tätä tilastoa vääristää myös työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen, tai yksi syy voi olla myös se, että työnhakujen automaattinen katkeaminen on voinut olla kyseessä näiden uusien ilmoittautumisvelvoitteiden vuoksi ja niiden myötä. Tästä me emme ole ihan saaneet vielä selkoa, kuinka isoa joukkoa tämä kokonaisuus sitten koskee. Mutta ei voida siis todeta, että tämä työllisten ihmisten [Puhemies koputtaa] määrä nyt olisi niin merkittävä, että se ansaitsisi tällaisen hehkutuksen, mikä hallituspuolueiden edustajien puolelta ollaan kuultu.

20.39 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Kun viime viikon budjettikeskustelussa sekä valtiovarainministeri Orpo että eräät edustajat käsittelivät tupakkaveroa valtion budjetin ja tulonjaon kannalta ja asia oli vielä esillä viikonvaihteen lehdistössä, haluaisin eduskunnan pöytäkirjaan näin myöhäisenä hetkenä vielä lyhyesti puhua asiasta.

Viime viikolla täällä keskusteltiin alkoholilaista ja alkoholipolitiikasta, ja usein on pohdittu, miksi kahdessa kansanterveyteen niin voimakkaasti vaikuttavassa asiassa, tupakassa ja alkoholissa, on viime vuosikymmenellä menty eri suuntiin. Tupakan suhteen on tapahtunut valtava positiivinen muutos, jonka seurauksena syöpäluvut ja sydäntautiluvut ovat paljon vähentyneet. Kuitenkin samaan aikaan alkoholin kulutus ja haitat ovat moninkertaistuneet. Vastaus on pitkälti erilaisissa politiikoissa. Tupakka-asiassa meillä on pitkään toteutettu valistuksen ohella hyvää tupakkapolitiikkaa, lakia on jatkuvasti kehitetty ja veroa nostettu. Samaan aikaan alkoholipolitiikkaa on monella tavalla löysätty, ja vuonna 2004 tehtiin vielä huomattava veronalennus. Vasta viime vuosien viisi maltillista veronkorotusta ovat kääntäneet alkoholin kulutuksen laskuun.

Tupakoinnin vähentämisessä on olemassa vahvoja näyttöön perustuvia keinoja. Tehokkain on hinta, jota säädellään verotuksella. On muitakin tehokkaita keinoja, kuten täydelliset tupakointikiellot ravintoloissa ja työpaikoilla, ja Suomi onkin käyttänyt näitä keinoja tehokkaasti. Jo 70-luvulla ensimmäisen tupakkalain aikana olimme kansainvälisen tupakkapolitiikan kärjessä, ja sen jälkeen lukuisat tupakkalain muutokset ovat pitäneet meitä eturivissä — tosin useassa maassa on joissakin yksityiskohdissa menty pidemmälle. On kuitenkin todettava, että STM on asettanut uuden tupakkatyöryhmän valmistelemaan tupakkapolitiikan uusia toimia seuraavalle eduskuntakaudelle.

Tupakan hinta- ja veroinstrumenttia olemme käyttäneet jatkuvasti, se onkin erinomaisen kustannusvaikuttava toimenpide, koska se vähentää tehokkaasti tupakointia ja sen haittoja sekä valtion sote-kustannuksia mutta samalla tuo valtiolle kaivattuja lisätuloja. Näistä päätöksistä huolimatta tupakan hinta ei Suomessa ole länsimaisesti katsoen erityisen korkea. Kun meillä savukeaskin keskihinta viimeisten korotusten jälkeen on 6,7 euroa, se on Ranskassa 6,8, Irlannissa 9,7, Australiassa peräti 15,9 euroa. Englannissa on viimeisten korotusten jälkeen minimihinta 10,1 euroa, ja suunnitelmana on korottaa lähivuosina hintaa vielä tuntuvasti. Tässä valossa nyt suunniteltu tupakkaveron korotus on hyvä. VM:n arvion mukaan vuoden 2019 lopussa hinta olisi 7,9 euroa eli vielä kaukana maailman kärkimaista. Tupakan kuten myös alkoholin veronkorotuksissa kysytään usein, eikö se lisää salakuljetusta. Tätä on toki tarkkaan seurattava, mutta suomalaiset hinnankorotukset eivät ole tähän olennaisesti vaikuttaneet. On mielenkiintoista todeta, kuinka eteläisen Euroopan maissa, joissa tupakan ja alkoholin hinta on pieni, on suurin salakuljetus ja pohjoisessa päinvastoin.

Hyvän tupakkapolitiikan, mukaan lukien veropolitiikan, ansiosta tupakkaluvut ovat jatkuvasti pienentyneet. Tänä päivänä vain noin 13 prosenttia aikuisista polttaa päivittäin. Tämän kehityksen seurauksena kysytäänkin usein, kasvavatko tupakkaveron tuotot jatkuvasti, vaikka tupakointi pienenee hyvin vähäiseksi. Eivät tietenkään kasva, mutta toistaiseksi ja oletettavasti tämänkin korotuksen jälkeen veron tuotto vielä kasvaa.

Keskustelussa onkin noussut esille kysymys tupakkaveron merkityksestä väestöryhmien tulonjaon kannalta. Kun tupakointi koskee, valitettavasti, erityisesti alempia sosiaaliryhmiä, varsinkin takavuosina tuotiin esille, että verorasitus koskee erityisesti näitä väestöryhmiä. Tilanne on kuitenkin olennaisesti muuttunut. Tupakointi on jäämässä jo suhteellisen vähäiseksi ja alkaa koskea yhä pienempiä väestöryhmiä. Näin tupakkaveron korotus myös alkaa yhä tehokkaammin vähentää terveyseroja, joista huomattava osa tulee tupakasta ja alkoholista. Ja sitä paitsi on todettu, että hintapolitiikalla voidaan erityisen tehokkaasti vähentää tupakointia nuorilla, joilla on vähemmän varoja ja joista kannamme erityistä huolta. Olennaista on myöskin se, että eduskunnan päätöksellä Suomi on ratifioinut kansainvälisen tupakoinnin torjunnan konvention. Sen mukaan tupakkavero on ensisijaisesti tupakkapolitiikan instrumentti.

On lopuksi muistettava, että tupakka on aivan poikkeuksellinen hyödyke. Joka toinen tupakoiva kuolee tupakointiinsa, ja vuotuisia kuolemia on edelleen tuhansia. Puhumme siis keskeisestä kansanterveyden asiasta.

Ja lopuksi, puhemies, voisin todeta vielä, että tutkimusten mukaan enemmistö tupakoivista haluaisi lopettaa tupakointinsa. Vuosikausia tupakoineet voivat säästää huomattavia summia lopettamalla tupakoinnin. Monien kohdalla se ei ole helppoa, mutta siihen on saatavissa yhä enemmän pätevää asiantuntijatukea, ja tämä vieroitus onkin asia, jota Suomen tupakkapolitiikassa tulee edelleen vahvistaa.

20.45 **Kari Kulmala si:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten aikaisemmassa puheessani Tullista viime viikolla totesin, poliisin ja Rajavartiolaitoksen ohella tavaraliikenteen valvontaan keskittyvä ja Suomen kaikilla rajoilla toimiva Tulli, mukaan lukien sisärajat, on keskeinen sisäisen turvallisuuden viranomainen. Valvonnan resurssit ovat kuitenkin jatkuvasti kovin niukat, ja tähän on saatava muutos.

Tulli on esittänyt kehysesityksessään vuosille 2018—2021 ja talousarvioehdotuksessaan vuodelle 2018 kolmen miljoonan euron vuosittaista lisäystä toimintansa turvaamiseksi sekä 5,5 miljoonan euron lisäystä valvontatoiminnan laitehankintoihin vuodelle 2018 ja yhteensä 10,3 miljoonaa euroa seuraaville kolmelle vuodelle. Talousarvioesitykseen näistä esityksistä ei hyväksytty kumpaakaan. Mielestäni esitykset ovat kuitenkin tarpeellisia, toiminnan ja tilanteen paremmin tuntien suorastaan välttämättömiä.

Tullin pitkäjänteisen toiminnan ja henkilöresurssien suunnittelu ei edelleenkään ole mahdollista, koska tiedossa olevat vuoden 2019 määrärahat pakottavat jatkamaan henkilöstön määrän vähentämistä. Tullin henkilökunnan määrä on vähentynyt koko ajan vuodesta 2006 alkaen, jolloin henkilötyövuosimäärä oli 2 583, noin 700 henkilötyövuodella verrattuna heinäkuuhun 2017 — sisältäen Verohallintoon tämän vuoden alusta siirtyneet noin 200 henkilöä. Tänä vuonna Tulli on vähentänyt henkilöstöä yli 60 henkilöllä. He ovat kyenneet hoitamaan henkilöstövähennykset luonnollisen poistuman kautta jättämällä korvaavat rekrytoinnit pääosin tekemättä, mutta sen seurauksena henkilökunnan uusiutuminen on pysähtynyt ja keski-ikä tulee olemaan tänä vuonna jo noin 48 vuotta.

Tulli ei ole kyennyt miehittämään kaikkia tehtäviään riittävällä tavalla. Muun muassa etukäteen profiloiduista tarkastuskohteista jää henkilökunnan vähyyden takia osa tarkastamatta, ja ikääntymisen myötä heikkenevä fyysinen toimintakyky rajoittaa sopivan henkilökunnan löytämistä joihinkin tehtäviin. Tulli ei ole myöskään kyennyt hankkimaan riittävää uutta osaamista liittyen muun muassa nettirikollisuuden torjuntaan ja elektronisen todistusaineiston tutkintaan.

Tullin valvontatoiminnan varmuus ja tehokkuus edellyttävät ehdottomasti modernin tarkastus- ja analyysivälineistön hyödyntämistä — paitsi nykyisen välineistön ylläpitoa ja uusimista myös uuden teknologian ja robotiikan käyttöönottoa. Ulkomaankaupan sujuvuuden varmistamiseksi myös tarkastusten ajallista kestoa on pystyttävä lyhentämään ilman turvallisuustason merkittävää laskemista. Nykyisillä määrärahoilla Tulli ei pysty uudistamaan valvontateknologiaansa lähivuosina. Tulli toivoisi muun muassa saavansa käyttöön Lentotullin automatisoidun postilähetysten valvontalinjaston, joka poimisi virrasta pois huumausaineet, räjähdysaineet ja muut kieltojen ja rajoitusten alaiset tuotteet, mutta sen arvioitu hankintahinta on suurempi kuin Tulli on pystynyt varaamaan vuosittaisiin laiteinvestointeihin kehyskauden yksittäisinä vuosina.

20.49 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hieman budjettikeskustelua ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloilta.

Me vihreät arvostamme koulutusta, tutkimusta ja tieteellistä tietoa ylipäänsä ja erityisesti kaikkien hallinnonalojen päätöksenteon pohjana. En voi olla tukemassa hallituksen esittämää ympäristö- ja luontokysymyksistä tärkeää kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa tuottavan Suomen ympäristökeskuksen määrärahojen leikkaamista vuodelle 2018. Suomen ympäristökeskuksen määrärahoista on jo leikattu Sipilän hallituskaudella kahtena edellisvuonna 30 miljoonaa ja 25,9 miljoonaa, ja nyt esitetään jatkoa leikkauslinjalle, miinus 22,6 miljoonaa euroa. Miten varmistamme ympäristön tilan seurannan jatkuvuuden ja

uuden ympäristötiedon tuottamisen päätöksenteon tarpeisiin, jos tutkijat pistetään kilometritehtaalle ja tutkimus- ja seurantahankkeet kassakaappiin?

Sen sijaan vahvaa kannatusta voi osoittaa hallituksen satsauksille virtavesiluonnon ja vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamispyrkimyksiin. Kansallinen kalatiestrategia ja sitä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös vuodelta 2012 tähtäävät uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden vahvistamiseen siirtämällä painopistettä kalojen istutuksista luontaisen lisääntymiskierron ylläpitämiseen ja palauttamiseen. Hallituksen tehtävä onkin toteuttaa tätä strategiaa. Suuret pohjoiset joet Kemijoki ja Iijoki ovat kalatiestrategian kärkikohteita. Kemijoki Oy:n tavoittelema voimalaitoshanke Sierilässä on vakavassa ristiriidassa valtioneuvoston pyrkimysten kanssa. Toivoisin johdonmukaisuutta niin valtiolta kuin valtionyhtiöiltä. Kaasua sopii vielä huomattavasti lisätä kalatiehankkeisiin ja alasvaellusesteiden poistamiseen, ei suinkaan voimalaitosrakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanon toteuttamiseen on talousarviossa varattu yhteensä 48 miljoonaa euroa lisää useilla eri momenteilla työ- ja elinkeinoministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä ympäristöministeriön budjeteissa. Tämä on kelpo satsaus mutta valitettavasti riittämätön. Näillä panostuksilla Pariisin ilmastosopimuksen kansallisia tavoitteita ei saavuteta ilmaston lämpenemisen kannalta riittävän nopeasti.

On silti sanottava, että budjettiin kirjatut summat sisältävät useita hyviä asioita: Sähköisten latausasemien ja biokaasua tarjoavien tankkausasemien rakentamista vauhditetaan, taloyhtiöiden sähköautojen latauspisteitä edistetään, autokantaa uudistetaan, kestävään puukerrostalorakentamiseen kannustetaan. Työ- ja elinkeinoministeriön energiainvestointitukeen varataan peräti 55 miljoonaa euroa, eli 20 miljoonan euron lisäys viime vuoteen nähden. On myös hyvä asia päästövähennystavoitteiden kannalta, että polttoaineverojen korotuksia jatketaan. Ensi vuonna nousua tapahtuu arviolta 45 miljoonalla eurolla. Turpeen verotuksen alhaista tasoa kuitenkin jatketaan. Siinä on hallituksella sokea piste. Päälinjana hallitus on pitänyt fossiilisten polttoaineiden verojen nostamista vuosi vuodelta. Kuitenkin veronkorotuksia näihin asioihin pitäisi tehdä paljon jyrkemmin ja kattavammin. Ilmastotavoitteista huolimatta hallitus ei esimerkiksi leikkaa 230 miljoonan euron teollisuuden energiaveron palautuksista tai 27 miljoonan euron päästökauppakompensaatiosta, jotka on Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimesta todettu tehottomiksi ja turhiksi.

Arvoisa puhemies! Budjettiesityksen sisältämä luonnos uudeksi teknologianeutraaliksi uusiutuvan energian tukijärjestelmäksi on hyvä mutta keskeneräinen. Sen suurin ongelma on kilpailutettavan energiantuotannon todella pieni määrä, vain 2 terawattituntia vuosien 2018 ja 2019 aikana. Järjestelmän jatkosta vuoden 2020 jälkeen ei ole mitään tietoa, ja se aiheuttaa epävarmuutta alan yrityksille. Silloisen ministeri Pekkarisen johdolla valmisteltu syöttötariffi ei ole ollut kustannustehokas, mutta se ei tarkoita sitä, että uuden järjestelmän pitäisi leikata tavoitteita uusiutuvan energian kasvusta näin rajusti.

Arvoisa puhemies! Pohjimmiltaan vanhoihin konsteihin pohjautuvan metsäbiotalouden loputtoman kasvattamisen sijaan Suomesta kannattaa rakentaa kestävän ja terveellisen puurakentamisen, puhtaan uusiutuvan energian ja luonnonvaroja viisaasti käyttävien innovaatioiden kärkimaa. Tätä näkymää ei hallituksen talousarvioesityksestä vielä aivan tavoita. Tavoitteet on asetettava korkealle, ei varovaisuusperiaatteen mukaisesti liikaa vanhaan tukeutuen. Kunnianhimoa ja uudistusmieltä, niitä toivotan valtion talousarviolle vielä rutkasti lisää.

20.54 **Kari Kulmala si:** Arvoisa rouva puhemies! Urheiluministeri Terho nyt ei ole tällä hetkellä paikalla, mutta ajattelin puhua vielä tässä ihan lopuksi urheilun rahoituksesta ja erityisesti huippu-urheilun rahoituksesta. Suomalaiset ovat tunnetusti urheilua rakastavaa kansaa ja vaativat urheilijoilta ja valmentajilta menestystä. Menestystä odotettiin myös esimerkiksi yleisurheilun MM-kisoista, mutta kisajoukkueen mitalit olivat vähissä. Edellisistä olympialaisistakin saimme vain yhden mitalin, monelle yllätyslajista, nyrkkeilystä.

Menestyminen arvokisoissa ei ole helppoa, eikä menestymiseen ole olemassa vain yhtä keinoa, muutenhan se olisi jo keksitty. Mielestäni tarvitsemme tulevien urheiluhuippujen etsimiseen ammattimaista otetta. Tarvitsemme henkilöitä, jotka ovat jo siviiliammattinsa puolesta nuorten kanssa tekemisissä. Kun lahjakas nuori löytyy, häntä ei saa päästää karkuun vaan häntä tulee motivoida ja mahdollistaa tavoitteellinen harjoittelu. Huippu-urheilu tarvitsee edelleen myös vahvaa lakisääteistä yhteiskunnan rahoitusta ja yritysten sponsorirahaa lahjakkaille urheilijoille. Menestyksen tavoittelussa ei saa kuitenkaan ratkaista vain määrärahojen suuruus vaan myös se, miten ja mihin rahat käytetään.

Tällä hetkellä liian suuri osa valtion rahoituksesta menee huippu-urheilujohtajien palkkoihin, palkkioihin sekä tarpeettomaan byrokratiaan. Olympiakomitean palkat ovat nousset erityisesti vuosien 2012—2016 aikana, vaikka ainakin tulosten perusteella olisi uskonut käyvän juuri päinvastoin. Onko vuonna 2012 perustettu Suomen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikkö tällaisenaan edes tarpeellinen? Mielestäni sen lakkauttaminen ei heikentäisi millään tavalla maamme huippu-urheilun tulostasoa. Uskon, että tulokset paranisivat, mikäli yksikköön menevät resurssit käytettäisiin nykyistä järkevämmin. Uskon myös, ettei yksikkö ole todella tärkeä yhdellekään lajiliitolle.

Samaan aikaan, kun huippu-urheiluyksikön johtajat saavat palkkaa yli 100 000 euroa vuodessa, monet valmentajat eivät saa palkkaa lainkaan, vaikka he olisivat valmentaneet arvokisamenestyjän. Mielestäni tämä on suuri vääryys, joka pitää tällä hallituskaudella korjata, koska edellisten hallituksien toimet sen suhteen ovat olleet vähäisiä. Huippu-urheiluyksikön resursseja tulee ohjata sinne, missä niitä eniten tarvitaan: suoraan seuroille, valmentajille ja lahjakkaille nuorille urheilijoille. He tekevät varsinaisen tuloksiin johtavan työn. Ilmaiselle kisamatkalle ja ilmaisiin ruokapöytiin lähtijöitä on ihan riittävästi.

20.58 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käytännössä lähes kaikki mahdollinen sanottavan arvoinen lienee jo sanottu tässä budjetin lähetekeskustelussa, mutta ehkä vielä pariin asiaan otan lyhyesti kantaa.

Ensinnäkin, Tampereelle on syntymässä uusimuotoinen yliopisto, työnimeltään Tampere 3 ja tulevalta nimeltään Tampereen yliopisto. Siihen sisältyvät nykyiset Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Tämä syntyvä uusi yliopisto mahdollistaa toteutuessaan ylipistokokonaisuuden, joka tarjoaa sekä laajoja valinnanmahdollisuuksia opiskelijoille että hyvät yhteydet elinkeinoelämälle korkeakoulujärjestelmään ja tutkimusorganisaatioihin. Tällaiseen yhteistyöhön tulisi pyrkiä myös muissa yliopistoissa. Tavoite tästä Tampereen korkeakoulujen yhdistämisestä on siis erittäin hyvä ja kannatettava, mutta eräs huolenaihe liittyy kuitenkin siihen, onko tällä uudella korkeakoululla käytössään riittävästi pääomaa toimintansa kehittämisen kannalta. Vetoankin hallitukseen, jotta se varmistaisi tämän syntyvän yliopistokokonaisuuden toimintaedellytykset riittävällä pääomituksella ja tarjoamalla sille strategiarahoitusta tuleville vuosille.

Arvoisa puhemies! Otan vielä lopuksi lyhyesti kantaa hallituksen esittämiin tulonveronalennuksiin. Niitä on tehty tällä vaalikaudella erittäin merkittävästi, ja ne ovat omalta

osaltaan myös piristäneet maamme työllisyyttä. Tämä uusikin tuloveronalennusesitys on sinällään kannatettava, mutta huomiota kuitenkin herättää se, että eläkeläisten verotus, varsinkin noin 20 000 euroa vuodessa ansaitsevien tuloluokassa, näyttää jäävän selvästi palkansaajien verotusta korkeammaksi ja itse asiassa suurituloisten eläkeläisten veronalennukset ovat jopa prosentuaalisesti suurempia kuin pienituloisten. Näin ollen vetoan vielä valtiovarainvaliokuntaan, jotta se käy tuloverotaulukkoa tarkasti läpi ja kohdentaa veronalennuksia myös pieni- ja keskituloisille eläkeläisille [Puhemies koputtaa] oikeudenmukaisella tavalla.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar, alltså senast 26.10.2017.